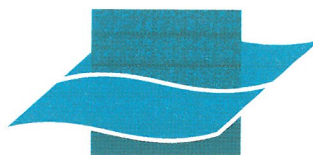

EU DUURZAAMHEIDSINDICATOREN VOOR KUSTGEBIEDEN IN NEDERLAND

Eerste tussentijds verslag, Juli 2005

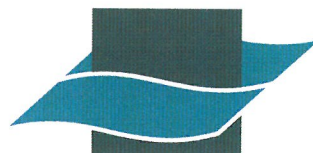

VIZ-Vlaams Instituut voor de Zee
Flanders Marine Institute
Juli 2005

71042

EU DUURZAAMHEIDSINDICATOREN VOOR KUSTGEBIEDEN IN NEDERLAND

Eerste tussentijds verslag, Juli 2005

VLIZ-Vlaams Instituut voor de Zee
Flanders Marine Institute
Juli 2005

EU Duurzaamheidsindicatoren voor Kustgebieden in Nederland

Status: Conceptversie, goedgekeurd door projectleider RIKZ, 1 juli 2005

Auteurs: Ann-Katrien Lescauwaet, Leen Vandepitte, Jan Mees and Edward vanden Berghe.

Inhoudstafel

Samenvatting

i. Inleiding	5
ii. Doelstelling en bereik van de rapportage	6
iii. Project beheer	7
1. De set EU duurzaamheidsindicatoren	8
2. Studiegebied	9
3. Databank	10
4. Data bevraging, voortgang	10
5. Analyse en knelpunten	13
6. Voorstelling en bespreking van de resultaten	15
Lijst bijlagen	16

Samenvatting

In Mei 2002 keurde het Europees Parlement de *Aanbeveling voor een Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden* goed, gekend als de *Recommendation for Integrated Coastal Zone Management*. Deze aanbeveling onderlijnt het belang van het gebruik van duurzaamheidsindicatoren als beleidsondersteunend middel en als basis voor de nationale rapportage betreffende de Strategie voor Kustgebieden in 2006.

Het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ- Rijkswaterstaat) onderneemt een assertieve rol in opvolging van de Aanbeveling, door het berekenen van de set van 27 duurzaamheidsindicatoren geselecteerd door de Werkgroep Indicatoren en Data (WG-ID) en goedgekeurd door de EU ICZM expertengroep. Het betreft een eerste inventarisatie van de voorgestelde indicatoren, waarbij gestreefd wordt naar een overzicht van de beschikbare informatie. Wanneer geen informatie voorhanden is wordt dat vermeld en eventueel aangegeven waar alternatieve bronnen bestaan.

Het studiegebied betreft alle gemeenten en COROP gebieden in de 5 kustprovincies van Nederland. Voor de specifieke analyse van het 'kustgebied' worden de kustgemeenten (als 'kustgebied') vergeleken met het 'achterland' en het nationale niveau Nederland.

Voorliggend rapport geeft de voortgang weer in de databevraging, de behandeling en opslag van de gegevens en metagegevens, en enkele conclusies uit de preliminaire analyse. Databevraging is afgewerkt voor een totaal aantal van 13 indicatoren (19 metingen) en een bijkomende 3 metingen waarvoor indicatoren gedeeltelijk afgerond zijn. Dit maakt een totaal van 22 metingen. Data en metadata worden verzameld in MS Excel en MS Access, met een verwijzing naar de bron en de leverancier van de gegevens, met de mogelijkheid de bevraging op te volgen.

Voor de methodologie wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de richtlijnen en referenties die door het transnationale project DEDUCE ter beschikking worden gesteld. Het Vlaams Instituut voor de Zee speelt een trekkersrol in het ontwikkelen en uitschrijven van deze methodologie, op basis van de werkervaring in databeheer voor mariene en kustgebieden en als verantwoordelijke voor het SAIL indicatoren project voor de zuidelijke Noordzee.

i. Inleiding

Een geïntegreerd beleid is noodzakelijk om het hoofd te kunnen bieden aan de ontwikkelingen die eigen zijn aan de kustgebieden in Europa en wereldwijd. Dit Geïntegreerd beheer van kustgebieden, gekend onder het engelse acroniem ICZM, wordt door internationale programma's nagestreefd (Agenda 21, CBD, UNESCO-ICAM, UNEP en FAO). Er bestaat een algemene consensus over het belang van indicatoren voor het opvolgen van veranderingen in het natuurlijk milieu en socio-economische druk, en voor het evalueren van de effectiviteit van een duurzaam kustbeleid. Kortom, indicatoren helpen na te gaan of de kust evolueert naar een meer duurzame situatie en in hoeverre de beleidsmaatregelen hiertoe effectief bijdragen. Om dit te kunnen waarmaken is een set indicatoren nodig die voldoet aan technisch-inhoudelijke vereisten (relevant, wetenschappelijk onderbouwd, gevoelig aan veranderingen in de te meten parameters, onderlegd door datasets) en tegelijk ook effectief een relatie met het beleid kan aantonen.

In Mei 2002, aanvaardde de Raad en het Parlement de EU "Aanbeveling inzake Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden" (*Recommendation concerning the implementation of Integrated Coastal Zone Management*). Deze aanbeveling legt nadruk op de nood aan nauwkeurige en relevante informatietoever vanuit de wetenschap naar de eindgebruikers zoals de beleidsmakers en de burger. Deze informatie, onder de vorm van indicatoren, ondersteunt tevens de communicatie voor een beter begrip van de processen die inwerken in het mariene- en kustmilieu en voor het opbouwen van een maatschappelijk draagvlak voor ICZM.

De Europese Expertengroep voor Geïntegreerd beheer van Kustgebieden richtte een Werkgroep op voor Indicatoren en Data (*Working Group on Indicators and Data, WG-ID*) om deze concrete doelstelling tot uitvoering te brengen. De WG-ID heeft een set van duurzaamheidsindicatoren geselecteerd en getest, welke ook voortbouwt op ervaring en concrete bijdrage vanuit het zuidelijke Noordzeegebied.

The set EU duurzaamheidsindicatoren voor kustgebieden zal de lidstaten en toetredende landen ondersteunen in het voorbereiden van de nationale 'Strategie voor Kustgebieden' in

2006, door het leveren van een gezamenlijke methodologie voor het identificeren van trends in de toekomst.

Het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) van Rijkswaterstaat onderneemt met dit project een assertieve rol in het proces; de EU duurzaamheidsindicatoren voor de Kust in Nederland is een eerste aanzet om het kustgebied in Nederland te evalueren vanuit het oogpunt van duurzaamheid. Hierbij is het in deze fase de doelstelling een inventarisatie te maken van de gegevens, hiaten in datasets en informatie te identificeren, en eventueel concrete voorstellen te doen voor bestaande of gewenste alternatieven. In tweede instantie wordt betracht het 'kustgebied' te analyseren en weer te geven aan de hand van de selectie indicatoren en een gepaste voorstellingswijze.

ii. Doelstelling en bereik van de rapportage

Voorliggend tussentijds rapport geeft de voortgang weer inzake:

- Bevraging, manipulatie en opslag van gegevens per parameter: ruimtelijke component (geografisch niveau) en tijdsbereik en interval (frequentie)
- Preliminaire analyse van het kustgebied:
 - Vergelijking van Nederlandse kustgebied (gemeenten) versus totale achterland
 - Vergelijking van kustgebied en achterland binnen een provincie
 - Vergelijking van kustprovincies onderling
- Voorstel voor de weergave van de resultaten
- Vermelden en beschrijven van knelpunten en sterkten m.b.t. de datasets
- Identificeren van hiaten in informatie

De mogelijkheden voor integratie van indicator gegevens binnen het logisch kader van de set duurzaamheidsindicatoren wordt in verdere rapportages besproken.

iii. Project beheer

Het Gantt-Diagram in de bijlage geeft de opvolging in project beheer. (MS [Project Gantt chart update Juni 2005 \(bijlage 1\)](#)).

1. De EU Duurzaamheidsindicatoren

Als uitgangspunt voor dit project geldt de lijst duurzaamheidsindicatoren voor kustgebieden, zoals goedgekeurd door de EU ICZM expertengroep in november 2004. Deze lijst bestaat uit 27 indicatoren verder gedefinieerd door 42 metingen.

De indicatoren zijn niet enkel bedoeld als beleidsondersteuning en om een breder draagvlak te creëren voor duurzaamheid in kustgebieden. Op Europees niveau is het ook belangrijk om op betrouwbare en vergelijkbare informatie te steunen voor het visualiseren van het kustgebied. Aan de hand van een monitoring van duurzaamheidsindicatoren beoogt de EU Aanbeveling ook het nodige netwerk te creëren voor het systematisch verzamelen, behandelen en communiceren van betrouwbare informatie voor de Kust.

Om tot een effectieve vergelijking en visualisering te komen is echter een oplistings van indicatoren onvoldoende; richtlijnen, methodologische omschrijvingen en tenslotte uitwisselbare formaten van numerische en ruimtelijke gegevens, zijn een noodzaak.

De rol van het Vlaams Instituut voor de Zee in dit proces is tweevoudig: VLIZ heeft mede door uitvoering van het pilootproject in de zuidelijke Noordzee (SAIL) een ervaring opgebouwd met het locale en transnationale aspect van duurzaamheidsindicatoren. Op die manier worden actieve bijdragen geleverd in de selectie en onderbouwing van de indicatoren (SAIL, WG-ID) en de methodologische beschrijving (DEDUCE).

De lijst duurzaamheidsindicatoren beantwoordt duidelijk aan de 7 ruime doelstellingen van de EU Aanbeveling voor Geïntegreerd beheer van Kustgebieden. Economische, sociale en milieu aspecten komen aan bod, onder de vorm van de belangrijkste beleidsthema's voor de kust (havens, toerisme, beschermde gebieden, waterkwaliteit) binnen een logisch kader (druk, toestand en respons).

2. Het Studiegebied

Kustgebieden zijn vrij weinig zichtbaar wat betreft informatie. Met uitzondering van enkele studies en berichtgeving, is een systematische aanpak van dataverzameling en beheer op kustformaat niet voorhanden.

Een eenduidige definitie van 'de kust' is moeilijk te hanteren. In dit project werd voor een pragmatische benadering gekozen, in opvolging van de richtlijnen uit het DEDUCE project. Dit betekent dat 'kustgebied' een variabel begrip is, en 'afgebakend' wordt in een thematische context. Zo is 'de kust' voor bevolking en socio-economische gegevens opgebouwd uit de som van de 37 kustgemeenten. Voor waterkwaliteit en eutroficatie is het kustgebied dan weer gedefinieerd als een buffer van 20 km zeewaarts vanaf de kustlijn.

Aggregatie van de gemeentelijke gegevens gebeurt op provinciaal niveau (en tussenliggend COROP-gebieden), en uiteindelijk voor geheel Nederland.

Bij het visualiseren van het 'kustgebied' is het niet enkel belangrijk een gemeenschappelijke trend te bekijken voor de kust zelf over de jaren heen (tijdsreeksen). Een vergelijking en contrast met de achterliggende gebieden ('achterland') vertelt ons minstens evenveel over de eigenheid van het kustgebied.

Het opbouwen van tijdsreeksen voor de Nederlandse gemeenten betreft ook het insluiten van gegevens voor gefuseerde gemeenten, en gemeenten met grenswijzigingen. Deze reconstructie werd uitgevoerd voor alle 37 gemeenten die vandaag de kustlijn raken, evenals de 54 gemeenten die dit in het verleden ook deden. Dit maakt een totale bevraging voor 91 kustgemeenten, 14 COROP gebieden, 5 provincies en het nationaal niveau Nederland.

3. Databank

Gegevens en metadata worden verzameld en opgeslagen in de databank (Vlaams Marien Data- en Informatiecentrum). De data worden beheerd aan de hand van MS SQL server, en een MS Access interface voor het invoeren van de gegevens. De ICZM databank heeft een dynamische structuur om het veelvuldig actualiseren en aanpassen van de gegevens mogelijk te maken. De gebruikte software pakketten zijn MS Excel (bron en berekeningen) MS Access (parameter bestanden) en MS SQL.

De gecontacteerde personen en instituten worden ingevoerd met adres, contactgegevens en URL. De bevraging wordt opgevolgd door middel van de datum, contactpersoon, contact instituut, parameter en/of indicator waarvoor data of informatie opgevraagd wordt, en een aanduiding van de status van de bevraging, type gegevens, en eventuele beperkingen in gebruik, gebruikerslicenties etc. De datasets zelf worden omschreven door type, locatie in de databank, bron, dataleverancier en contactpersoon, datum van aanmelding en een verwijzing naar parameter en locatie.

4. Data bevraging en voortgang

De voortgang in bevraging en de analyse van indicatoren en parameters, wordt als volgt samengevat:

- Totaal van 13 behandelde indicatoren:

Demand for property on the coast
Area of built-up land
Land take by intensive agriculture
Pressure for coastal and marine recreation
Volume of port traffic
Intensity of tourism
Sustainable tourism
Quality of bathing water
Concentration of nutrients in coastal waters
Degree of social exclusion
Relative household prosperity
Number of second homes
Water consumption

- Totaal van 22 behandelde parameters (metingen)

Size and proportion of the population living in the coastal-zone

Value of residential property

Percent of built-up land by distance from the coastline

Number of berths and moorings for recreational bathing

Proportion of agricultural land farmed intensively

Full time, part time and seasonal employment per sector

Number of incoming and outgoing passengers per port

Total volume of goods handled per port

Proportion of goods carried by short sea routes

Number of overnight stays in tourist accommodation

Occupancy rate of bed places

Rate of overnight stays to number of residents

Number of tourist accommodations with EU eco-label

Percent of bathing waters compliant with the guide value of the European Bathing Water Directive

Concentrations of nitrates, phosphates and N/P ratio in coastal waters

Indices of multiple deprivation by area

Average household income

Percent of population with a higher education qualification

Ratio of first to second homes

Number of days of reduced supply

Number of 'stormy days'

Length of dynamic coastline

Van deze lijst 22 behandelde parameters, worden 12 parameters beschreven door gegevens op gemeentelijk niveau (gedecentraliseerde datasets), en de overige voornamelijk door puntlocaties (monsterpunten en meetstations).

Voor elk van de behandelde metingen wordt een technische fiche opgemaakt met vermelding van:

- Indicator titel
- Titel van de meting
- Definitie van de parameter
- Ruimtelijk en temporeel bereik
- Databron
- Methodologie in de berekening
- Omschrijving van de dataset
- Visualisatie
- Mogelijkheden tot creëren van een meerwaarde voor de gegevens
- Nota's
- De relevantie van de indicator (waarom deze meting)

Voor de opmaak van deze technische fiches werd zoveel mogelijk aangeleund bij de Standard Indicator Format (SIF) dat in het kader van het DEDUCE project werd ontwikkeld voor eenvormige technische informatie op Europees niveau. Deze SIF's zijn momenteel nog volop in ontwikkeling, en kunnen nog onderhevig zijn aan veranderingen.

5. Analyse

Voor de doelstellingen van de tussentijdse rapportage wordt nog geen grondige analyse of trendbespreking voor ogen gehouden. Het is juist in de integratie van de resultaten van de verschillende metingen samen, dat de rijkheid aan context voor trendbespreking aan bod kan komen. De uiteindelijke analyse zal worden samengevat in indicator fiches (Factsheets) die ook het formaat van de blauwdruk zal volgen, zoals uitgewerkt door DEDUCE en de WG-ID.

In dit rapport worden de grafieken samengevat voor elk van de metingen op niveau Nederland, en wordt voor een verdere analyse verwezen naar de bijlage 4. Per meting vindt de lezer 1 SIF en een reeks gedetailleerde grafieken.

Een oplijsting van eventuele knelpunten verwijst enkel naar de metingen en indicatoren die in deze tussentijdse rapportage opgeleverd worden (bijlage 5). De criteria die hierbij gehanteerd worden zijn a) het bestaan van gegevens, 2) de kwaliteit van de gegevens (betrouwbaarheid, ruimtelijk en tijds-bereik, frequentie) en 3) de toegankelijkheid van de datasets.

Knelpunten

Datasets met beperking in het gebruik betreft bevolkingsgegevens uit het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor gemeenten met minder dan 10 000 inwoners. Deze datasets zouden als alternatief kunnen aangeleverd worden onder geaggregeerde vorm als een kustgemiddelde, mits behoud van statistisch geheim.

(betreffende datasets: full time & part time employment, sectoral employment, percent of population with higher education qualification)

Een historische reconstructie van fusies en grenswijzigingen in de kustgemeenten is noodzakelijk voor het opbouwen van tijdsreeksen. Voor parameters uitgedrukt in \square , is de (arbeidsintensieve) reconstructie voor niet-kustgemeenten ook nodig.

(betreft de datasets: Value of residential property, average household income)

Het al dan niet opnemen van Rotterdam als kustgemeente beïnvloedt sterk het eindresultaat. Voorlopig worden beide alternatieven in de rapportage opgenomen (2 grafieken per meting). In een volgende fase van het project kan geëvalueerd worden of deze gegevens ook op deelgemeente kunnen opgevraagd worden om het kustgebied voor sterk verstedelijkte kustprovincies op te splitsen. Deze problematiek is een algemeen gegeven voor het zuidelijke Noordzeegebied.

Het ontbreken van gegevens is voorlopig enkel het geval voor de indicator 'number of days with reduced water supply'. Hiervoor werd de overkoepelende 'Vereniging van Waterbedrijven in Nederland' gecontacteerd, Een schriftelijke bevestiging van het ontbreken van dit soort gegevens wordt nog afgewacht.

Methodologische beperkingen: voor het 'percentage bebouwd oppervlak' is het de bedoeling met de datasets 'Corine Landcover 1990 en 2000' te werken om tot vergelijkbare resultaten te komen tussen de lidstaten onderling. Hiervoor wordt met 'distance from the coastline' verwezen naar buffers van 1 en van 10 km (van 0 tot 1, van 0 tot 10) vanaf de kustlijn. Deze methodologie vereist een GIS-applicatie, hetgeen in deze eerste inventarisatie niet als doelstelling vooropgesteld werd. Als alternatief baseren we ons op de data beschikbaar in CBS.

Inzake kwaliteit van de gegevens kan over het algemeen gesteld worden dat deze ruim de doelstellingen kunnen beantwoorden. Enkel de gegevens inzake recreatievaartuigen zijn zeer moeilijk toegankelijk en worden niet systematisch bijgehouden. Voor Zeeland werden deze gegevens in het kader van het SAIL project via een telefonische enquête opgevraagd bij de individuele (25) jachthavens. Voor de provincie Friesland werd een volledige tijdsreeks geleverd door het provinciebestuur. Om een aanzet te geven tot het bekomen van een relevante set gegevens voor de overige provincies, contacteerde VLIZ het Waterrecreatie Adviesbureau Nederland. Een offerte werd opgemaakt voor een eventuele aankoop van de gegevens voorhanden bij deze Consultant (in bijlage SIF 4.1.). dergelijke opdracht kan eventueel ook door het VLIZ uitgewerkt worden mits het ter beschikking stellen van 1 voltijds equivalent gedurende 1 maand.

6. Voorstelling en bespreking van de resultaten

De resultaten worden in de bijlage 3 samengevat per meting, voor het kustgebied in Nederland.

De uiteindelijke indicator factsheets bevatten de volgende aspecten ter bespreking:

- Hoofdlijn (Key Message)
- Wat vertelt de indicator ons (trend bespreking)
- Relevantie van de indicator (waarom deze indicator)
- Juridische kader en vermelding van bestaande normen en richtlijnen
- Hoe betrouwbaar is deze meting voor het opvolgen van het proces dat we voor ogen houden
- Metadata en methodologie (summier)
- Pressure-State-Response (PSR) logisch kader
- Doelstellingen van de EU ICZM Aanbeveling
- Verhouding met andere indicatoren/thema's
- Bestaande benchmark waarden en normen
- Vergelijking van het kustgebied met het achterland

Een combinatie van kaarten, taartdiagrammen, lijn- en staafgrafieken worden gebruikt ter ondersteuning van de trendbespreking. In het algemeen wordt niet gekozen voor een normering ten opzichte van een bepaald standaardjaar. Waar nodig blijkt, wordt de beginwaarde in de y-as aangepast voor een optimale weergave van het kustgebied ten opzichte van het achterland.

Lijst met Bijlagen

Bijlage 1	Gantt diagram Juni 2005
Bijlage 2	Lijst EU duurzaamheidsindicatoren voor de kust
Bijlage 3	Samenvattingen resultaten per meting
Bijlage 4	<i>Standard Indicator Format</i> per meting
Bijlage 5	Offerte Waterrecreatieadvies

Bijlage 1

Gantt diagram Juni 2005

ID	Task Name	Duration	Start	Finish	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
1	Duurzaamheidsindicatoren Kustzone in Nederland	153 days	Fri 15/04/05	Tue 15/11/05										
2	Projectbeheer	153 days	Fri 15/04/05	Tue 15/11/05										
3	startoverleg	2 days	Fri 15/04/05	Mon 18/04/05										
4	tussentijds overleg 1	2 days	Wed 1/06/05	Thu 2/06/05										
5	tussentijds overleg 2	2 days	Wed 7/09/05	Thu 8/09/05										
6	eindbespreking	2 days	Mon 24/10/05	Tue 25/10/05										
7	tussentijdse rapportage 1	5 days	Mon 27/06/05	Fri 1/07/05										
8	tussentijdse rapportage 2	5 days	Mon 26/09/05	Fri 30/09/05										
9	eindrapportage	10 days	Wed 2/11/05	Tue 15/11/05										
10	Invulling Duurzaamheidsindicatoren	143 days	Fri 15/04/05	Tue 1/11/05										
11	voorstel structuur databank	5 days	Fri 15/04/05	Thu 21/04/05										
12	identificeren en omschrijven van dataleveranciers	52 days	Fri 22/04/05	Mon 10/10/05										
13	invullen van de databank	134 days	Fri 22/04/05	Wed 26/10/05										
14	grafische voorstelling van de resultaten	22 days	Tue 21/06/05	Tue 1/11/05										
15	voorstel alternatieve indicatoren	6 days	Mon 10/10/05	Mon 17/10/05										
16	beschrijving van knelpunten	5 days	Mon 3/10/05	Fri 7/10/05										

Project: Aanzet Offerte RIKZ-Duurzaam
Date: Wed 6/07/05

Task: Summary: Rolled Up Progress: Project Summary:

Progress: Rolled Up Task: Split: Group By Summary:

Milestone: Rolled Up Milestone: External Tasks: Deadline:

Page 1

Bijlage 2

Lijst EU duurzaamheidsindicatoren voor de kust

No.	INDICATORS	MEASUREMENTS	Opmerkingen
1	Demand for property on the coast	Size and proportion of the population living in the coastal-zone	
2	Area of built-up land	Value of residential property	
3	Rate of development of previously undeveloped land	Percent of built-up land by distance from the coastline	
4	Demand for road travel on the coast	Area converted from non-developed to developed land uses	
5	Pressure for coastal and marine recreation	Volume of traffic on coastal motorways and major roads	data ontvangen van rws-avv op 27/6/05
6	Land take by intensive agriculture	Number of berths and moorings for recreational bathing	onvolledige data
7	Area of semi-natural habitat	Proportion of agricultural land farmed intensively	
8	Area of land and sea protected by statutory designations	Area of semi-natural habitat	opgevraagd bij LNV
9	Effective management of designated sites	Area protected for nature conservation, landscape and heritage	
10	Change to significant coastal and marine habitats and species	Rate of loss of, or damage to, protected areas	
11	Loss of cultural distinctiveness	Status and trend of specified habitats and species	
12	Patterns of sectoral employment	Number of species per habitat type	ontbrekende data voor gemeenten <10,000 inwoners
13	Volume of port traffic	Number of Red List coastal area species	
14	Intensity of tourism	Number and value of sales of local products with regional quality labels or European PDO/PGI/TSG	
15	Sustainable tourism	Full time, part time and seasonal employment per sector	
16	Quality of bathing water	Value added per sector	
17	Amount of coastal, estuarine and marine litter	Number of incoming and outgoing passengers per port	
18	Concentration of nutrients in coastal waters	Total volume of goods handled per port	data opgevraagd bij noordzeestichting
19	Amount of oil pollution	Proportion of goods carried by short sea routes	
20	Degree of social exclusion	Number of overnight stays in tourist accommodation	data opgevraagd bij Bonn Agreement
21	Relative household prosperity	Occupancy rate of bed places	
22	Number of second homes	Number of tourist accommodations holding EU Eco-label	
23	Fish stocks and fish landings	Rate of overnight stays to number of residents	ontbrekende data voor gemeenten <10,000 inwoners
24	Water consumption	Percent of bathing waters compliant with the guide value of the European Bathing Water Directive	data opgevraagd
25	Sea level rise and extreme weather conditions	Volume of litter collected per given length of shoreline	data opgevraagd
26	Coastal erosion and accretion	Riverine and direct inputs of nitrogen and phosphorous to inshore waters	data opgevraagd
27	Natural, human and economic assets at risk	Volume of accidental oil spills	opgevraagd bij Douwe Dillingh
		Number of observed oil slicks from aerial surveillance	
		Indices of multiple deprivation by area	
		Average household income	
		Percent of population with a higher education qualification	
		Ratio of first to second homes	
		State of the main fish stocks by species and sea area	
		Recruitment and spawning stock biomass by species	
		Landings and fish mortality by species	
		Value of landings by port and species	
		Number of days of reduced supply	
		Number of 'stormy days'	
		Rise in sea level relative to land	
		Length of protected and defended coastline	
		Length of dynamic coastline	
		Area and volume of sand nourishment	
		Number of people living within an 'at risk' zone	
		Area of protected sites within an 'at risk' zone	
		Value of economic assets within an 'at risk' zone.	

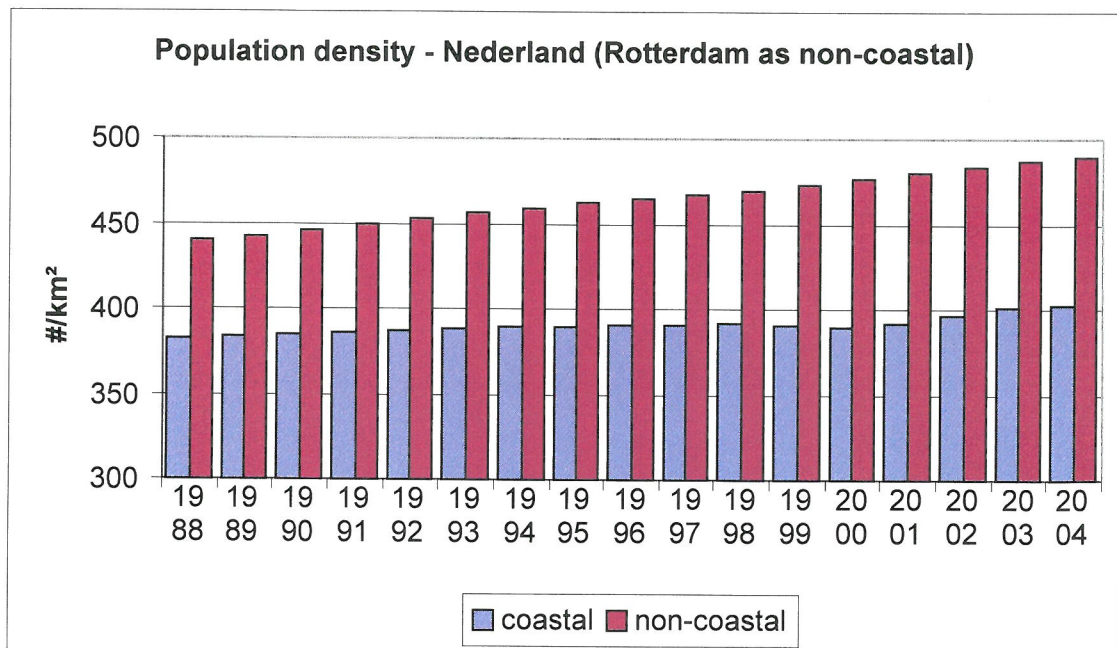
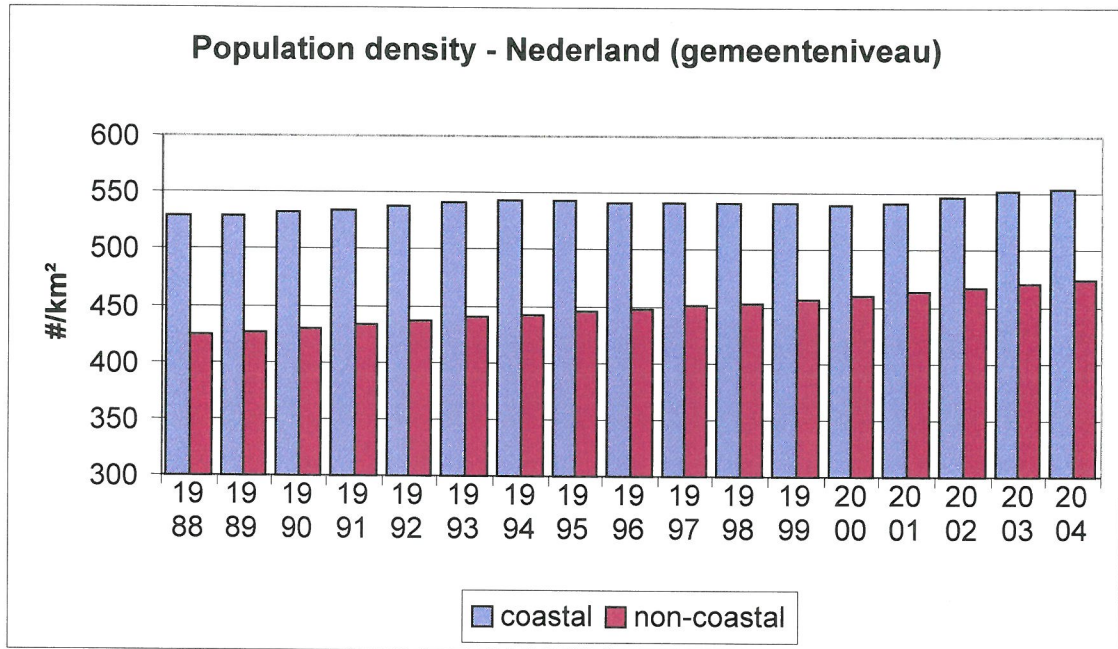
data verzameld en parameterbestand gemaakt in progress
ontbrekende data, maar zo goed mogelijk afgewerkt

Bijlage 3

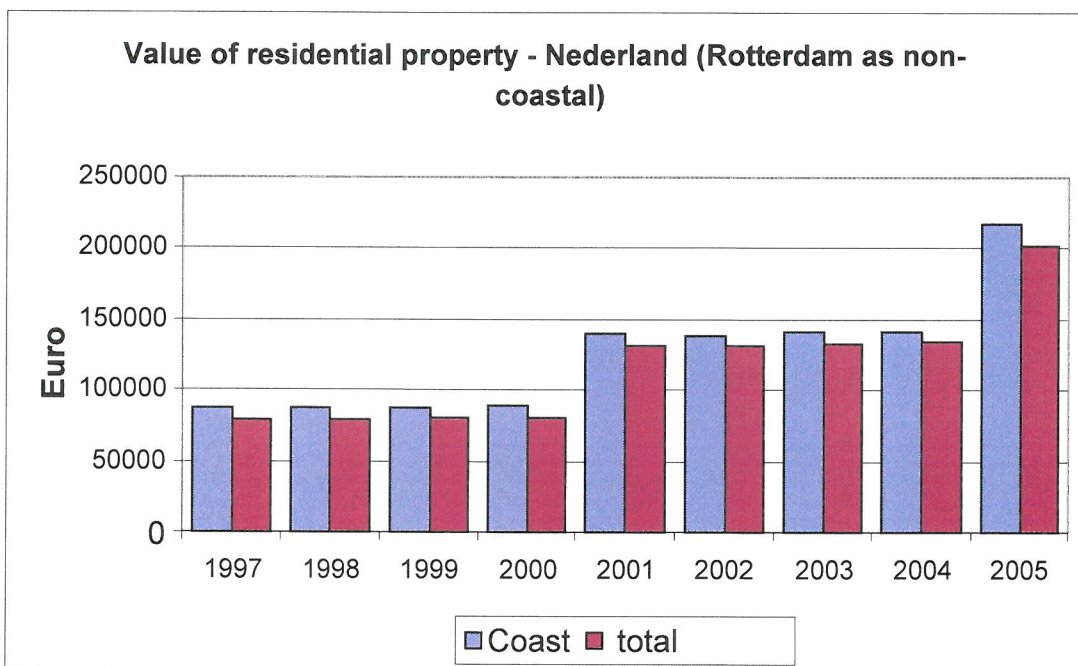
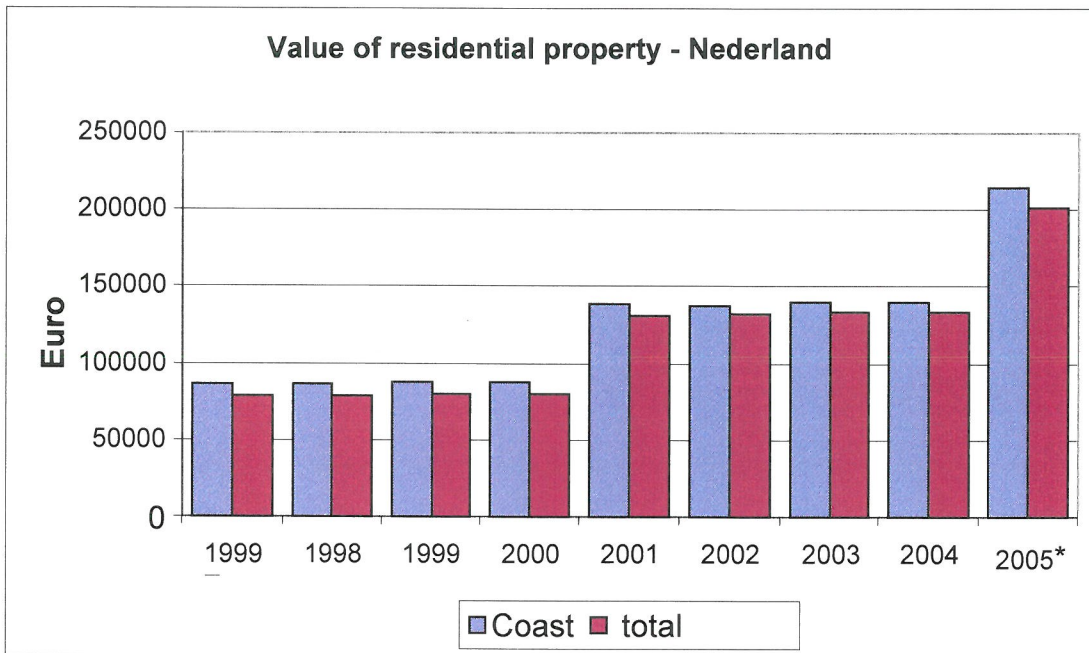
Samenvattingen resultaten per meting

1. Demand for property on the coast

1.1 Size and proportion of the population living in the coastal zone

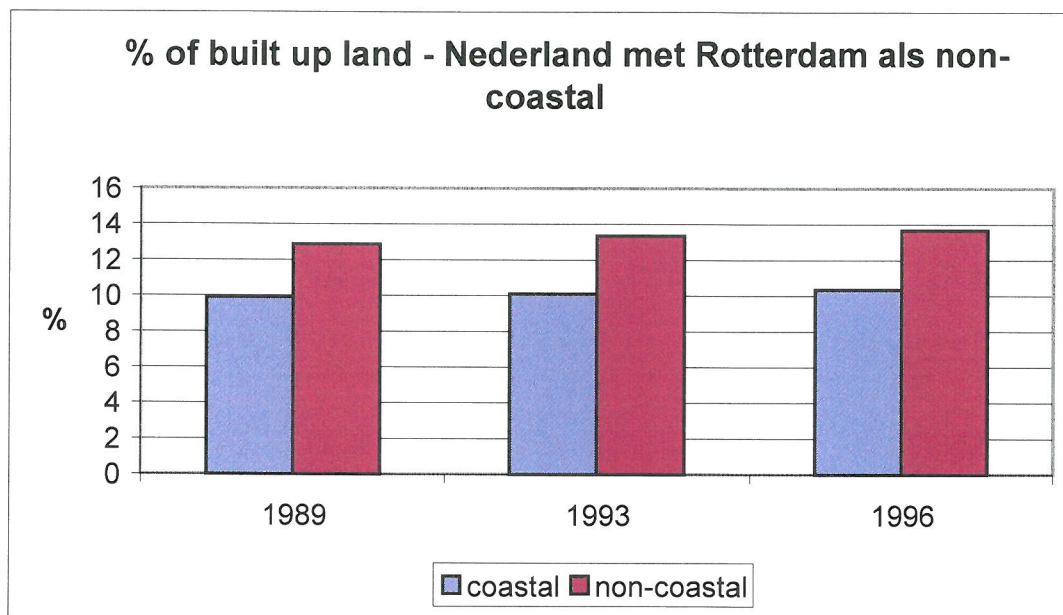
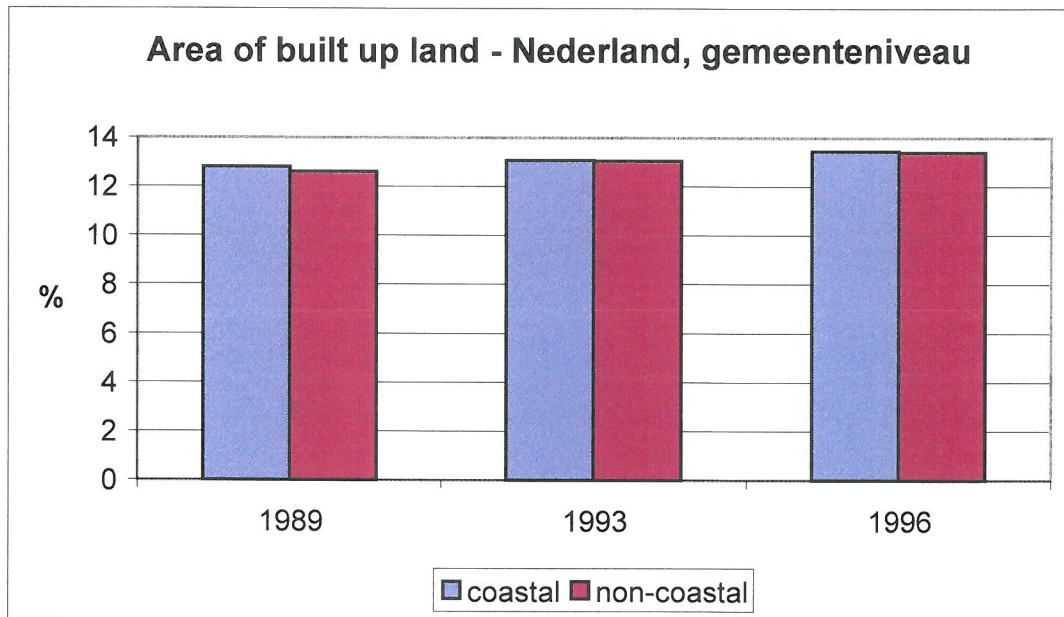

1.2 Value of residential property

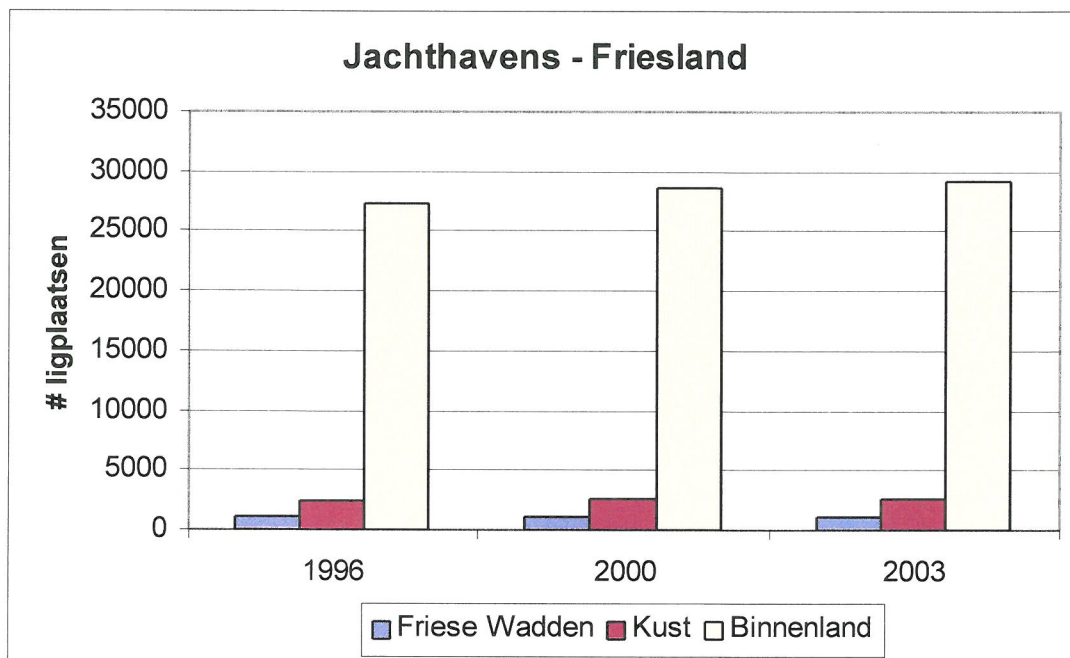
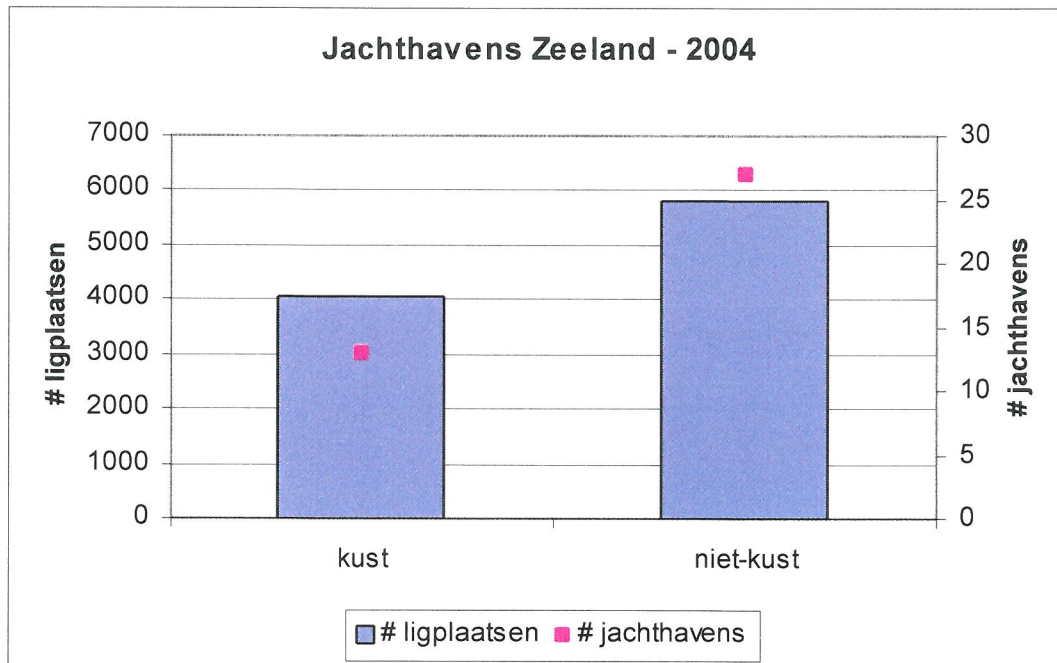
2. Area of built-up land

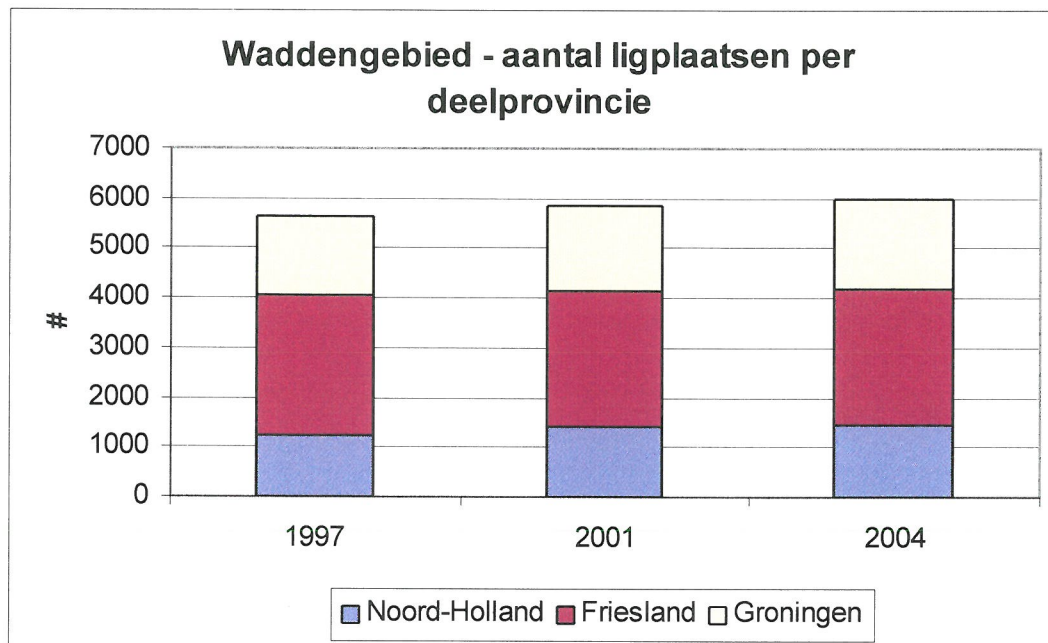
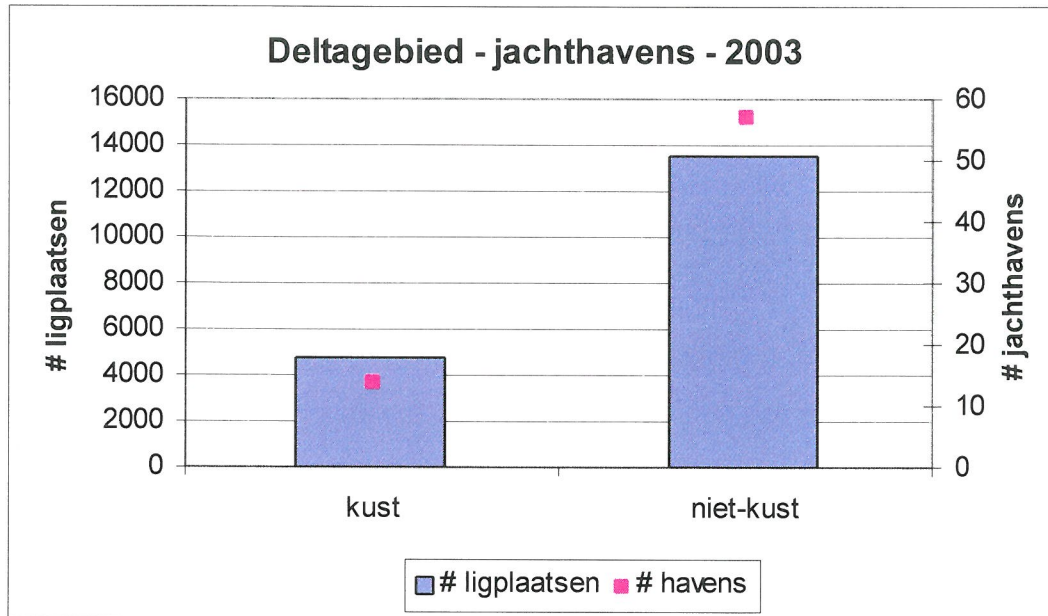
2.1 Percent of built-up land by distance from the coastline

4. Pressure for coastal and marine recreation

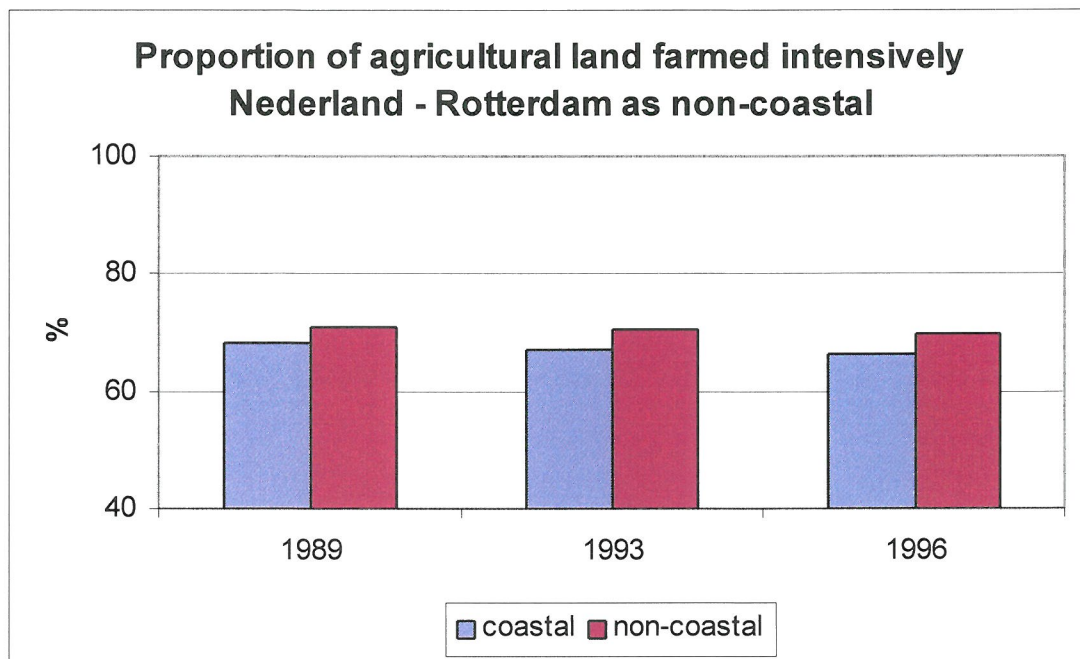
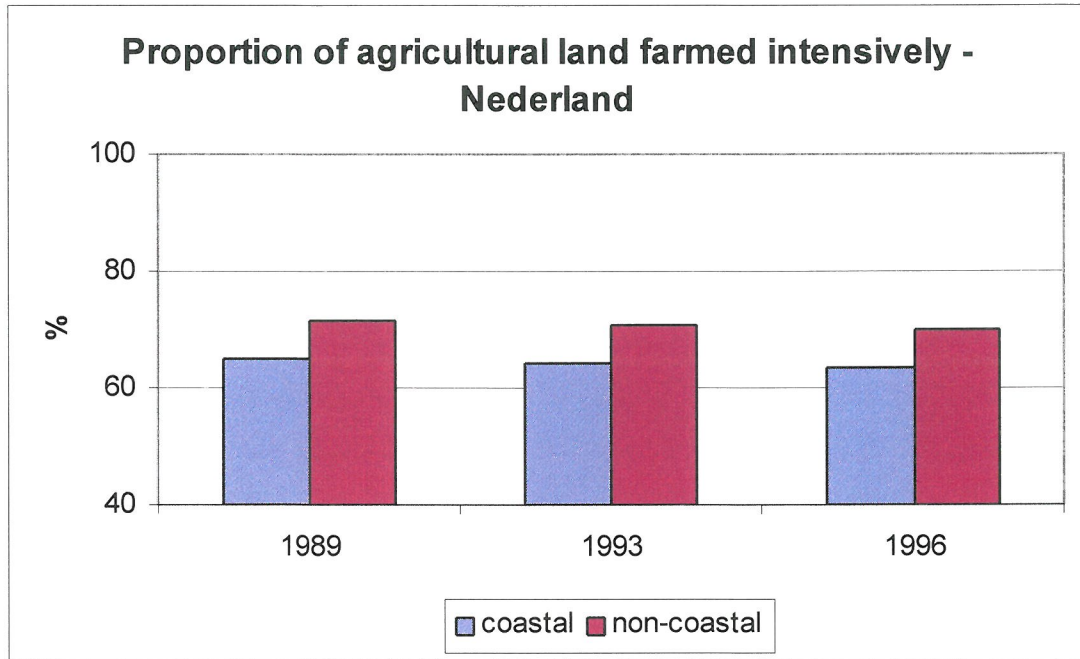
4.1 Number of berths & moorings for recreational bathing

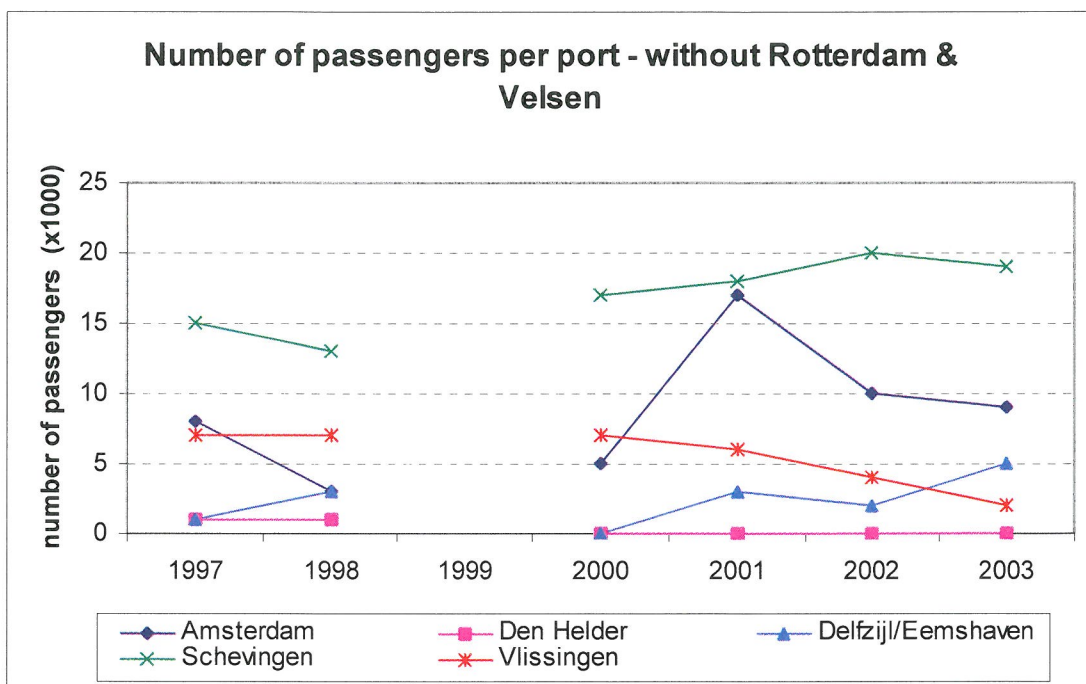
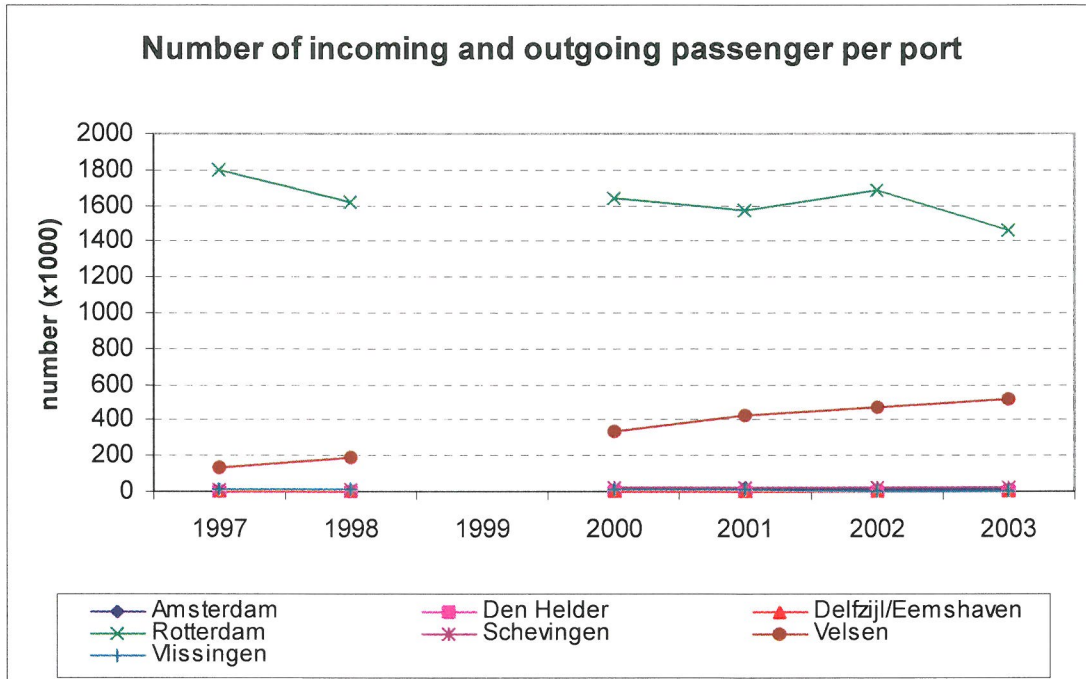
35. Land take by intensive agriculture

35.1 Proportion of agricultural land farmed intensively

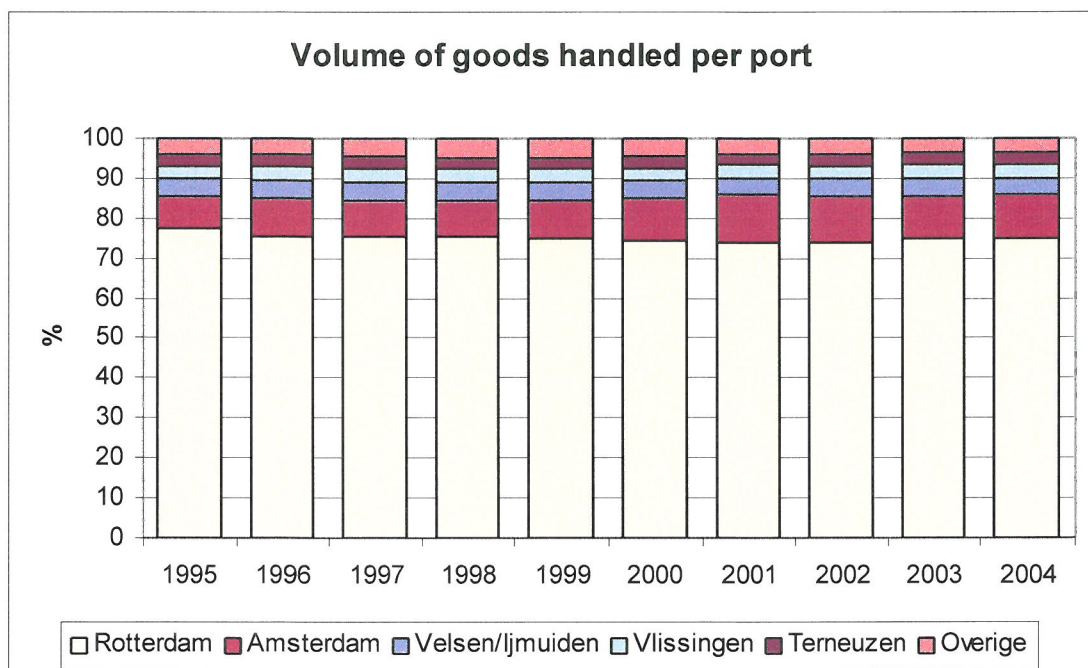
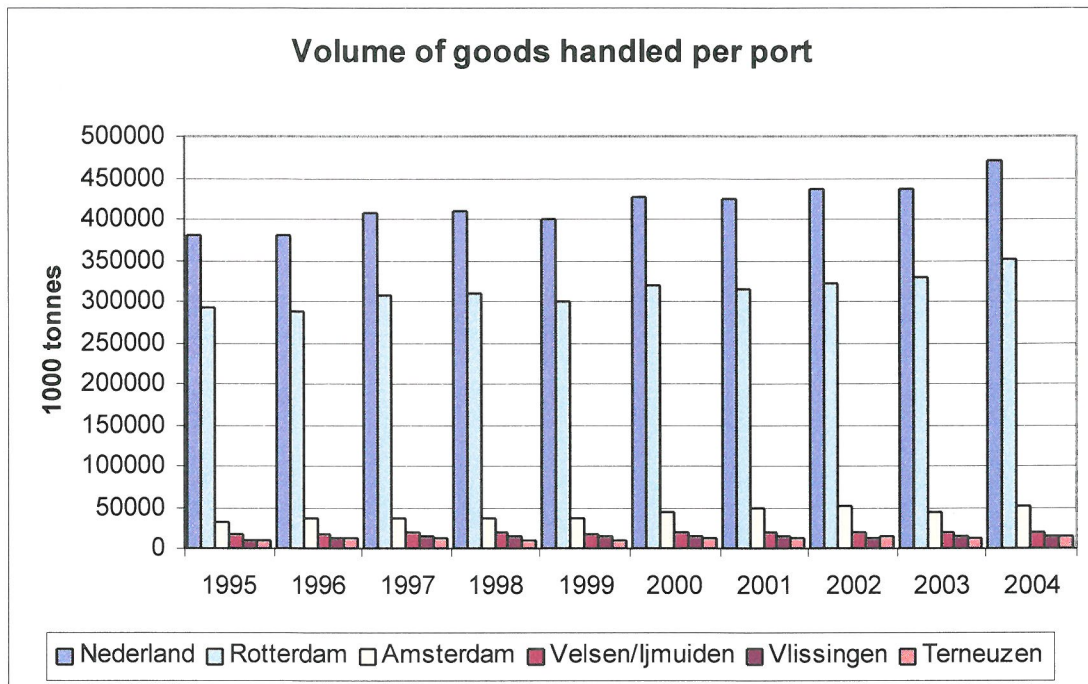

10. Volume of port traffic

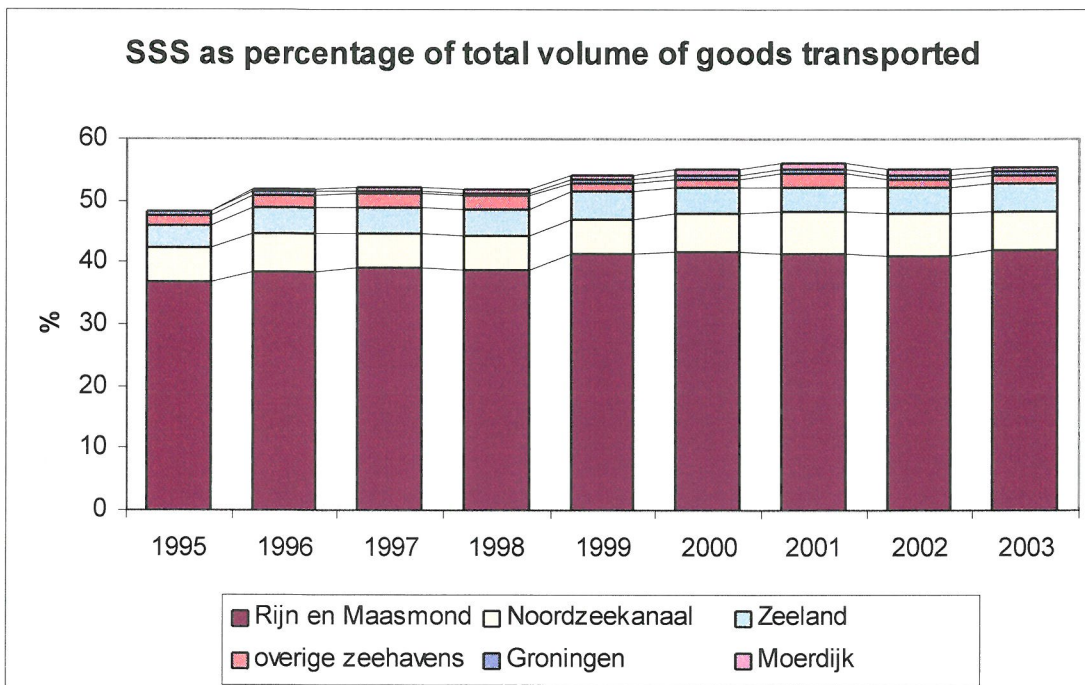
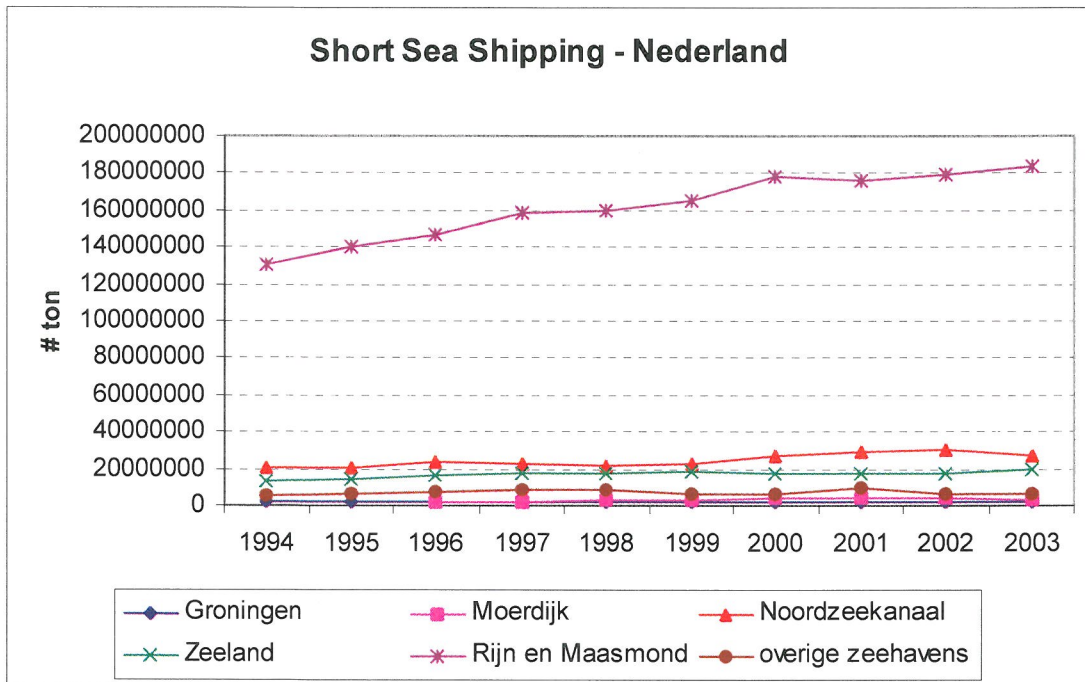
10.1 Number of incoming and outgoing passengers per port

10.2 Total volume of goods handled per port

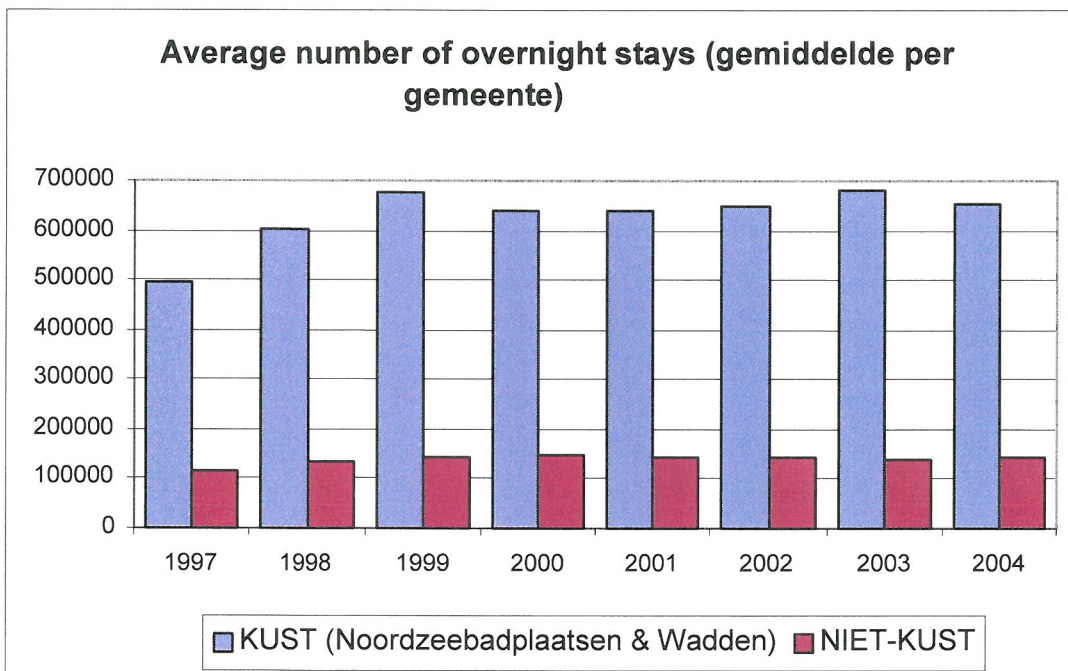
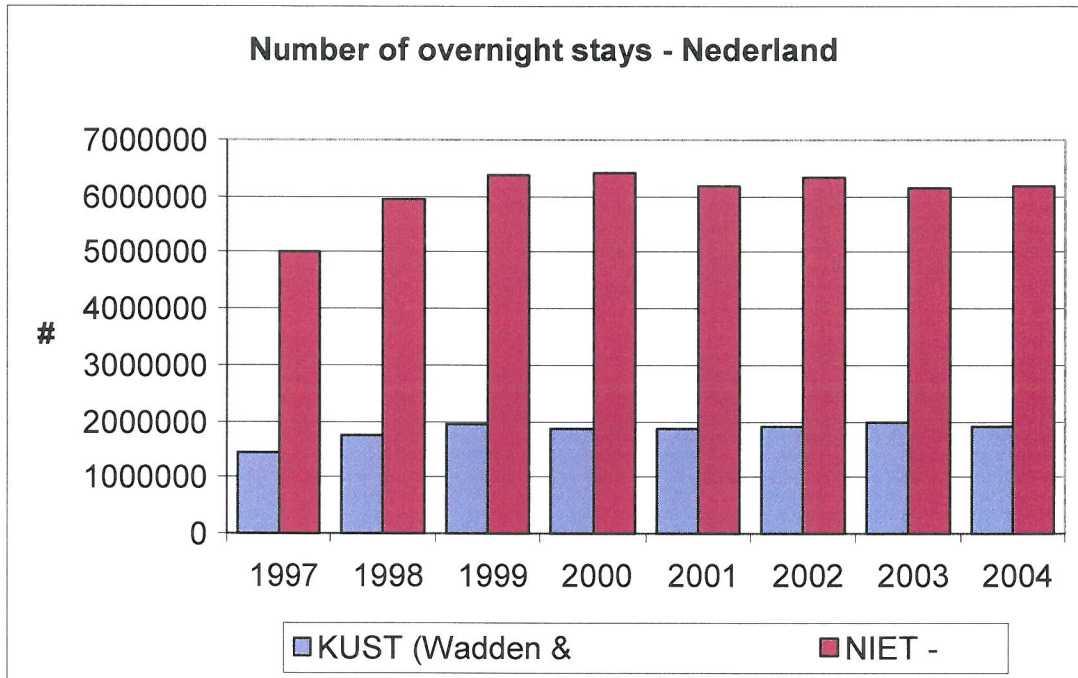

10.3 Proportion of goods handled by short sea routes

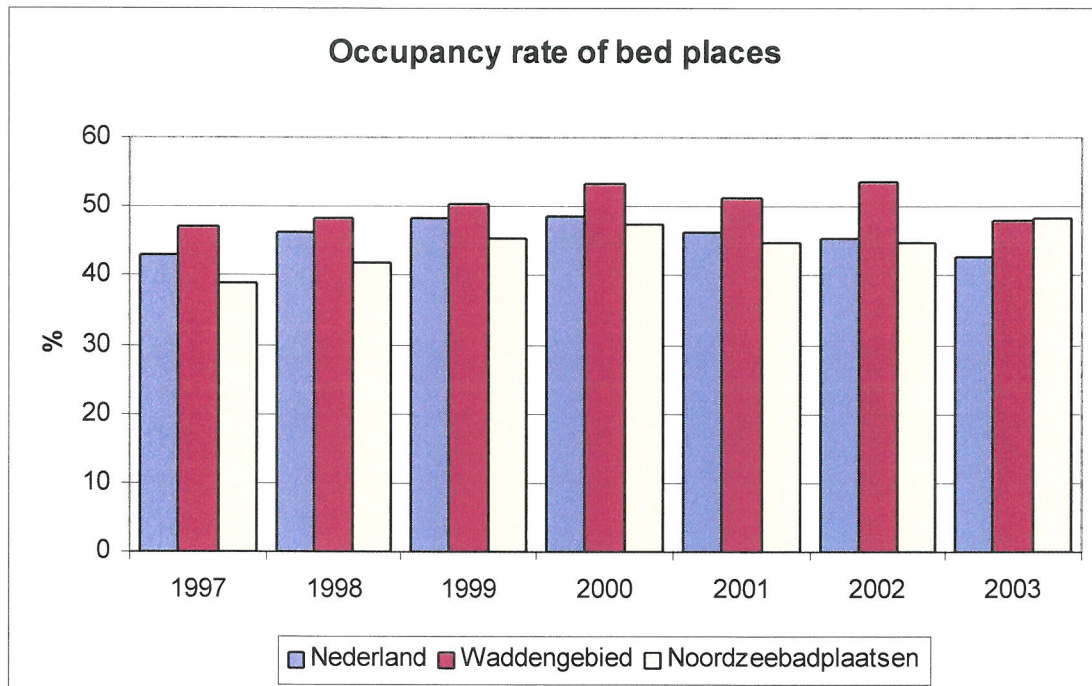

11. Intensity of tourism

11.1 Number of overnight stays in tourist accommodations

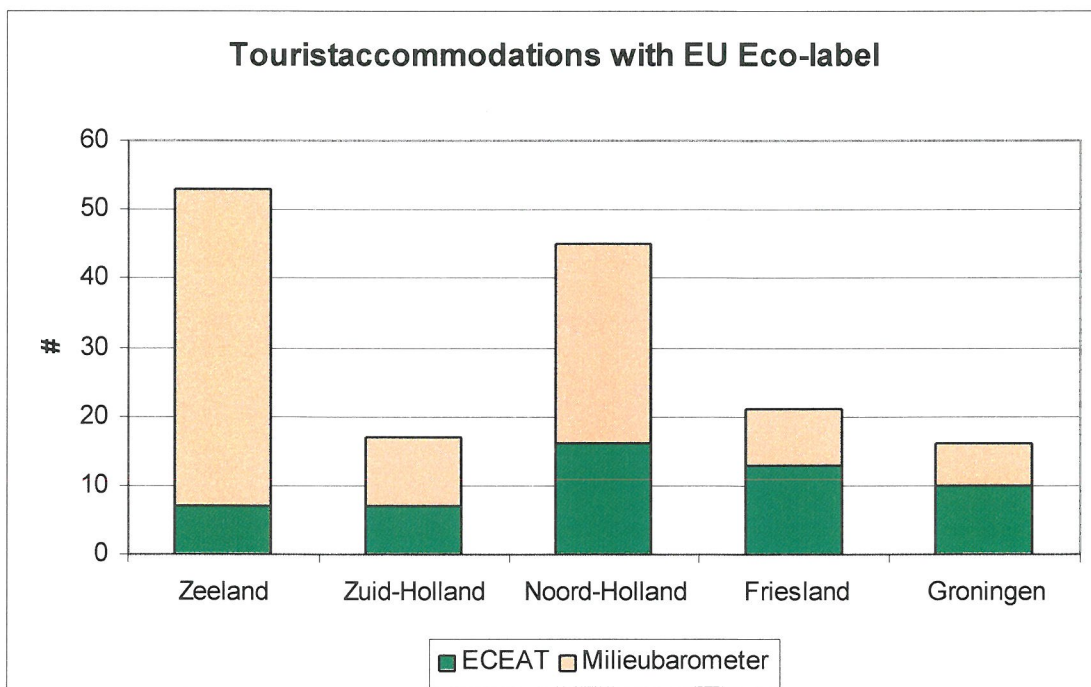
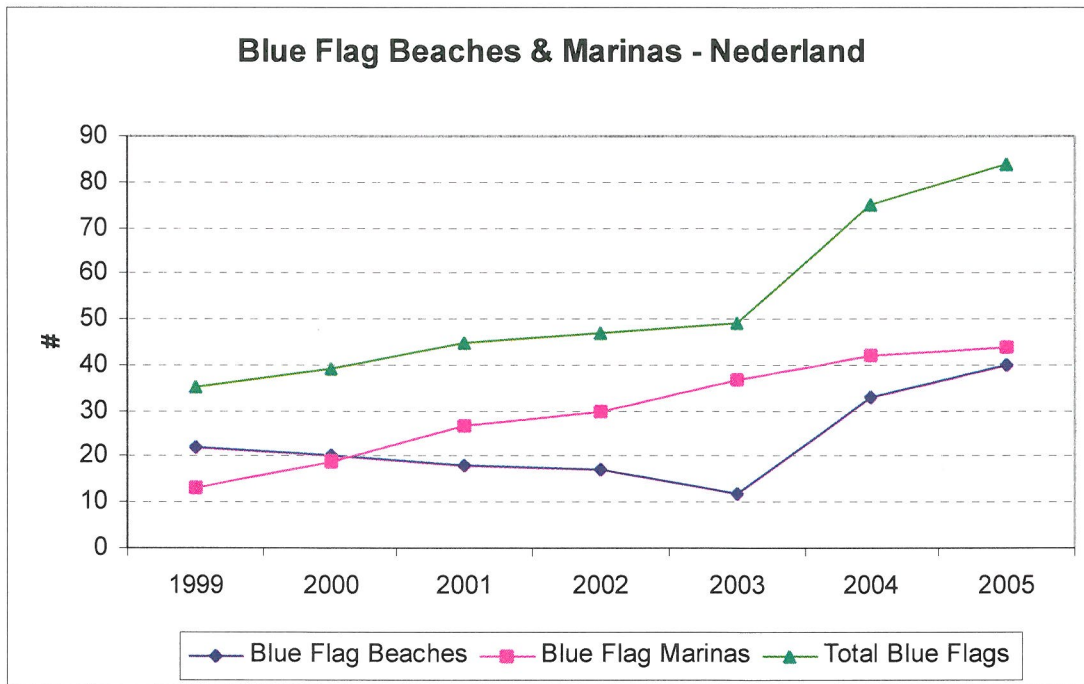

11.2 Occupancy rate of bed places

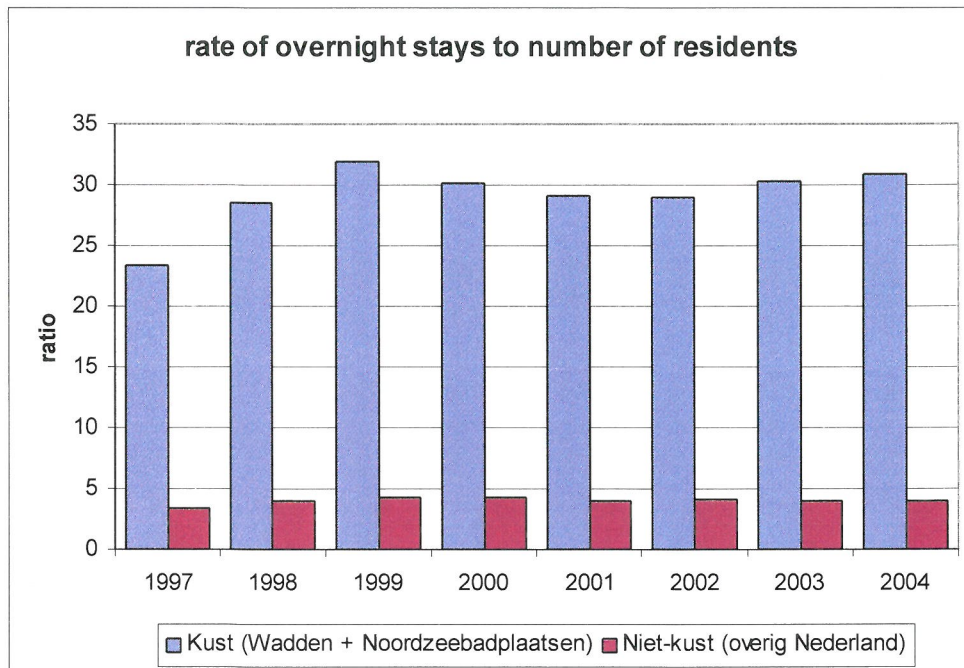

12. Sustainable tourism

12.1 Number of tourist accommodations holding EU Eco-label

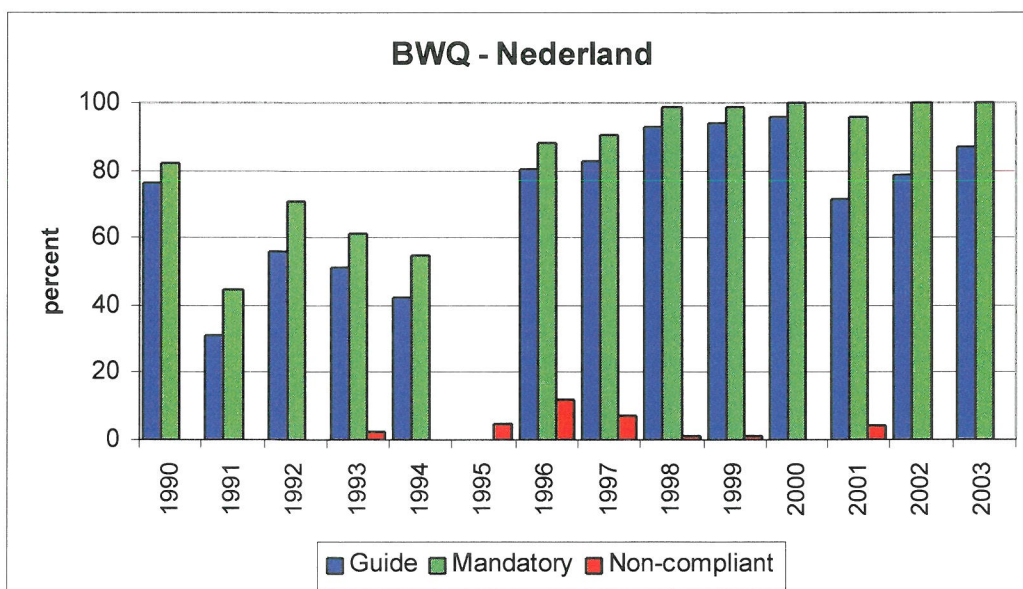

12.2 Rate of overnight stays to number of residents

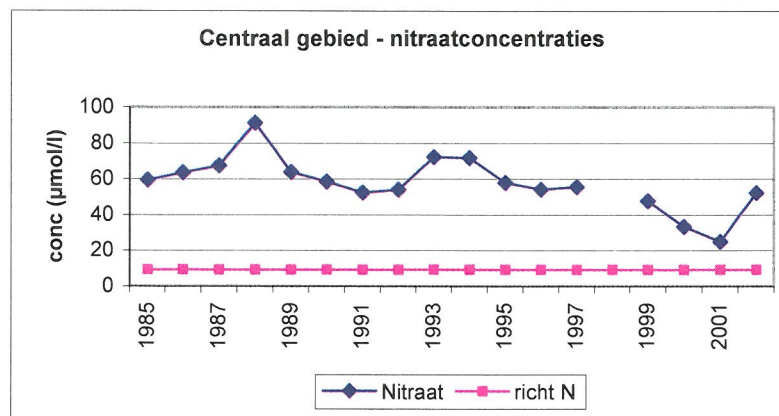
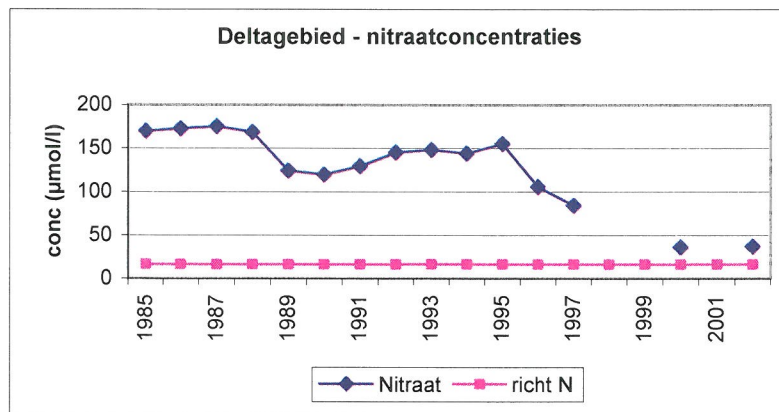
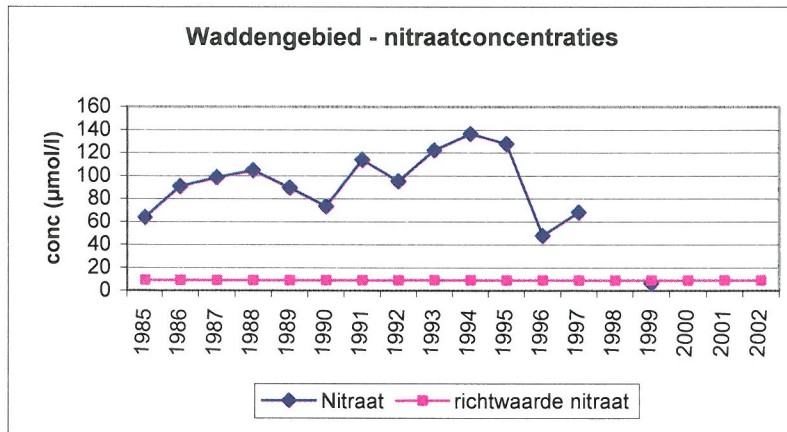
13. Quality of bathing water

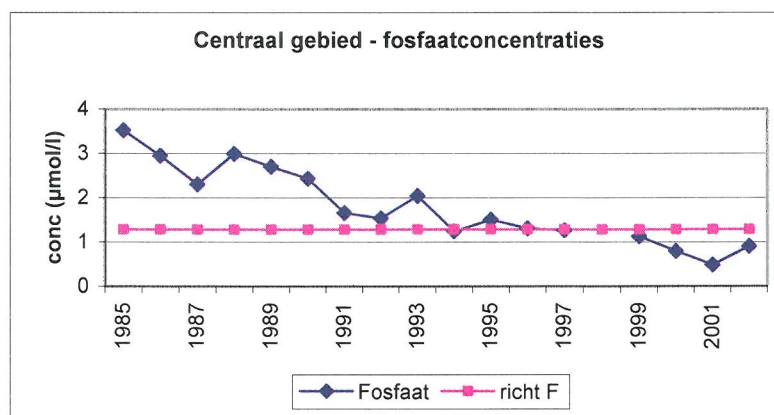
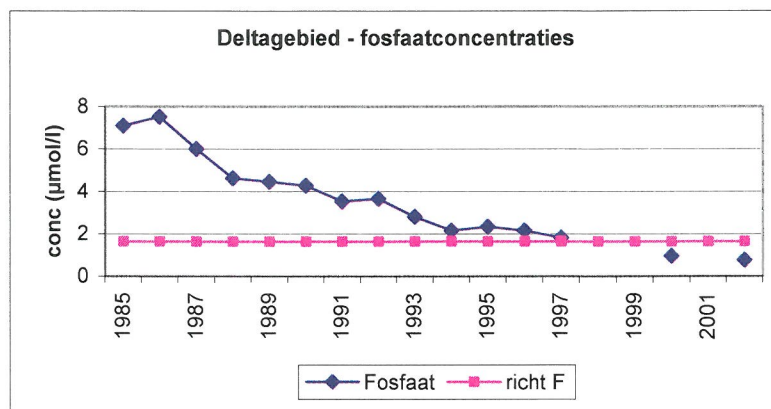
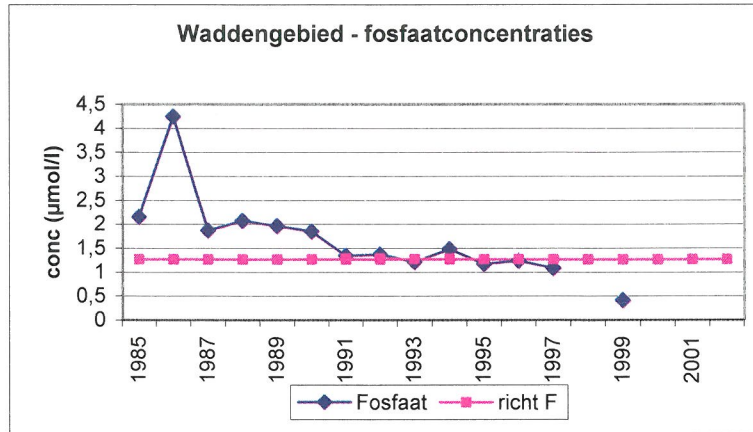
13.1 Percent of bathing waters compliant with the guide value of the European Bathing Water Directives

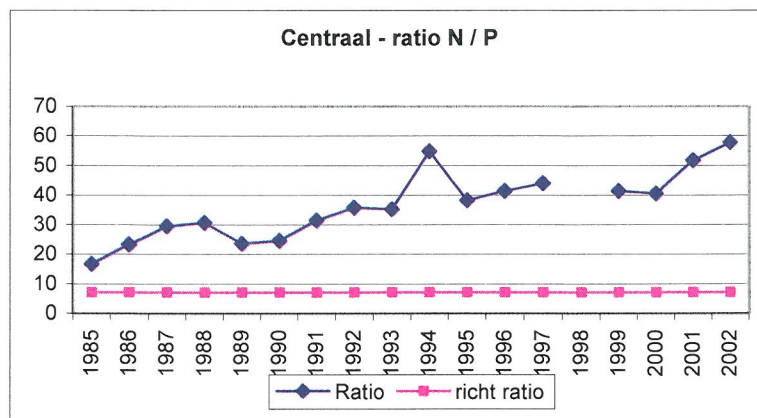
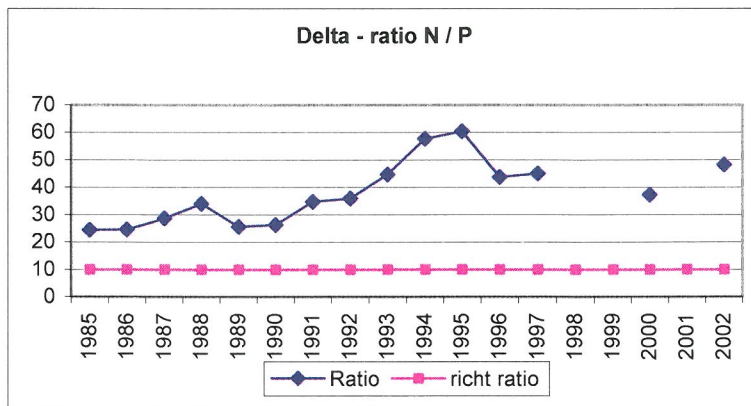
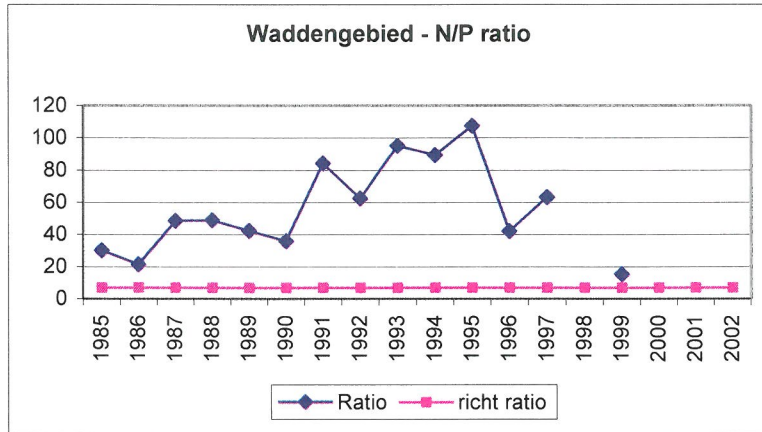

15. Concentration of nutrients in coastal waters

15.1 Riverine and direct inputs of nitrogen and phosphorous to inshore waters

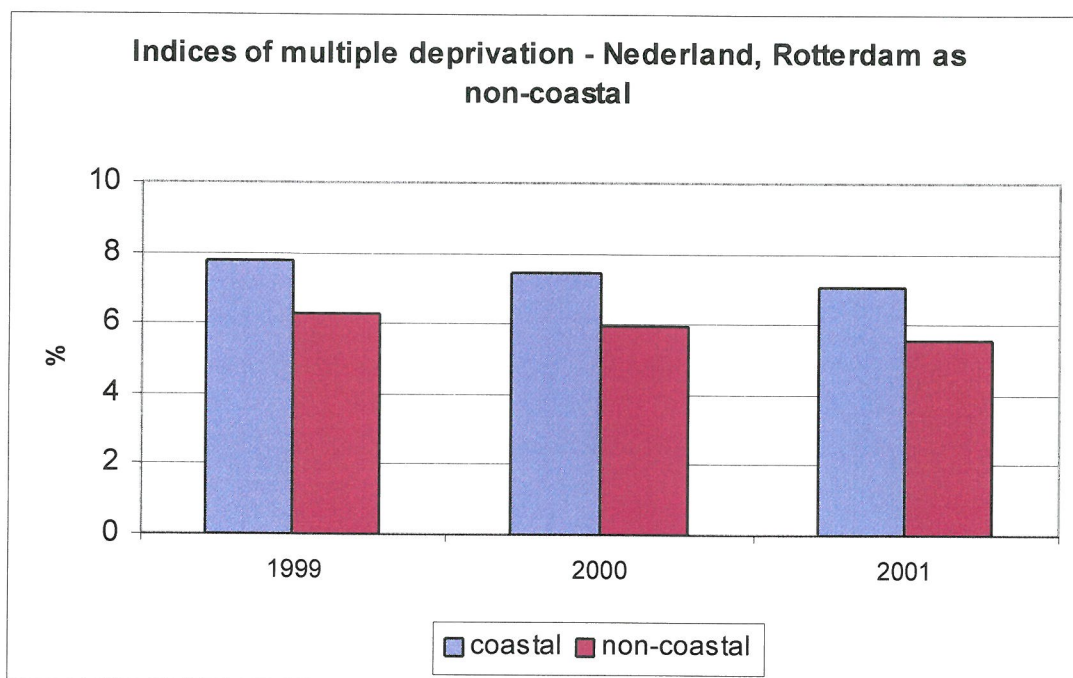
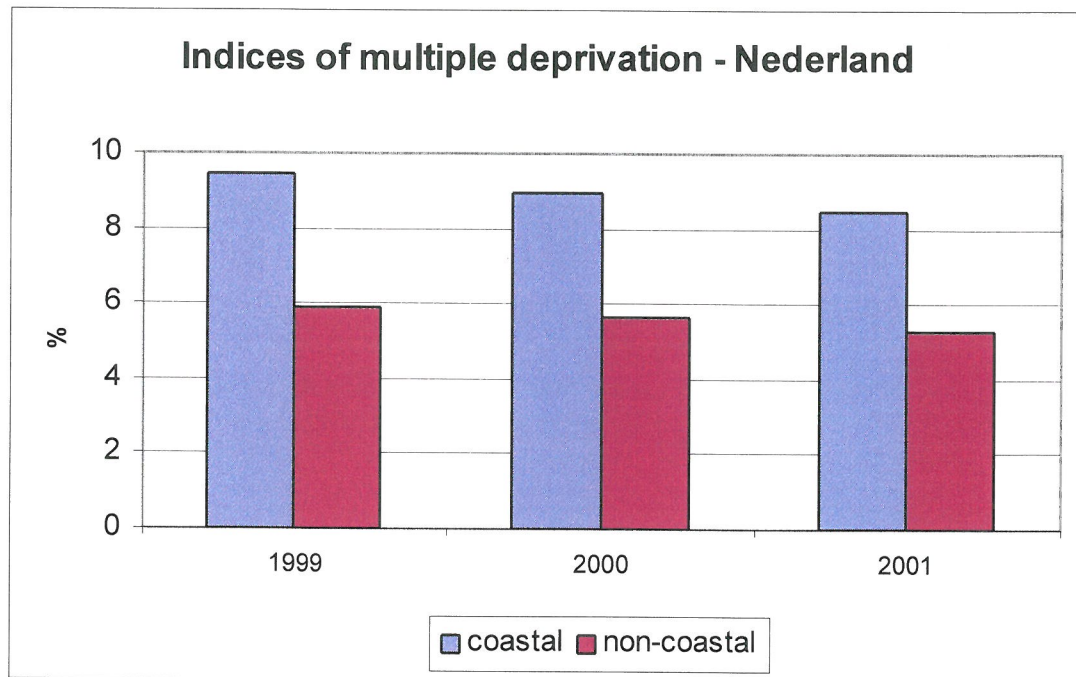

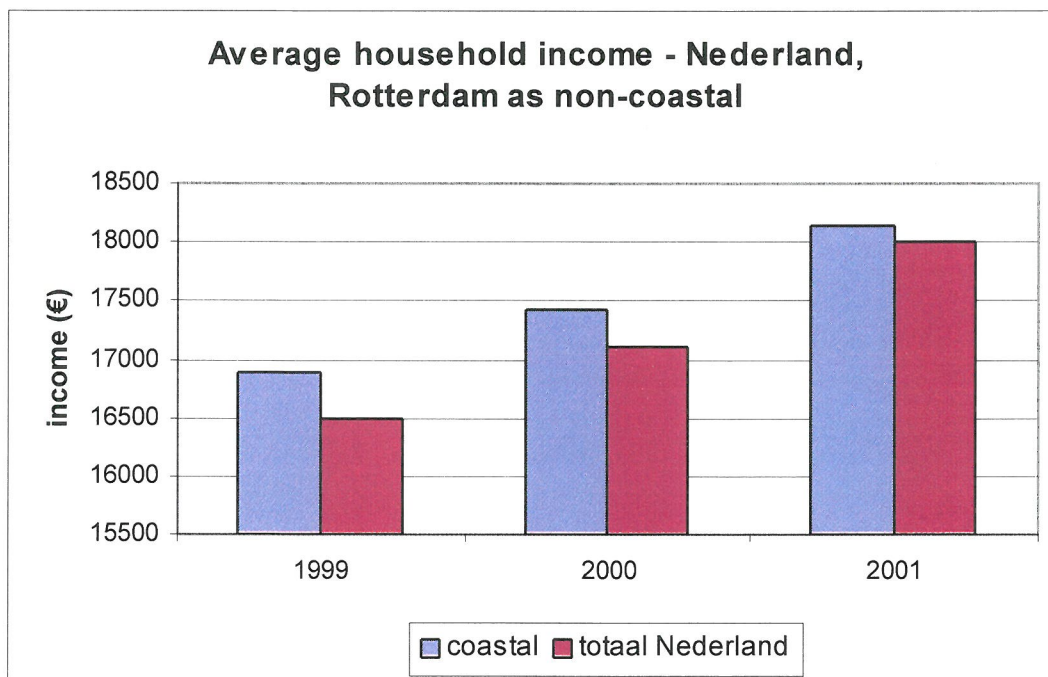
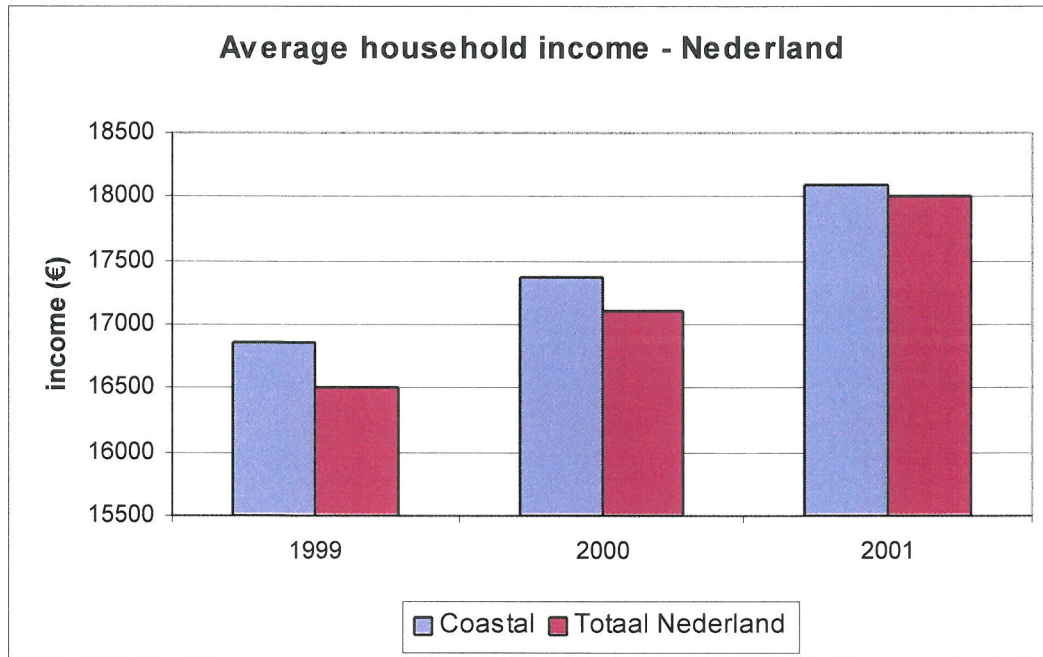
18. Degree of social exclusion

18.1 Indices of multiple deprivation by area

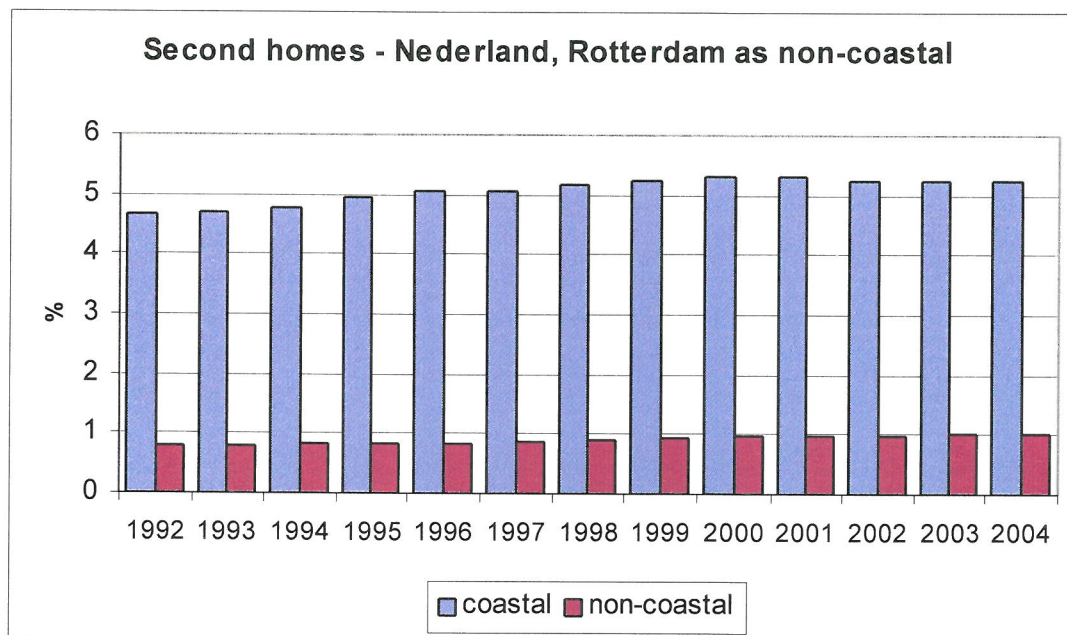
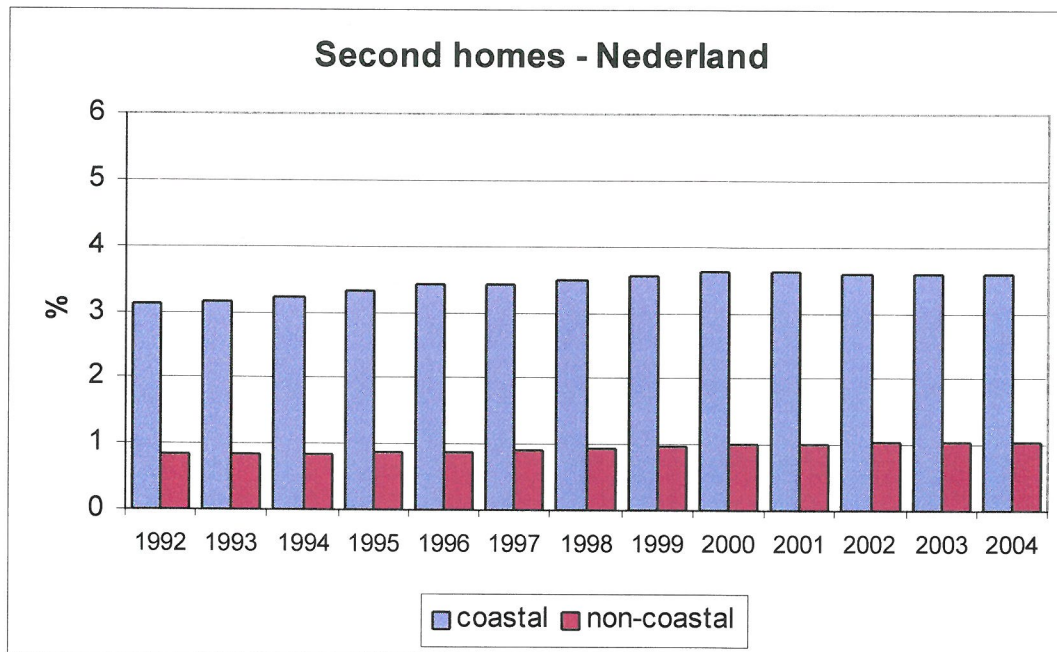
36 Relative household prosperity

36.1 Average household income

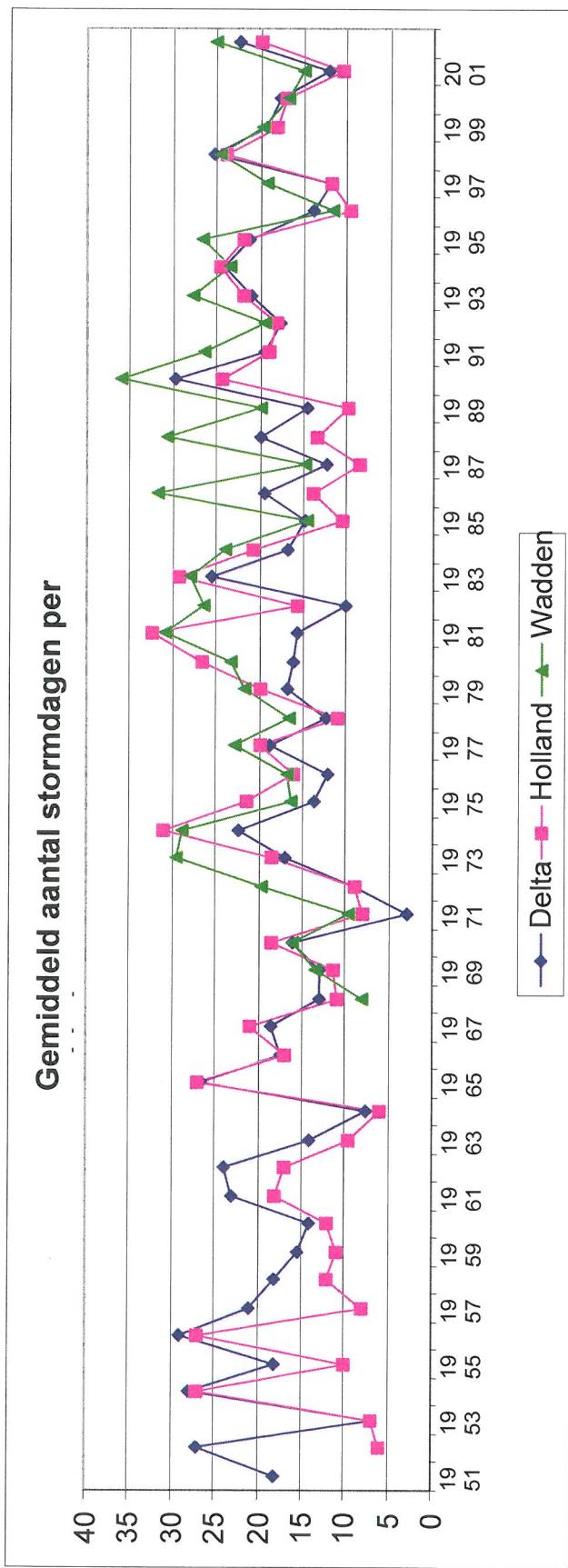
19. Number of second homes

19.1 Ratio of first to second homes

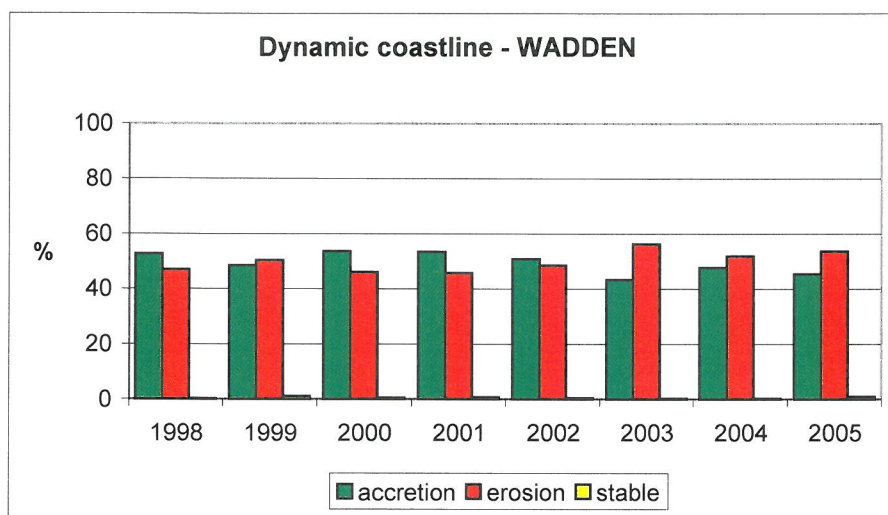
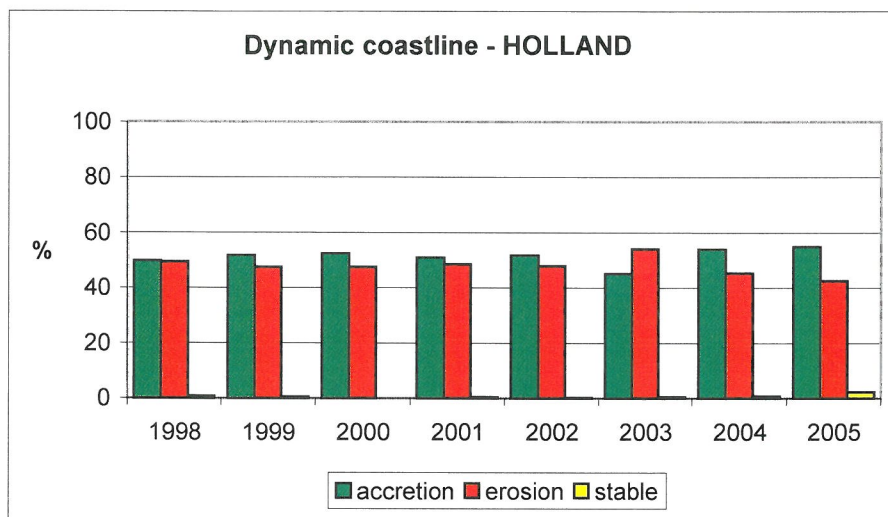
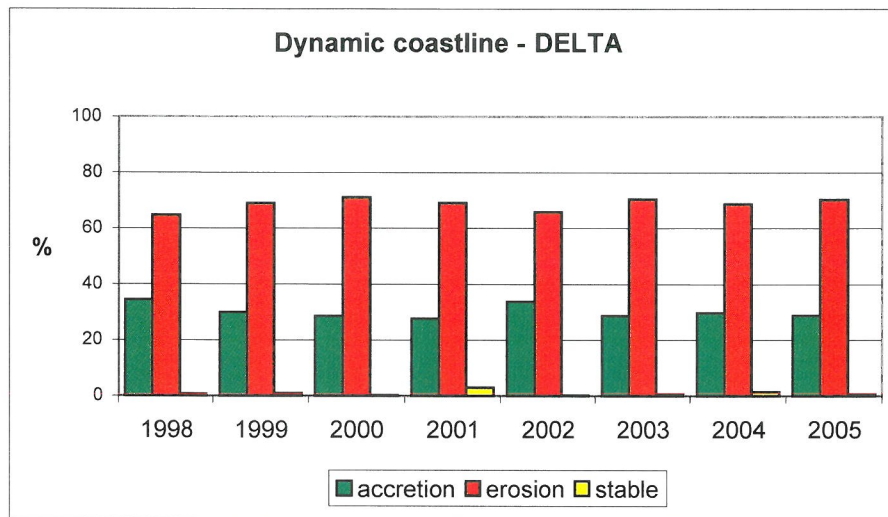
25. Sea level rise and extreme weather conditions

25.1 Number of stormy days

26. Coastal erosion and accretion

26.2 Length of dynamic coastline

Bijlage 4

Standard Indicator Format per meting

Indicator		
1	Demand for property on the coast	
Meting		
1.1	Size, density and proportion of the population living in the coastal zone	
Waarom deze meting?		
<p>We willen weten in welke mate de bevolking van een provincie of een land zich in het kustgebied concentreert. Het nagaan van veranderingen in de bevolking van een kustregio in de tijd, geeft een aanwijzing van de druk die op het kustgebied wordt uitgeoefend door de vraag naar bouwgrond, huisvesting, tewerkstelling, openbare diensten en transport. De meting is geselecteerd omwille van haar relevantie voor het kustgebeuren.</p>		
Parameters		
(i)	Number of inhabitants per square kilometre in coastal NUTS 4 compared to the number of inhabitants in non-coastal NUTS 4 in the wider reference region	
(ii)	Population of the coastal NUTS 4 as a proportion of the total population of the wider reference region	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
De 37 kustgemeenten in de vijf kustprovincies		1988 – 2004 ⁽¹⁾
Databron		
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE</p> <p><u>Data 1995 – 2005:</u> Nederland regionaal – regionale statistieken – regionale kerncijfers Nederland. Selectie van bevolking (aantal inwoners op 1 jan) + bevolkingsdichtheid + bodemgebruik (oppervlakte: totale opp. + land + binnen- en buitenwater)</p> <p><u>Data 1988 - 1994:</u> Mens & maatschappij – bevolking – bevolking per regio; leeftijd (1988 – 2005)</p> <p>Milieu, natuur & ruimte – ruimte – bodemgebruik in Nederland – selectie van totale oppervlakte, binnenwater en buitenwater (1989 – 1993 – 1996)</p>		
Methodologie		
Stappen		Producten
1	Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽²⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽³⁾ .	Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeentes voor de drie meest recente bevolkingstellingen.

	Definieer dit als het kustgebied	
2	Verzamel de bevolkingsgegevens voor alle eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn.	Bevolkingsaantal van Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten.
3	Tel de bevolkingscijfers op voor de gemeenten geïdentificeerd in stap 1.	Bevolking van het 'kustgebied' (som van de kustgemeenten) in Nederland
4	Trek de totale bevolking van dit kustgebied (product 3) af van de totale bevolking van Nederland	Bevolking van alle niet-kustgemeenten in Nederland
5	Verzamel de oppervlakten voor elk van de eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn.	Oppervlakte van Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten.
6	Tel de oppervlakten op voor de gemeenten geïdentificeerd in stap 1.	Oppervlakte van het kustgebied in Nederland
7	Trek de totale oppervlakte van het kustgebied af van de totale oppervlakte van Nederland	Oppervlakte van alle niet-kustgemeenten in Nederland
8	Deel het resultaat van stap 3 door het resultaat van stap 6	<u>Aantal inwoners per vierkante kilometer in het kustgebied van Nederland</u>
9	Deel het resultaat van stap 4 door het resultaat van stap 7	<u>Aantal inwoners per vierkante kilometer in het niet-kustgebied van Nederland</u>
10	Herhaal stap 3 tot 9 voor elk van de vijf kustprovincies	<u>Aantal inwoners per vierkante kilometer in het kustgebied van elk van de vijf kustprovincies</u>
11	Deel het bevolkingsaantal in het kustgebied door het bevolkingsaantal in de kustprovincie en vermenigvuldig dit getal met 100.	<u>Bevolking van het kustgebied als percentage van de totale bevolking in de kustprovincie.</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

Location (indeling van het studiegebied): Nederland – provincies – COROP's – kustgemeentes

Nominator (teller): bevolkingsaantallen per jaar en per locatie

Denominator (noemer): landoppervlakte, uitgedrukt in km² (1ha = 10 000 m² => 1ha = 0.01km²)

Value (waarde): aantal inwoners per km²

Opmerkingen:

1995 – 2005: alle data (nom, denom & value) uit het bronbestand van CBS

1988 – 1994: nominator & denominator data uit verschillende CBS onderwerpen opgevraagd

Oppervlaktewaarden alleen beschikbaar voor 1989, 1993 en 1996 => de opp.1988 = opp 1989; opp 1990 & 1991 & 1992 = opp. 1989; opp. 1994 = opp. 1993.

Hierbij werd rekening gehouden met eventuele fusies. De waarden voor 1988 – 1995 werden zelf berekend.

Visualisatie

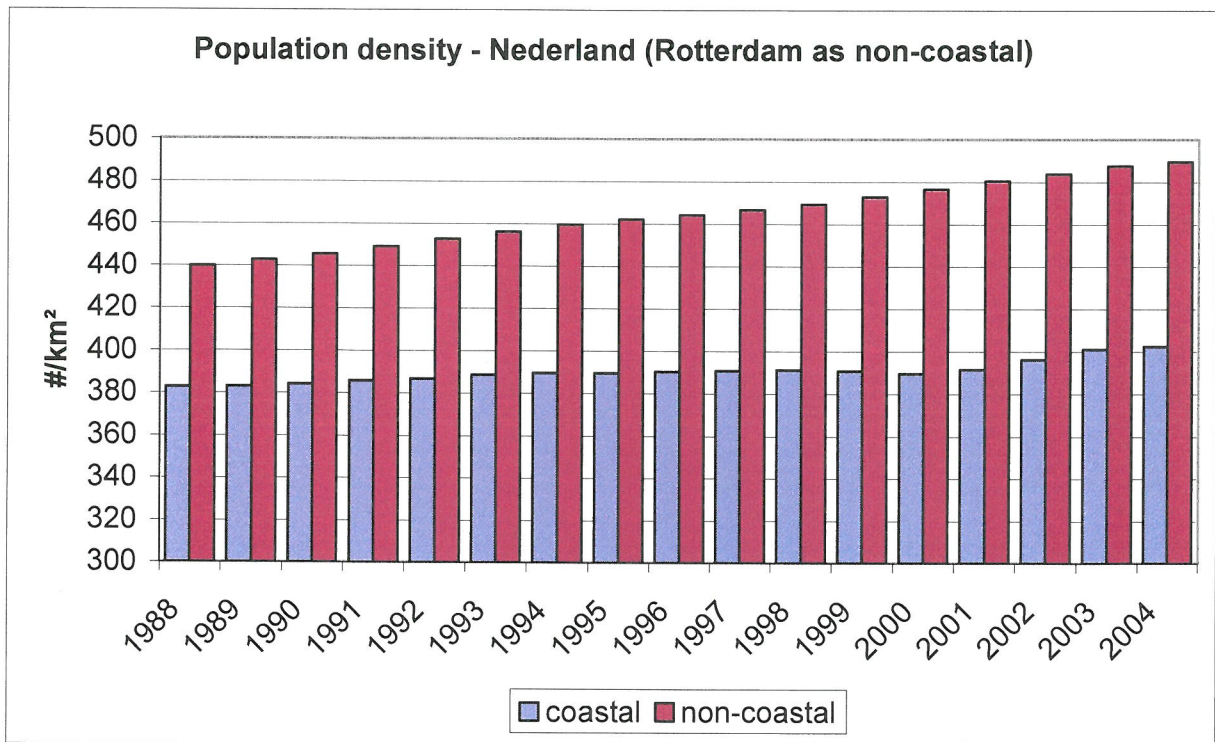
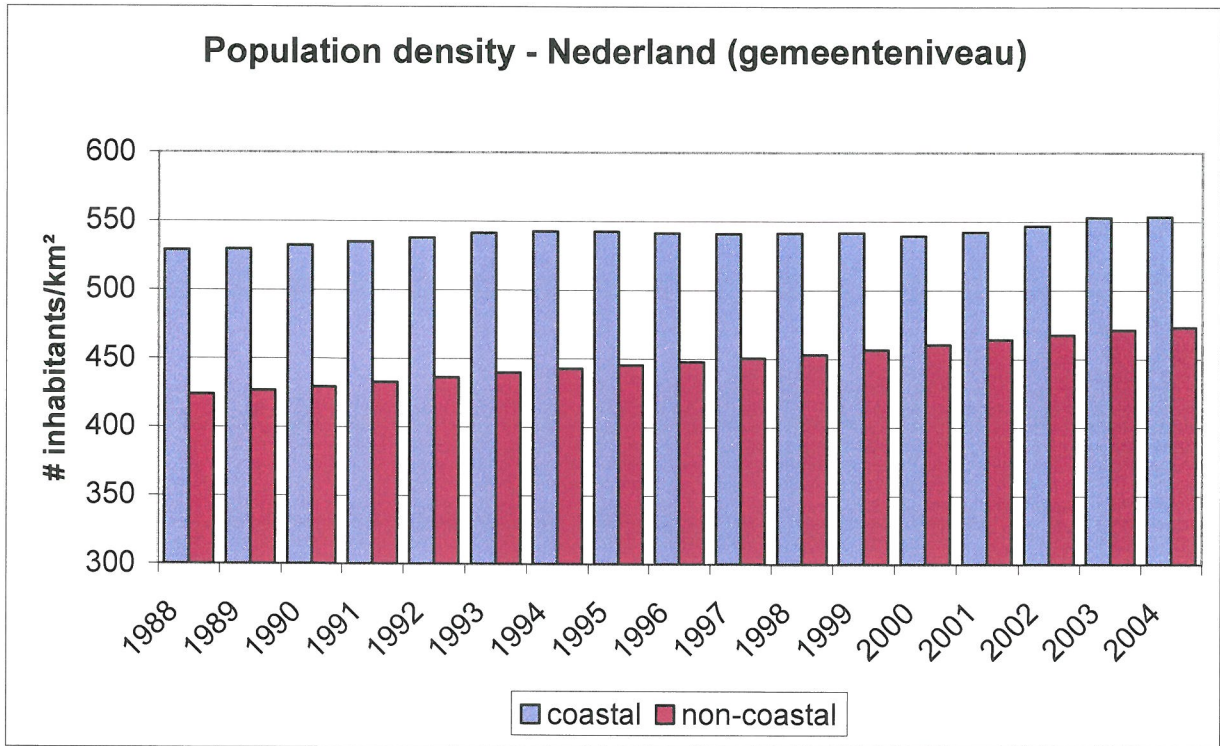
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram dat de procentuele verhouding van de bevolking in het kustgebied ten opzichte van het niet-kustgebied in Nederland jaarlijks weergeeft.
Grafiek 2	Lijn- of staafdiagram dat het aantal inwoners per vierkante kilometer van het kustgebied en het niet-kustgebied jaarlijks weergeeft.

Opmerkingen

(1) De richtlijnen voor de berekening van deze meting betreft minimum drie Census-gegevens.

(2) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn.

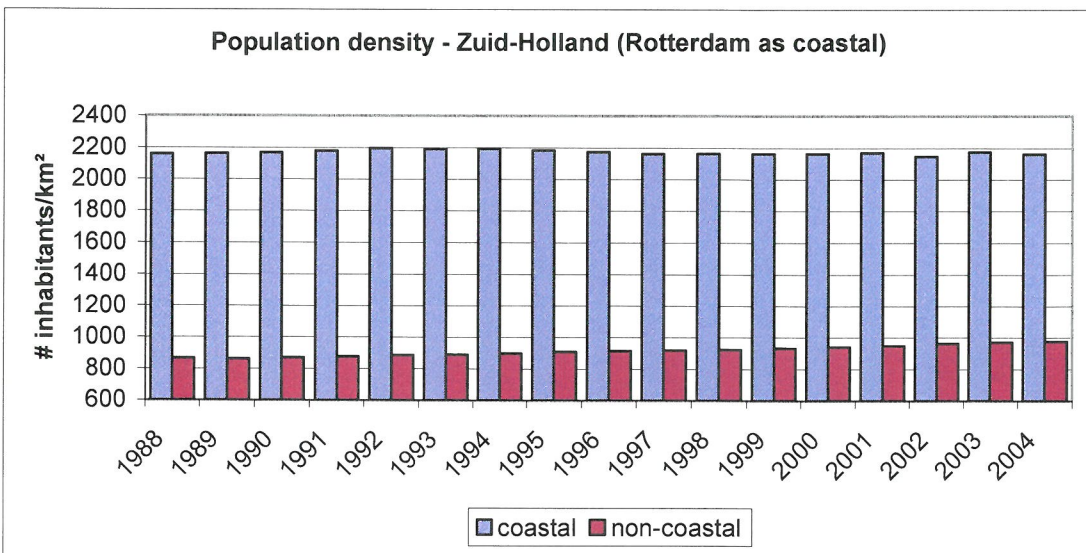
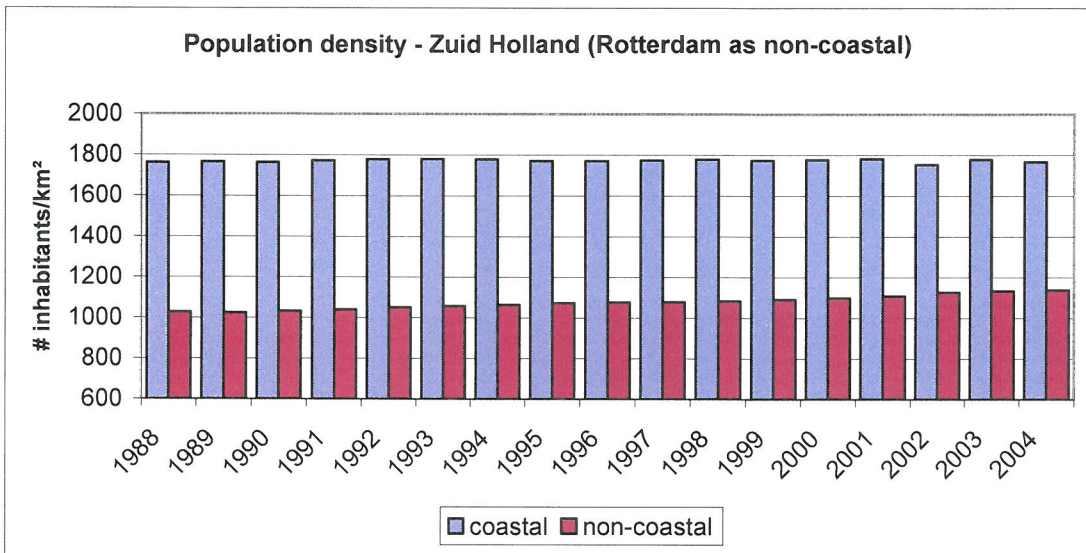
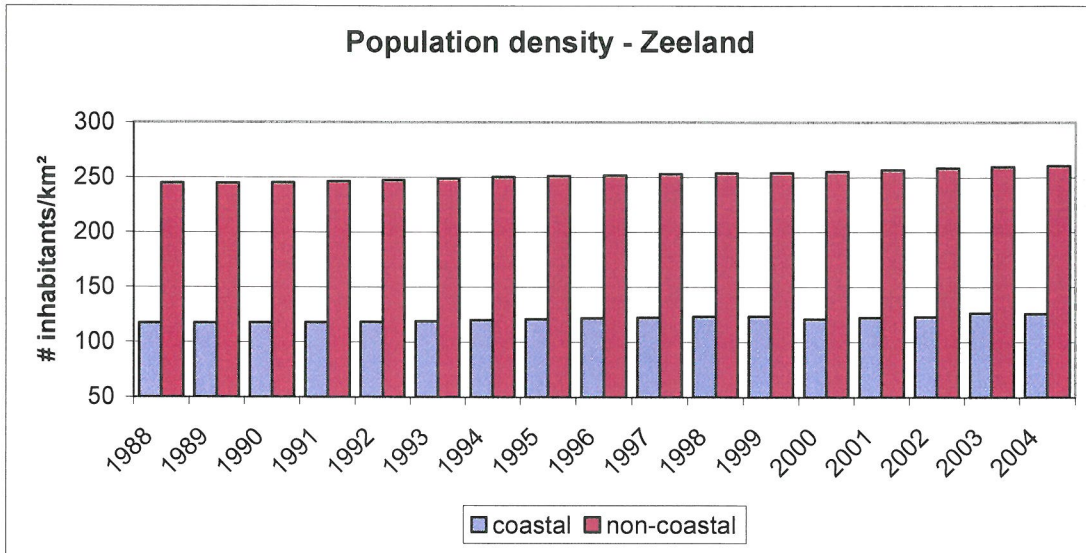
(3) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten.

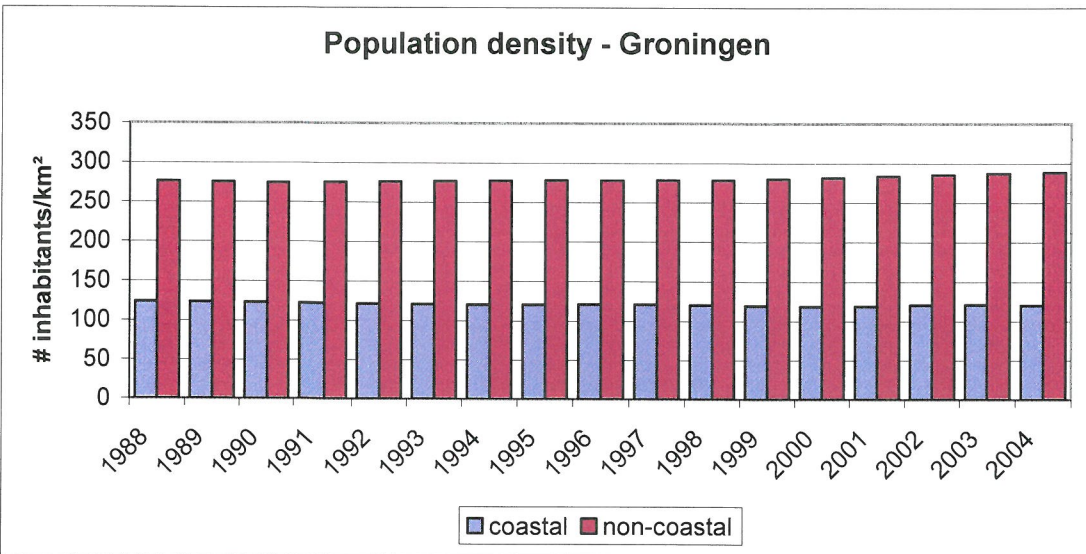
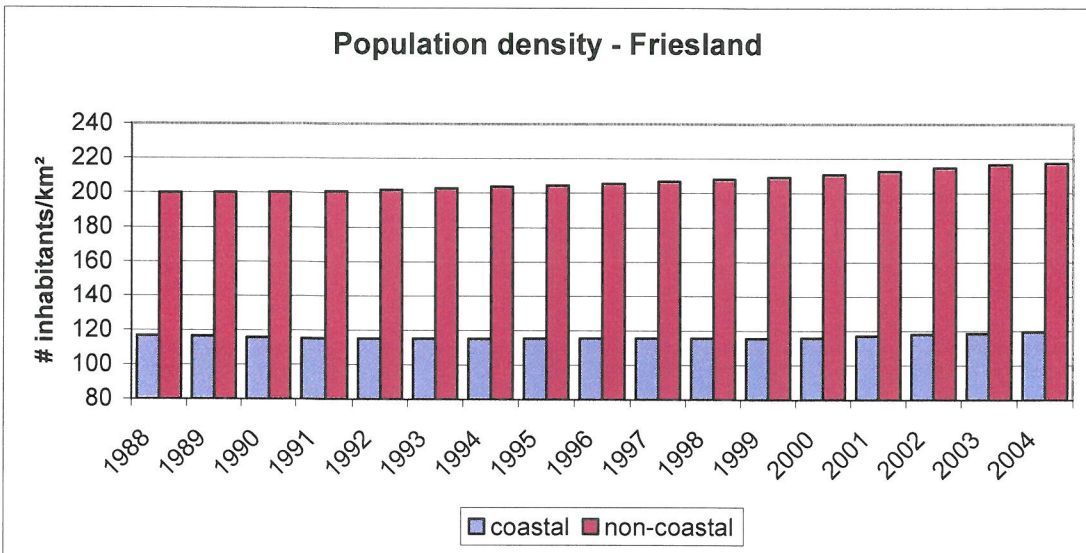
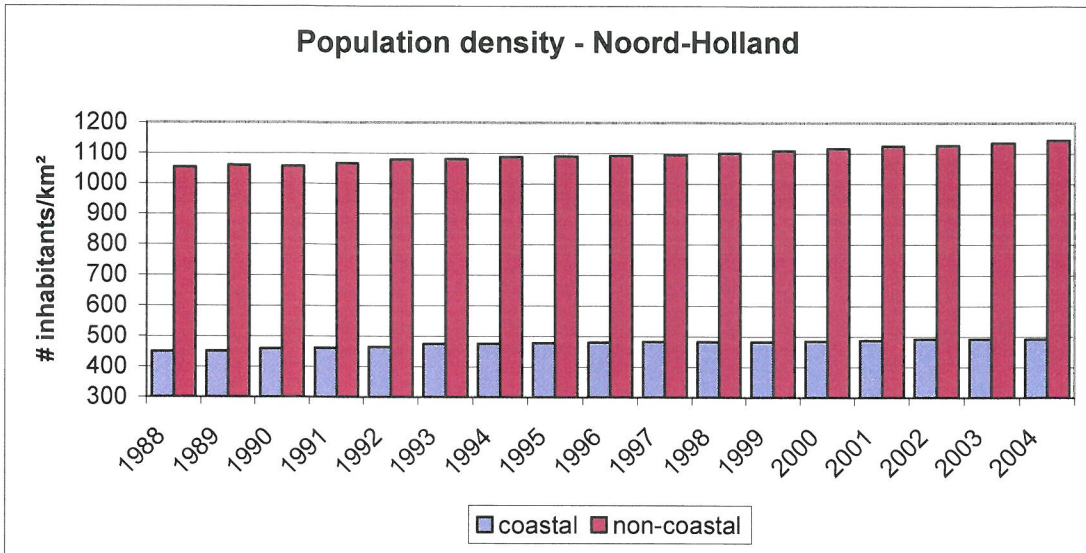

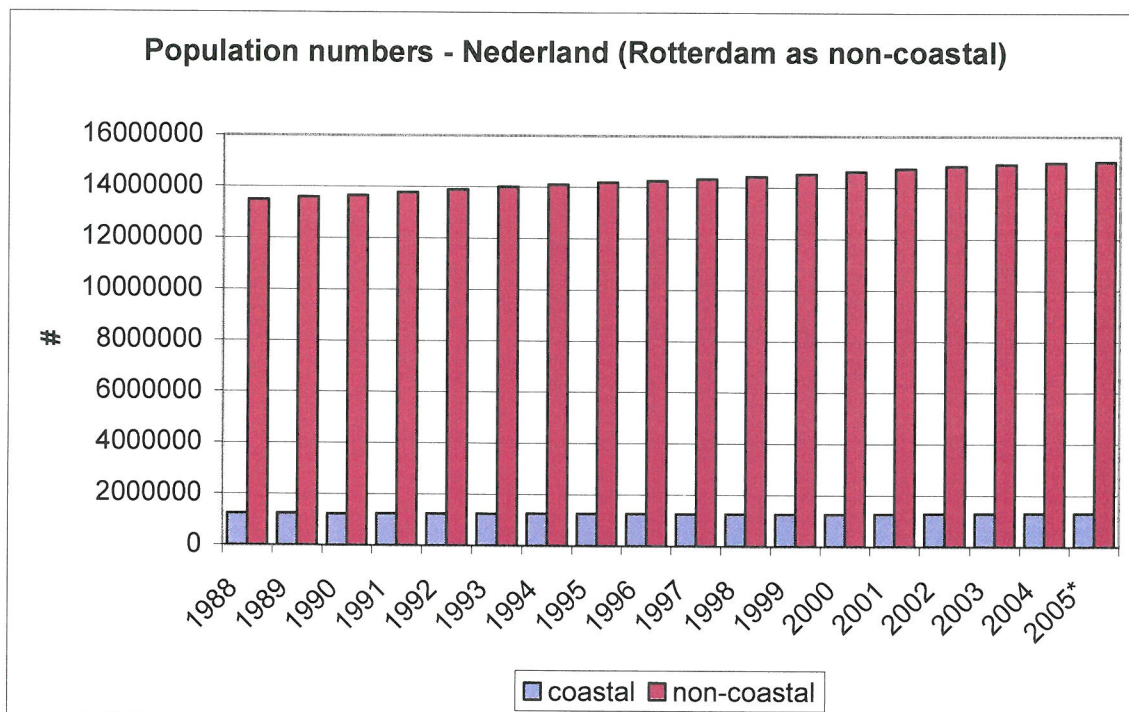
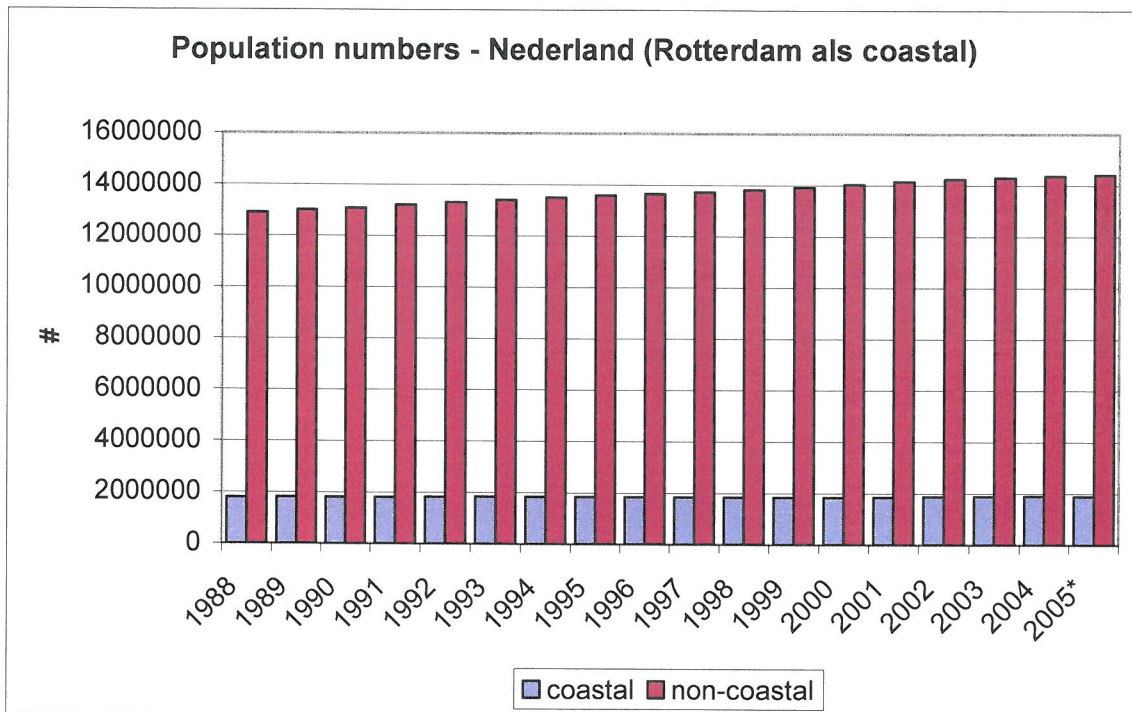
Meerwaarde creëren voor de datasets

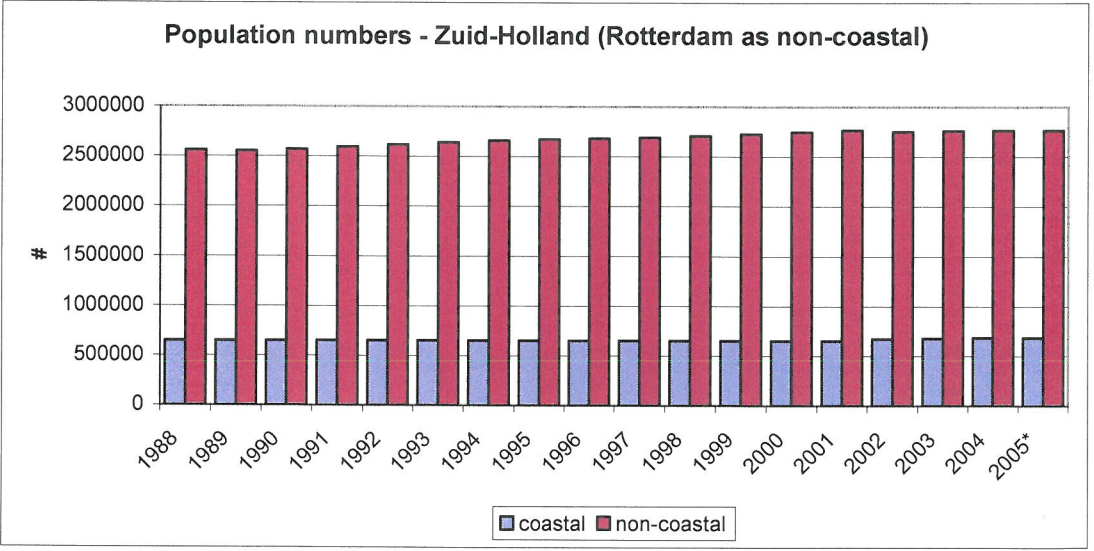
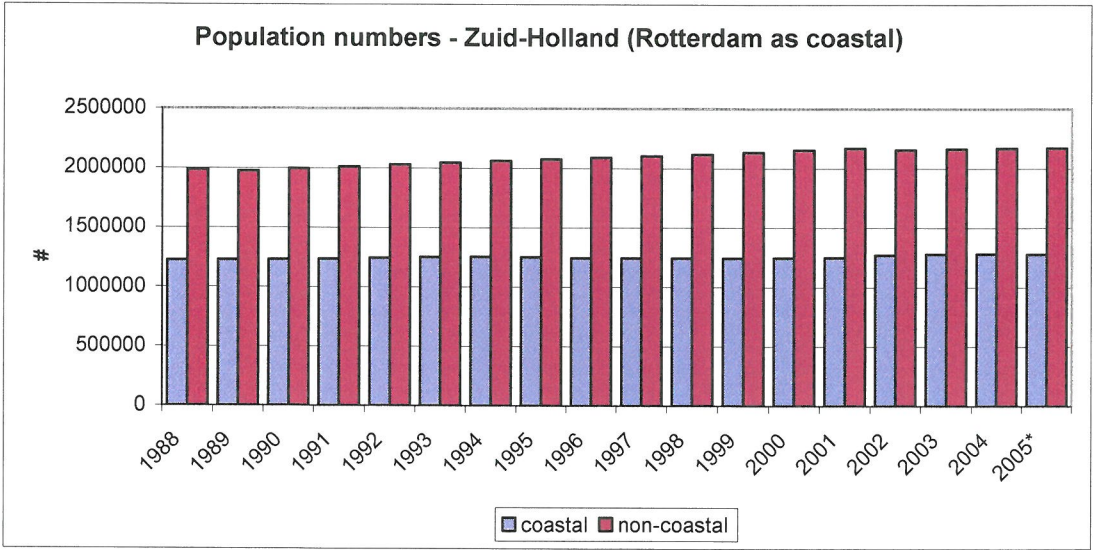
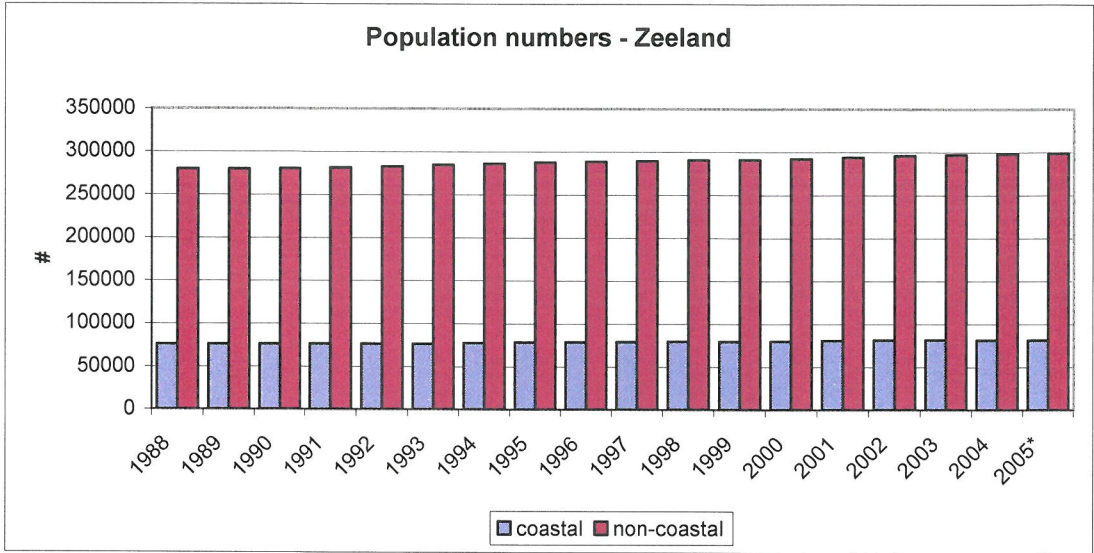
Bevolkingsdichtheid in kaart brengen

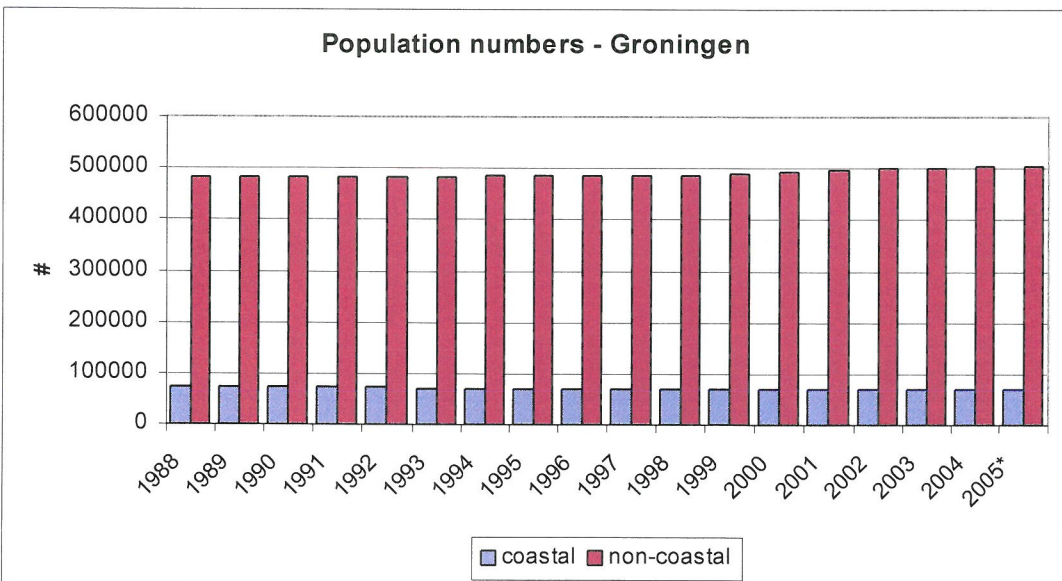
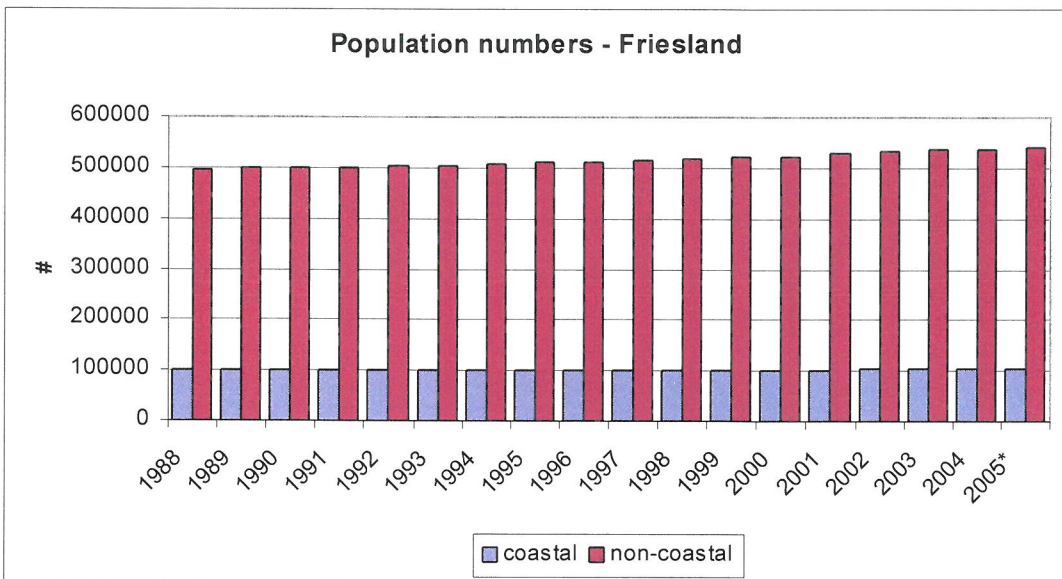
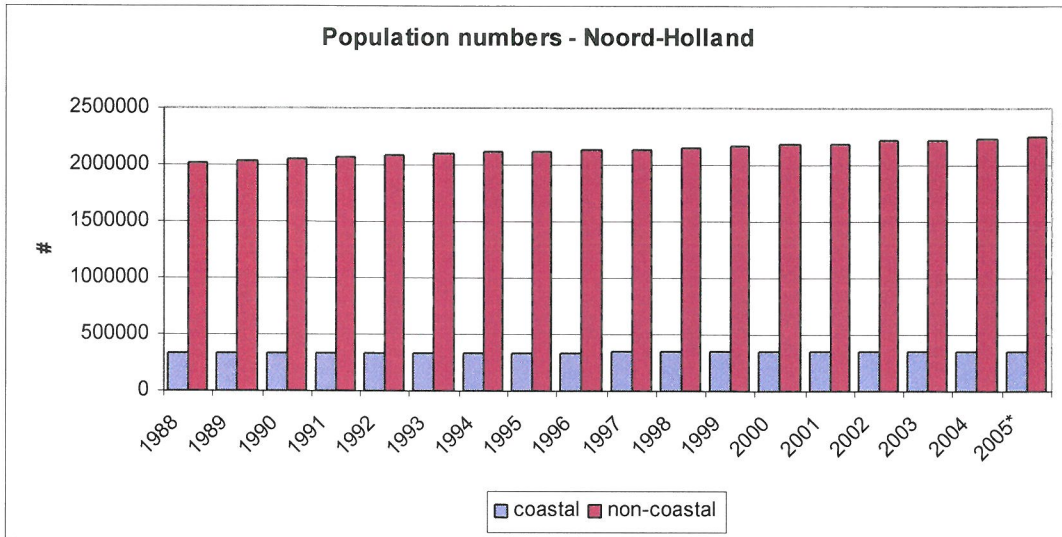
Wij zijn niet enkel geïnteresseerd in de verschillen tussen kustzone en hinterland, maar ook hoe de kustprovincies zich onderling verhouden. Grafiek 2 toont aan dat de bevolkingsdichtheid in het kustgebied van Nederland groter is dan in het hinterland. De opsplitsing op provinciaal niveau geeft een duidelijke meerwaarde voor het lokaal interpreteren van de gegevens. Deze meerwaarde is van belang voor het identificeren van de mechanismen die de bevolkingsaan groei beïnvloeden en voor het terugkoppelen naar andere drukindicatoren.

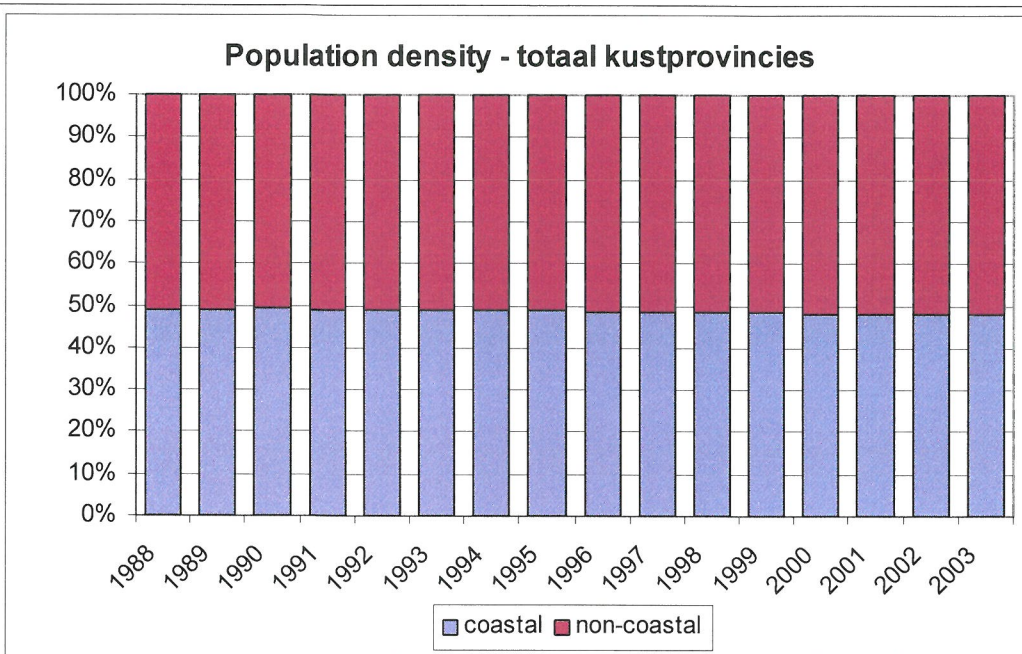

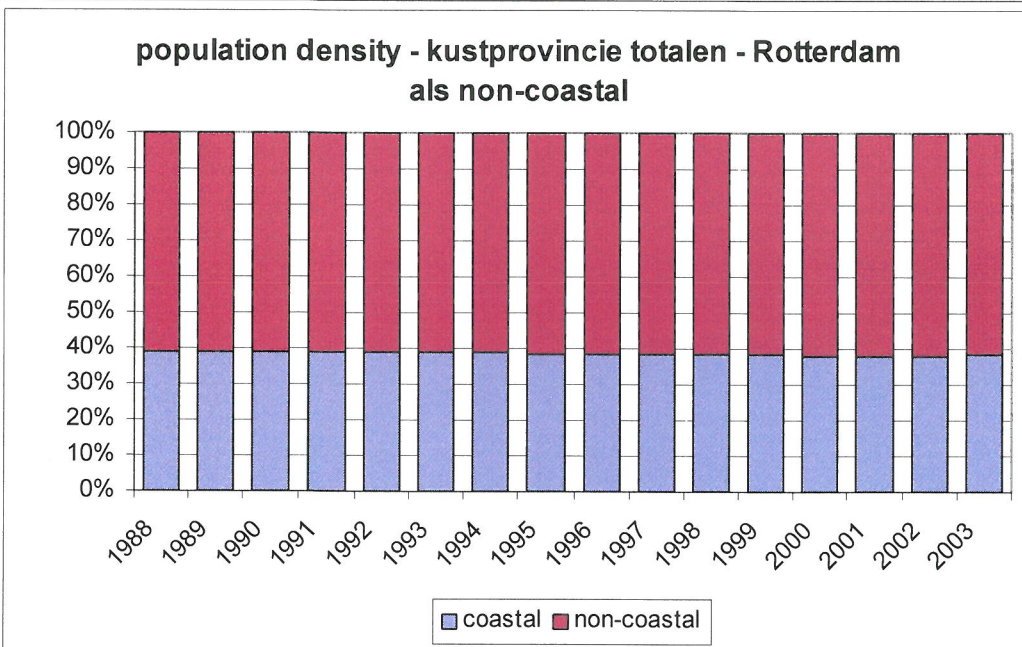

Totale van de kustgemeentes (coastal) worden procentueel uitgezet tov. de totale van de kustprovincies (zonder de kustgemeentes).

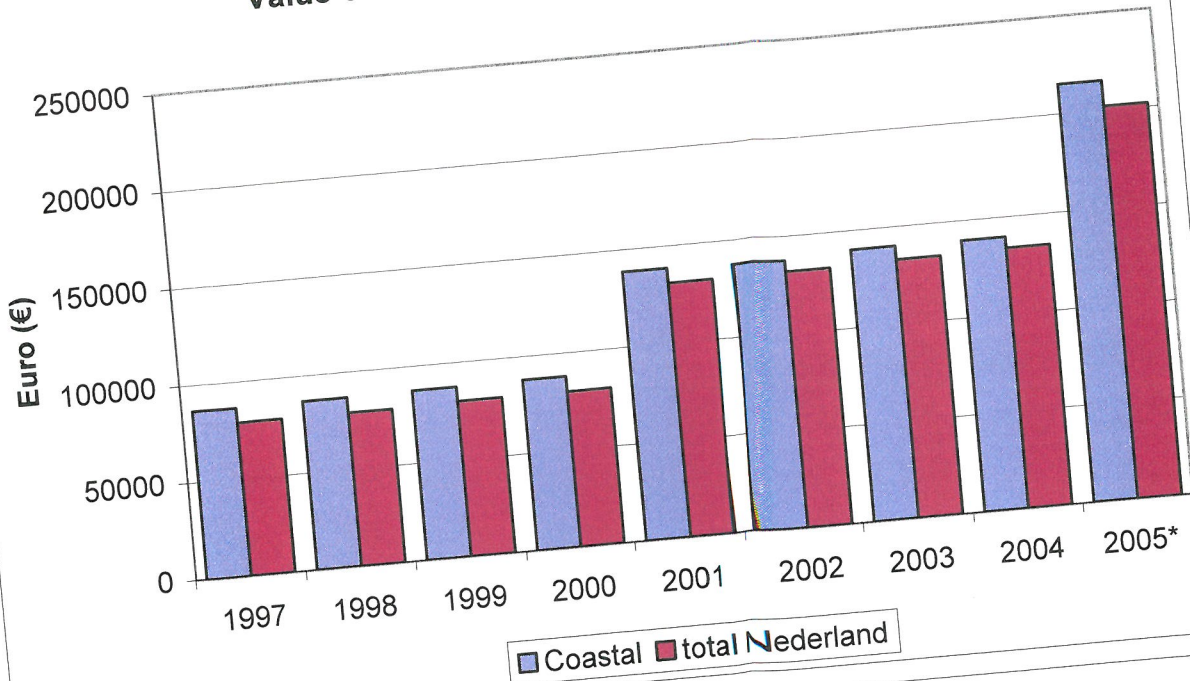

Idem, maar met de gemeente Rotterdam beschouwd als 'non-coastal'.

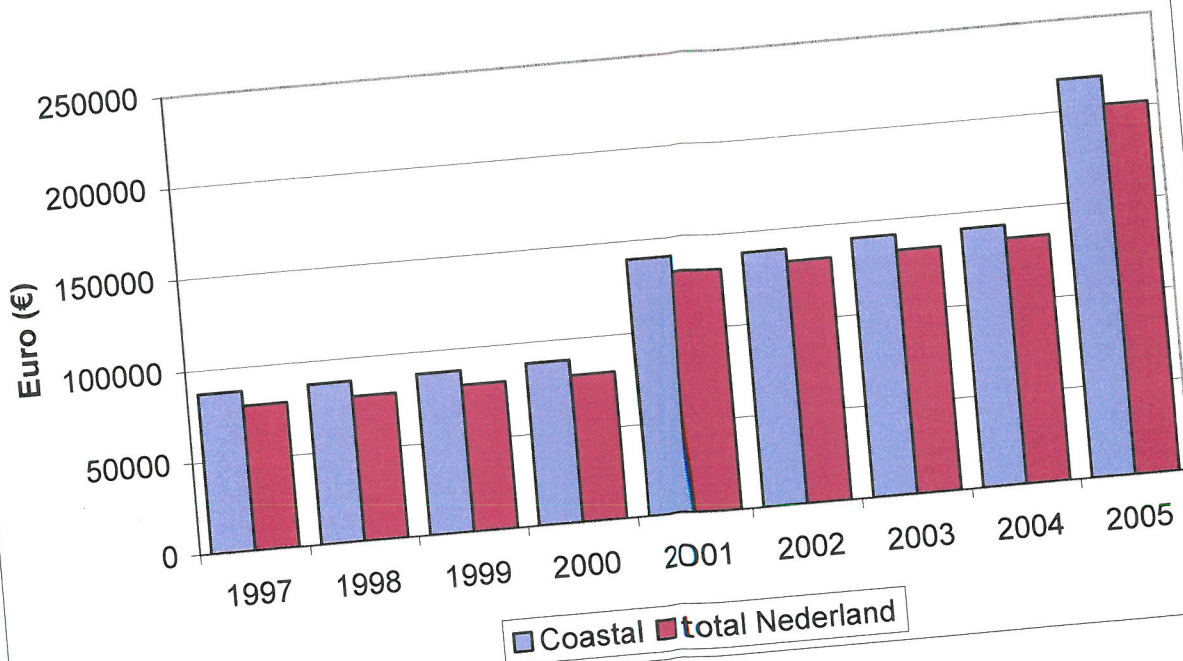
Indicator		
1	Demand for property on the coast	
Meting		
1.2	Value of residential property	
Waarom deze meting?		
<p>Het kustgebied is een begeerde woonplaats voor zowel de residentiële bevolking als de ‘tweede bewoners’ en vakantiegangers. Deze aantrekkingskracht doet de vraag naar en de kostprijs van woningen stijgen. Met deze meting willen we nagaan hoe de trends in de kostprijs van woningen zich over de laatste jaren voortzetten. Door het vergelijken van deze meting in kust en hinterland en het koppelen naar bevolkingsgegevens en het aantal en percentage tweede woningen, kan een analyse gemaakt worden in een ruimere context.</p>		
Parameters		
(i)	Average value of residential property in coastal NUTS 4	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
De 37 kustgemeenten in de vijf kustprovincies		1997 – 2005 ⁽¹⁾
Databron		
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE</p> <p>Nederland regionaal – Mens en maatschappij – wonen – waarde onroerende zaken. Selectie van ‘gemiddelde woningwaarde’.</p>		
Methodologie		
Stappen		Producten
1	<p>Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽²⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽³⁾. Definieer dit als kustgebied</p>	Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeenten voor tenminste de drie meest recente gemiddelde woningwaarden.
2	Verzamel de gemiddelde woningwaarden voor alle eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn	De gemiddelde woningwaarde in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten
3	Bereken het gemiddelde van de woningwaarden voor de groep van gemeenten geïdentificeerd in stap 1	<u>Gemiddelde woningwaarde van het kustgebied (gemiddelde van de kustgemeenten) in Nederland</u>

4	Bereken het gemiddelde van de woningwaarden voor de gemeenten die niet in het kustgebied liggen ⁽⁴⁾	<u>Gemiddelde woningwaarde van alle niet-kustgemeenten in Nederland</u>
5	Herhaal stap 3, maar bereken de gemiddelden op provincieniveau	<u>Gemiddelde woningwaarde van het kustgebied per kustprovincie</u>
6	Herhaal stap 4, maar bereken de gemiddelden op provincieniveau	<u>Gemiddelde woningwaarde van het niet-kustgebied per kustprovincie</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied)</u>: Nederland – provincies – COROP's – kustgemeenten</p> <p><u>Nominator (teller)</u>: geen</p> <p><u>Denominator (noemer)</u>: geen</p> <p><u>Value (waarde)</u>: gemiddelde woningwaarde, uitgedrukt in Euro (€)</p>		
Visualisatie		
Kaart	Geen	
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram dat de gemiddelde woningwaarde van het kustgebied en het niet-kustgebied in Nederland jaarlijks weergeeft ⁽⁴⁾ .	
Grafiek 2	Lijn- of staafdiagram dat de gemiddelde woningwaarde van het kustgebied en het niet-kustgebied per kustprovincie jaarlijks weergeeft ⁽⁴⁾ .	
Opmerkingen:		
<p>(1) De richtlijn voor de berekening van deze meting betreft tenminste drie Census-gegevens.</p> <p>(2) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn.</p> <p>(3) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten.</p> <p>(4) Bij deze meting werden de kustwaarden voorlopig uitgezet ten opzichte van de provinciewaarden en de Nederland-waarden ipv de niet-kustwaarden. Om de kustwaarden uit te zetten tov de niet-kustwaarden is een historische reconstructie van fusies en grenswijzigingen in de niet-kustgemeenten noodzakelijk. Gezien dit arbeidsintensief is werd overwogen deze analyse uit te stellen tot de tweede fase.</p>		

Value of residential property - Nederland

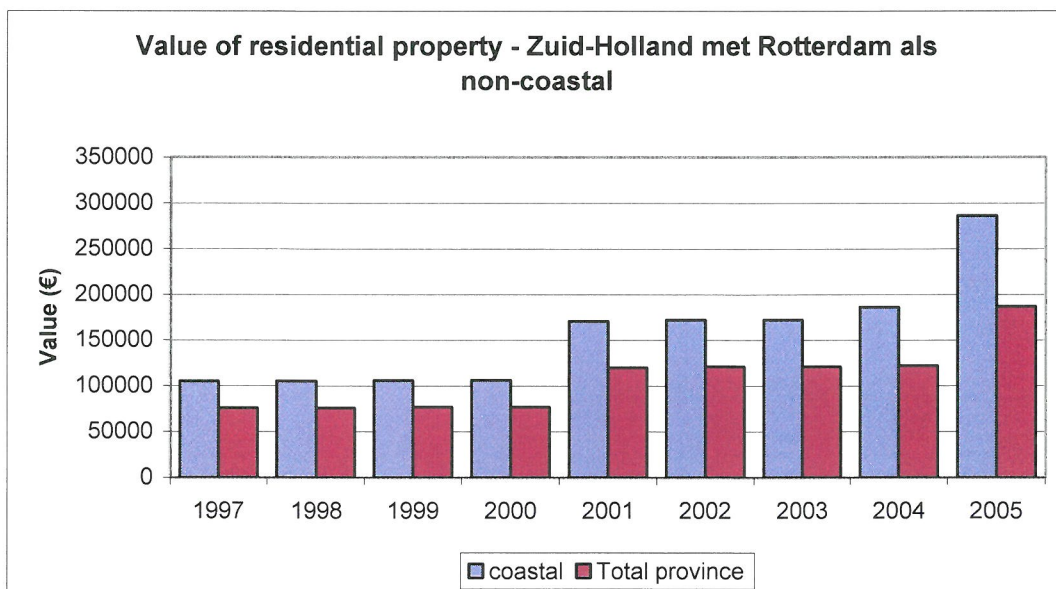
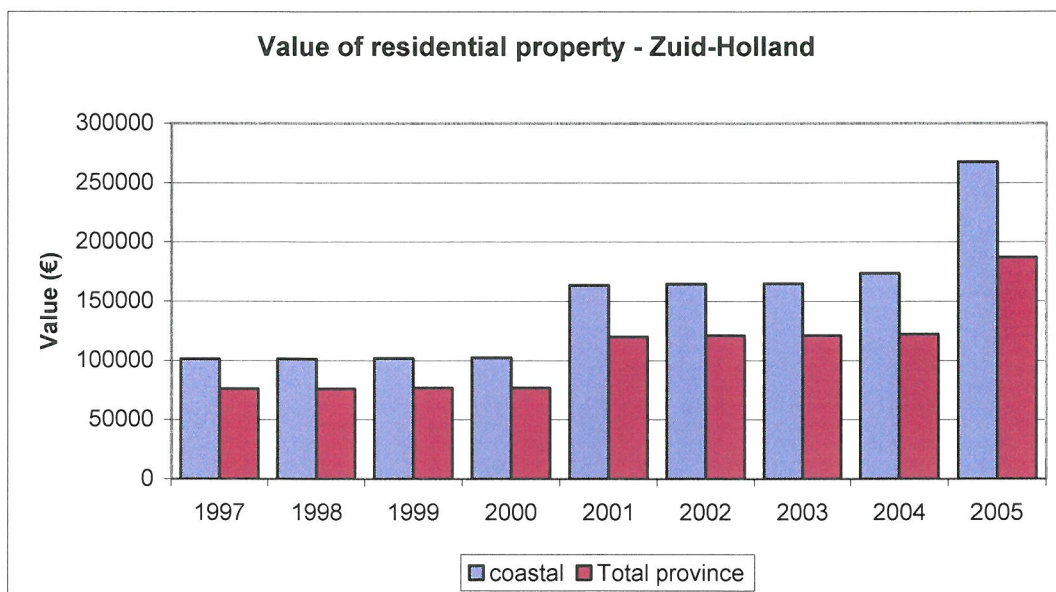
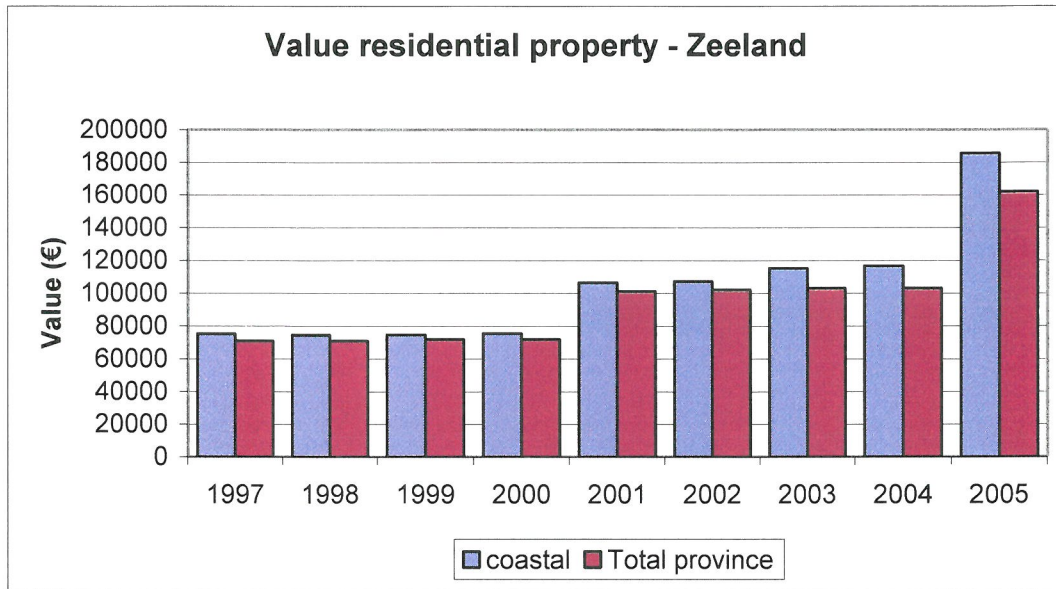
Value of residential property - Nederland (Rotterdam as non-coastal)

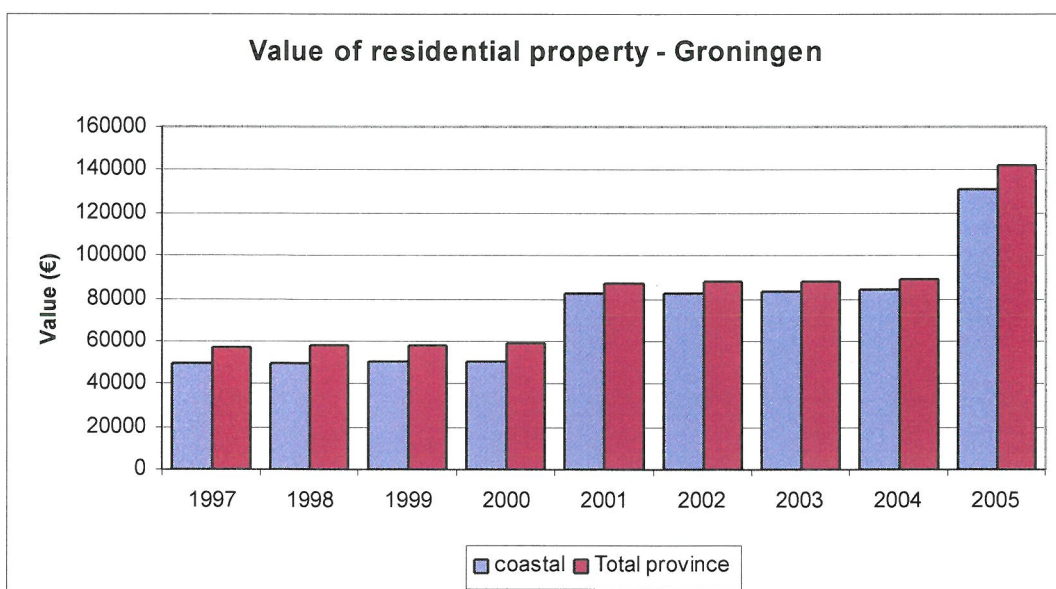
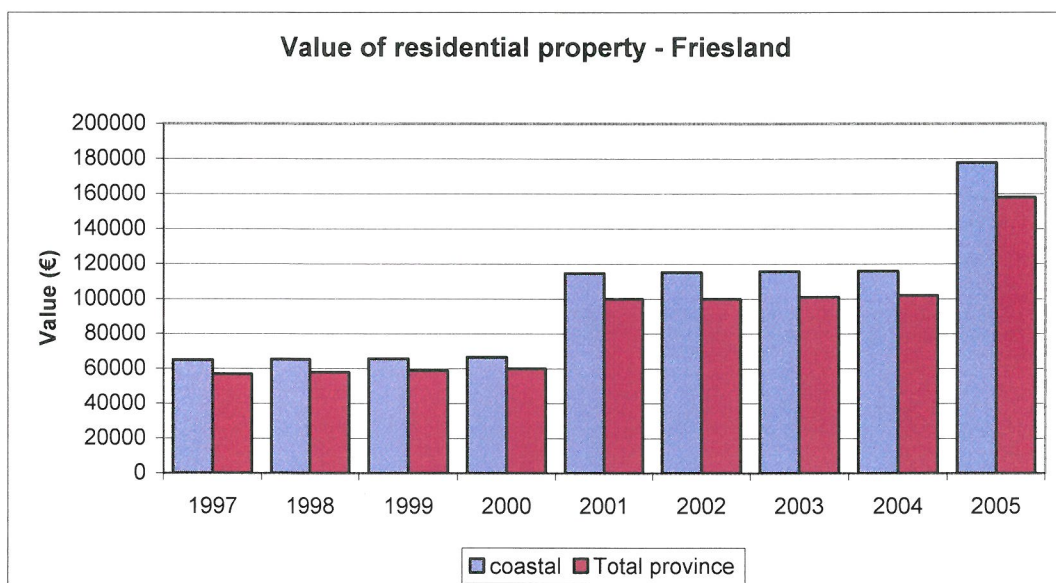
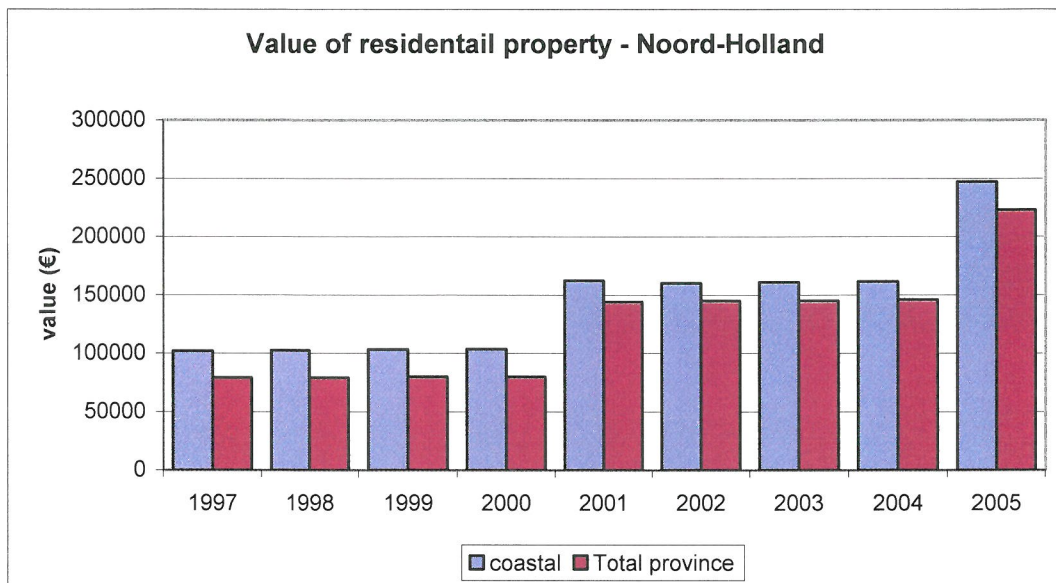

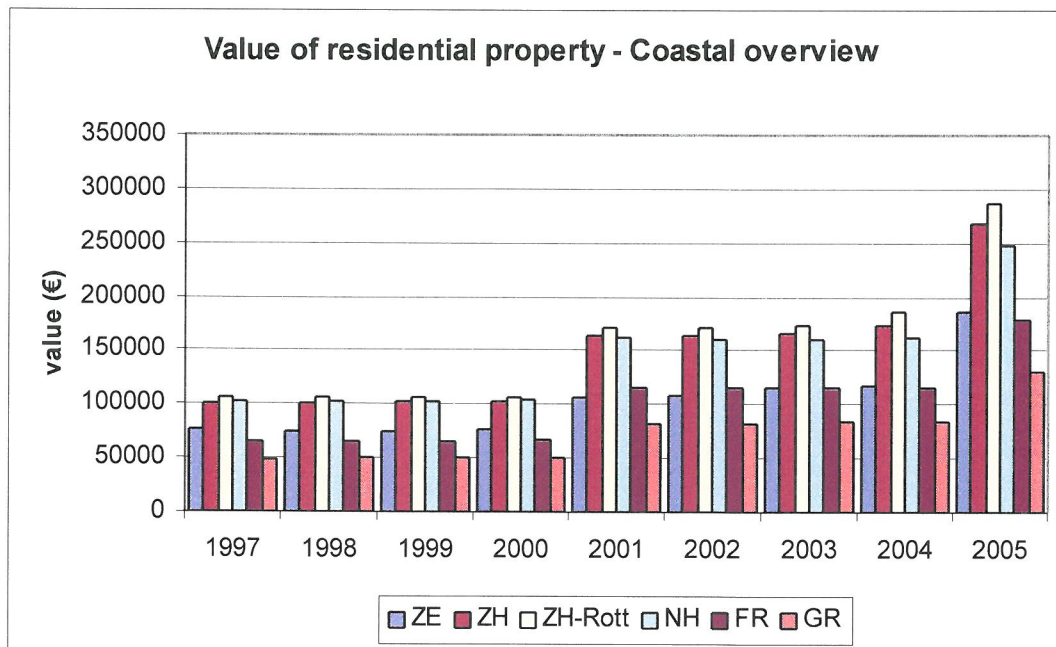
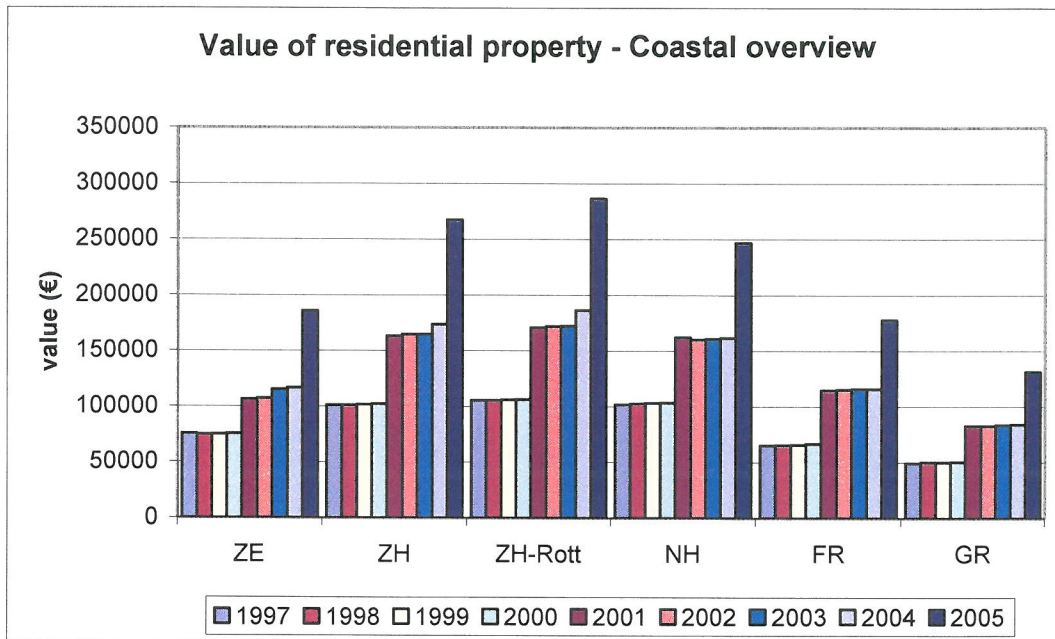
Meerwaarde creëren voor de datasets

Gemiddelde woningwaarde in kaart brengen

Wij zijn niet enkel geïnteresseerd in de verschillen tussen de kustzone en het hinterland, maar ook hoe de kustprovincies zich onderling verhouden. De grafieken tonen aan dat de gemiddelde woningwaarde in het kustgebied hoger liggen dan deze in het hinterland. De opsplitsing op provinciaal niveau geeft een duidelijke meerwaarde aan het lokaal interpreteren van de gegevens.

Overzicht van de gemiddelde woningwaarden in het kustgebied, per kustprovincie bekeken. ZE = Zeeland, ZH= Zuid-Holland, ZH-Rott = Zuid-Holland zonder Rotterdam, NH = Noord-Holland, FR = Friesland & GR = Groningen

Indicator	
2	Area of built-up land
Meting	
2.1	Percent of built-up land by distance from the coastline
Waarom deze meting?	
<p>We willen weten in hoeverre het kustgebied de laatste jaren werd bebouwd. Dit zal immers een maat geven van de druk op de kust en de waarschijnlijkheid dat er verdere veranderingen zullen optreden in de toekomst. We willen ook nagaan of er een sterkere ontwikkeling is in het kustgebied dan in het hinterland. Hiervoor moeten we zowel de bebouwing in het kustgebied als in het niet-kustgebied bekijken. Dit kan ons helpen achterhalen wat het onderliggende patroon van de ontwikkeling is. Zo kunnen we bijvoorbeeld nagaan of de ontwikkeling gekarakteriseerd wordt door bebouwing in een smalle strook langs de kust, of als er ook een sterke bebouwing is naar het binnenland toe.</p>	
Parameters	
(i)	Area of built-up land ⁽¹⁾ in hectares in coastal NUTS 4 as a proportion of the area of built-up land in hectares in the wider reference region.
(ii)	Area of built-up land in hectares in non-coastal NUTS 4 as a proportion of the area of built-up land in hectares in the wider reference region.
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
De 37 kustgemeenten in de vijf kustprovincies	1989 – 1993 – 1996 ⁽²⁾

Databron		
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE		
<u>Bebouwde oppervlakte:</u>		
Milieu, natuur & ruimte – ruimte – bodemgebruik 1989, 1993, 1996. Selectie van alle factoren ‘bebouwde grond’ en alle factoren ‘verkeer’.		
Alle factoren worden dan opgeteld om tot ‘totaal bebouwde oppervlakte’ te komen.		
<u>Totale oppervlakte:</u>		
Milieu, natuur & ruimte – ruimte – bodemgebruik 1989, 1993, 1996. Selectie van totale oppervlakte, binnenwater en buitenwater.		
De gebruikte oppervlakte is de totale <u>land</u> oppervlakte.		
Methodologie		
Stappen	Producten	
1	Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽³⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽⁴⁾ . Definieer dit als ‘kustgebied’.	Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeenten voor tenminste de drie meest recente gegevens omtrent bebouwing
2	Verzamel de gegevens voor bebouwde oppervlakte voor alle eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn.	Bebouwde grond in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten
3	Tel de oppervlaktes van bebouwde oppervlakte op voor de groep van gemeenten geïdentificeerd in stap 1	Oppervlakte bebouwde oppervlakte van het kustgebied in Nederland
4	Trek de waarden voor bebouwde oppervlakte van dit kustgebied (resultaat stap 3) af van de waarden bebouwde oppervlakte van van Nederland	Oppervlakte bebouwde oppervlakte van alle niet-kustgemeenten voor Nederland.
5	Verzamel de totale landoppervlaktes voor elk van de eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn. Trek hiervoor de totale binnen- en buitenwateroppervlaktes af van de totale oppervlakte	Oppervlakte van Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten
6	Tel de totale landoppervlaktes op voor de gemeenten geïdentificeerd in stap 1	Totale landoppervlakte van het kustgebied voor Nederland
7	Trek de totale landoppervlakte van het kustgebied af van de totale landoppervlakte van Nederland	Totale landoppervlakte van alle niet-kustgemeenten voor Nederland

8	Deel het resultaat van stap 3 door het resultaat van stap 6 en vermenigvuldig dit met 100	<u>Percentage bebouwde oppervlakte in het kustgebied van Nederland</u>
9	Deel het resultaat van stap 4 door het resultaat van stap 7 en vermenigvuldig dit met 100	<u>Percentage bebouwde oppervlakte in het niet-kustgebied van Nederland</u>
10	Herhaal stap 3 tot stap 9 voor elk van de vijf kustprovincies	<u>Percentage bebouwde oppervlakte in het kustgebied en het niet-kustgebied van de vijf kustprovincies</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

Location (indeling van het studiegebied): Nederland – provincies – COROP's – kustgemeenten

Nominator (teller): totaal bebouwde oppervlakte ('built-up land'), uitgedrukt in 0.1 ha

Denominator (noemer): totale landoppervlakte, uitgedrukt in 0.1 ha

Value (waarde): Percentage bebouwde oppervlakte

Opmerkingen:

De gebruikte oppervlakte is de totale landoppervlakte. Indien we de totale oppervlakte (wateroppervlakte inbegrepen) zouden gebruiken, kan dit een sterk vertekend beeld geven.

Totaal bebouwde oppervlakte = woongebied + delfstoffenwinning + bedrijfsterreinen + dienstverlenende sector + overige openbare voorzieningen + sociaal culturele voorzieningen + spoor-, tram- en metrowegen + verharde wegen + onverharde en halfverharde wegen + vliegvelden.

Visualisatie

Kaart	Geen
-------	------

Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram dat het percentage bebouwde oppervlakte van het kustgebied en het niet-kustgebied in Nederland jaarlijks weergeeft.
-----------	---

Aggregatie and disaggregatie

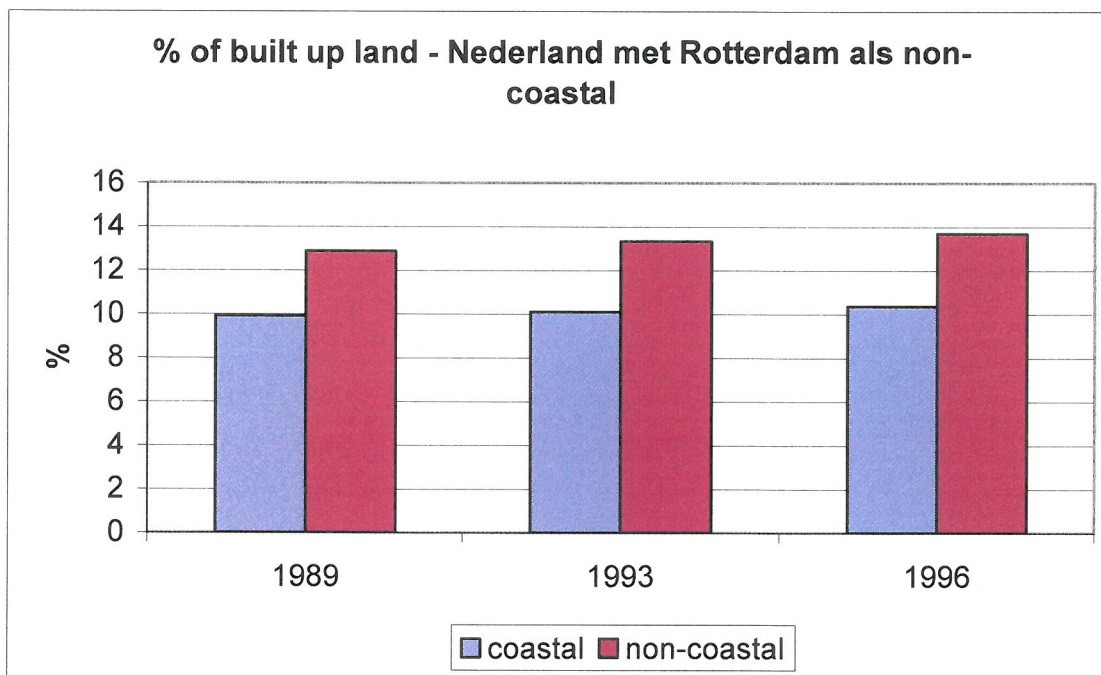
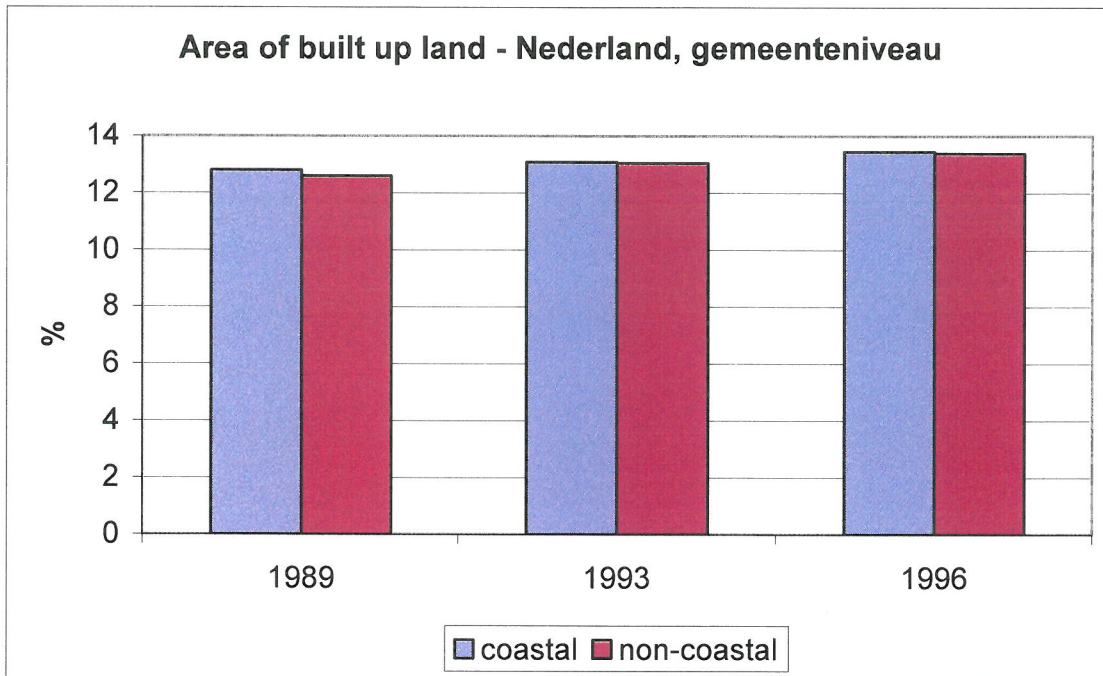
De data kunnen gegroepeerd worden op regionaal, nationaal en Europees niveau door de stappen 1 tot 9 te volgen met de gegevens voor het gewenste niveau.

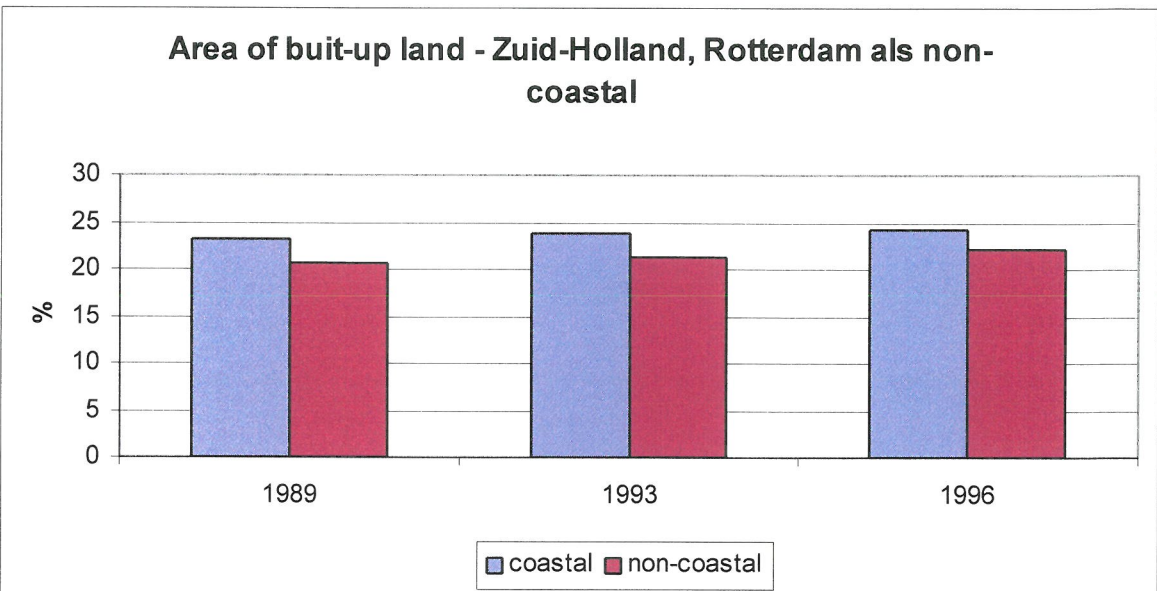
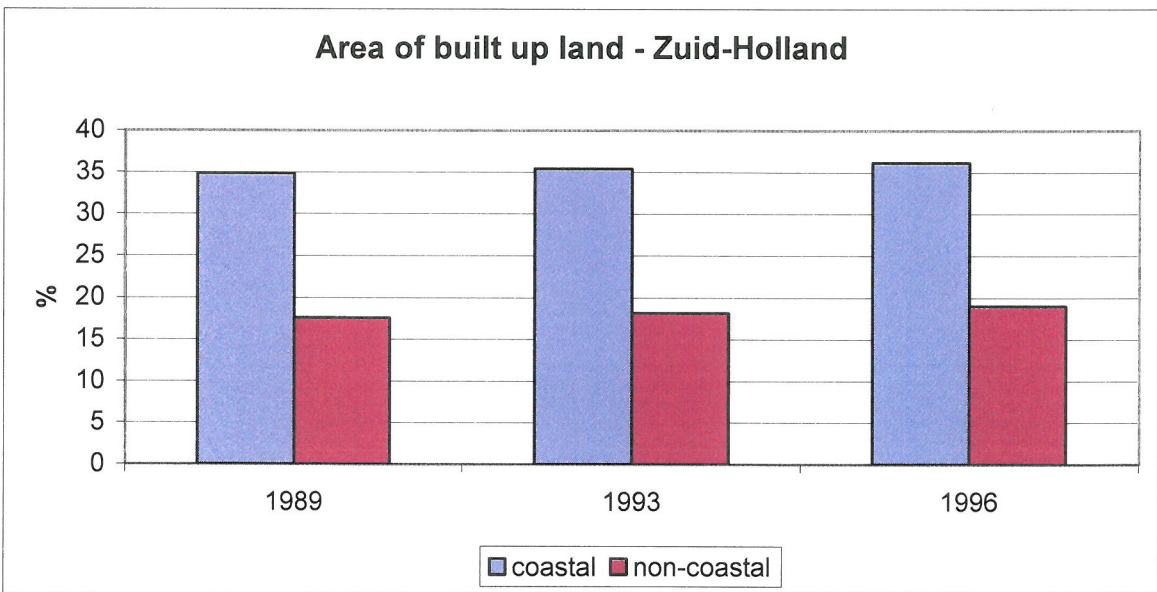
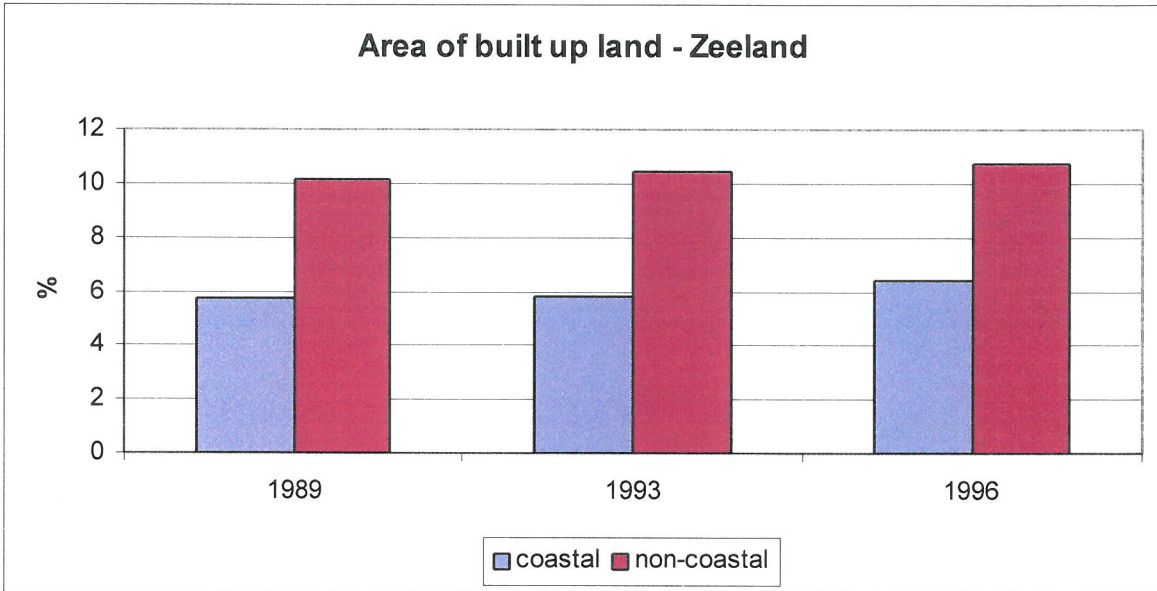
Meerwaarde creëren voor de datasets

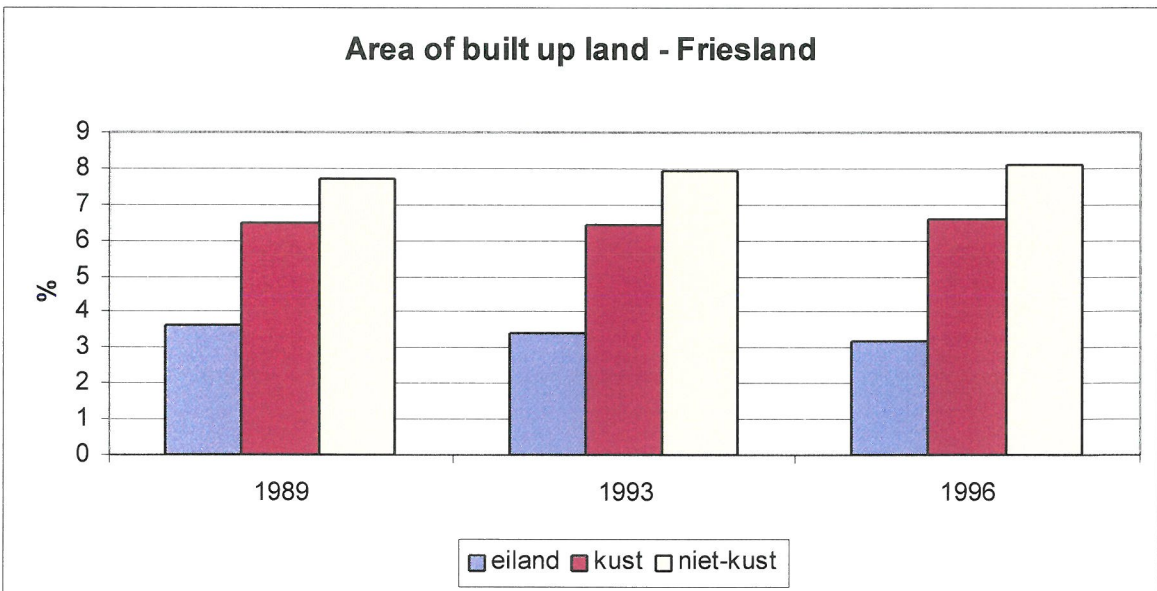
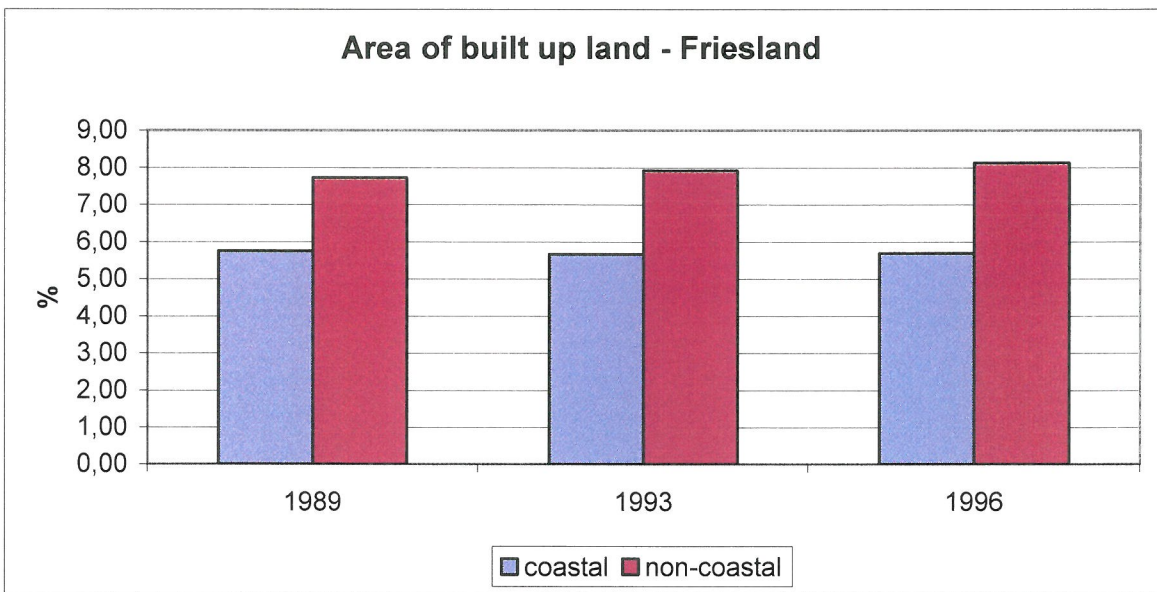
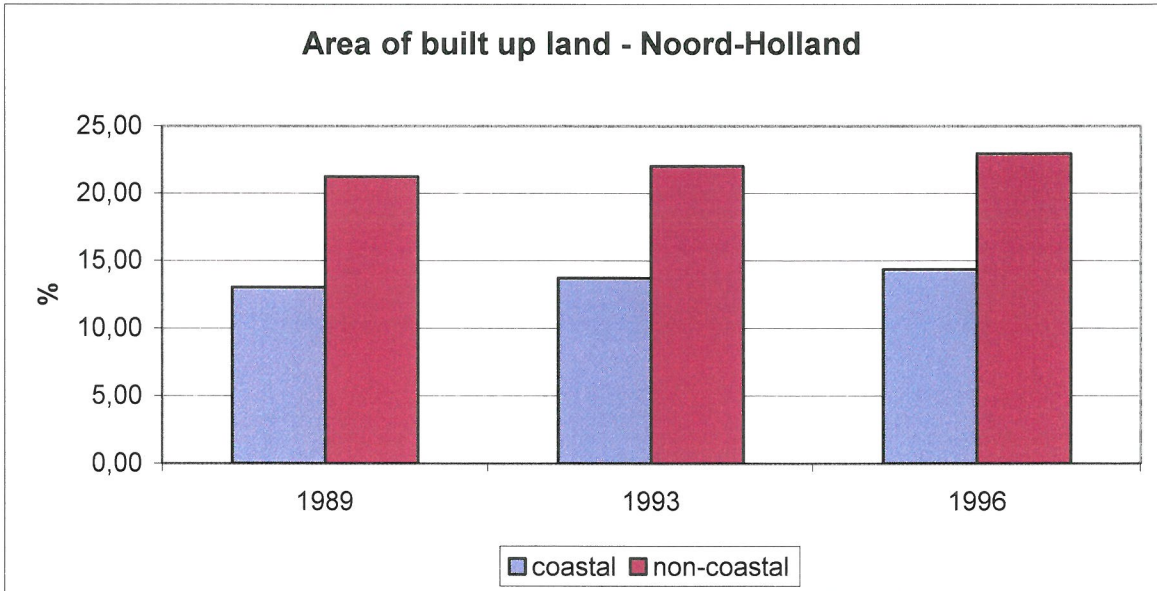
Er kan een opsplitsing worden gemaakt tussen de verschillende onderdelen die de bebouwde oppervlakte uitmaken (verkeer & bebouwde grond) om na te gaan welk van de twee onderwerpen het snelste is aangegroeid.

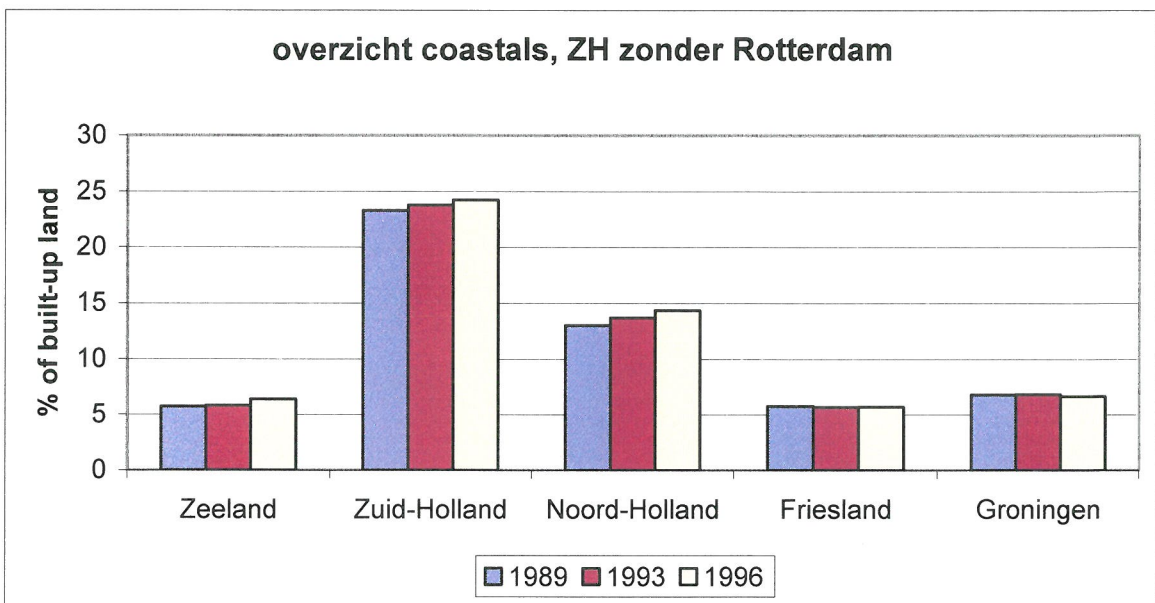
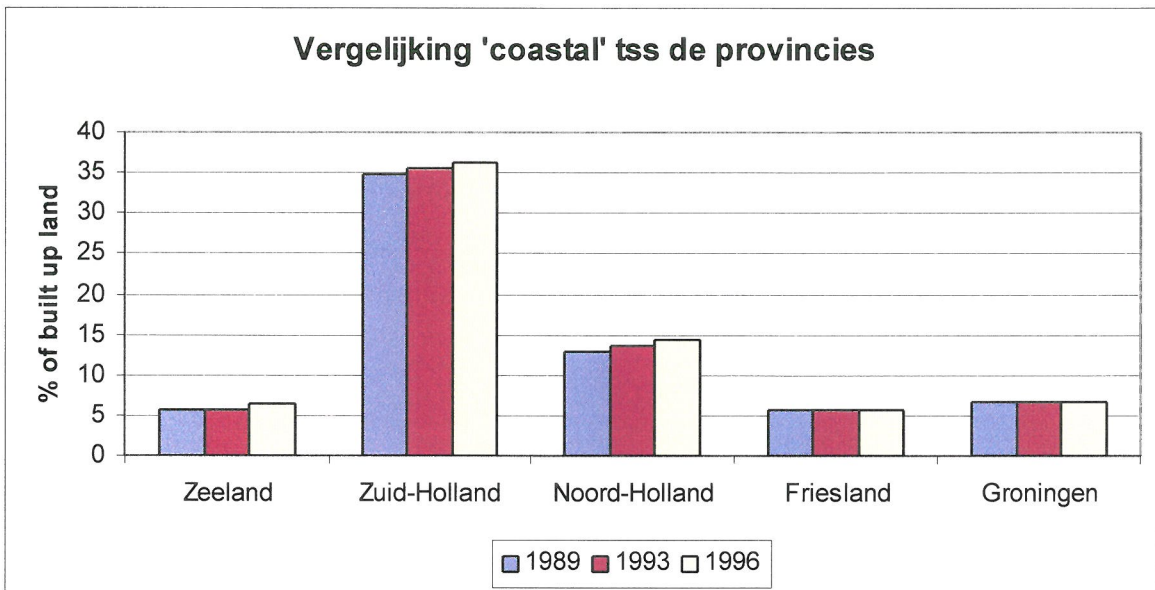
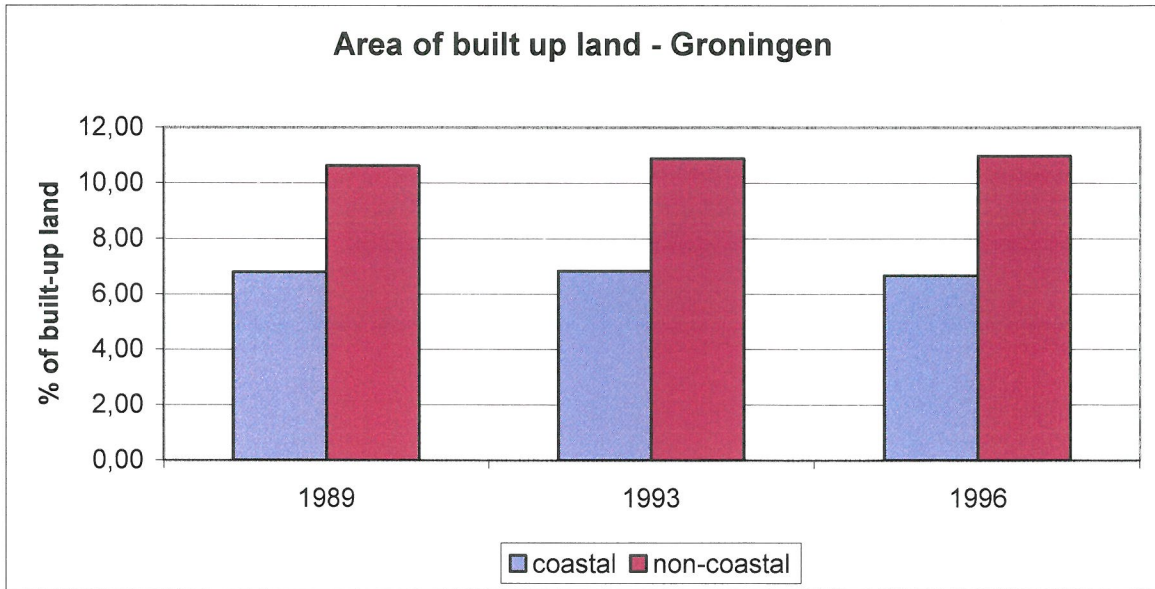
Nota's

- (1) Bebouwde oppervlakte wordt volgens de Corine Land Cover classificatie als volgt opgedeeld::
- 111 continuous urban fabric
 - 112 discontinuous fabric
 - 121 industrial or commercial units
 - 122 road and rail networks and associated land
 - 123 port areas
 - 124 airports
 - 131 mineral extraction sites
 - 132 waste sites
 - 133 construction sites
- (2) De richtlijnen voor de berekening van deze meting betreft minimum drie Census-gegevens
- (3) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn
- (4) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten

Indicator	
4	Pressure for coastal and marine recreation
Meting	
4.1	Number of berths and moorings for recreational bathing
Waarom deze meting?	
<p>Het aantal ligplaatsen in havens en jachtclubs is een maat voor de druk die uitgeoefend wordt op de kustwateren door het recreatievaren. De effecten op het ecosysteem zijn voornamelijk te vinden in chemische vervuiling door olie of verf en de mechanische verstoring (van het sediment en de benthische organismen, evenals een eroderend effect op de voorkust, vooral in estuaria). Met deze meting willen we nagaan hoe de steeds groeiende vraag naar recreatiemogelijkheden zich doorzet in het aantal jachthavens en ligplaatsen, maar ook waar die groei zich het meest concentreert langsheen het kustgebied.</p>	
Parameters	
(i)	Number of Berths & Moorings in Marinas, Yacht Clubs & Mooring Areas
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Alle jachthavens en ligplaatsen in de Nederlandse kustprovincies	Nulmeting. De beschikbaarheid van een tijdsreeks varieert per provincie en/of per recreatiegebied.
Databronnen	

Provincie Zeeland:

Data overgenomen uit SAIL. Deze data werden verkregen door telefonische enquêtes met de jachthavens en zijn dus actueel en de beste benadering van de werkelijke cijfers. Deze enquête werd uitgevoerd in 2004. Er zijn alleen data voor 2004 beschikbaar

Provincie Friesland:

Data verkregen van Dhr. Meile Tamminga van de provincie Friesland. Tijdsreeks: 1996 – 2000 – 2003.

Provincie Zuid-Holland:

Onvolledige data verkregen van het Bureau voor Recreatie die deze gegevens had ontvangen van HISWA. De lijst dateert uit 1992 en bij een aantal jachthavens wordt geen melding gegeven van het aantal ligplaatsen.

Provincie Noord-Holland:

De provincie zelf kon ons geen gegevens ivm jachthavens en ligplaatsen verstrekken, maar ze verwezen ons wel door naar Waterrecreatieadvies. Er werd contact opgenomen met Waterrecreatieadvies en zij bezorgden ons een offerte voor het verzamelen van de jachthavengegevens voor Noord-Holland. Offerte in bijlage.

Provincie Groningen:

De provincie werd aangeschreven, maar heeft tot op heden niet geantwoord.

Deltagebied:

www.deltawaterland.nl/jachthavens_ned.xls (De Deltagids)

Data slechts beschikbaar voor één jaar (2003)

Waddengebied:

Data verkregen van Dhr. Meile Tamminga van de provincie Friesland (stuurgroep Waddenprovincies). Tijdsreeks: 1997 – 2001 – 2004.

Methodologie		
	Stappen	Producten
1	Identificeer alle jachthavens in het kustgebied	Lijst met jachthavens in het kustgebied
2	Bepaal de ligging van de jachthaven door middel van adres en coördinaten, en ken ze een code toe volgens de ligging in de provincie, en volgens de indeling Wadden-, Delta- en Centrale kustgebied	<u>Opdeling van de jachthavens volgens categorie.</u>
3	Verzamel het aantal ligplaatsen voor alle eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn	<u>Het aantal ligplaatsen per jachthaven</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

Location (indeling van het studiegebied): Nederland – gebieden - provincies – jachthavens

Nominator (teller): geen

Denominator (noemer): geen

Value (waarde): het aantal ligplaatsen per locatie

Opmerkingen:

Data in verband met jachthavens zijn moeilijk te verkrijgen. Er bestaan geen richtlijnen rond het verzamelen en rapporteren van dit soort gegevens, noch een centraal orgaan of databank die hiervoor verantwoordelijk is.

Er is geen eenvormigheid in de opsplitsing van de gebieden en het bepalen van het aantal ligplaatsen. De boot bepaalt immers hoeveel ligplaatsen hij inneemt en er wordt niet vermeld of als hiermee rekening wordt gehouden of niet bij het tellen van het aantal ligplaatsen.

De jaren waarin data worden verzameld zijn heel uiteenlopend. Hierdoor wordt het moeilijk om tijdsreeksen op te stellen en onderlinge vergelijkingen te maken tussen de kustprovincies of de gebieden Wadden, Delta en Centraal.

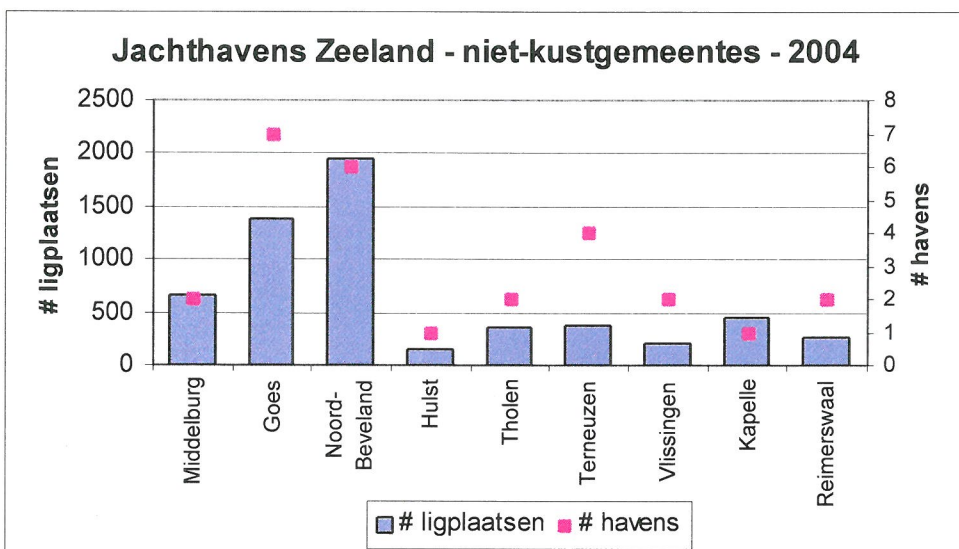
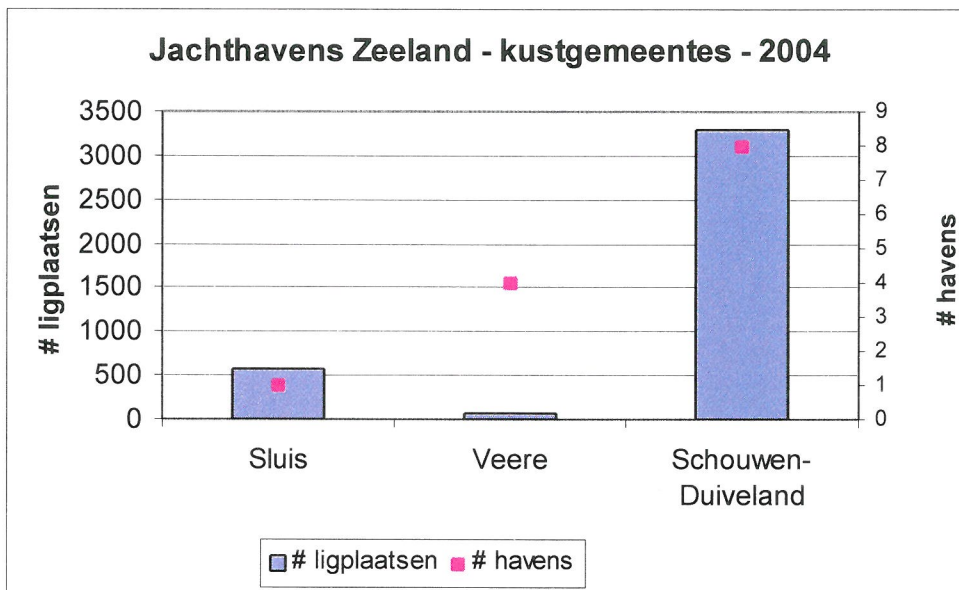
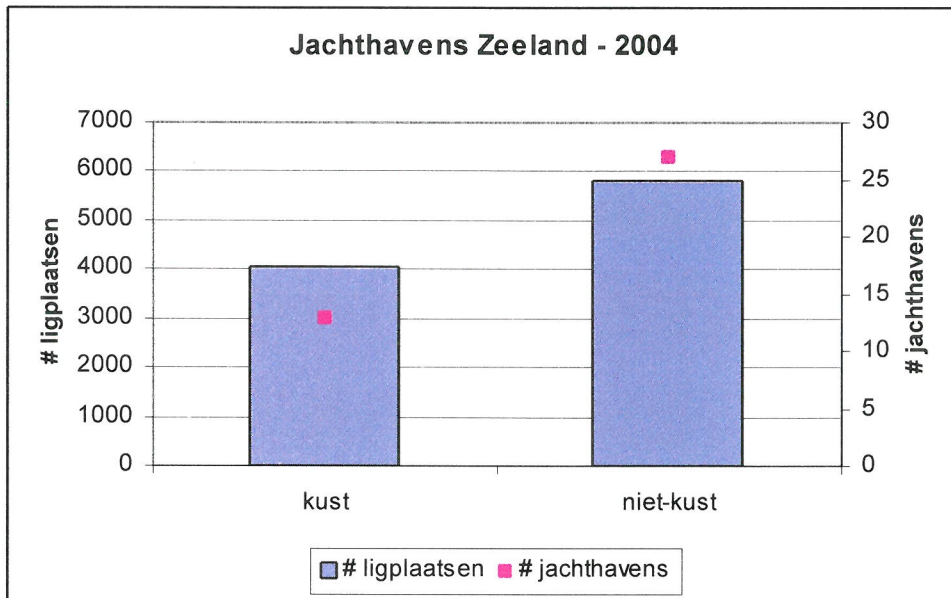
Visualisatie

Kaart

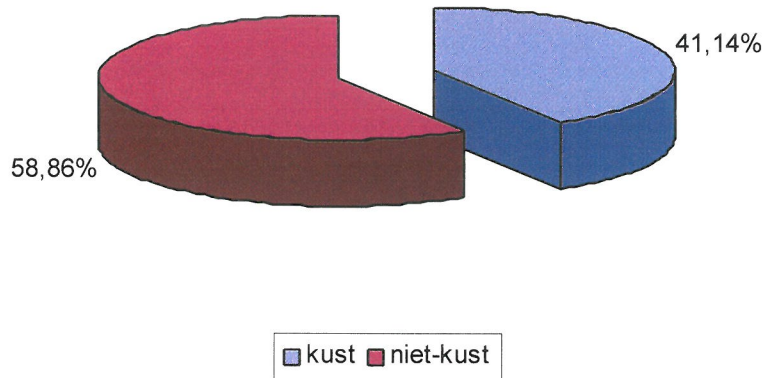
Geen

Grafiek 1

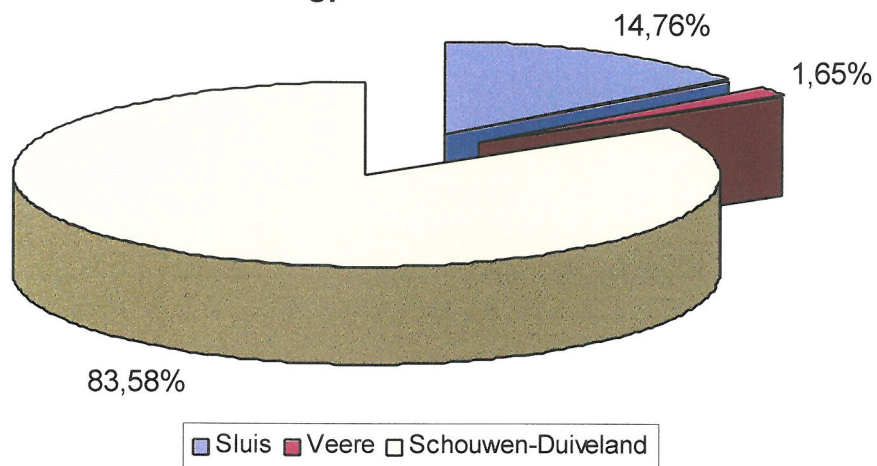
Staafdiagram met het aantal jachthavens en ligplaatsen per kustprovincie en per jaar

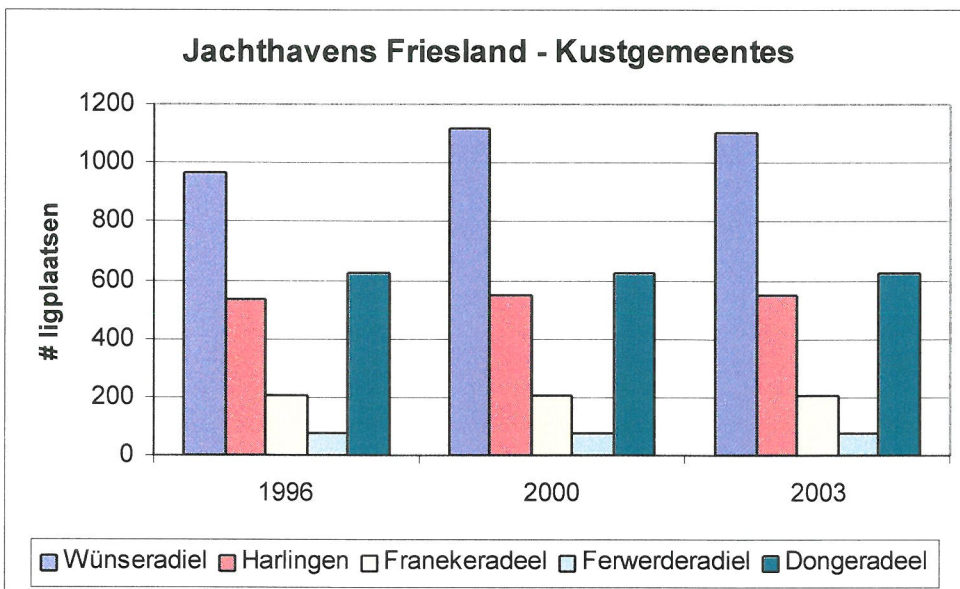
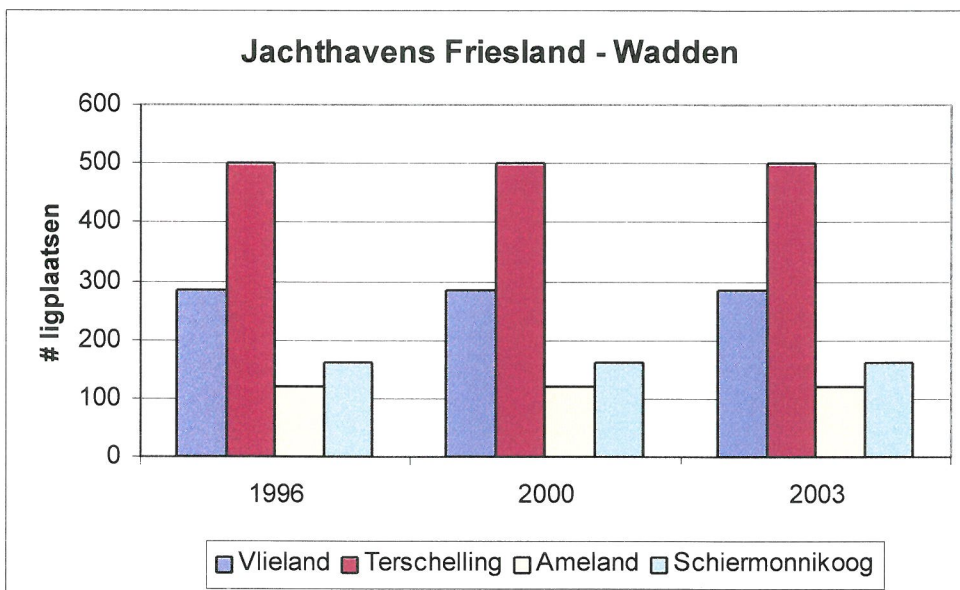
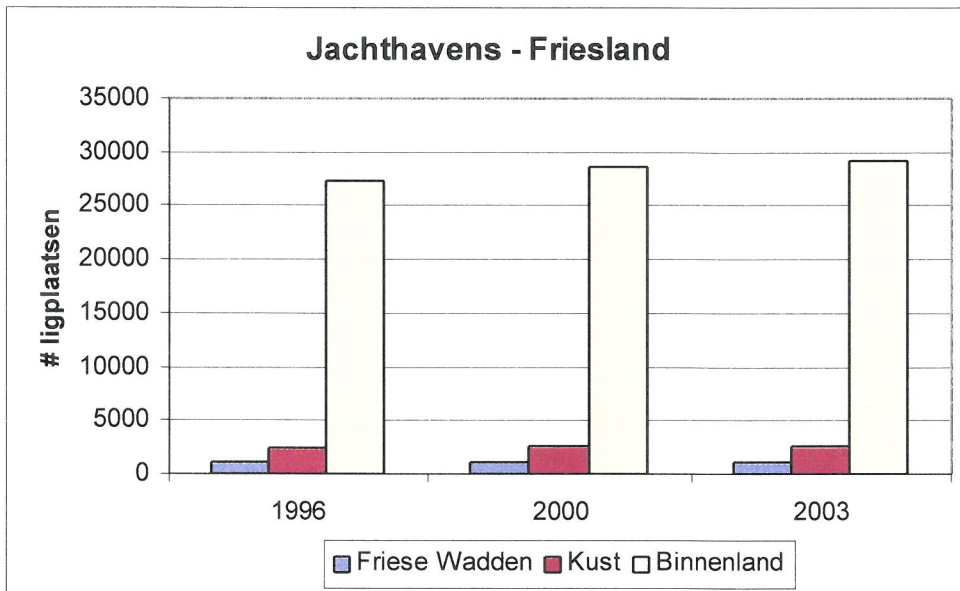

Jachthavens Zeeland - # ligplaatsen 2004

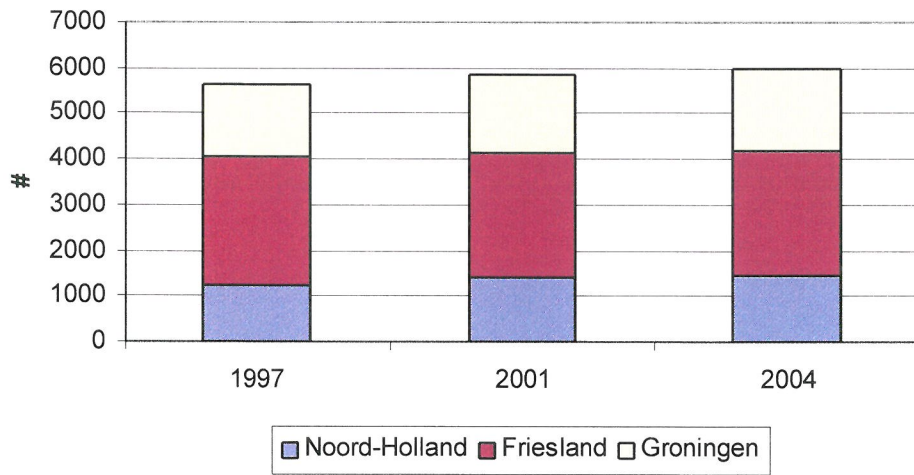

Jachthavens Zeeland - kustgemeentes - # ligplaatsen 2004

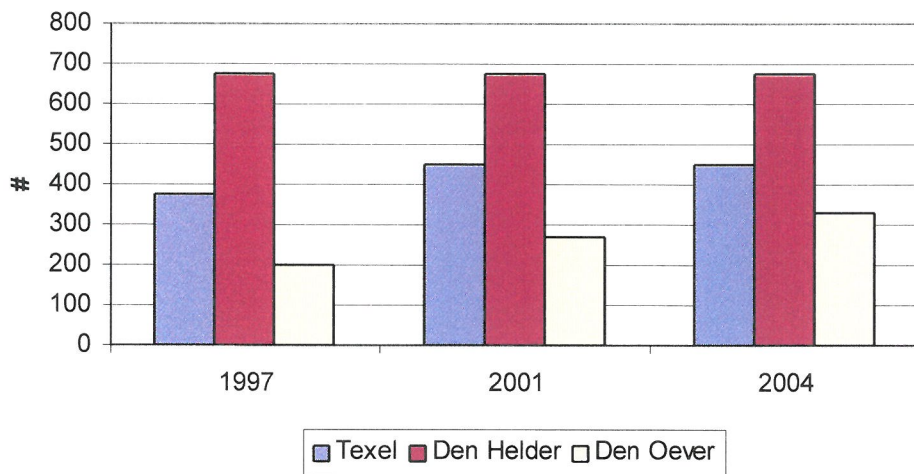

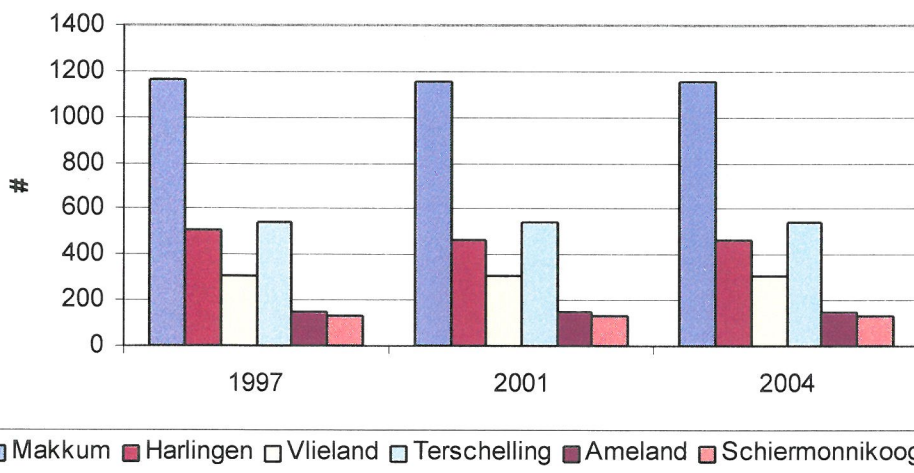
Waddengebied - aantal ligplaatsen per deelprovincie

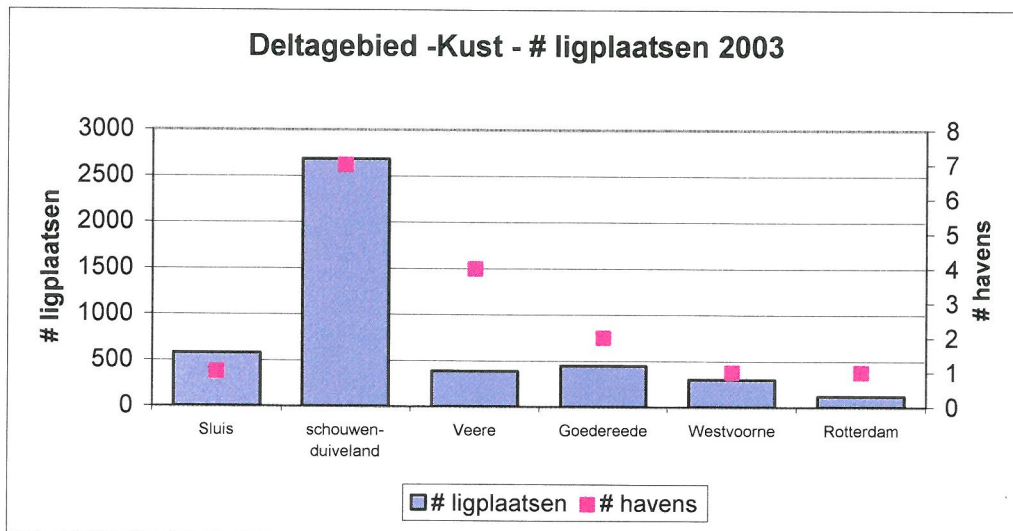
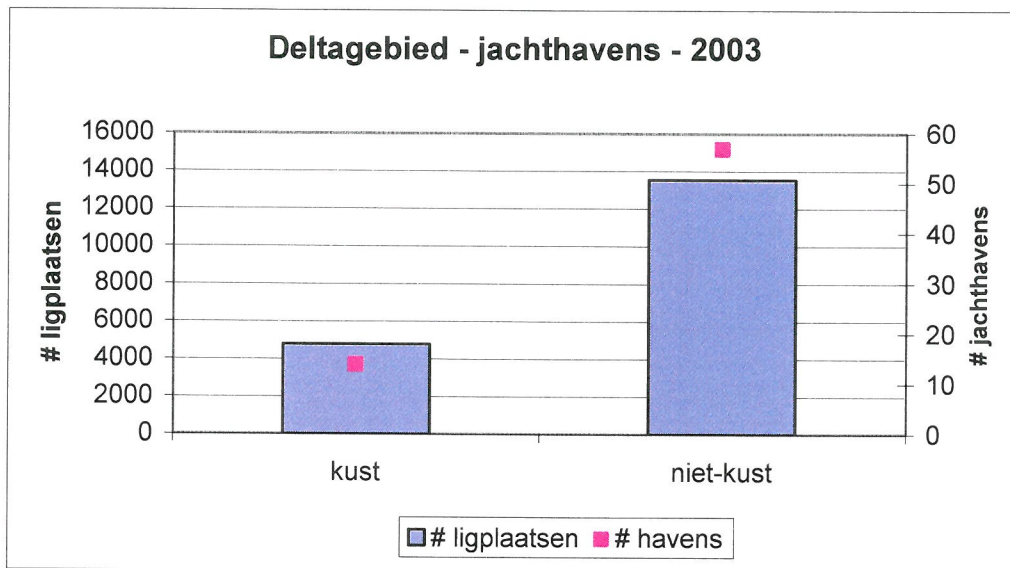
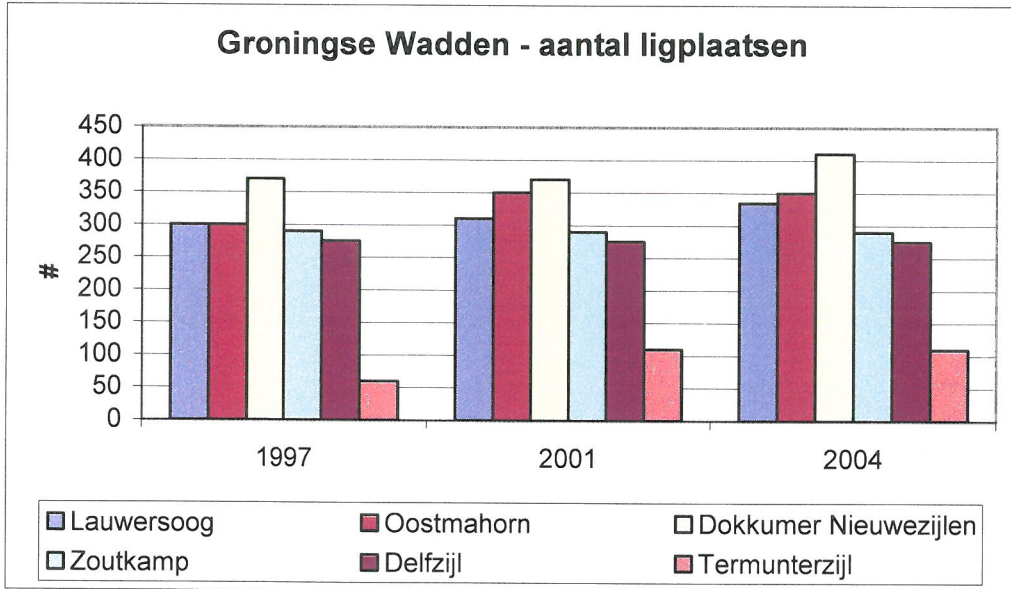

Noord-Hollandse Wadden - aantal ligplaatsen

Friese Wadden - aantal ligplaatsen

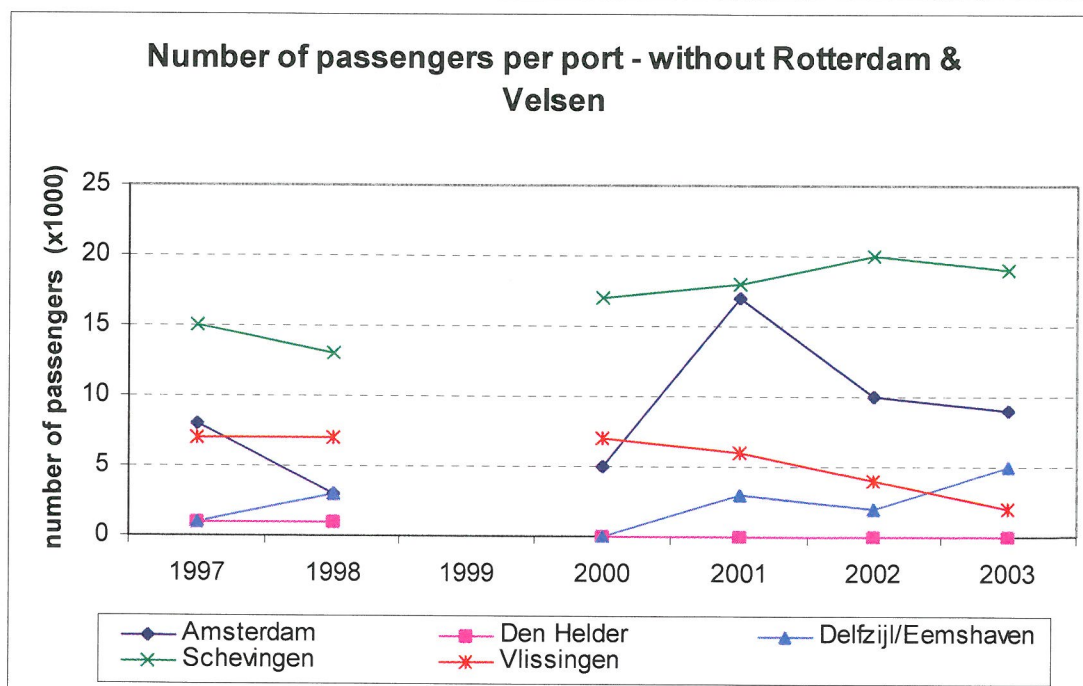
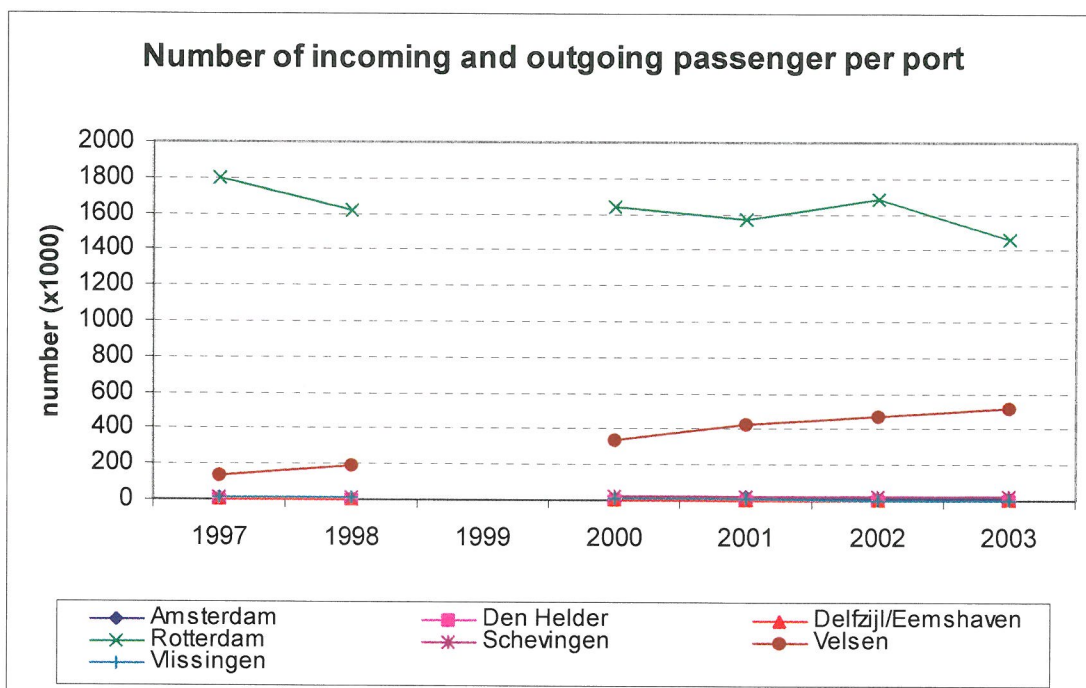

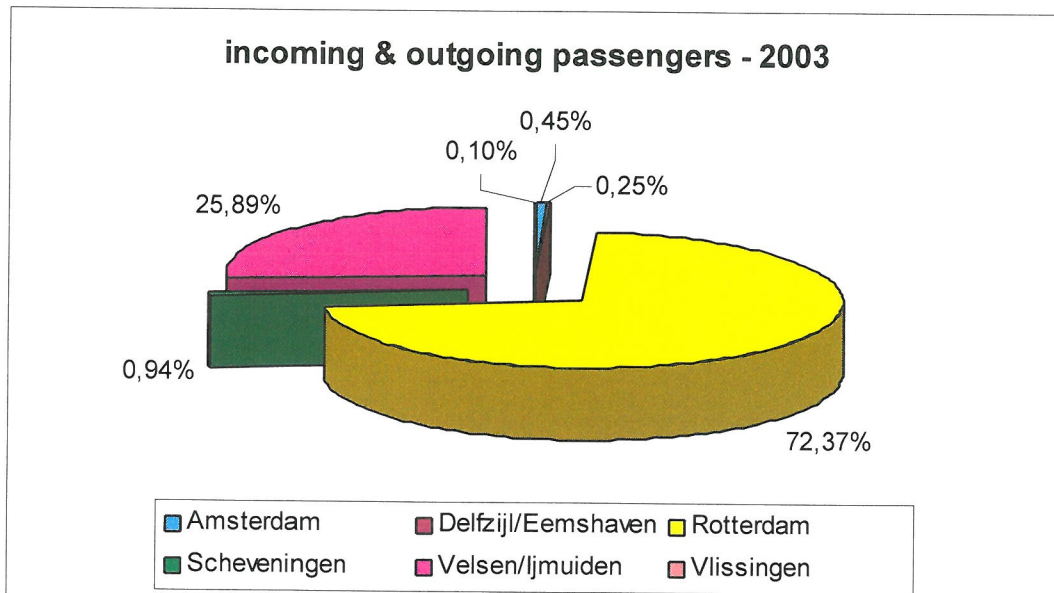
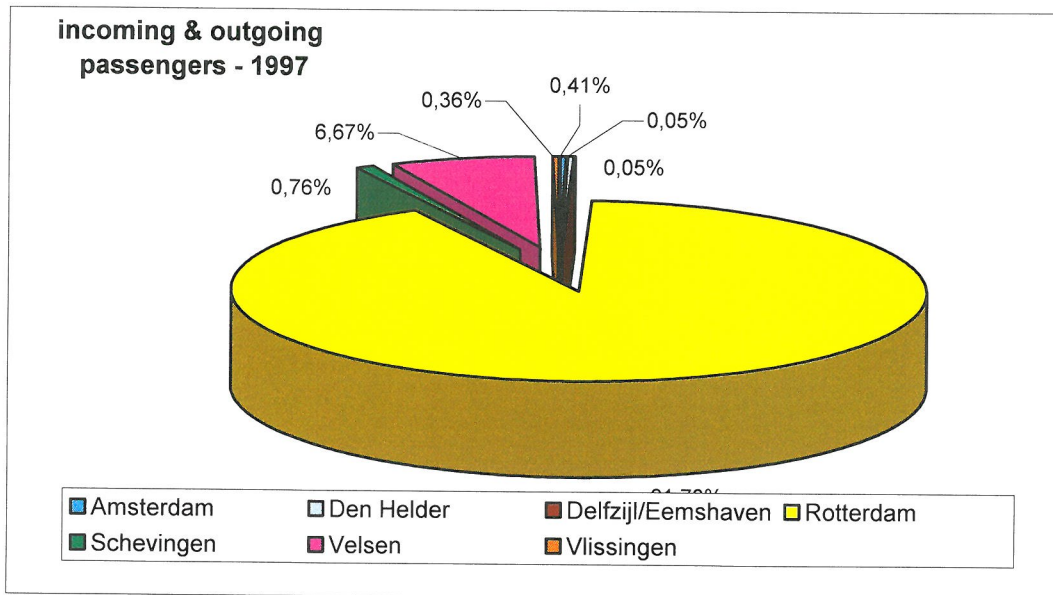
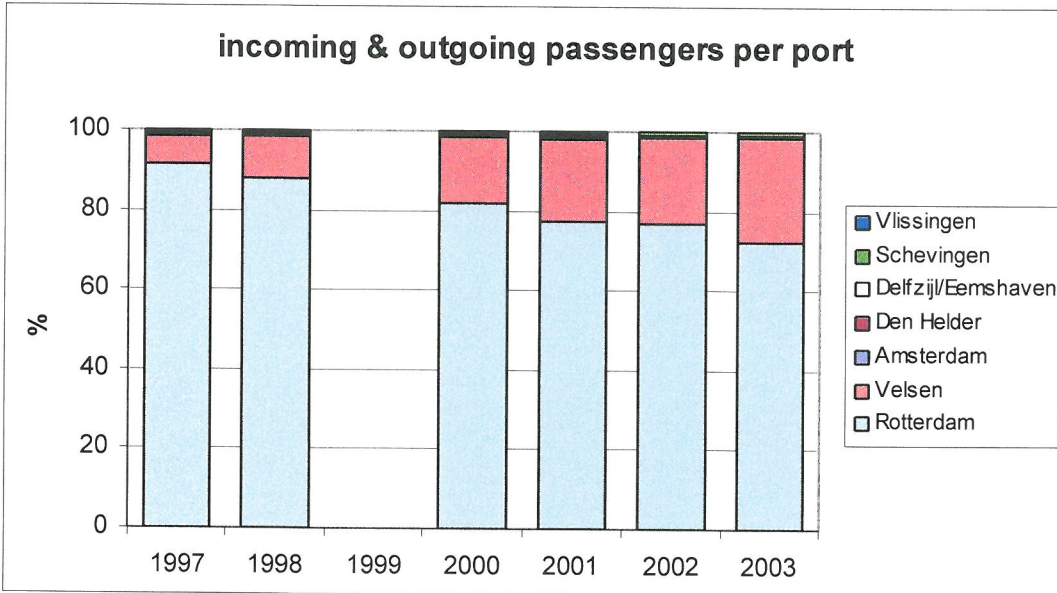
Indicator	
10	Volume of port traffic
Meting	
10.1	Number of incoming and outgoing passengers per port
Waarom deze meting?	
<p>We willen een beeld geven van het relatief belang van havens in de kusteconomie. Voor veel havens is het passagiersverkeer hun voornaamste inkomstenbron en het verlies van een veerdienst of het bouwen van een terminal voor cruiseschepen kan hun voortbestaan ingrijpend veranderen. Hierbij mag men het belang van lokaal toerisme, de vraag naar havendiensten en de druk door uitbreiding van de haveninfrastructuur (aanleg van wegen) zeker niet onderschatten.</p> <p>Deze meting zou ons data moeten leveren die ons in staat stellen om de vitaliteit van de havens onderling te vergelijken en in te schatten in termen van passagiersverkeer.</p>	
Parameter	
(i)	Total number of incoming and outgoing sea passengers for each port as a proportion of the total number of sea passengers in the wider reference region or country
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Alle passagierhavens in het kustgebied	1997 – 2003 ⁽¹⁾

Beschrijving van de datasets (metadata)	
<p><u>Bron:</u> EUROSTAT</p> <p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> alle passagiershavens in Nederland (7)</p> <p><u>Nominator (teller):</u> het aantal passagiers per haven</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> het totaal aantal passagiers in het studiegebied</p> <p><u>Value (waarde):</u> het aantal passagiers per haven uitgedrukt als percentage van het totaal aantal passagiers in het studiegebied.</p> <p><u>Opmerkingen:</u> De data uit EUROSTAT werden in een eerste overleg niet 100% betrouwbaar bevonden. Er werden echter nog geen alternatieve gegevens verzameld. Er zijn geen data beschikbaar voor 1999.</p>	
Visualisatie	
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram met het jaarlijks totaal aantal passagiers per haven in het studiegebied.
Grafiek 2	100% gestapelde kolom per jaar, waarbij het totaal aantal passagiers per haven wordt voorgesteld als een percentage van het totaal aantal passagiers in Nederland.
Grafiek 3	Taartdiagram voor relevante jaren (in dit geval begin datareeks 1997 en einde datareeks 2003) met het aandeel passagiers in elke haven, als percentage van het totaal aantal passagiers in havens in het kustgebied
Meerwaarde creëren voor de datasets	
<p><u>Trends in havenaangroei en terugval</u></p> <p>Nationale statistieken kunnen gebruikt worden om lange termijn trends in het havengebeuren te illustreren. De meeste nationale datasets, evenals deze verzameld door EUROSTAT bevatten extra informatie die dergelijke trends kan helpen verklaren. Er zijn echter een aantal minpunten. Zo is het jammer dat voor cruiseschepen alleen een telling van het aantal passagiers wordt gemaakt in de haven van vertrek en van aankomst. We zouden namelijk graag weten hoeveel van deze passagiers havens ‘en route’ aandoen want dit kan helpen om het relatieve belang van ‘cruise toerisme’ in de haven economie in te schatten.</p>	
Aggregatie en disaggregatie	
<p>Statistieken over het aantal passagiers kunnen samengevoegd worden op elk geografisch niveau, van provincie tot land tot Europa.</p>	

Nota's:

- (1) Gegevens over de pre-2000 periode kunnen ons helpen om lange termijn trends in de passagiersaantallen vast te stellen, alsook het relatief belang van de afzonderlijke havens
- (2) De gegevens zijn voorhanden voor EU15 vanaf 2000 en voor de EU25 vanaf 2002, behalve Malta maar met inbegrip van Bulgarije, Roemenië en Noorwegen

Indicator	
10	Volume of port traffic
Meting	
10.2	Volume of goods handled per port
Waarom deze meting?	
<p>We willen een beeld geven van het relatief belang van havens binnen de kust economie. Dit is echter geen eenvoudige opdracht. Vandaag de dag worden de scheepsladingen mechanisch geladen en gelost, waardoor het effect van de grootte van de lading op de lokale tewerkstelling in de havens moeilijk te achterhalen is. Het is ook niet bekend in welke mate de inkomsten van de havens door de lokale economie worden geabsorbeerd of elders worden besteed. Wel zeker is dat een jaarlijks stijgende verwerkingscapaciteit van goederen zal leiden tot de vraag naar een uitbreiding van de haveninfrastructuur zoals bijkomende dokken en wegen, kustverdediging en nieuwe pakhuizen voor de opslag van goederen. Deze zaken kunnen zowel positieve als negatieve effecten hebben op de lokale en regionale economie en op het milieu.</p>	
Parameter	
(i)	Volume of inward and outward goods (in thousands of tonnes) handled by each port as a proportion of the total volume of goods handled by all ports in the wider reference region or country.
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Alle havens in de kustzone	Jaarlijks vanaf 2000, vroeger indien beschikbaar ⁽¹⁾

Databronnen

Sinds 2000 zijn lidstaten verplicht om informatie over de verscheping van goederen naar of vanuit Europese havens beschikbaar stellen volgens de EU Richtlijn Maritieme Statistieken (95/64/EC) ⁽²⁾. Jaarlijkse data over de verwerkingscapaciteit zijn beschikbaar voor alle goederenhavens. Voor havens die meer dan één miljoen ton per jaar verscheppen, zijn extra gegevens voorhanden, zoals het type schip ⁽³⁾ en het soort goederen dat verscheept wordt.

EUROSTAT verzamelt en rapporteert informatie van de lidstaten op hun website, www.europa.eu.int/comm/eurostat. De gegevens worden gegroepeerd volgens thema (Transport), sub-thema (Maritime transport) en onderwerp (Goods), en worden zo ondergebracht in mappen en tabellen. De map MAMEGOAA bevat de tabel MAGOACMP: ‘*Total annual seaborne transport of countries, Maritime Coastal Areas and all ports (main and small from 2000) for each country – by direction (in 1000 tonnes)*’. Map MAMEGOAC bevat ‘*Annual seaborne transport for the main ports of each reporting country (ports handling over 1 mio tonnes per year)*’ in een aantal tabellen met het voorvoegsel MAGOA, gevolgd door de landscode. De tabel voor Nederland is dus MAGOANL.

Gegevens over het maritiem transport vóór 2000 moeten opgevraagd worden bij de desbetreffende nationale bevoegdheid. Naar onze ervaring is EUROSTAT geen betrouwbare bron. Gezien deze onbetrouwbaarheid, werd een alternatieve bron gezocht: www.havenraad.nl. Via deze site (‘facts & figures’) kan men per zeehaven de overslag cijfers (in 1000 ton) opvragen. Een tijdsreeks kan opgesteld worden van 1995 tot 2004.

Methodologie

	Stappen	Producten
1	Surf naar www.europa.eu.int/comm/eurostat ; open de map MAMEGOAA en de tabel MAGOACMP	Een bestand met alle gegevens van het volume verscheepte goederen per cargo haven Europa
2	Selecteer de gewenste periode, niveau van aggregatie (in dit geval ‘individuele haven’) en de richting (selecteer ‘total’). Klik op volgende (‘next’) en ‘OK’, vervolgens op ‘Download’.	Jaarlijks volume goederen (in duizend ton) dat verhandeld wordt in elke geselecteerde haven.
3	Deel voor elk jaar het totale volume van verscheepte goederen per haven door het total volume verscheepte goederen in Nederland, en vermenigvuldig dit met 100	<u>Jaarlijks volume aan- en afvoer van goederen per haven als een percentage van het totaal verscheepte goederen in Nederland</u>

Beschrijving van de datasets

Bron: www.havenraad.nl

Location (indeling van het studiegebied): alle goederenhavens in het kustgebied

Nominator (teller): totaal volume goederen verwerkt per haven

Denominator (noemer): totaal volume goederen verwerkt in het studiegebied

Value (waarde): aantal goederen per haven als percentage/proporctie van het totaal aantal goederen verwerkt in het studiegebied

Opmerkingen:

- Vanaf 2001 worden de havens van Vlaardingen en Schiedam bij de haven van Rotterdam gerekend.
- Alleen de havens die meer dan 1% van de totaal nationaal verscheepte goederen verhandelen worden grafisch voorgesteld.
- De data voor 2004 zijn voorlopige cijfers, maar werden wel mee opgenomen in de analyse.

Presentation of the data

Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram met het volume van de verscheepte goederen per jaar, voor de belangrijkste havens (> 1% van het nationale totaal)
Grafiek 2	100% gestapelde kolom per jaar, waarbij het volume van verscheepte goederen per haven (alleen havens >1% van nationale totaal) wordt voorgesteld als een percentage van het totale volume van verscheepte goederen van alle havens in Nederland
Grafiek 3	Taartdiagram voor relevante jaren (in dit geval begin datareeks 1995 en einde datareeks 2004) met het aandeel van verscheepte goederen in elke haven als percentage van het totaal aantal verscheepte goederen in havens in Nederland

Meerwaarde creëren voor de datasets

Trends in goederen en schepen ⁽³⁾

Zowel de nationale statistieken als EUROSTAT data bevatten een grote hoeveelheid informatie omtrent de voortdurende ontwikkelingen in de scheepvaartindustrie. Gegevens over het type en de afmetingen van schepen waarin goederen getransporteerd worden, verschillen in de aard, afkomst en bestemming van de verscheepte goederen en kunnen ons veel vertellen over de mogelijke toekomstige impact van het maritieme transport op de kustzone.

Aggregatie and disaggregatie

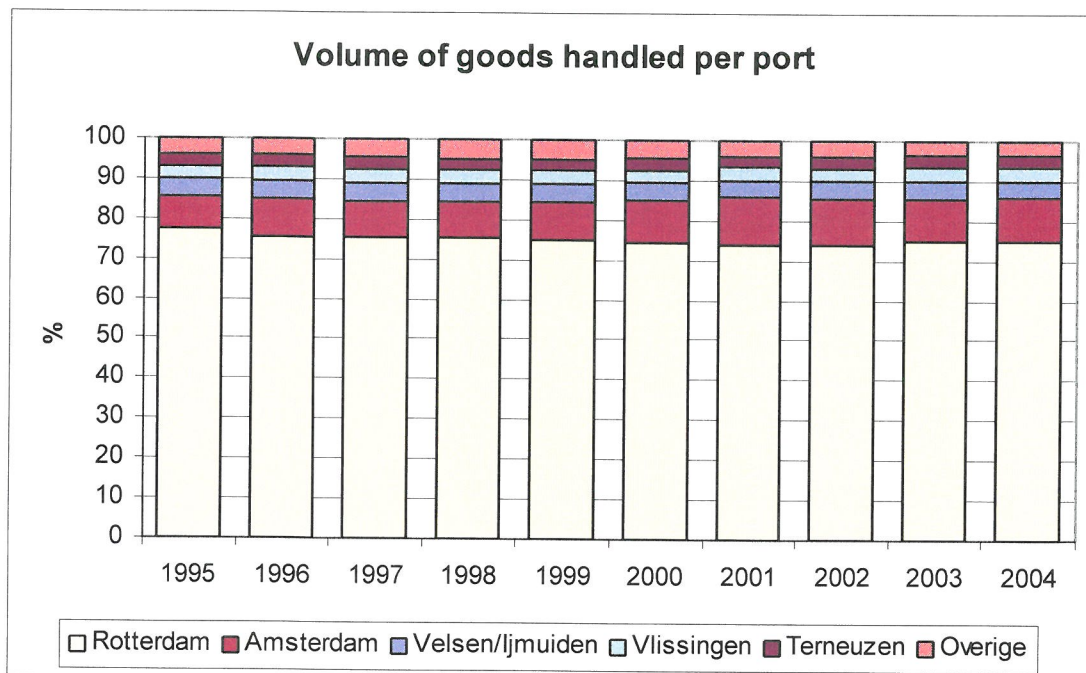
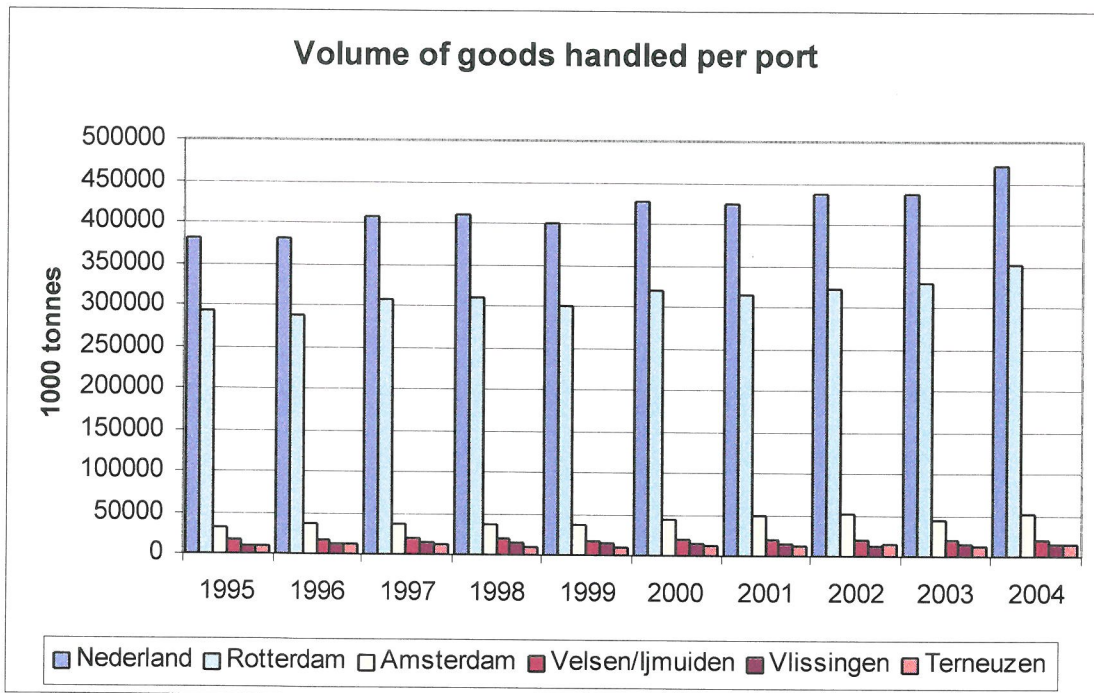
De statistieken over goederenvervoer kunnen samengevoegd worden op elk gewenst geografisch niveau.

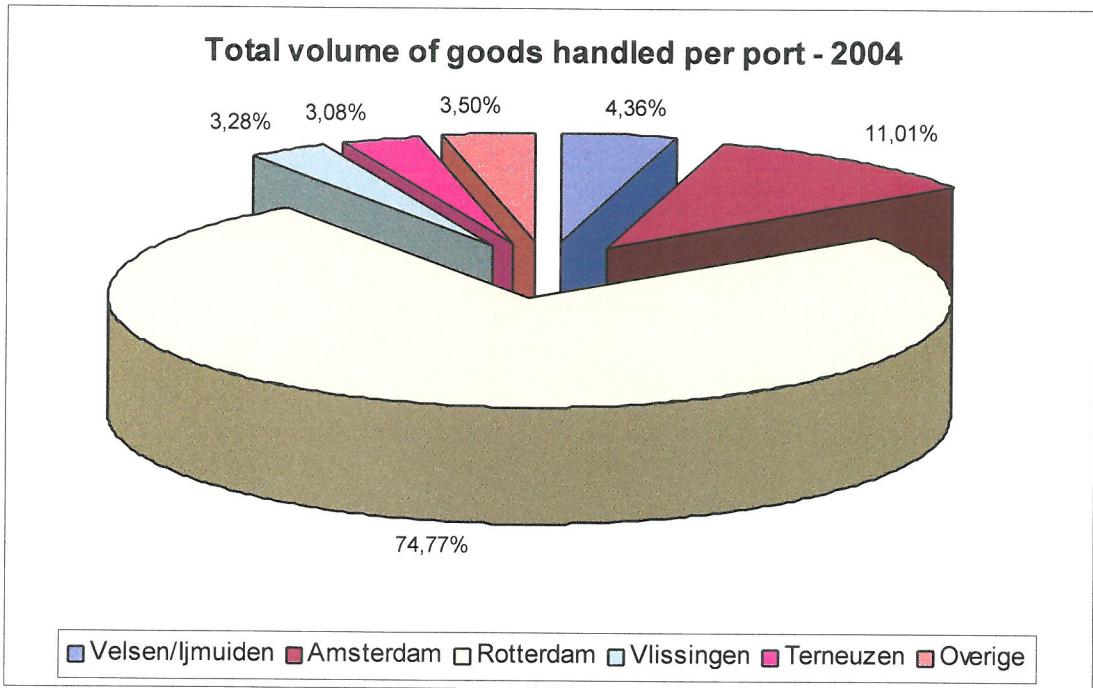
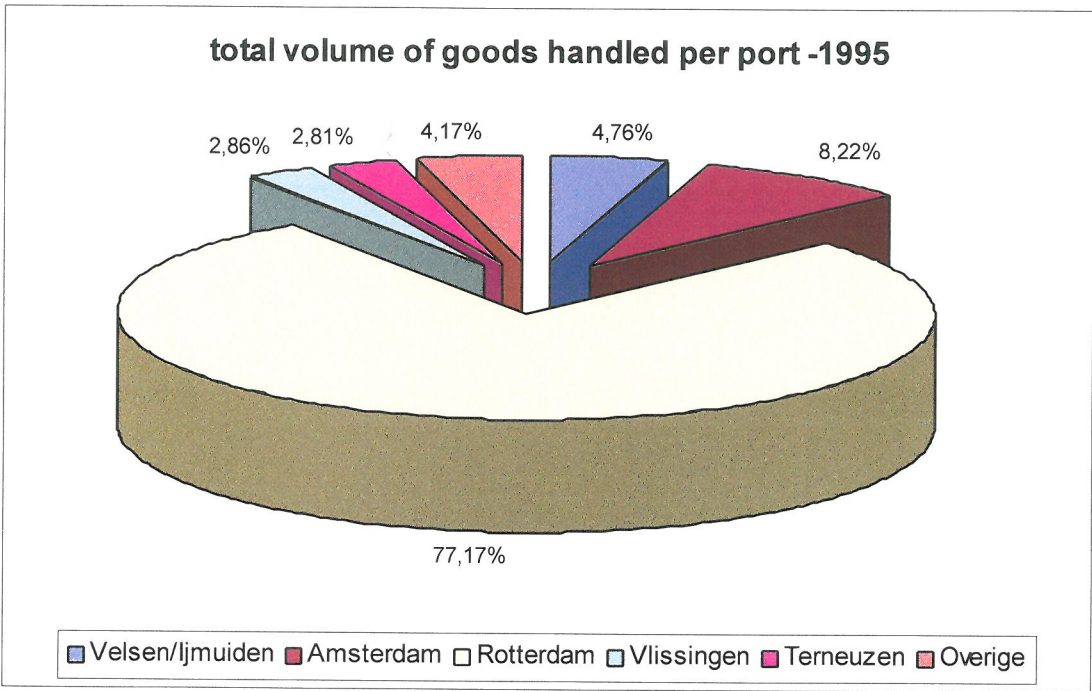
Notes

- (1) Gegevens over de pre-2000 periode kunnen ons helpen om lange termijn trends in het volume van verscheepte goederen vast te stellen, alsook het relatief belang van de afzonderlijke havens.
- (2) De gegevens zijn voorhanden voor EU15 vanaf 2000 en voor de EU25 vanaf 2002, behalve Malta maar met inbegrip van Bulgarije, Roemenië en Noorwegen
- (3) Cargo schepen die onder de bepaling van de Richtlijn Maritieme Statistiek vallen worden in categorieën ondergebracht volgens de Internationale Classificatie van Scheepstypes (ICST-COM), waarvoor onderstaande tabel kan geraadpleegd worden

Liquid bulk vessels <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oil tanker ▪ Chemical tanker ▪ LG tanker ▪ Tanker Barge ▪ Other tanker 	Dry bulk vessels: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bulk/oil carrier ▪ Bulk carrier
Container vessels: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Full container 	Specialised vessels <ul style="list-style-type: none"> ▪ Barge carrier ▪ Chemical carrier ▪ Irradiated fuel carrier ▪ Livestock carrier ▪ Vehicle carrier ▪ Other specialised
General cargo vessels <ul style="list-style-type: none"> ▪ Reefer ▪ Ro-ro passenger ▪ Ro-ro container ▪ Other ro-ro container 	Combination carrier general cargo/passenger

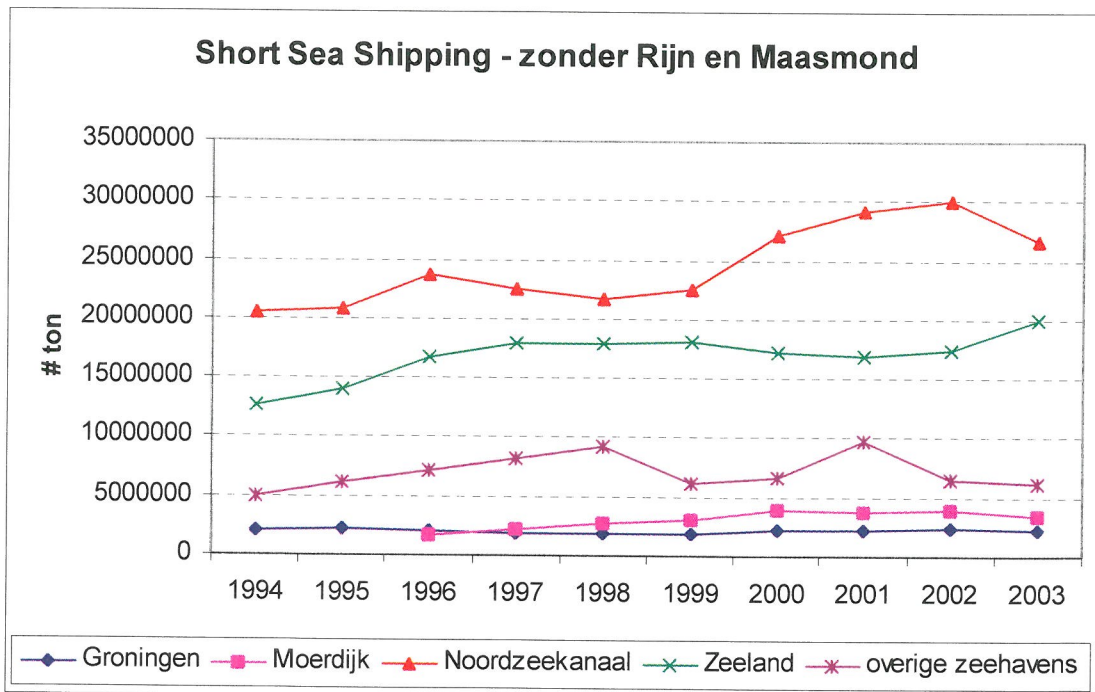
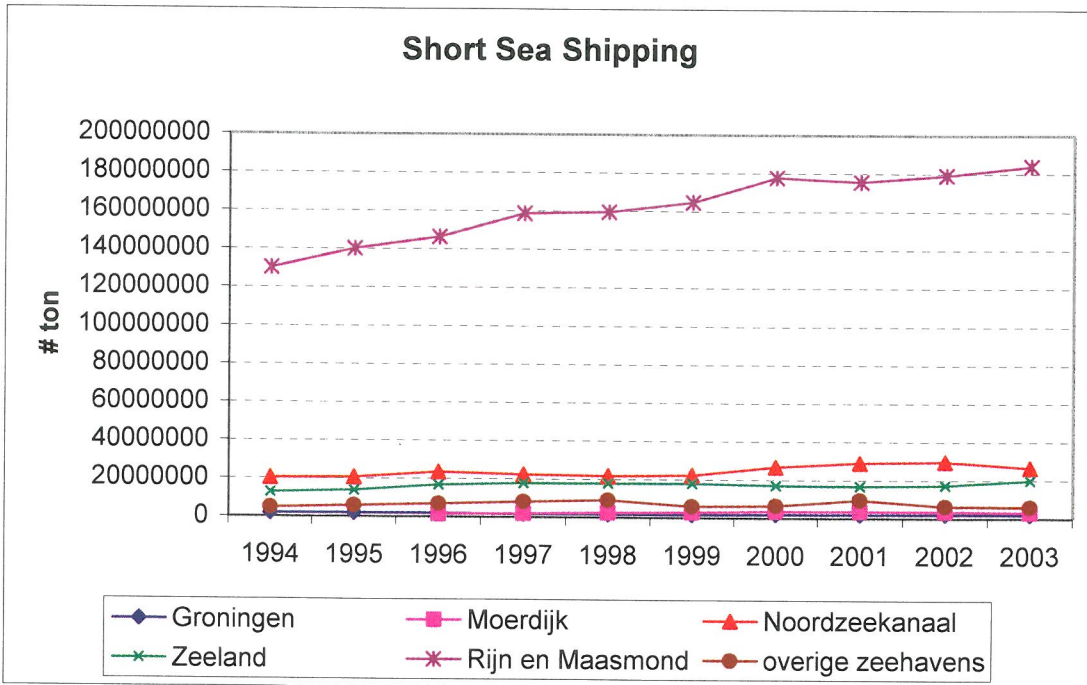
Mariene schepen, baggerschepen, onderzoeksschepen, sleepboten, vissersboten, visverwerkende boten, boorplatformen en exploratieschepen vallen niet onder deze richtlijn.

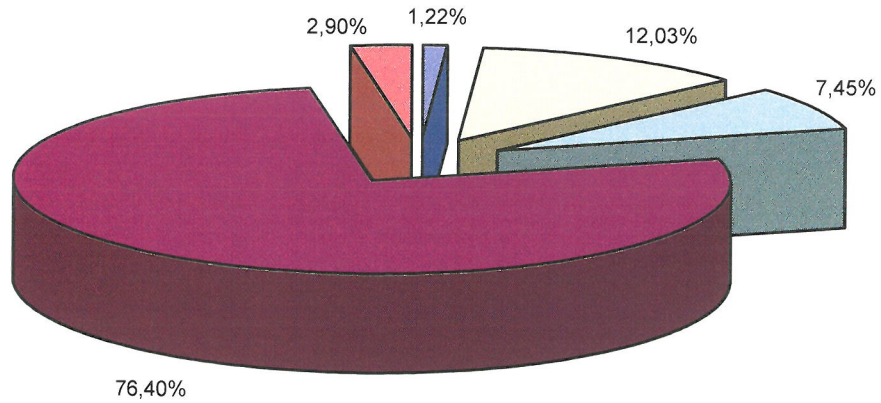

Indicator	
10	Volume of port traffic
Meting	
10.3	Proportion of goods carried by short sea routes
Waarom deze meting?	
<p>Het goederenverkeer via maritiem transport is een steeds groeiende sector. Strategieën voor een duurzaam transportbeleid op het Europese wegennetwerk bouwen ook voort op een nog sterkere uitbreiding in deze sector, om zo de groei in de vraag naar goederenverkeer aan land te absorberen. Doelstelling hierbij is om de saturatie in de weginfrastructuur deels op te vangen door het stimuleren van maritiem transport als reëel alternatief voor de korteaafstandsbestemmingen. Met deze meting willen we de trends waarnemen in de specifieke evolutie van de sector op de ‘korte afstand’ bestemmingen.</p>	
Parameters	
(i)	The volume of goods carried by short sea routes, as a proportion of the total volume of handled goods
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Groeperingen van havens in zes havengebieden	1997 - 2004
Databron	
<p>Bron: Shortsea Nederland. Contactpersoon: Dhr. Sander van 't Verlaat – info@shortsea.nl http://www.shortsea.nl Shortsea Nederland is het nationaal promotieplatform van Short Sea Shipping, met als doelstelling het vervoer van goederen over korte en middellange afstanden binnen de EU te stimuleren.</p>	
Methodologie	
Stappen	Producten
1	<p>Uit de datasets geleverd door het Promotiebureau Shortsea Nederland, identificeer de individuele havens voor het ‘havengebied’ Shortsea</p> <p>Lijst met individuele SSS havens en de groepering in havengebieden</p>
2	<p>Maak voor elk jaar de som van het totale volume goederenoverslag op korte bestemmingen van en naar havens in het kustgebied, en deel door het totaal volume goederenoverslag in Nederlandse havens (10.2) en vermenigvuldig dit met 100</p> <p><u>Percentage goederenoverslag getransporteerd via maritieme korte afstandsroutes in kusthavens, van de totale overslag van goederen in Nederlandse havens</u></p>

Beschrijving van de datasets (metadata)	
<u>Location (indeling van het studiegebied):</u> alle havens die Short Sea Shipping (SSS) diensten leveren.	
<u>Nominator (teller):</u> het aantal ton dat per havengroep via SSS verscheept wordt	
<u>Denominator (noemer):</u> het totaal volume goederen (uitgedrukt in ton) dat in Nederland wordt verscheept (SIF 10.2)	
<u>Value (waarde):</u> het aantal ton dat per haven wordt verscheept via SSS als percentage van het totaal volume goederen dat in Nederland wordt verscheept	
<p><u>Opmerkingen:</u> De procentuele waarden kunnen alleen berekend worden voor de periode 1995 – 2003. De gegevens zijn afkomstig uit verschillende bronnen (www.havenraad.nl & www.shortsea.nl). Hierdoor moeten we rekening houden met een eventuele foutenmarge.</p>	
Visualisatie	
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram met het jaarlijkse volume aan verscheepte goederen via SSS per havengroep
Grafiek 2	Taartdiagram voor relevante jaren met het aandeel van SSS transport in elk van de zes short-sea gebieden als percentage van het totaal aantal goederen verscheept via SSS in Nederland.
Grafiek 3	Gestapelde kolom of lijndiagram waarbij het volume van verscheepte goederen via SSS voor elk van de zes short-sea gebieden wordt voorgesteld als een percentage van het totale volume van verscheepte goederen van alle havens in Nederland
Meerwaarde creëren voor de datasets	
Er kan een opsplitsing worden gemaakt tussen het aantal ton goederen dat gelost en geladen wordt om na te gaan welk van de twee het grootste aandeel van het werk in een bepaalde haven of groep van havens uitmaakt.	
Aggregatie en disaggregatie	
Statistieken over SSS transport kunnen samengevoegd worden op elk geografisch niveau	

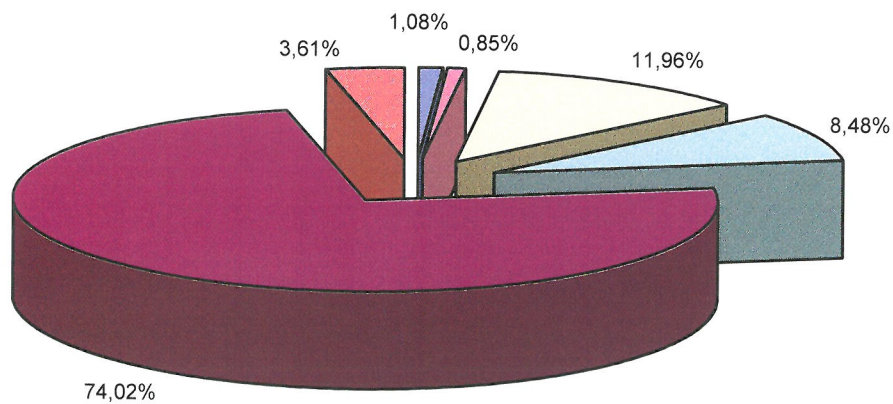

Short Sea Shipping - 1994

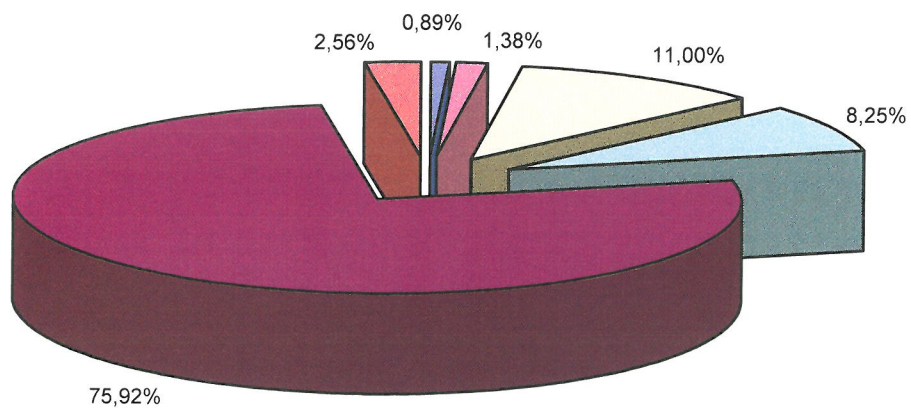
■ Groningen ■ Noordzeekanaal ■ Zeeland ■ Rijn en Maasmond ■ overige zeehavens

Short Sea Shipping - 1996

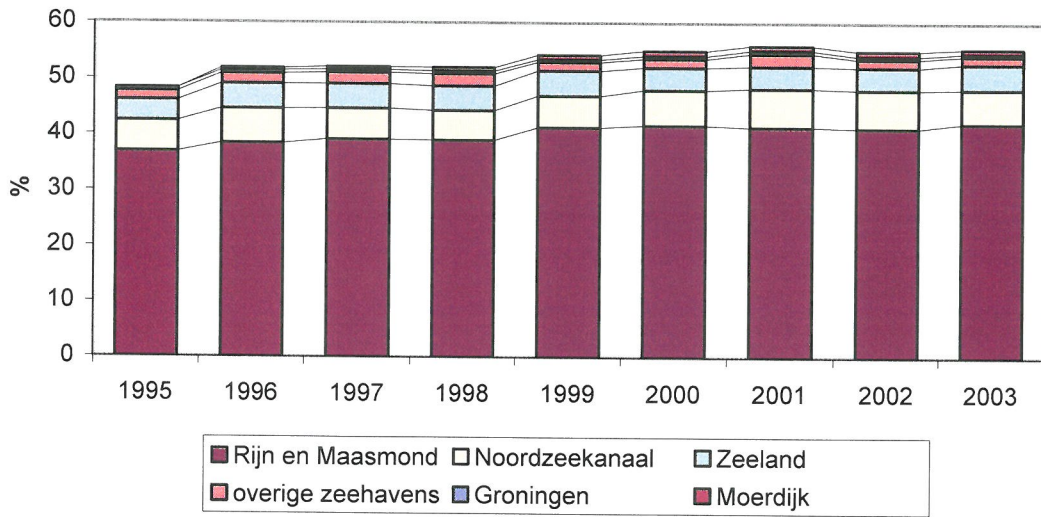
■ Groningen ■ Moerdijk ■ Noordzeekanaal ■ Zeeland ■ Rijn en Maasmond ■ overige zeehavens

Short Sea Shipping - 2003

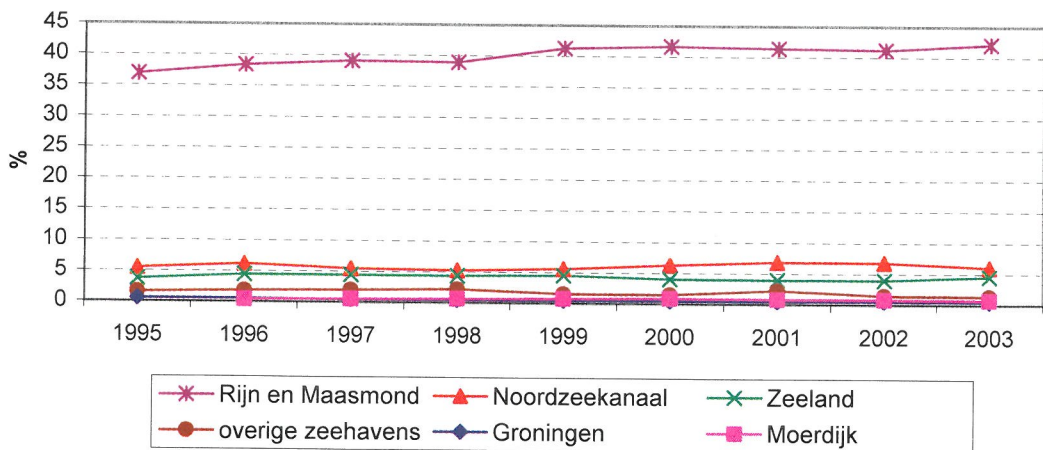

■ Groningen ■ Moerdijk ■ Noordzeekanaal ■ Zeeland ■ Rijn en Maasmond ■ overige zeehavens

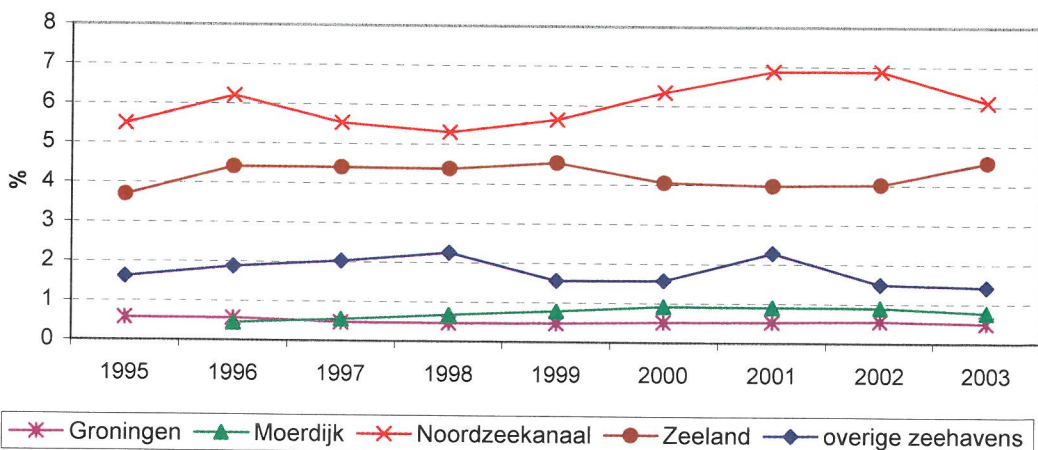
SSS as percentage of total volume of goods transported in Nederland

SSS as percentage of total volume of goods transported in Nederland

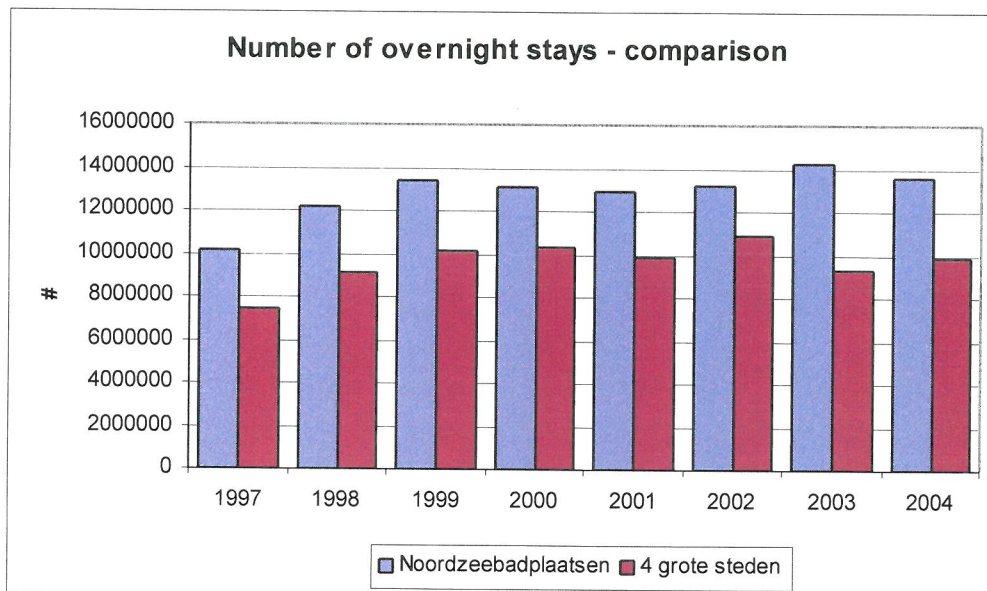
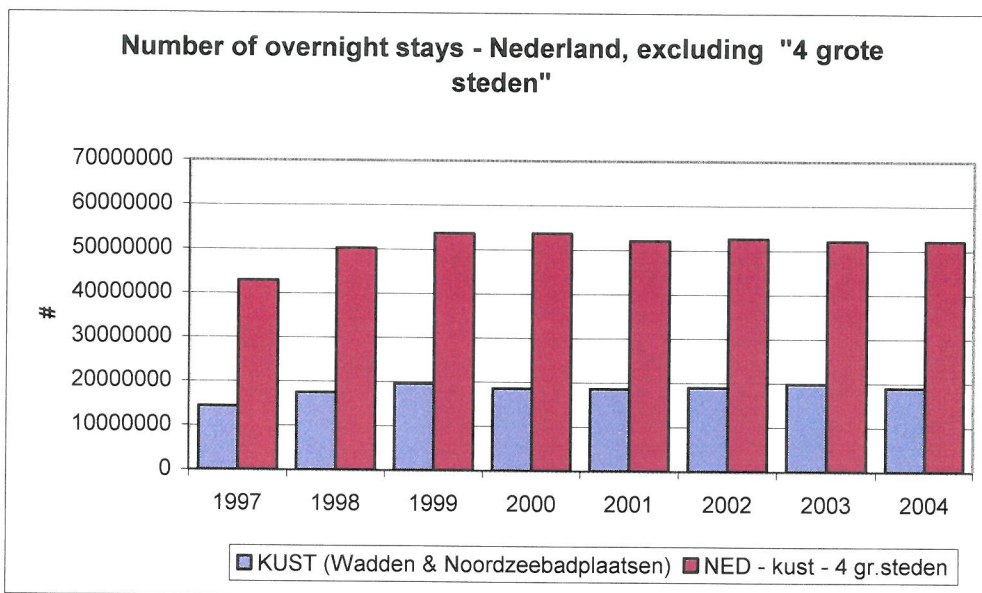
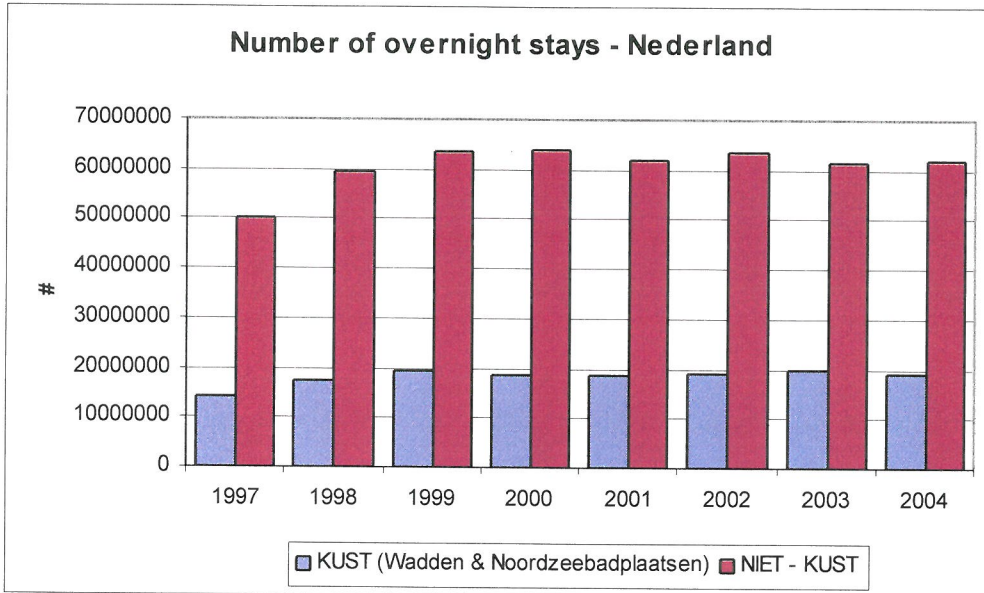
SSS as percentage of total volume of goods transported in Nederland

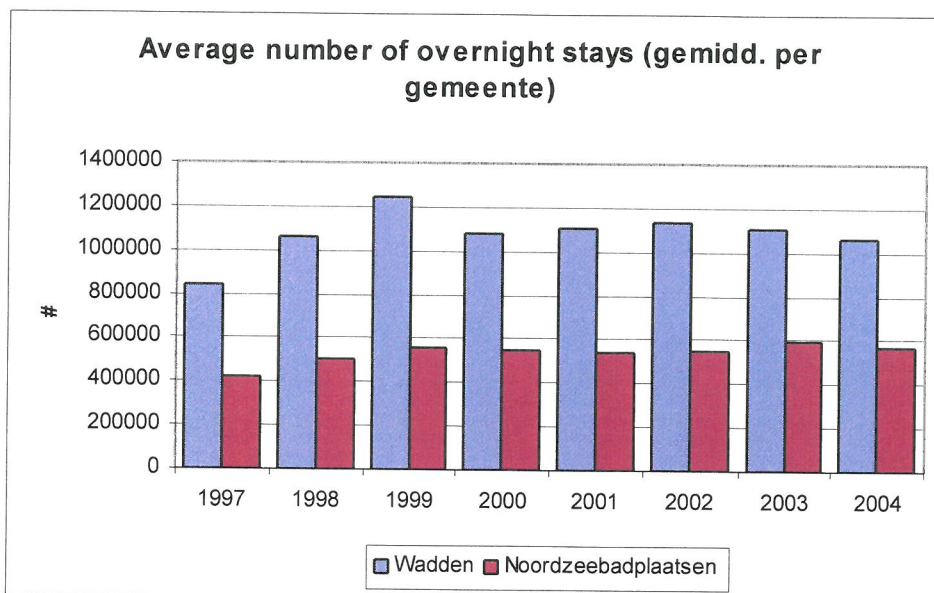
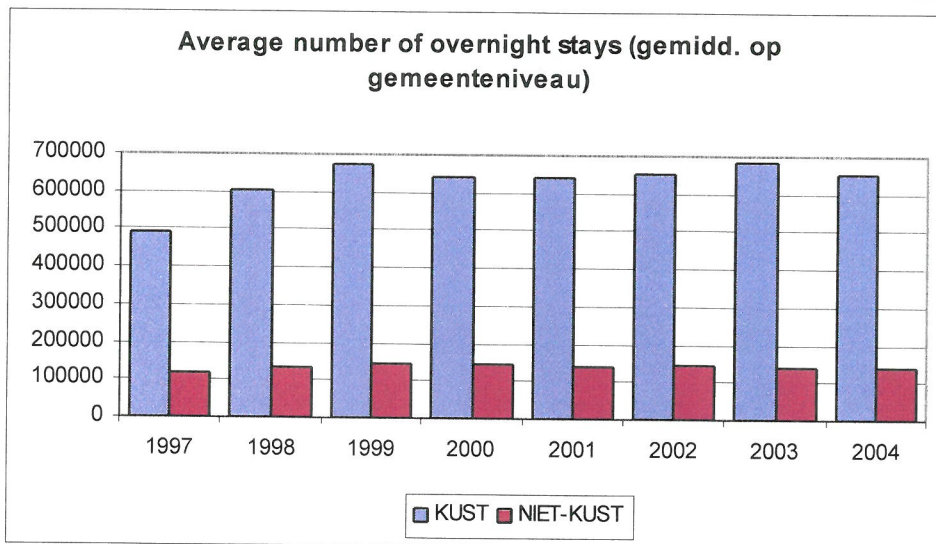
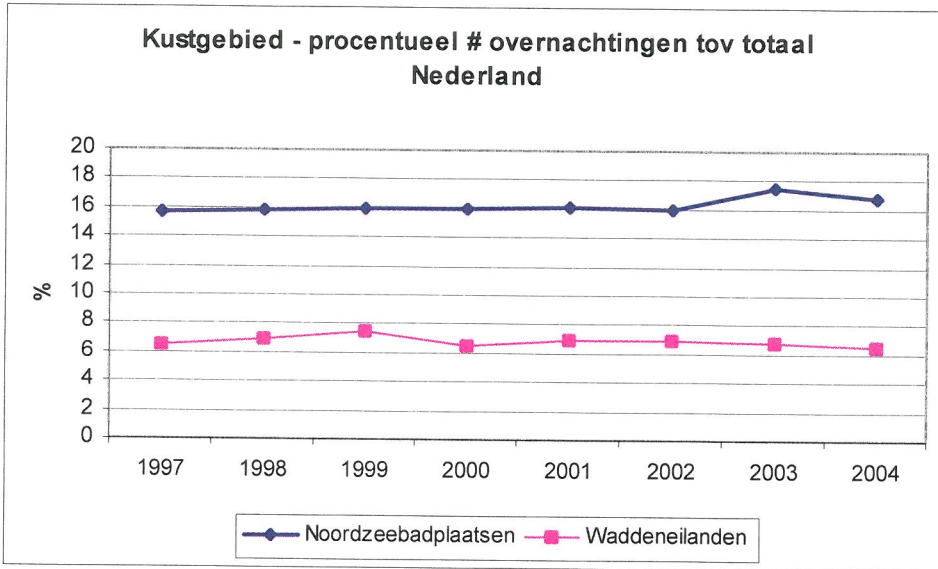

Indicator		
11	Intensity of tourism	
Meting		
11.1	Number of overnight stays in tourist accommodations	
Waarom deze meting?		
<p>Hoewel het aantal ‘dagjestoeristen’ een heel belangrijke bron van inkomsten is voor kustgebieden, is het aantal overnachtingen in toeristische accommodaties een directe aanwijzing voor het economisch belang van toerisme voor een bepaald gebied of gemeente. Het verblijfstoerisme stelt verschillende eisen inzake infrastructuur, diensten en middelen, in vergelijking met het dagtoerisme, en sorteert ook verschillende sociale en economische effecten in het gebied. Trends in het belang van verblijfstoerisme zijn een belangrijk economisch gegeven voor kustgebieden/ gemeenten en gekoppeld aan andere metingen (bevolking, aantal tweede woonsten) kan een bredere context voor interpretatie van de data geleverd worden.</p>		
Parameters		
(i)	Number of overnight stay in tourist accommodations, in absolute numbers	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
Toeristengebieden in het kustgebied		1997 - 2004
Databronnen		
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE</p> <p>Mens en maatschappij – toerisme, recreatie en sport – Toerisme – Logiesaccommodaties – Logiesaccommodaties per toeristengebied</p> <p>a) selectie van overnachtingen van gasten uit alle landen</p> <p>b) selectie van Nederland, Waddeneilanden, Noordzeebadplaatsen, Deltagebied en vier grote steden</p>		
Methodologie		
Stappen		Producten
1	Identificeer alle toeristengebieden die de kustlijn raken	Lijst met toeristengebieden in het kustgebied
2	Verzamel de jaarlijkse gegevens in verband met aantal overnachtingen voor deze toeristengebieden en het totaal aantal overnachtingen in Nederland	Aantal overnachtingen in de toeristengebieden in het kustgebied en Nederland

3	Tel voor elk jaar het aantal overnachtingen in de toeristengebieden in het kustgebied samen	<u>Aantal overnachtingen in het kustgebied van Nederland</u>
4	Trek het aantal overnachtingen in het kustgebied (product 3) af van het totaal aantal overnachtingen in Nederland	<u>Aantal overnachtingen in het niet-kustgebied van Nederland</u>
5	Deel per jaar het aantal overnachtingen in het kustgebied (resultaat stap 3) door het aantal overnachtingen in Nederland en vermenigvuldig dit met 100	<u>Aantal overnachtingen in het kustgebied als proportie van het totaal aantal overnachtingen in het studiegebied (Nederland)</u>
6	Verzamel de jaarlijkse bevolkingsgegevens voor de gemeenten in de toeristengebieden in het kustgebied.	Bevolkingsaantal in de gemeenten van de toeristengebieden in het kustgebied van Nederland
7	Tel voor elk jaar het bevolkingsaantal van de gemeenten in de toeristengebieden van het kustgebied in Nederland samen.	Bevolkingsaantal in de toeristengebieden van het kustgebied van Nederland
8	Deel het aantal overnachtingen in het kustgebied door het bevolkingsaantal in het kustgebied in Nederland	<u>Gemiddeld aantal overnachtingen in de toeristengebieden van het kustgebied per jaar</u>
9	Herhaal stap 6 tot 8 voor het niet-kustgebied	<u>Gemiddeld aantal overnachtingen in de toeristengebieden van het niet-kustgebied per jaar</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> toeristengebieden in Nederland</p> <p><u>Nominator (teller):</u> geen</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> geen</p> <p><u>Value (waarde):</u> het jaarlijks aantal overnachtingen van gasten uit binnen- en buitenland per toeristengebied</p> <p><u>Opmerking:</u> Data 1998 – 2004: www.cbs.nl Data 1997: verkregen na schriftelijk contact met CBS infoservice (Dhr. Kor Kooyman) 4 grote steden: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag & Utrecht (exclusief de badplaatsen)</p>		
Visualisatie		
Kaart	Geen	

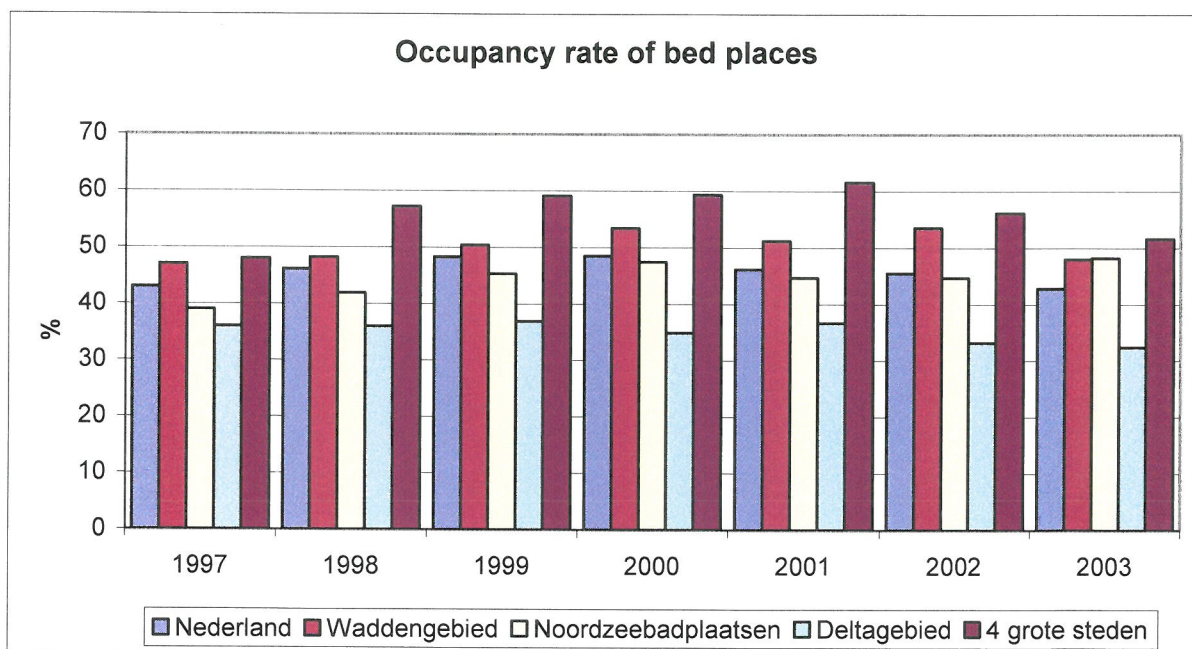
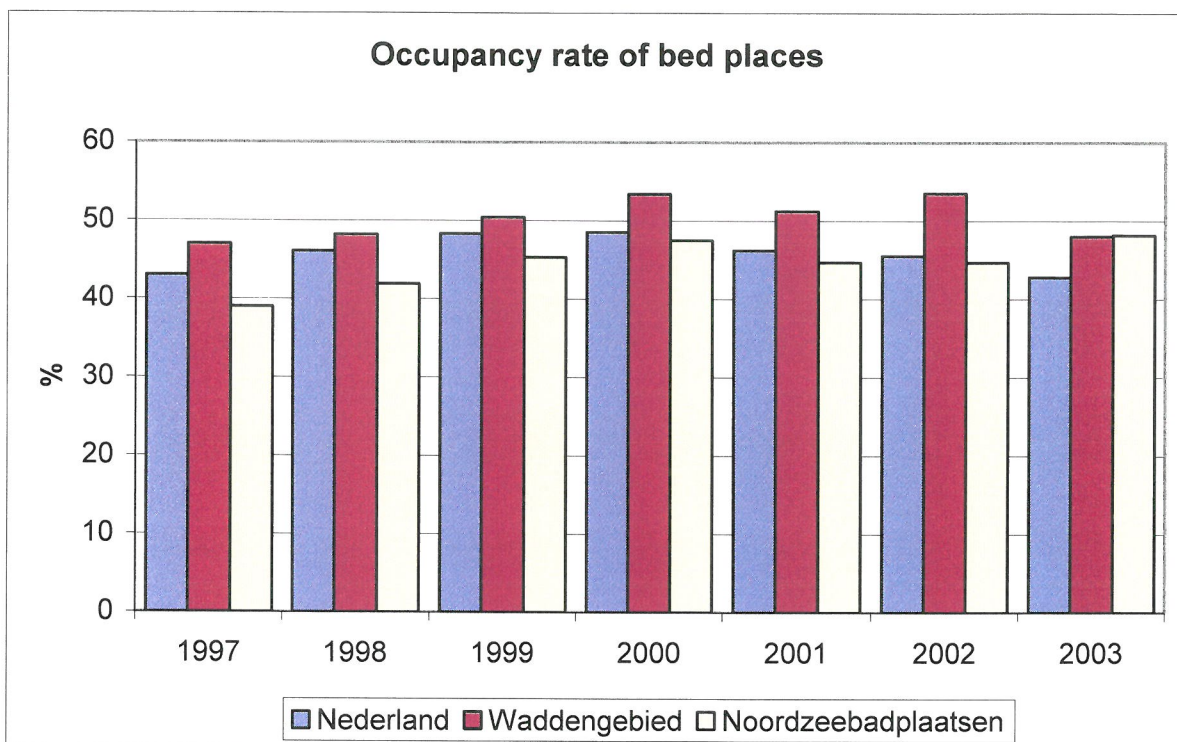
Grafiek 1	Staafdiagram met het jaarlijks aantal overnachtingen in het kustgebied en in het niet-kustgebied
Grafiek 2	Staafdiagram: procentuele voorstelling van de proportie van het aantal overnachtingen in de toeristengebieden aan de kust tov het totaal aantal overnachtingen in Nederland

Indicator		
11	Intensity of tourism	
Meting		
11.2	Occupancy rate of bed places	
Waarom deze meting?		
De bedbezettingsgraad geeft ons een aanwijzing over in welke mate de bestaande infrastructuur in toeristische accommodaties effectief beantwoordt aan de vraag voor verblijfstoerisme in het gebied. Indien deze gegevens maandelijks of per seizoen beschikbaar worden gesteld, geeft de meting een bijkomend gegeven inzake de spreiding van het verblijfstoerisme en dus over de permanentie in tewerkstelling en efficiëntie in gebruik van infrastructuur tijdens het verloop van het jaar en tussen de seizoenen.		
Parameters		
(i)	Percent of the bed places occupied from the total number of existing bed places in the coastal NUTS 4 or in the wider reference region	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
Toeristengebieden in het kustgebied		1997 – 2003 ⁽¹⁾
Databronnen		
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek – CBS</p> <p>Schriftelijke bevraging via de infoservice. Contactpersoon: dhr. Kor Kooyman</p>		
Methodologie		
Stappen		Producten
1	Identificeer alle toeristengebieden die de kustlijn raken	Lijst met toeristengebieden in het kustgebied
2	Verzamel de slaappleatsbezettingsgraad in deze toeristengebieden en in Nederland	<u>Slaappleatsbezettingsgraad in de toeristengebieden in het kustgebied en Nederland</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)	
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> toeristengebieden in Nederland</p> <p><u>Nominator (teller):</u> geen</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> geen</p> <p><u>Value (waarde):</u> de jaarlijkse slaappleatsbezettingsgraad per toeristengebied. De jaarlijks gemiddelde slaappleatsbezettingsgraad (of bedbezettingsgraad) wordt gedefinieerd als de som van het aantal nachten dat elke slaappleats effectief gebruikt werd (effectieve bedbezetting), gedeeld door het aantal slaappleatsen (bedden) maal het aantal dagen per jaar (365) (potentiële of maximale bedbezettingsgraad, vermenegvuldigd maal 100. (%))</p>	
Visualisatie	
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram met de jaarlijkse slaappleatsbezettingsgraad in de toeristengebieden in het kustgebied, in percent

Indicator	
12	Sustainable tourism
Meting	
12.1	Number of tourist accommodations holding EU Eco-label
Waarom deze meting?	
<p>Ecologische keurmerken hebben snel een economische niche ingenomen in de voedingindustrie. De laatste jaren is echter een groeiend bewustzijn gekomen inzake het belang van het ondersteunen van de lokale economie en is een draagvlak aanwezig voor het ontwikkelen van eco-labels voor toerisme en toeristische accommodaties. Op Europees niveau is het VISIT label (Voluntary Initiative for Sustainability in Tourism) een overkoepelend initiatief dat het werk verderzet van de bestaande initiatieven ondernomen door de nationale keurmerken. VISIT werkt standaarden en richtlijnen uit voor het milieukeurmerk in de toeristische-recreatieve sector. Met deze meting willen we nagaan in hoeverre de vraag naar en de aanvaarding van ecologische keurmerken zich effectief vertaalt in de toeristische sector, en in hoe het kustgebied scoort ten opzicht van het hinterland in het implementeren van milieuvriendelijke accommodaties en diensten.</p>	
Parameters	
(i)	Number of Blue flag beaches in coastal NUTS 4
(ii)	Number of Blue flag marinas in coastal NUTS 4
(iii)	Number of tourist accommodations holding VISIT- ecolabels in coastal NUTS 4
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Jachthavens, stranden en toeristenaccommodaties in de vijf kustprovincies	1999 - 2005
Databronnen	

Blue Flag

www.blueflag.org - blue flag beaches and marinas – Nederland

Data voor 2004 en 2005 van de website, data van voorgaande jaren geleverd door Marlies Bloemendaal van het ANWB Nederland.

ECEAT

www.eceat.nl

Via de website werd contact opgenomen met de organisatie (mevr. Christel Groot, Dhr. Houtstra, Executive Director ECEAT) en werden ons gegevens bezorgd voor 2004 en 2005. Verdere tijdsreeksen zijn niet beschikbaar

Milieubarometer

www.milieubarometer.com

Via de website werden de data voor 2004 verzameld. Data voor 2005 zullen pas eind 2005 beschikbaar zijn.

Methodologie		
	Stappen	Producten
1	Identificeer het aantal toeristische accommodaties voor elk van de verschillende labels in Nederland (Blauwe vlag strand, Blauwe vlag Jachthaven, ECEAT, Milieubarometer)	Lijst met totaal aantal toeristische accommodaties met een ecologisch keurmerk, en hun locatie
2	Groep voor elk van deze labels, het aantal toeristische accommodaties per gemeente, en per provincie	<u>Het aantal accommodaties met EU eco-label (VISIT), opgesplitst per keurmerk, voor elk van de kustgemeenten, de vijf kustprovincies en het totaal voor Nederland</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

Blue flag beaches & marinas:

Location (indeling van het studiegebied): Nederland – kustprovincies – relevante kustgemeenten

Nominator (teller): geen

Denominator (noemer): geen

Value (waarde): a) het aantal stranden met een blauwe vlag per jaar en per locatie
b) het aantal jachthavens met een blauwe vlag per jaar en per locatie

EU Eco-labels

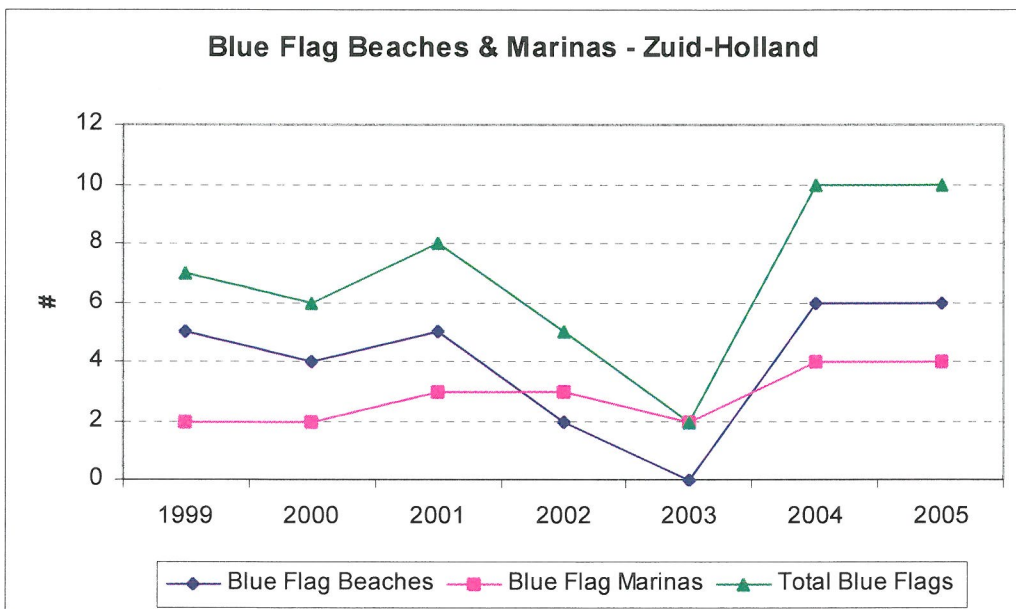
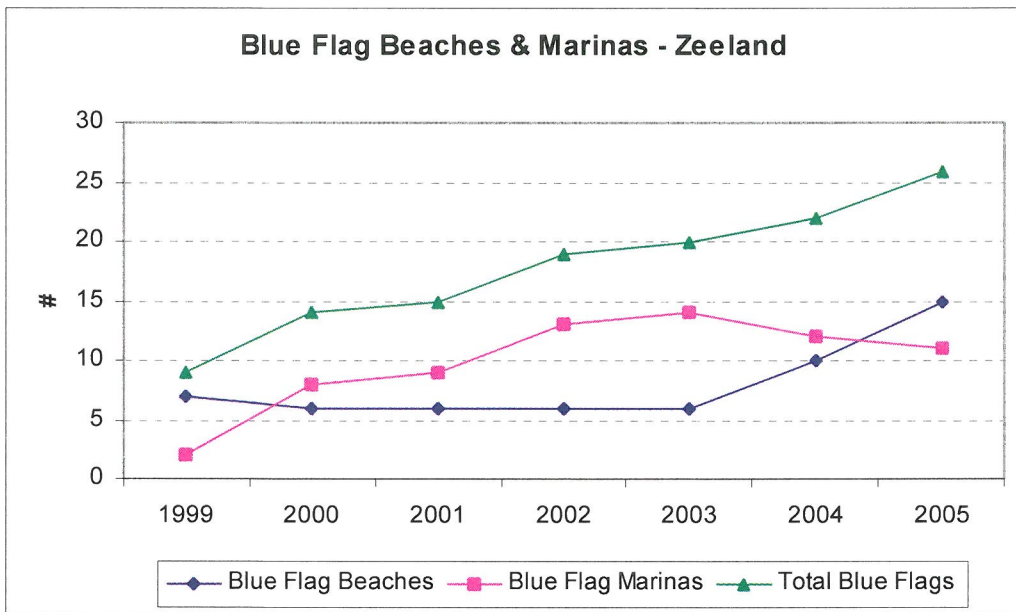
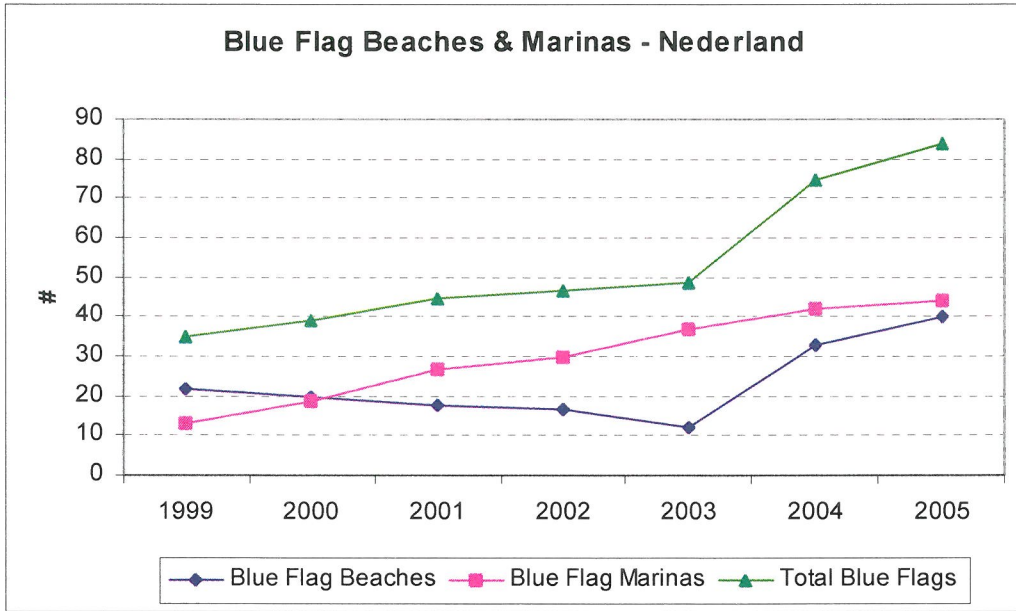
Location (indeling van het studiegebied): Nederland – kustprovincies – relevante kustgemeenten

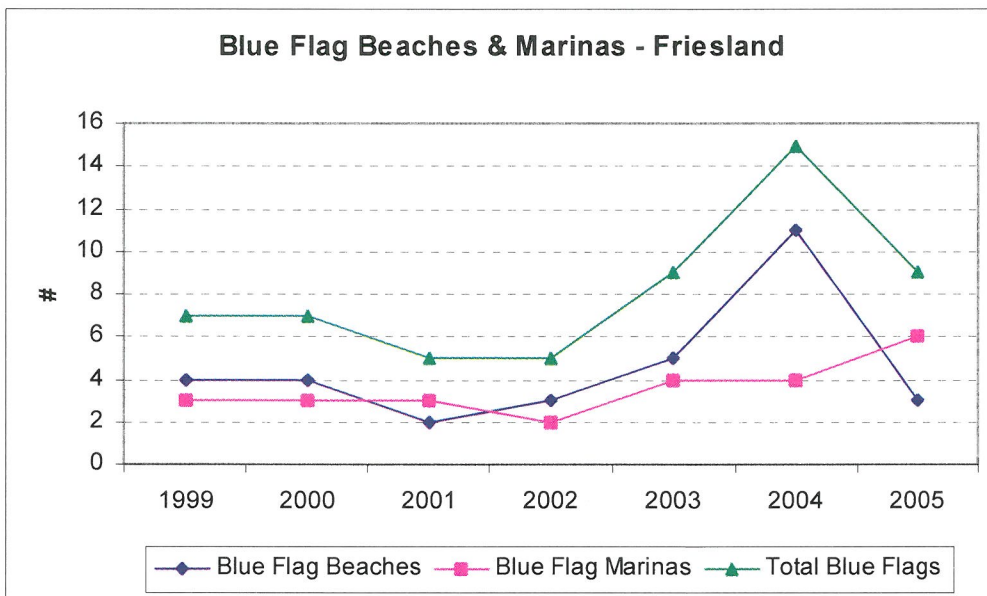
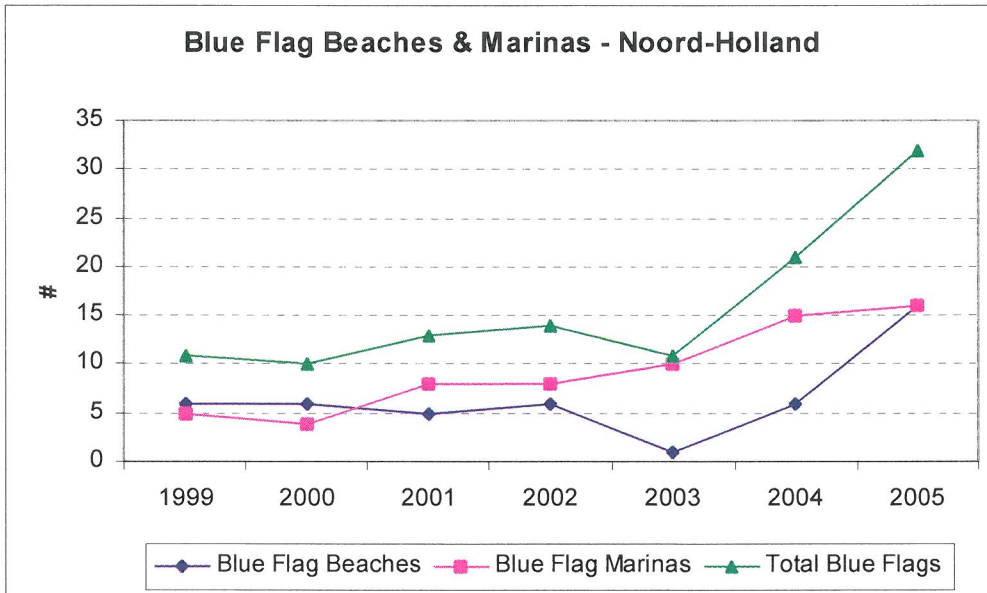
Nominator (teller): geen

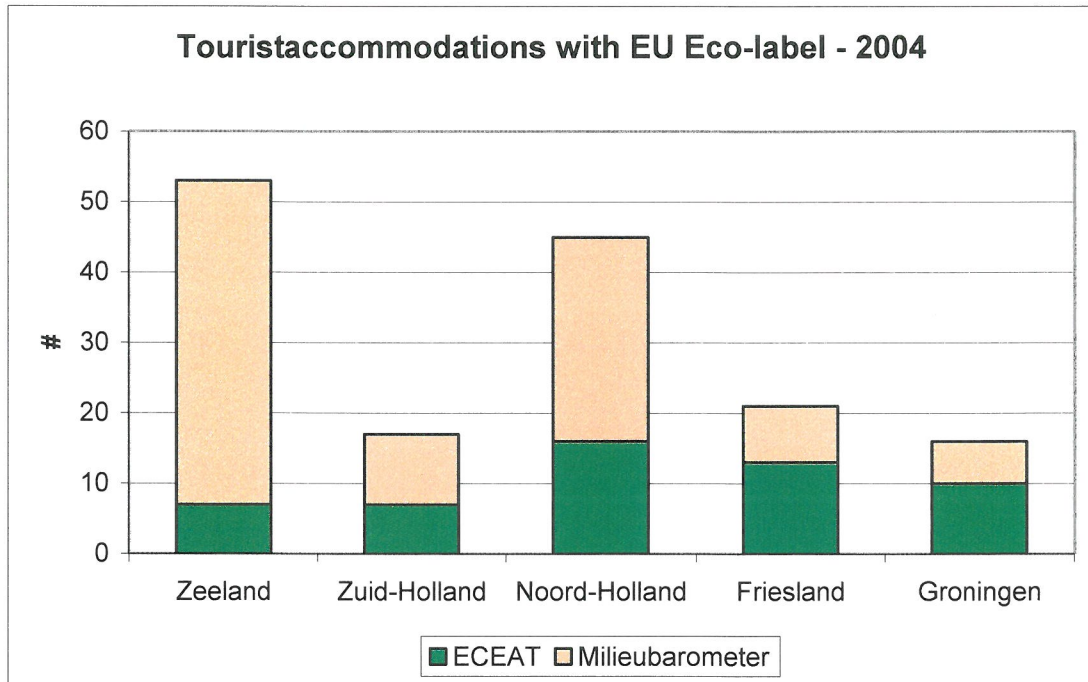
Denominator (noemer): geen

Value (waarde): het aantal toeristenaccommodaties met een Eceat en/of milieubarometerkeurmerk per jaar en per locatie

Visualisatie	
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijndiagram met jaarlijkse weergave van het aantal stranden en jachthavens met een blauwe vlag
Grafiek 2	Staafdiagram met het aantal toeristische accommodaties dat een ECEAT of Milieubarometer label toegekend werd, per jaar.

Data voor Nederland zijn onvolledig (alleen Eceat-gegevens) en worden daarom niet weergegeven

Indicator	
12	Sustainable tourism
Meting	
12.2	Rate of overnight stays to number of residents
Waarom deze meting?	
<p>Het aantal overnachtingen in toeristische accommodaties is een directe aanwijzing voor het economisch belang van toerisme voor een bepaald gebied of gemeente. Het verblijfstoerisme stelt verschillende eisen inzake infrastructuur, diensten en middelen, in vergelijking met het dagtoerisme, en sorteert ook verschillende sociale en economische effecten in het gebied. Het verblijfstoerisme heeft echter ook een impact op de sociale draagkracht van een kustgemeenschap. Om een relatieve meting te bekomen van het verblijfstoerisme, delen we het aantal overnachtingen door het bevolkingsaantal voor dat bepaald gebied of gemeente.</p>	
Parameters	
(i)	Ratio of the number of overnight stays in tourist accommodations per resident in coastal NUTS 4, compared to the number of overnight stays per resident in non-coastal NUTS 4 in the wider reference region
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Toeristengebieden in het kustgebied	1997 - 2004
Databronnen	

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE

Data aantal overnachtingen van gasten uit binnen- en buitenland per toeristengebied:

Mens en maatschappij – toerisme, recreatie en sport – Toerisme – Logiesaccommodaties – Logiesaccommodaties per toeristengebied

- a) selectie van overnachtingen van gasten uit alle landen
- b) selectie van Nederland, Waddeneilanden, Noordzeepadplaatsen, Deltagebied en vier grote steden

Data aantal inwoners per toeristengebied:

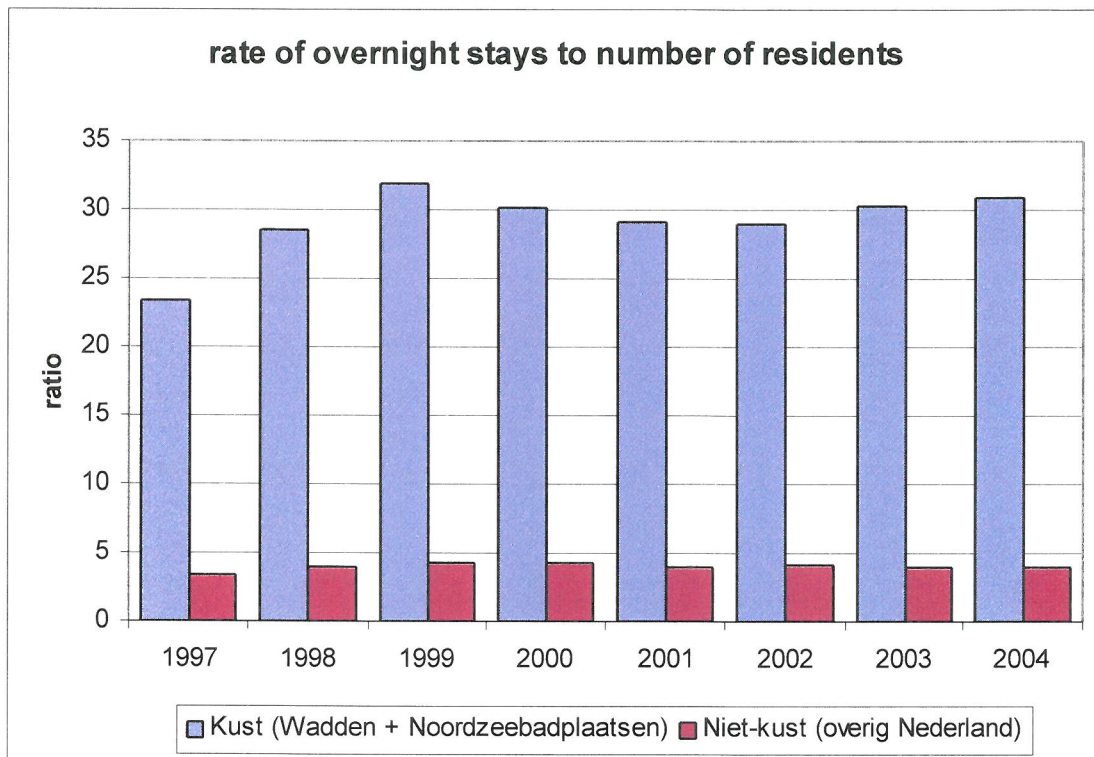
- a) Mens & maatschappij – bevolking – bevolking per regio; leeftijd
- b) Nederland regionaal – regionale statistieken – wijken en buurten – kerncijfers wijken en buurten

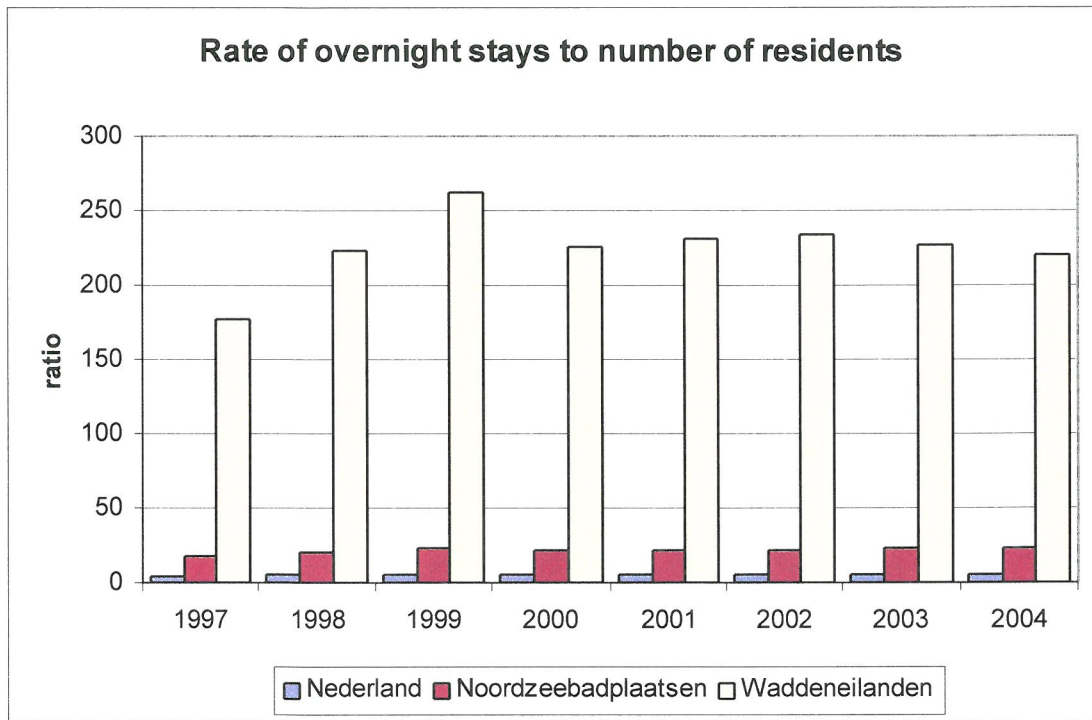
Gemeenten per toeristengebied:

<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/toerisme-recreatie-sport/g-77-2003-pub.pdf>

Methodologie		
	Stappen	Producten
1	Identificeer alle toeristengebieden die de kustlijn raken	Lijst met toeristengebieden in het kustgebied
2	Verzamel de gegevens in verband met aantal overnachtingen voor deze toeristengebieden en het totaal aantal overnachtingen in Nederland	Aantal overnachtingen in de toeristengebieden in het kustgebied en Nederland
3	Tel het aantal overnachtingen in de toeristengebieden in het kustgebied samen	Aantal overnachtingen in het kustgebied in Nederland
4	Trek het aantal overnachtingen in het kustgebied (product 3) af van het totaal aantal overnachtingen in Nederland	Aantal overnachtingen in het niet-kustgebied in Nederland
5	Identificeer alle gemeenten die in de toeristengebieden grenzend aan de kust liggen	Lijst met gemeenten die behoren tot de toeristengebieden in het kustgebied
6	Verzamel de bevolkingsgegevens voor de gemeenten geïdentificeerd in stap 5 en voor Nederland	Bevolking van de gemeenten die behoren tot de toeristengebieden in het kustgebied en in Nederland
7	Tel de bevolkingscijfers op voor de gemeenten geïdentificeerd in stap 5	Bevolking van de toeristengebieden in het kustgebied
8	Trek de totale bevolking van deze toeristengebieden (product 7) af van de totale bevolking van Nederland	Bevolking van de toeristengebieden in het niet-kustgebied

9	Deel het resultaat van stap 3 door het resultaat van stap 7	<u>Ratio van het aantal overnachtingen in de toeristengebieden in het kustgebied tot het aantal inwoners in dit gebied</u>
10	Deel het resultaat van stap 4 door het resultaat van stap 8	<u>Ratio van het aantal overnachtingen in de toeristengebieden in het niet-kustgebied tot het aantal inwoners in dit gebied</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> toeristengebieden in Nederland <u>Nominator (teller):</u> aantal overnachtingen van gasten uit binnen- en buitenland per toeristengebied <u>Denominator (noemer):</u> aantal inwoners per toeristengebied <u>Value (waarde):</u> ratio van het aantal overnachtingen tot het aantal inwoners per toeristengebied</p> <p><u>Opmerkingen:</u> Toeristengebieden versus gemeenten: om tot het aantal inwoners per toeristengebied te komen werden de inwoners van de gemeenten die tot een bepaald toeristengebied behoren, samengeteld</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waddengebied: som van de inwoners van de Waddeneilanden - Noordzeepadplaatsen: som van de inwoners van alle gemeenten behorend tot de Noordzeepadplaatsen. <p>Probleem: Hoek van Holland, Scheveningen & Kijkduin: wijkniveau. Bevolkingsgegevens enkel beschikbaar voor 1997 – 1999 – 2001 – 2003 – 2004 Oplossing: waarde voor 1997 werd ook gebruikt voor 1998 waarde voor 1999 werd ook gebruikt voor 2000 waarde voor 2001 werd ook gebruikt voor 2002</p> <p>Er werden verschillende datasets gebruikt om tot de gewenste ratio te komen. De gebruikte afrondingen binnen CBS en het zelf aanvullen van ontbrekende waarden kan voor een lichte afwijking zorgen.</p>		
Visualisatie		
Kaart	Geen	
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram met de jaarlijkse ratio van het aantal overnachtingen van gasten uit binnen- en buitenland tot het aantal inwoners in het kustgebied en in het niet-kustgebied	
Grafiek 2	Geen	

Indicator	
13	Quality of bathing water
Measurement	
13.1	Bathing waters compliant with the Guide value of the EU Bathing Water Directive
What should the measurement tell us?	
<p>We willen nagaan welk percentage van de aangeduide strandwateren in een gebied voldoet aan de verplichte vastgelegd in de Europese Richtlijn voor Strandwaterkwaliteit en het percentage dat voldoet aan de richtwaarde, die ongeveer twintig maal strenger is. Deze meting zou ons een beeld moeten geven van de evolutie in de kwaliteit van het strandwater gedurende de voorbije twintig jaar zodat we het effect van de verbeterde waterzuiveringsinstallaties op de kwaliteit van kustwateren kunnen nagaan.</p>	
Parameters	
(i)	Percent of designated coastal bathing waters compliant with the Guide value of the European Bathing Water Directive.
(ii)	Percent of designated coastal bathing waters compliant with only the Mandatory value of the European Bathing Water Directive.
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Staalnamepunten in aangeduide badwateren	Jaarlijks vanaf 1992, indien mogelijk vanaf 1980
Databron	
<p>Lidstaten dienen jaarlijks hun resultaten van de staalnames in de aangeduide strandwateren in bij het Europese Milieu Agentschap die deze beschikbaar maakt op hun website http://europa.eu.int/water/water-bathing/report.html De data worden per staalnamepunt bekendgemaakt samen met sub-regionale, regionale, nationale en Europese samenvattingen. Om de data van een specifiek land op te vragen, klik op de landsvlag en dan op 'Atlas'. Selecteer een regio en klik telkens door naar een lager niveau tot de data op niveau van staalnamepunt. .</p> <p>De informatie gaat terug tot 1992, maar data van voorgaande jaren kunnen verkregen worden bij de organisatie verantwoordelijk voor de staalnames en het verzamelen van de data. Links naar deze organisaties worden getoond op de startpagina van de website</p>	
Methodologie	
Stappen	Producten
1	<p>Ga per categorie na hoeveel staalnamepunten zich op het gewenste niveau (lokaal, sub-</p> <p>Aantal staalnamepunten dat (i) overeenstemt met de richtwaarde (blauw);</p>

	regionaal, regionaal, nationaal) bevinden.	(ii) overeenstemt met de verplichte waarde (groen); (iii) verworpen werd (grijs); (iv) niet overeenstemt met de verplichte waarde (rood); en (v) onvoldoende bemonsterd werd (oranje).
2	Deel (voor elk jaar) het aantal punten dat de richtwaarde haalt (Guide Value, blauw) door het totale aantal staalnamepunten (alle kleuren) en vermenigvuldig dit resultaat met 100.	<u>Percentage van de aangeduide strandwateren dat overeenstemt met de richtwaarde voor de Europese Strandwaterkwaliteit (European Bathing Water Directive).</u>
3	Deel per jaar het aantal staalnamepunten dat de verplichte waarde haalt (groen en blauw) door het totale aantal staalnamepunten (alle kleuren) en vermenigvuldig dit resultaat met 100 ⁽¹⁾ .	<u>Percentage van de aangeduide strandwateren dat overeenstemt met de verplichte waarde van de Europese Strandwaterkwaliteit Richtlijn</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

De data van 1990 tot 2003 wordt van de website gehaald. De data van de verschillende stranden (zeewaterstaalnamepunten) kunnen opgevraagd worden op gemeente-, COROP- en provincieniveau.. Vroegere fusiegemeentes werden vervangen door de huidige gemeente. Alleen de zeewaterstaalnamepunten worden gebruikt.

In 1995 voldoet geen enkel meetpunt aan de verplichte of de richtwaarde. Hiervoor wordt geen verklaring gegeven.

De totale waarden voor Nederland uit de Atlas komen niet overeen met de Nederlandse waarden uit het 'Bathing Water Quality, Annual Report, 2003 bathing season Nederland'. Hier zijn de data ook slechts beschikbaar vanaf 1992. In kader van het RIKZ-project (wordt naar analogie met het SAIL & DEDUCE project gebruik gemaakt van de gegevens uit de Atlas.

Visualisatie

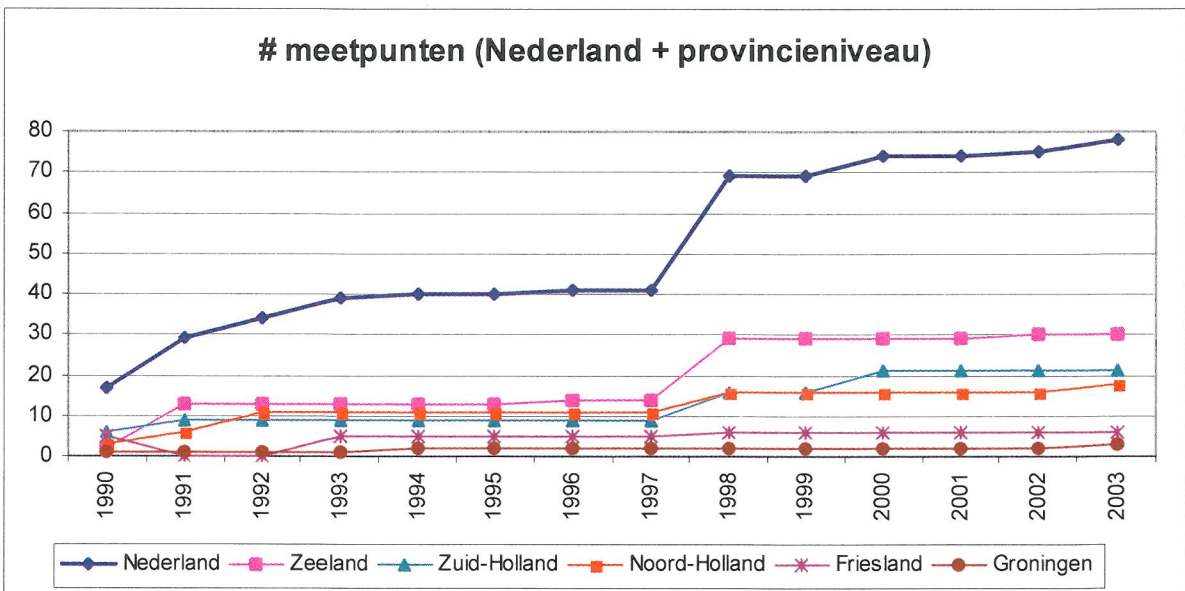
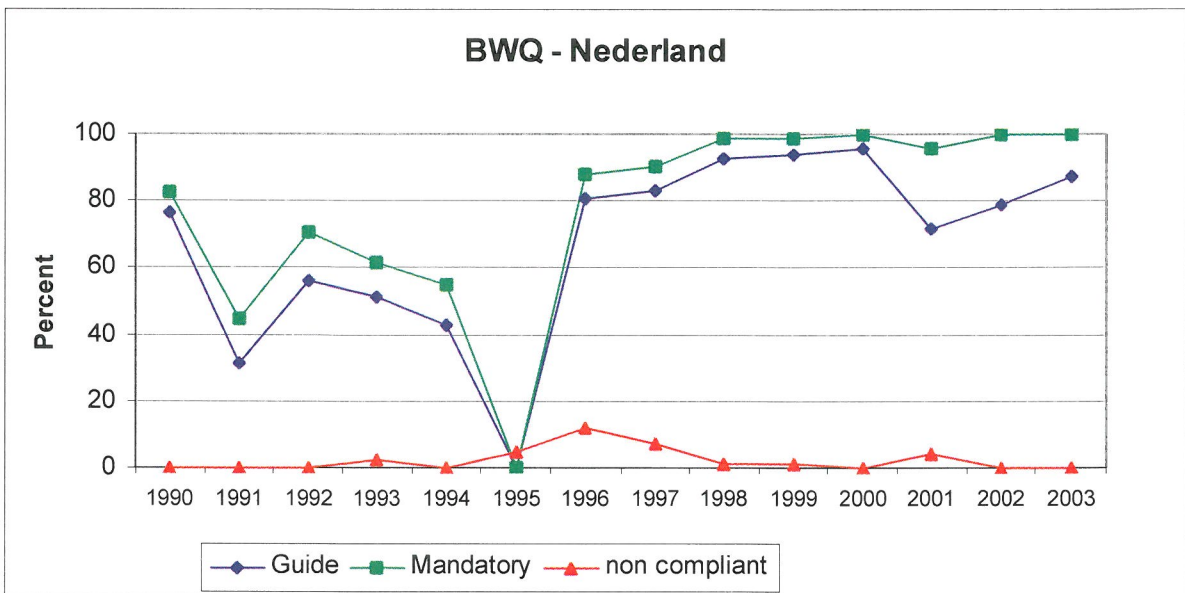
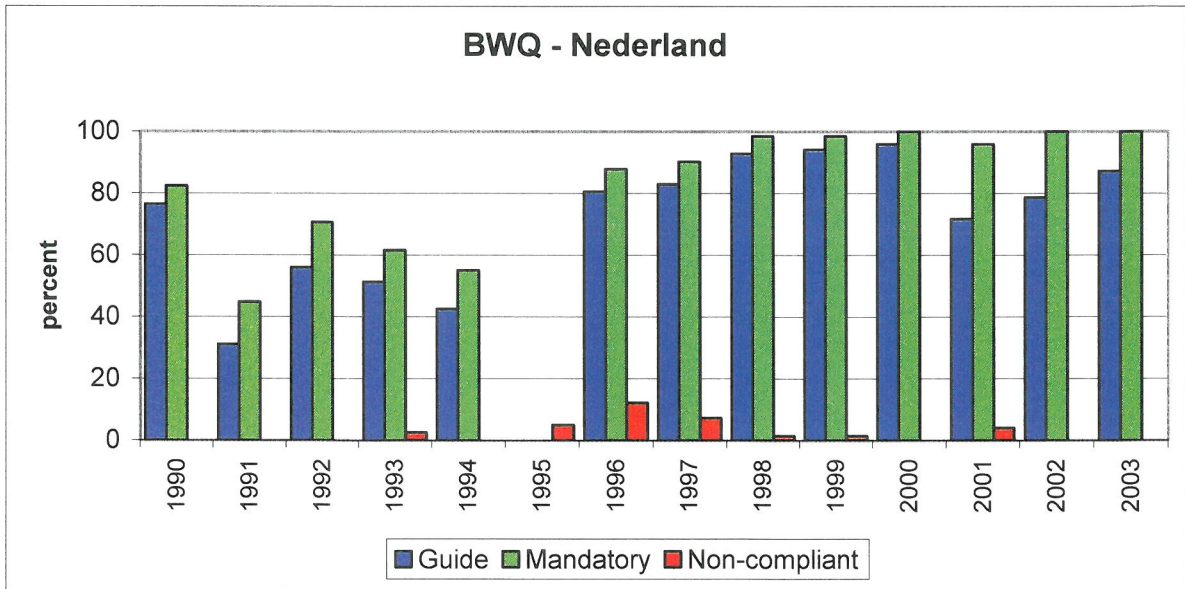
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram met procentuele voorstelling van het aantal meetpunten in Nederland dat aan de richtwaarde (blauw) en de verplichte waarde (groen) voldoet, alsook het aantal staalnamepunten dat aan geen van beiden voldoet (rood).
Meerwaarde creëren voor de datasets	
Grafiek 2	Lijn- of staafdiagram met procentuele voorstelling van het aantal meetpunten per kustprovincie dat aan de richtwaarde (blauw) en de verplichte waarde (groen) voldoet, alsook het aantal staalnamepunten dat aan geen van beiden voldoet (rood)
Grafiek 3	Lijndiagram met het aantal meetpunten per jaar en per kustprovincie.

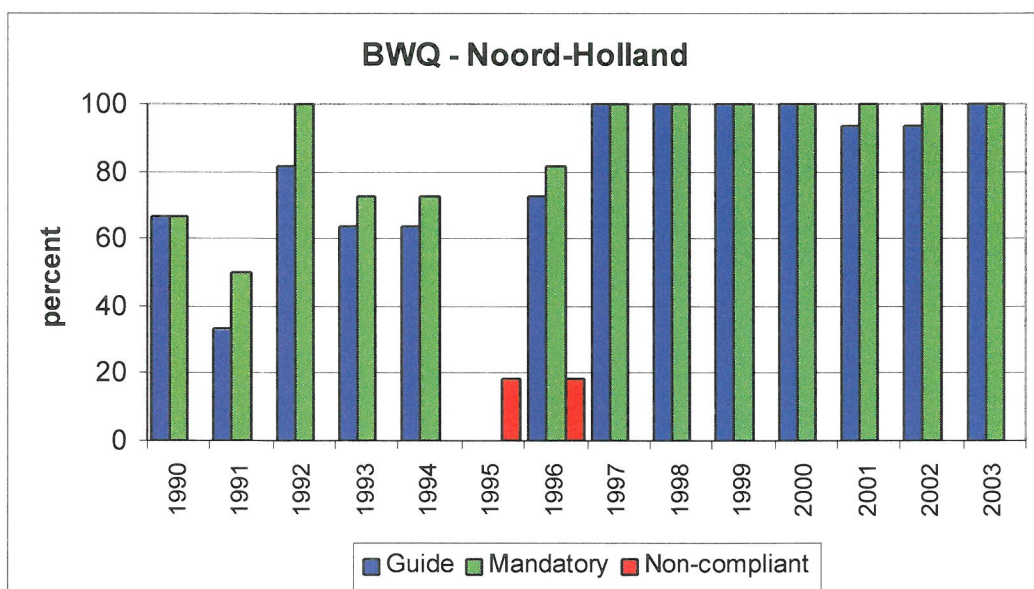
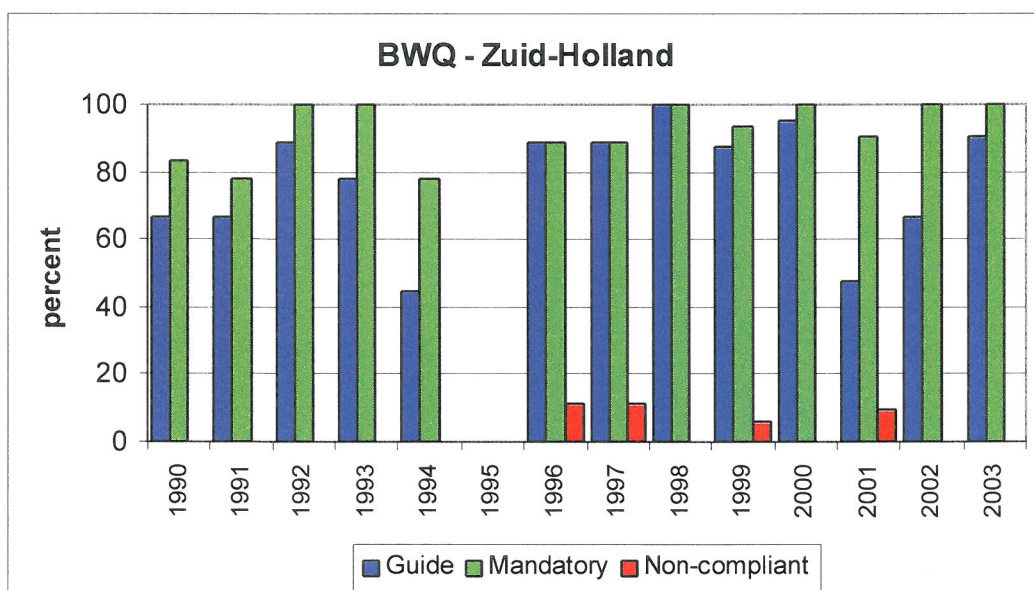
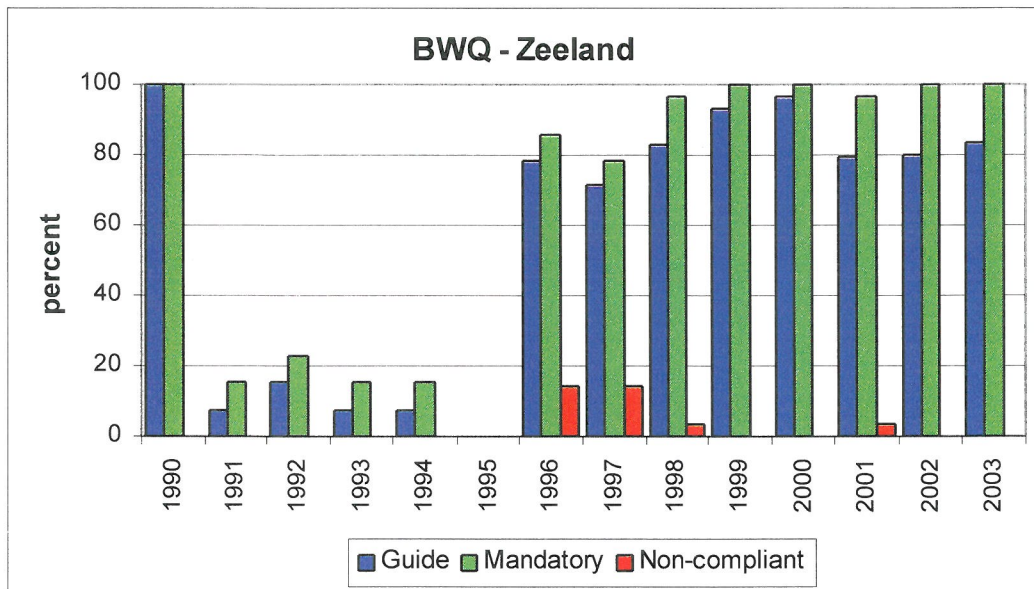
Aggregatie and disaggregatie

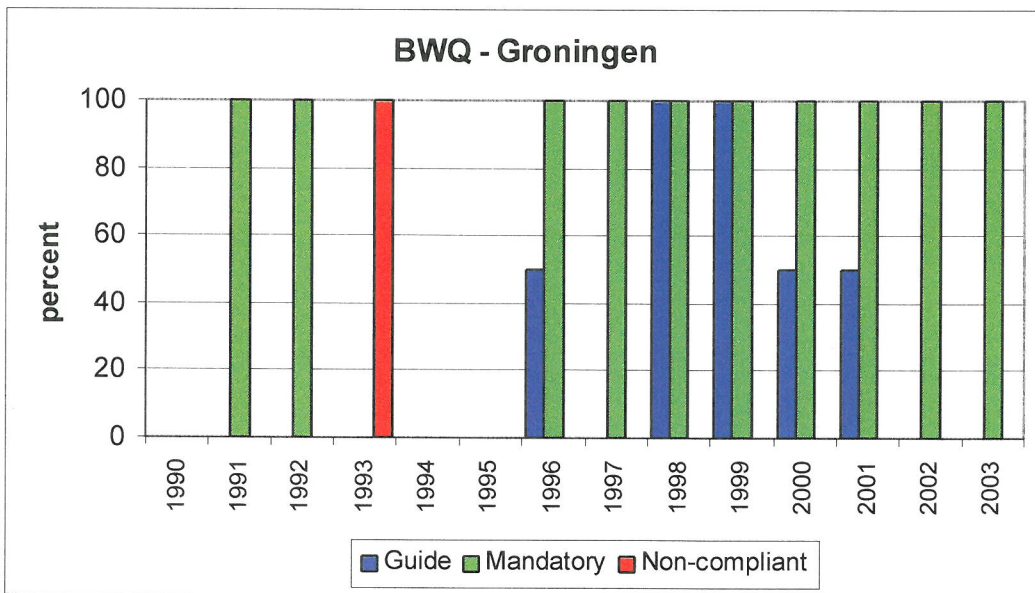
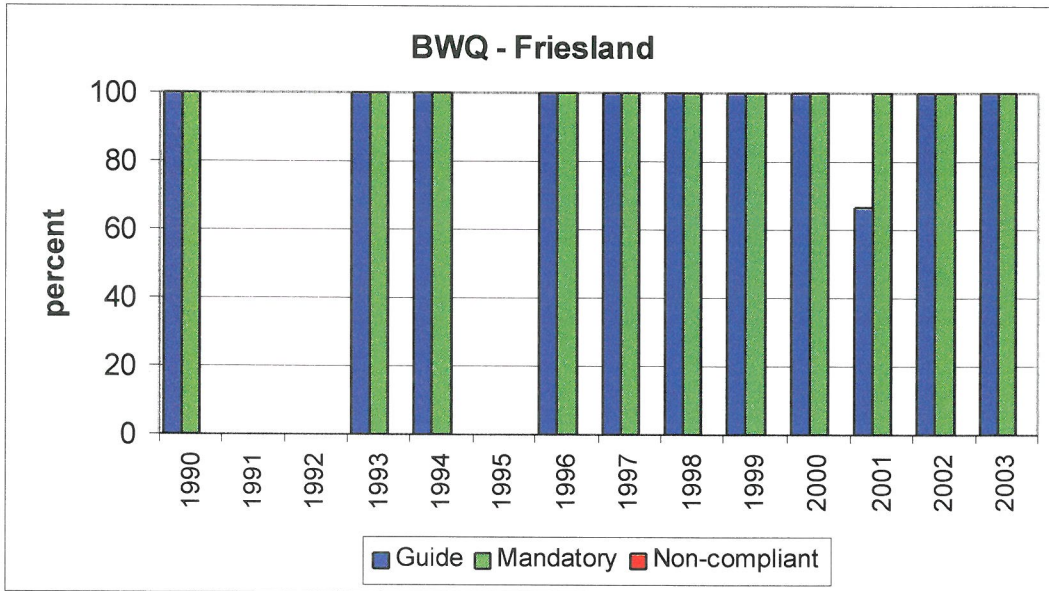
De data in de Atlas kunnen geaggregeerd worden op subregionaal, regionaal, nationaal en Europees niveau door gebruik te maken van dezelfde formules vermeld in stap 2 en 3.

Nota's

- (1) Staalnamepunten die de richtwaarde (Guide value) halen, halen automatisch de verplichte waarde (mandatory value). Hieruit volgt dat het aantal staalnamepunten dat de verplichte waarde haalt in een bepaald jaar de som is van alle groen en blauw gekleurde 'bollen'/punten.

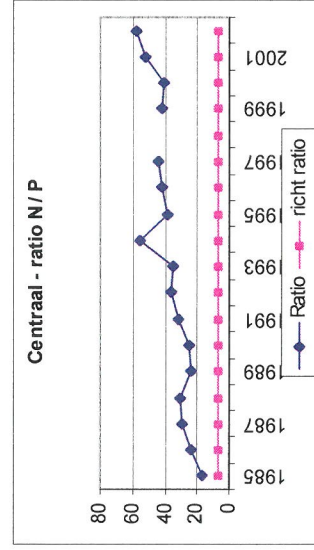
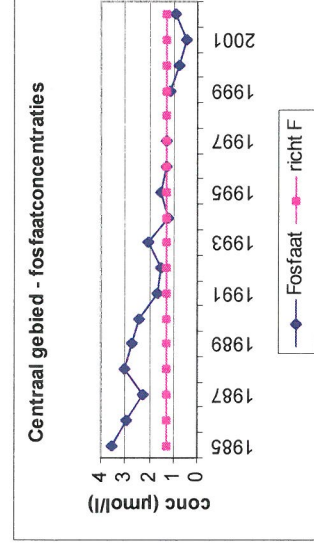
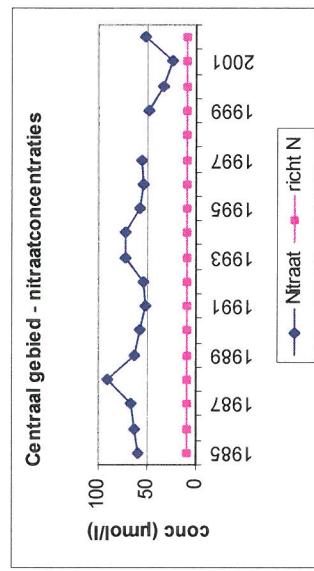
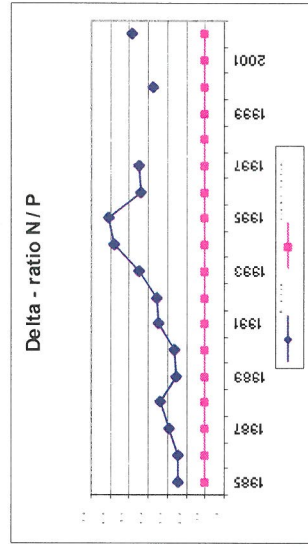
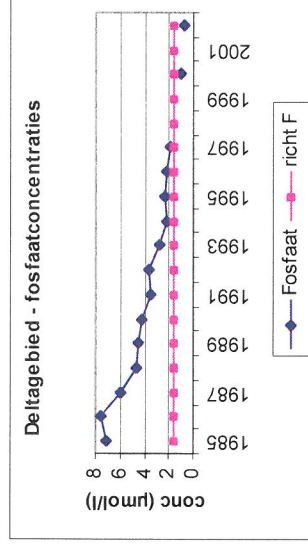
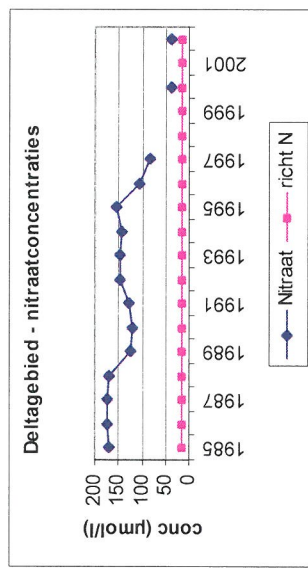
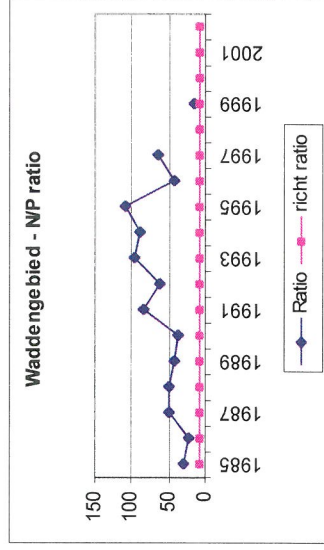
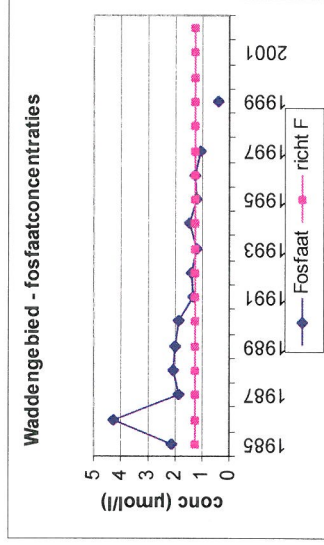
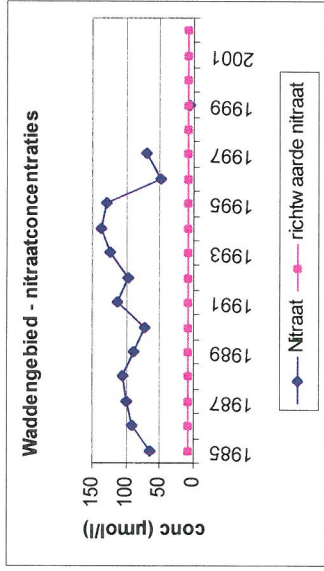

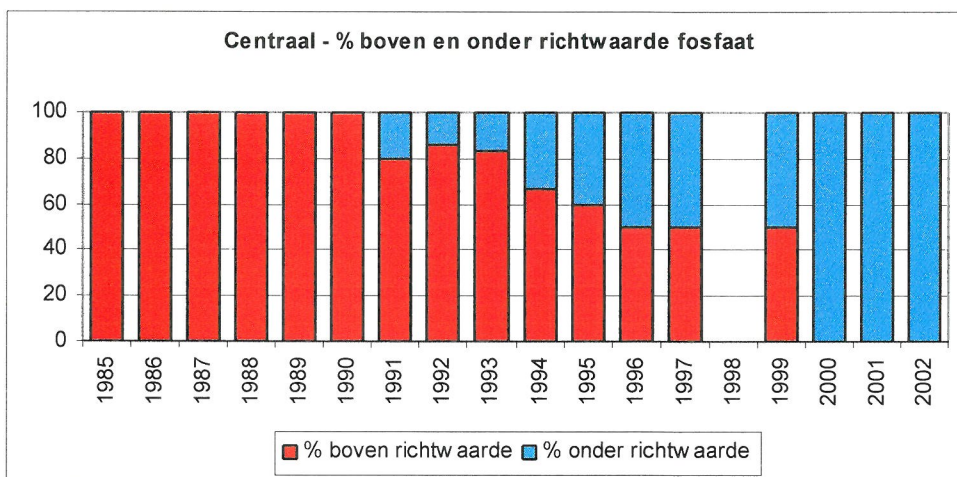
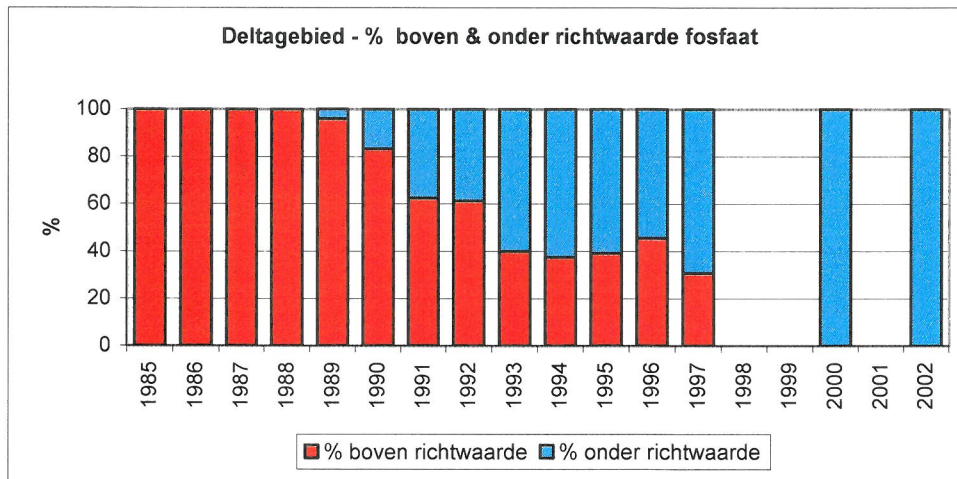
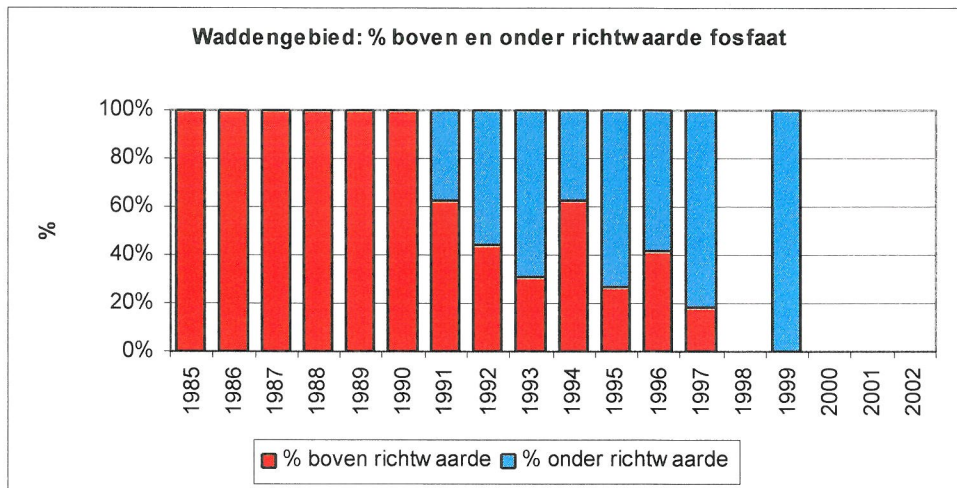

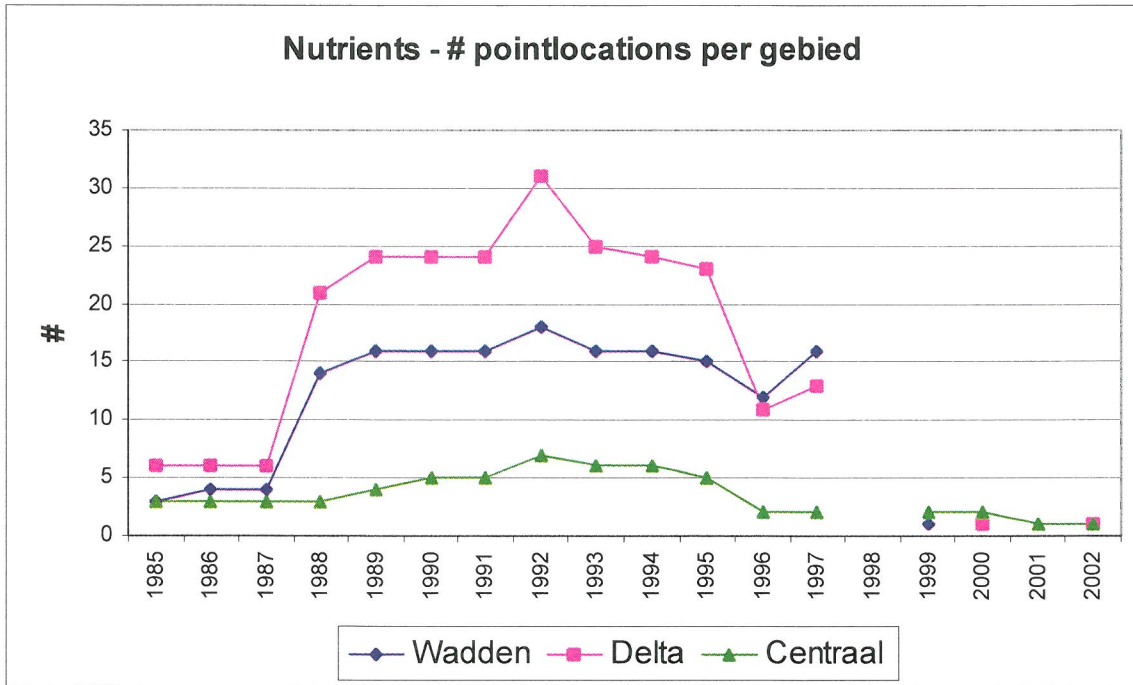
Indicator	
15	Concentration of nutrients in coastal waters
Meting	
15.1	Average winter concentration of nitrates and phosphates in coastal waters
Waarom deze meting?	
<p>We hebben gegevens nodig voor de opvolging van waterkwaliteit in kustgebieden om de impact van de EU-kaderrichtlijn voor nitraten en waterzuivering (<i>EU Nitrate and Urban Waste Water Directive</i>, 1972) en de kaderrichtlijn Water (2001) te evalueren. De impact van de inspanningen geleverd voor het verminderen van fosfaatgehalte in huishoudelijk en industrieel afvalwater, wordt ook in deze staalnames weerspiegeld.</p> <p>We wensen de gemiddelde concentraties nitraten en fosfaten te vergelijken met een achtergrondwaarde die gehanteerd wordt in open zee. Door deze metingen kunnen we een trend opstellen die weerspiegelt in welk tempo de inspanningen voor het verlagen van de nutriëntenaanvoer vanop het land de achtergrondwaarde bereiken.</p>	
Parameters	
(i)	Average winter concentrations of Nitrates in coastal water sampling stations, compared to the background value in open waters expressed in $\mu\text{mol/litre}$
(ii)	Average winter concentrations of Phosphates in coastal water sampling stations, compared to the background value in open waters, expressed in $\mu\text{mol/litre}$
(iii)	Percent of sampling stations per coastal region that achieve the background value
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
Staalnamepunten in de kustwateren	1985 - 2002
Databron	
<p>Lidstaten geven jaarlijks hun resultaten van de nationale monitoring programma's door aan OSPAR of HELCOM. Het Europese Milieu Agentschap (EEA netwerk Eurowaternet) verzamelt de gegevens in een centrale databank, waar ze kunnen opgevraagd worden bij de verantwoordelijke voor de water indicator bij EEA (Ms. Pavla Chyska, pavla.chyska@eea.eu.int). De gegevens worden geleverd per staalnamepunt en aangeduid als 'open water' of 'kustwater' (binnen een buffer van 20 km van de kust). Voor de beschikbare jaren worden er per station en per land trends berekend. Deze worden door EEA geleverd met de eigenlijke data en een samenvatting op nationaal niveau. Achtergrondwaarden (background values) zijn beschikbaar voor nitraten en fosfaten in open water en in kustwater. Voor de meeste landen kunnen data worden opgevraagd tot 1981 en de meest recente gegevens bij EEA betreft 2002 (d.d. rapportage).</p>	

Methodologie		
Stappen	Methodologie	Producten
1	Verzamel de jaarlijkse datasets met coördinaten van de meetstations in open water en in de kustwateren, samen met hun respectievelijke nitraat- en fosfaatconcentraties uitgedrukt in $\mu\text{mol/liter}$	Dataset voor de 15 EU Lidstaten met jaarlijkse waarden per staalnamepunt of meetstation vanaf 1985.
2	Selecteer voor elk jaar de staalnamepunten (a.h.v. de coördinaten) die binnen de maritieme grenzen van het studiegebied liggen	Jaarlijks het aantal en de locatie van de staalnamepunten die zich in het open water en in het kustwater van het studiegebied bevinden
3	Bereken voor elk jaar en op het gewenste niveau de gemiddelde nitraatconcentraties. Tel hiervoor de door de nitraatconcentratiewaarden van de verschillende staalnamepunten op en deel door het aantal staalnamepunten voor het studiegebied	<u>De jaarlijkse gemiddelde nitraatconcentratie voor het gekozen niveau, uitgedrukt in $\mu\text{mol/liter}$</u>
4	Bereken voor elk jaar en op het gewenste niveau de gemiddelde fosfaatconcentraties volgens stap 3; tel de fosfaatconcentratiewaarden van de verschillende staalnamepunten op en deel door het aantal staalnamepunten voor het studiegebied	<u>De jaarlijkse gemiddelde fosfaatconcentratie voor het gekozen niveau, uitgedrukt in $\mu\text{mol/liter}$</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> Wadden – Delta – Centraal</p> <p><u>Nominator (teller):</u> geen</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> geen</p> <p><u>Value (waarde):</u> nitraat- of fosfaatconcentratie, uitgedrukt in $\mu\text{mol/liter}$</p> <p><u>Opmerkingen:</u> Gebruikte achtergrondwaarden (volgens OSPAR rapportage en normering): Nitraat: open water = $9.22 \mu\text{mol/l}$, Kanaal (Channel) = $16.77 \mu\text{mol/l}$ Fosfaat: open water = $1.28 \mu\text{mol/l}$, Kanaal (Channel) = $1.67 \mu\text{mol/l}$ Ratio (N/P): open water = $7.2 \mu\text{mol/l}$, Kanaal (Channel) = $10.0 \mu\text{mol/l}$</p> <p>Voor het Deltagebied worden de achtergrondwaarden ‘kanaal’ gehanteerd, voor het Centraal en Waddengebied gelden de ‘open water’ waarden. De achtergrondwaarden kunnen geraadpleegd worden op http://themes.eea.eu.int/Specific_media/water/indicators/WEU4,2004.05/index_html</p>		

Visualisatie	
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijndiagram dat, voor het gekozen niveau, de jaarlijkse gemiddelde nitraatconcentratie met standaarddeviatie en de achtergrondwaarde (background value, guide value) toont
Grafiek 2	Lijndiagram dat, voor het gekozen niveau, de jaarlijkse gemiddelde fosfaatconcentratie met standaarddeviatie en de achtergrondwaarde (background value, guide value) toont.
Grafiek 3	100% gestapeld diagram dat aantoont hoeveel van de staalnamepunten een nitraatconcentratie hebben die boven of onder de achtergrondwaarde ligt.
Grafiek 4	100% gestapeld staafdiagram dat aantoont hoeveel van de staalnamepunten een fosfaatconcentratie hebben die boven of onder de achtergrondwaarde ligt.
Opmerkingen	
Gedetailleerde beschrijvingen in verband met de methodologie en metadata kunnen gedownload worden uit de EEA 'fact sheet' over nutriëntenconcentraties (http://www.eea.eu.int)	
Meerwaarde creëren voor de datasets	
Kaart met de jaarlijkse waarden per staalnamepunt, met een kleurenlegende: punten die de achtergrondwaarde halen (blauw), en klassen bepaald door de standaarddeviatie (groen, oranje en rood).	
Aggregatie en disaggregatie	
De data kunnen gegroepeerd worden op regionaal, nationaal en Europees niveau door de stappen 1 tot 4 te volgen met de gegevens voor het gewenste niveau..	

Indicator	
18	Degree of social exclusion
Meting	
18.1	Indices of multiple deprivation by area
Waarom deze meting?	
<p>Duurzame ontwikkeling vergt ook een inspanning om de tegenstelling en de achterstand in de sociale ontwikkeling binnen een gemeenschap en tussen gemeenschappen onderling weg te werken of te verminderen. Aan de hand van de definities die de landen op nationaal niveau hanteren voor het meten van een absolute of relatieve sociale achterstand, trachten we na te gaan of in het kustgebied in het algemeen, en de kustgemeenten specifiek, sociale tegenstellingen aanwezig zijn, en of deze in de loop van de tijd verminderen door een bepaalde strategische aanpak. Door deze gegevens samen te brengen met de indicatoren betreffende tewerkstelling, werkloosheid en andere eventueel drijvende factoren, kan een context geboden worden voor interpretatie.</p>	
Parameters	
(i)	Indices of social deprivation, according to national definitions
(ii)	Voor Nederland: het percentage huishoudens met een langdurig laag inkomen, van het totaal aantal huishoudens
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
De 37 kustgemeenten in de vijf kustprovincies	1999 – 2001 ⁽¹⁾
Databronnen	
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE</p> <p>Nederland regionaal – Regionale statistieken – Regionale kerncijfers Nederland – inkomen – particuliere huishoudens</p> <p style="margin-left: 20px;">a) met inkomen – aantal huishoudens</p> <p style="margin-left: 20px;">b) met 52 weken inkomen – gemiddeld besteedbaar inkomen – naar hoogte inkomen – met langdurig laag inkomen</p>	
Methodologie	
Stappen	Producten
1	<p>Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽²⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽³⁾. Definieer dit als het ‘kustgebied’</p> <p>Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeenten voor tenminste de drie meest recent verkrijgbare waarden voor recreatiewoningen.</p>

2	Verzamel de gegevens voor het totaal aantal huishoudens in alle eenheden die in het studiegebied (stap 1) geïdentificeerd zijn.	Totaal aantal huishoudens in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP's en alle kustgemeenten.
3	Verzamel de gegevens voor het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in alle eenheden geïdentificeerd is stap 1	Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP's en alle kustgemeenten.
4	Tel het aantal huishoudens met langdurig laag inkomen op voor de groep gemeenten geïdentificeerd in stap 1.	Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in het kustgebied in Nederland
5	Trek het aantal huishoudens met langdurig laag inkomen in het kustgebied af van het aantal huishoudens met langdurig laag inkomen in Nederland	Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in alle niet-kustgemeenten in Nederland
6	Tel het totaal aantal huishoudens op voor de groep gemeenten geïdentificeerd in stap 1	Het totaal aantal huishoudens in het kustgebied in Nederland
7	Trek het totaal aantal huishoudens in het kustgebied af van het totaal aantal huishoudens in Nederland	Het totaal aantal huishoudens in alle niet-kustgemeenten in Nederland
8	Deel het resultaat van stap 3 door het resultaat van stap 6 en vermenigvuldig dit met 100	<u>Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in het kustgebied als percentage van het totaal aantal huishoudens in de kustprovincie of in Nederland</u>
9	Deel het resultaat van stap 4 door het resultaat van stap 7 en vermenigvuldig dit met 100	<u>Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in het niet-kustgebied als percentage van het totaal aantal huishoudens in de kustprovincie of in Nederland</u>
9	Herhaal stap 3 tot 9 voor elk van de vijf kustprovincies	<u>Het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in het niet-kustgebied als percentage van het totaal aantal huishoudens in de vijf kustprovincies.</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

Location (indeling van het studiegebied): Nederland – provincies – COROP's – kustgemeenten

Nominator (teller): het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen

Denominator (noemer): het totaal aantal huishoudens

Value (waarde): het percentage van het totaal aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen

Opmerkingen:

In het bronbestand van CBS stond het aantal huishoudens met langdurig laag inkomen enkel vermeld als een procentuele waarde, niet als absoluut getal. Om een goede weergave te krijgen van het kustgebied en het niet-kustgebied werd dit absolute aantal zelf berekend (uit de percentages en het totaal aantal huishoudens). Gezien CBS werkt met afrondingen, moet men rekening houden met een kleine afwijking op de zelf berekende waarden en de waarden in de grafische voorstellingen van het kust – en niet-kustgebied.

Definities uit CBS:

“Met langdurig laag inkomen”: Het percentage particuliere huishoudens met 52 weken inkomen en al minstens vier jaar achtereen een laag inkomen.

“Aantal huishoudens”: De hier opgenomen populatie omvat de particuliere huishoudens waarvan het hoofd of de partner inkomen heeft genoten. Studentenhuishoudens en institutionele huishoudens zijn niet meegeteld.

Visualisatie

Kaart

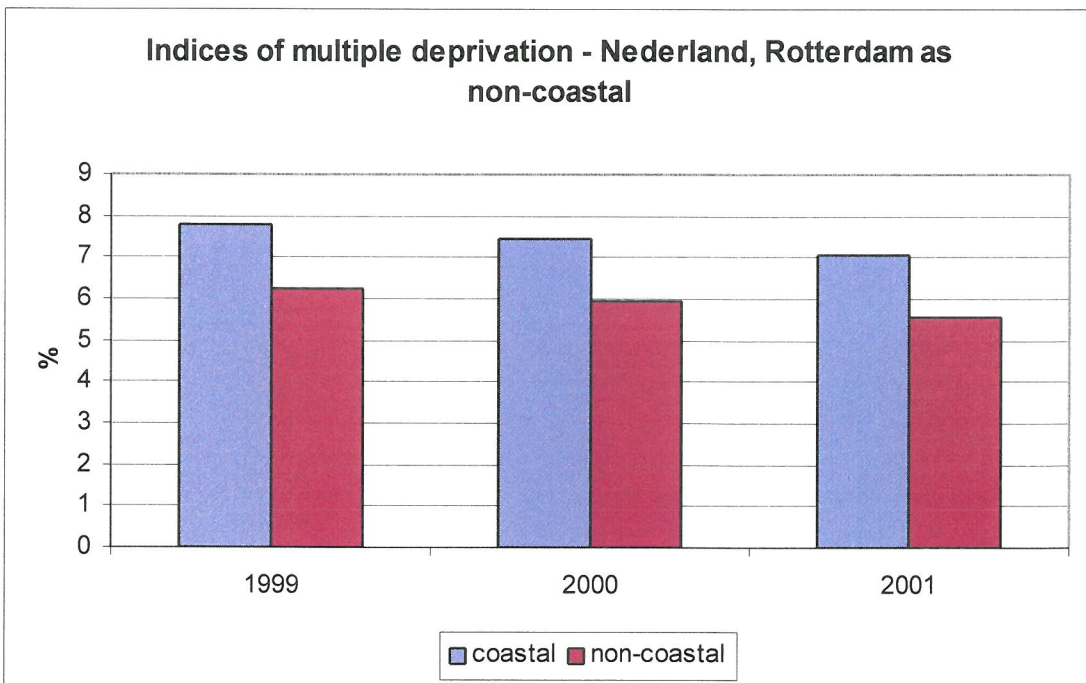
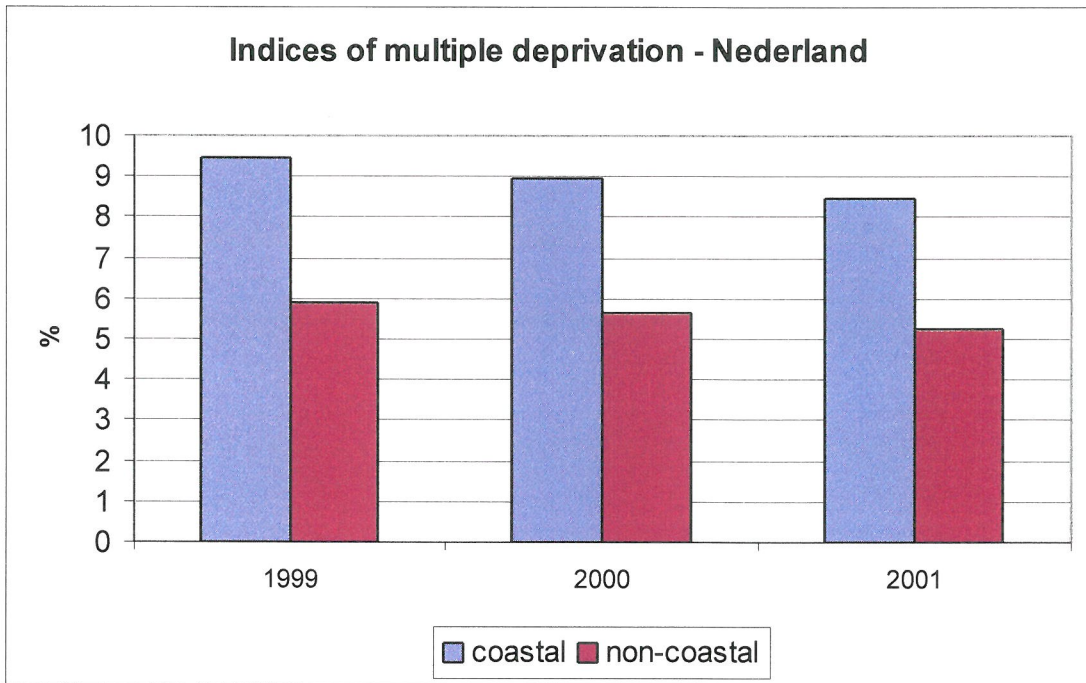
Geen

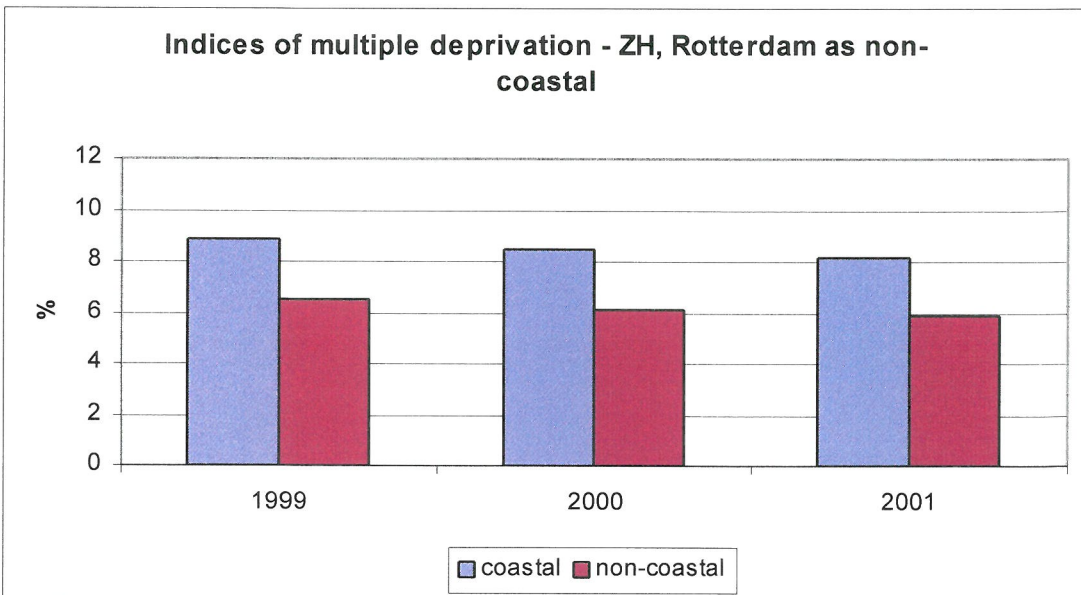
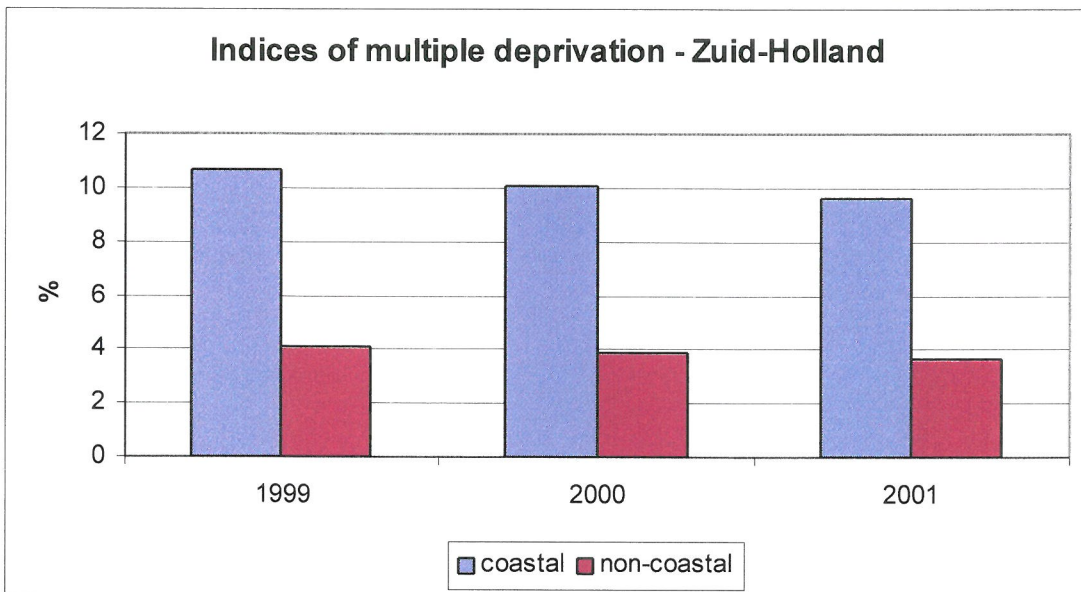
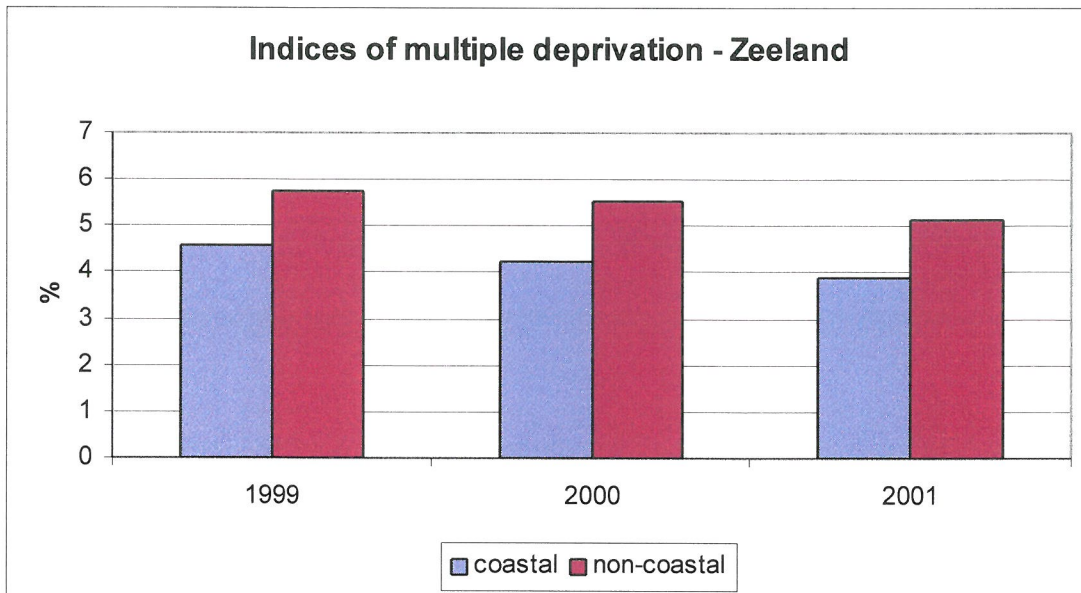
Grafiek 1

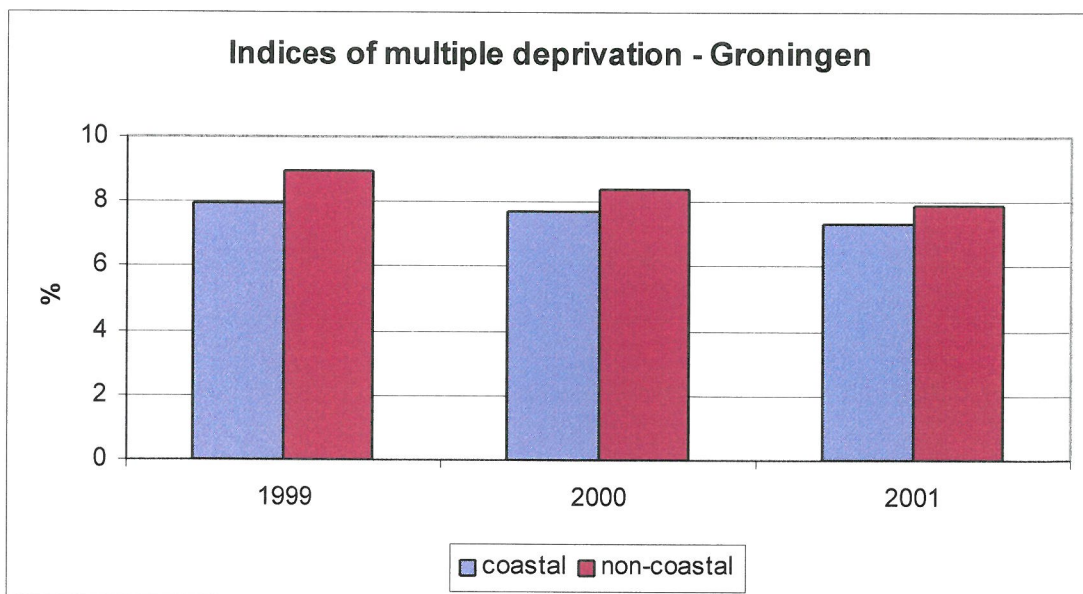
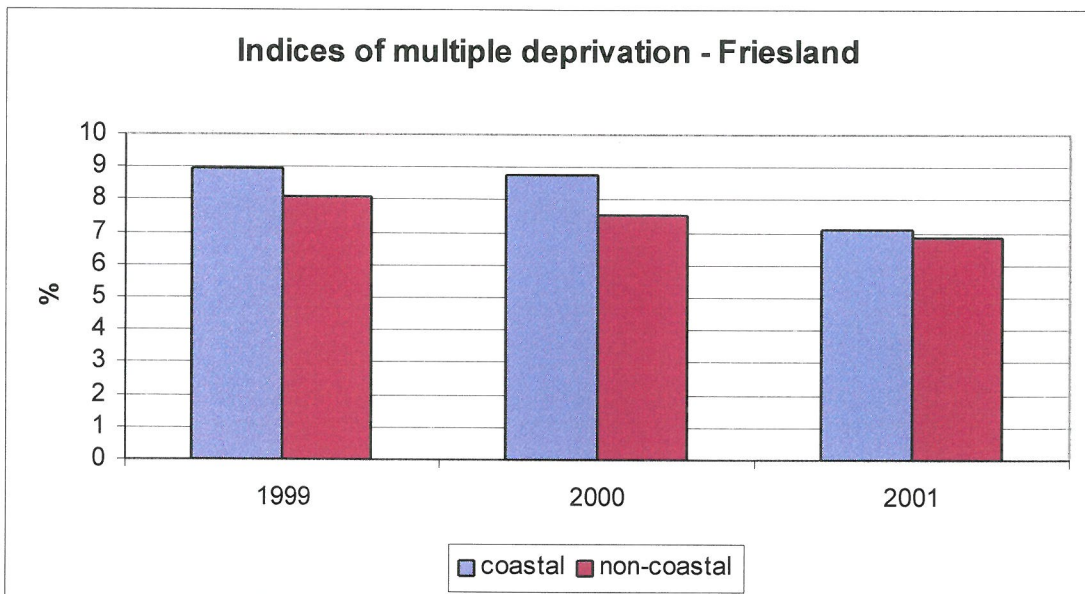
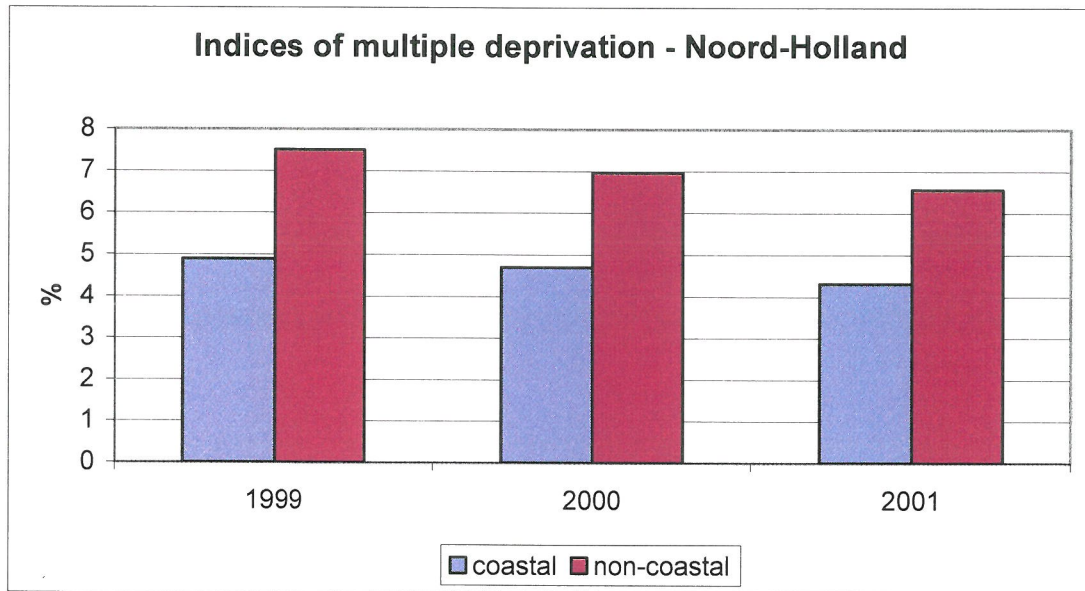
Lijn- of staafdiagram dat de procentuele verhouding van het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen in het kustgebied ten opzichte van het niet kustgebied jaarlijks weergeeft.

Opmerkingen

- (1) De richtlijnen voor de berekening van deze meting betreft minimum drie Census-gegevens.
- (2) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn.
- (3) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten.

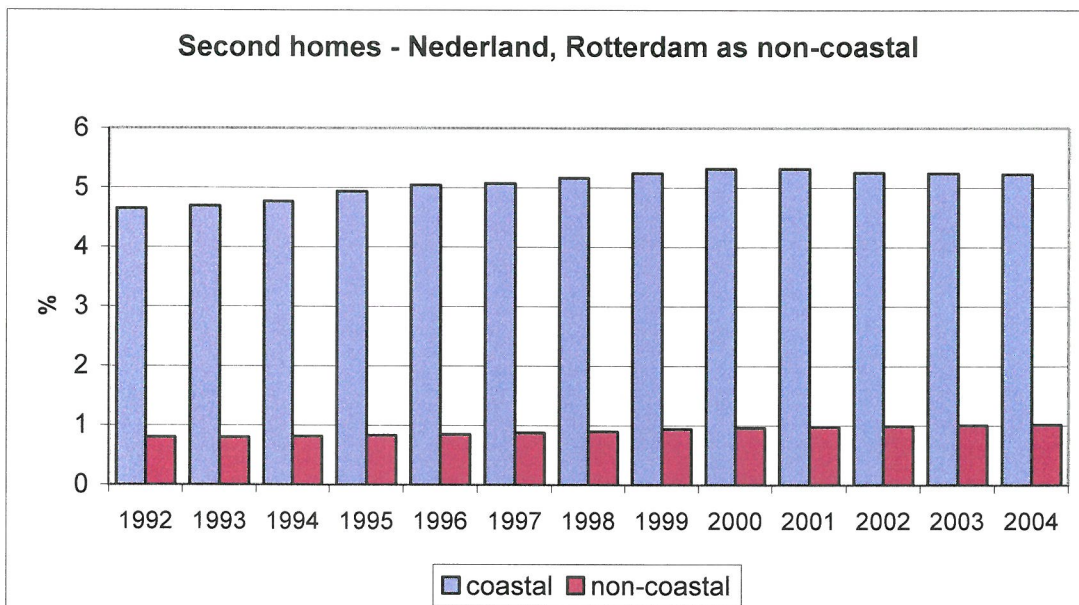
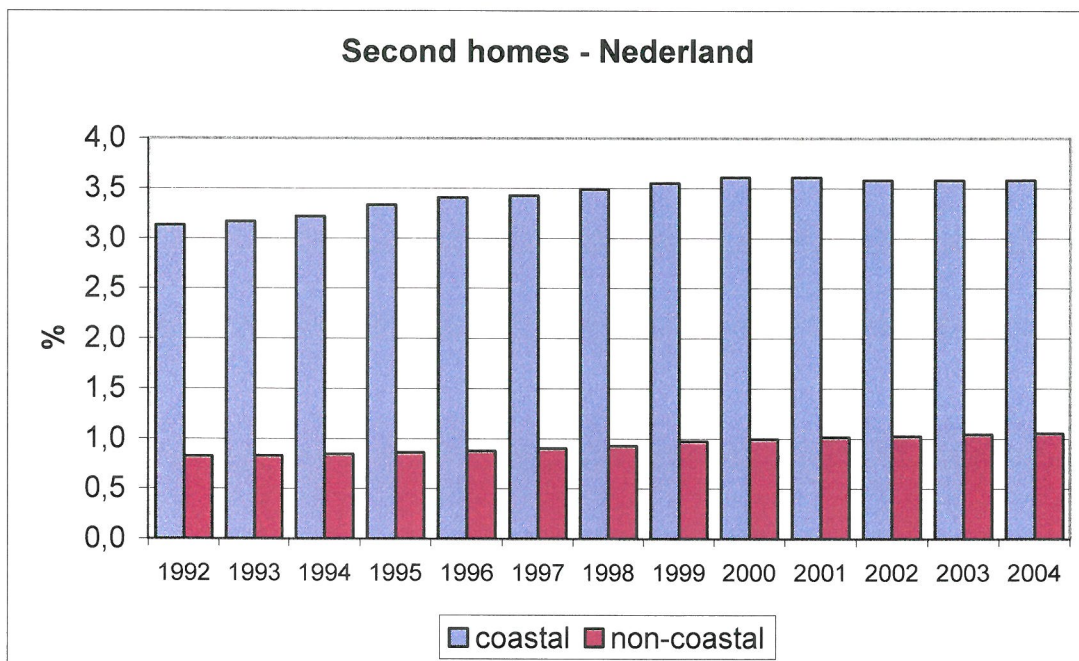

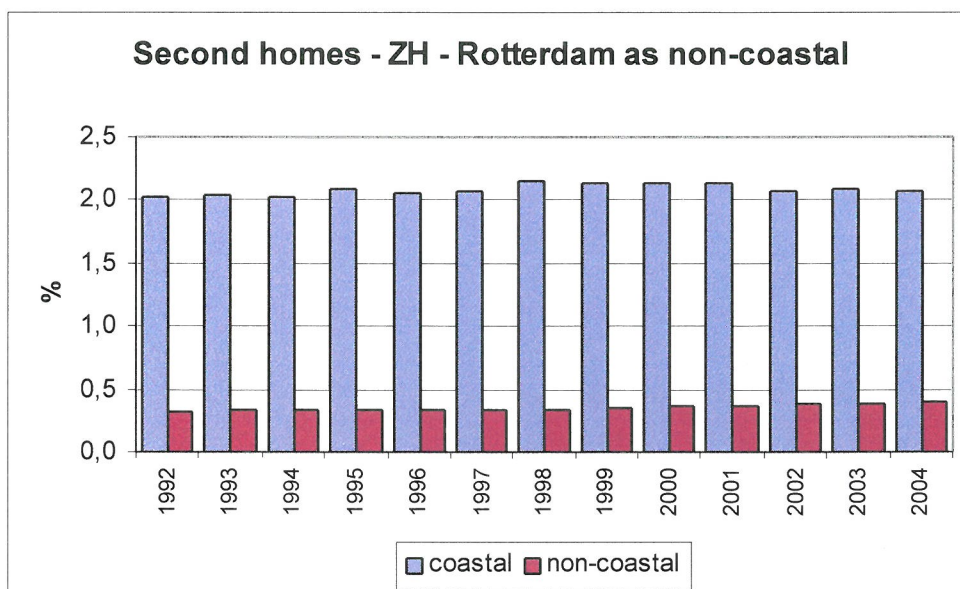
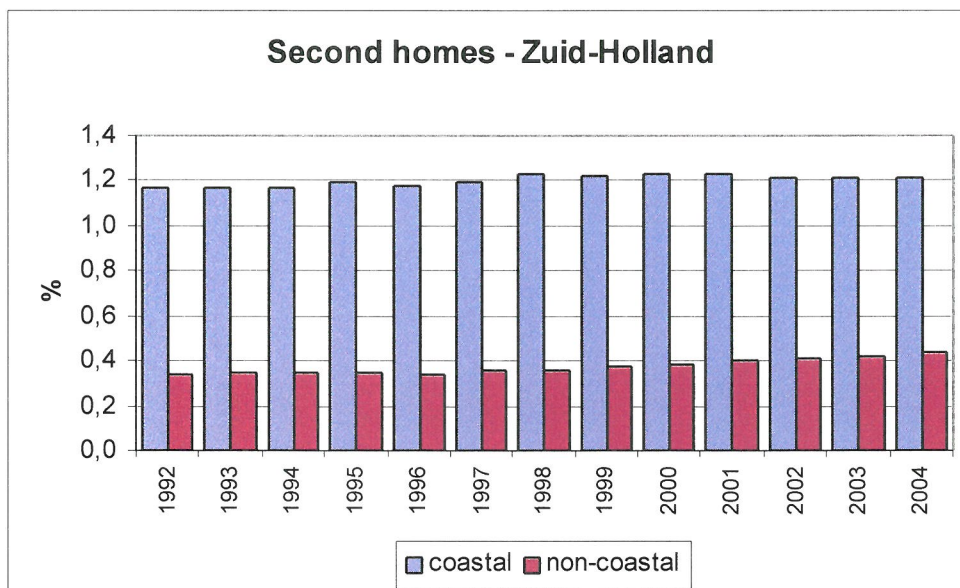
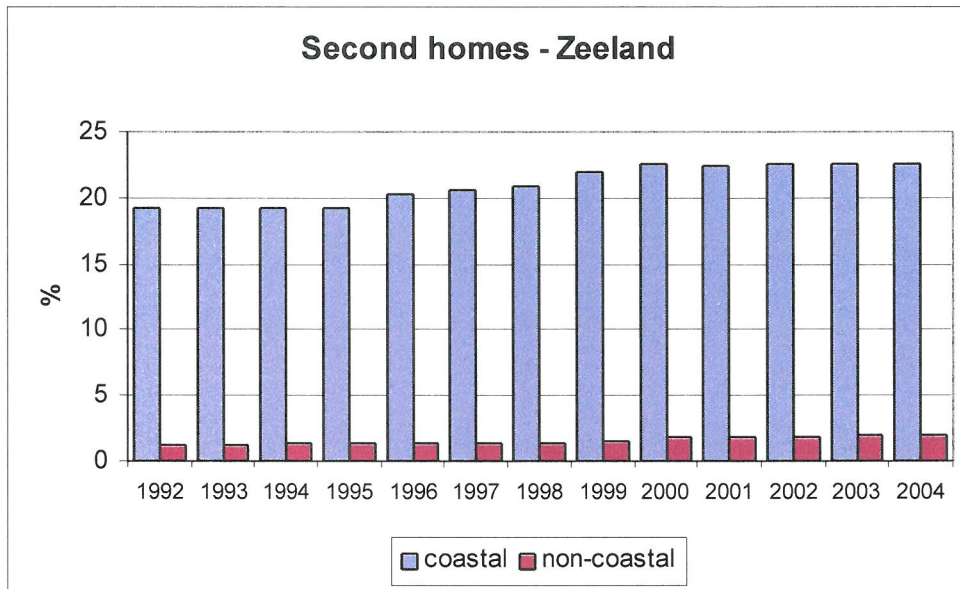

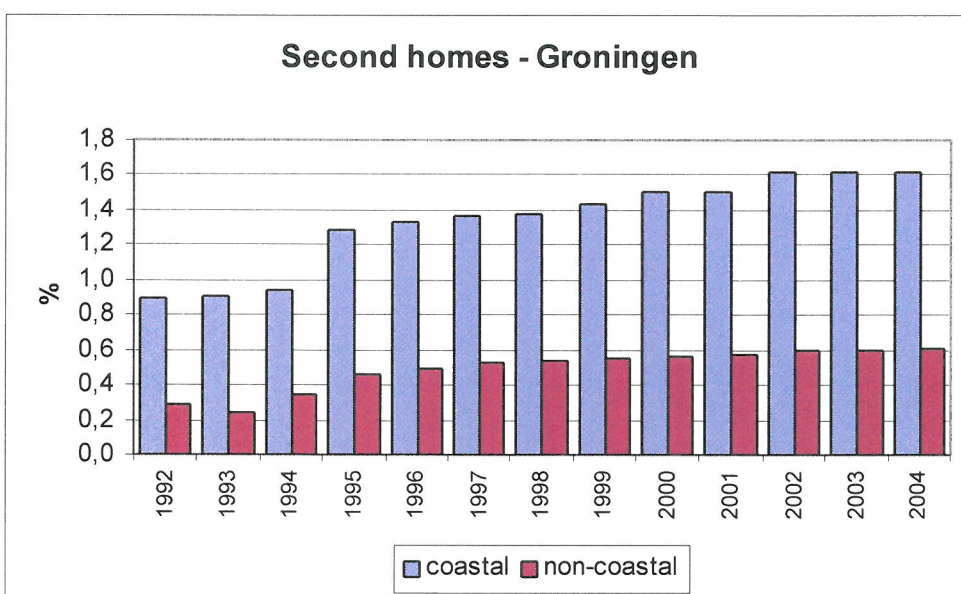
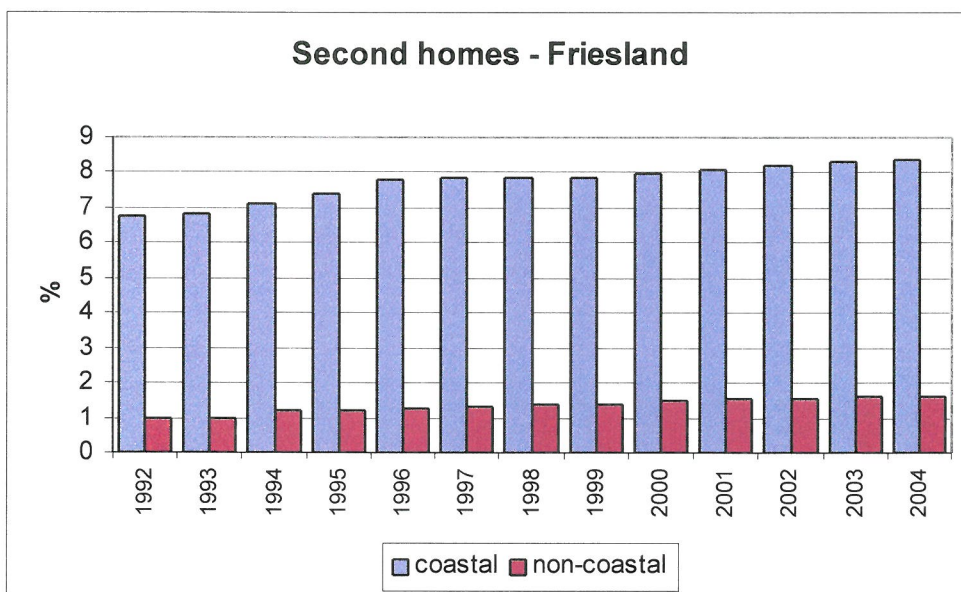
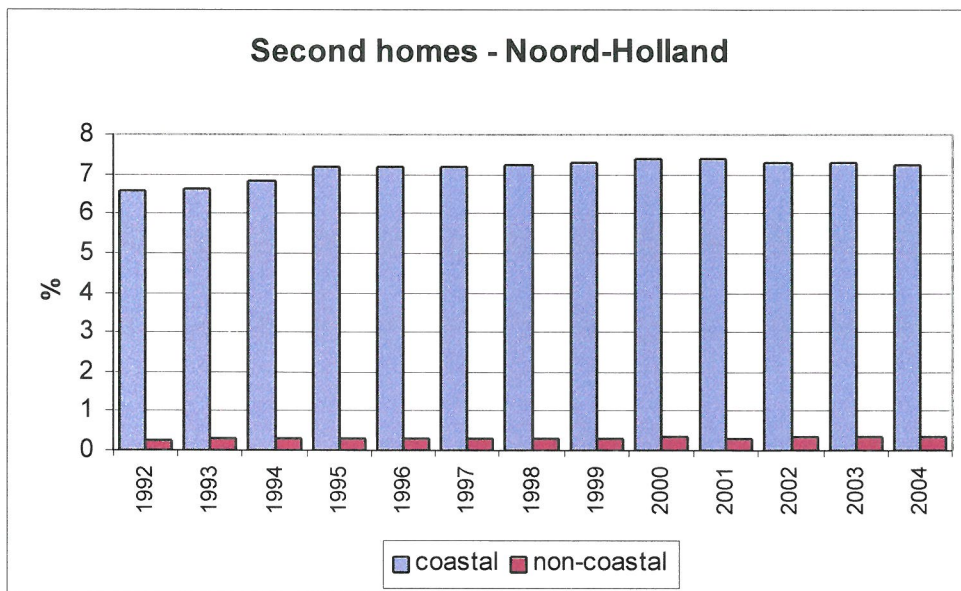
Indicator	
19	Number of second homes
Meting	
19.1	Ratio of first to second homes
Waarom deze meting?	
<p>Kustgebieden vormen een aantrekkelijke leefomgeving en zijn daardoor onderhevig aan grote investeringen vanuit de vastgoedsector. De aanwezigheid van een groot aantal tweede woningen kan een sterke impact op de gemeenschap hebben: veranderingen in het sociale netwerk, het niet ten volle benutten van de aanwezige faciliteiten (winkels, ziekenhuizen, recyclage-infrastructuur), een stijgende criminaliteit en het verlies van de lokale identiteit. We hebben data nodig om het aantal en het relatieve belang van tweede en vakantiewoningen in lokale gemeenschappen op te volgen. Interpretatie van de data kan dan gebeuren door het aantal tweede woningen uit te zetten ten opzichte van het aantal eerste woningen in de het studiegebied.</p>	
Parameters	
(i)	The ratio of first to second homes in coastal NUTS 4 as compared to non-coastal NUTS 4 in the wider region
(ii)	The percent of second and holiday homes in coastal NUTS 4 from the total number of dwellings as compared to non-coastal NUTS 4 in the wider region
Bereik	
Ruimtelijk	Temporeel
De 37 kustgemeenten in de vijf kustprovincies	1992 – 2004 ⁽¹⁾
Databronnen	
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE</p> <p>Nederland regionaal – Bedrijfsleven – Bouwnijverheid – Woningbouw per regio. Selectie van ‘voorraad woningen’ en ‘voorraad recreatiewoningen’.</p> <p>Data voor ‘voorraad woningen’ zijn beschikbaar voor de periode 1988 – 2005, deze van recreatiewoningen echter van 1992 – 2004 => ratio’s kunnen enkel berekend worden voor de periode 1992 – 2004.</p>	
Methodologie	
Stappen	Producten
1	<p>Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽²⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽³⁾</p> <p>Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeenten voor tenminste de drie meest recent verkrijgbare waarden voor</p>

		recreatiewoningen.
2	Verzamel de gegevens voor het totaal aantal woningen van alle eenheden die in het studiegebied (stap 1) geïdentificeerd zijn.	Totaal aantal woningen in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP's en alle kustgemeenten
3	Verzamel het aantal tweede woningen of recreatiewoningen van alle eenheden geïdentificeerd in stap 1	Het aantal tweede woningen of recreatiewoningen in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP's en alle kustgemeenten
4	Bereken het totaal aantal woningen voor het kustgebied, als de som van de woningen in de afzonderlijke kustgemeenten	Totaal aantal woningen in het kustgebied
5	Bereken het totaal aantal tweede woningen of recreatiewoningen voor het kustgebied, als de som van het aantal tweede woningen in de afzonderlijke kustgemeenten	Totaal aantal tweede woningen of recreatiewoningen in het kustgebied
6	Trek het resultaat van stap 4 af van het resultaat van stap 2	Totaal aantal woningen in het niet-kustgebied
7	Trek het resultaat van stap 5 af van het resultaat van stap 3	Totaal aantal tweede woningen of recreatiewoningen in het niet-kustgebied
8	Deel het resultaat van stap 6 door het resultaat van stap 5 en vermenigvuldig dit met 100	<u>Procent tweede woningen of recreatiewoningen in het kustgebied</u>
9	Deel het resultaat van stap 9 door het resultaat van stap 8 en vermenigvuldig dit met 100	<u>Procent tweede woningen of recreatiewoningen in het niet-kustgebied</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> Nederland – provincies – COROP's – kustgemeenten</p> <p><u>Nominator (teller):</u> voorraad recreatiewoningen of het aantal recreatiewoningen (= SH, second homes)</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> voorraad woningen of het totaal aantal woningen (= TH, total homes)</p> <p><u>Value (waarde):</u> (SH/TH)*100 : het percentage recreatiewoningen ten opzichte van het totaal aantal woningen in het beschouwde gebied.</p>		
Visualisatie		
Kaart	Geen	

Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram waarbij het percentage tweede woningen in het kustgebied en niet-kustgebied wordt uitgezet
Grafiek 2	De voorstellingswijze gebaseerd op verhoudingen (ratio's) in DEDUCE en WG-ID wordt hier niet opgevolgd
<p>Opmerkingen</p> <p>(1) De richtlijnen voor de berekening van deze meting betreft minimum drie Census-gegevens.</p> <p>(2) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn.</p> <p>(3) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten.</p>	

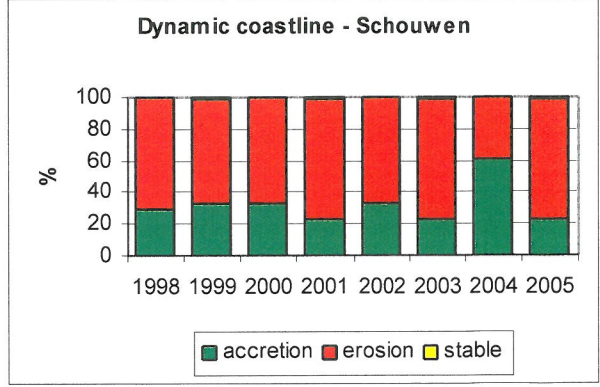
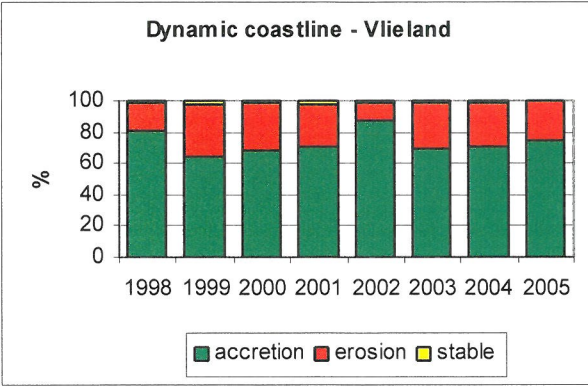
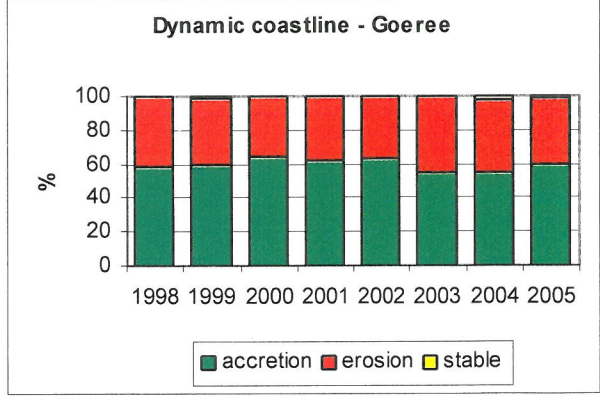
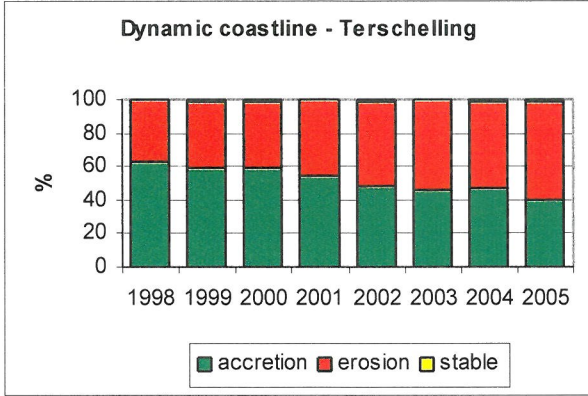
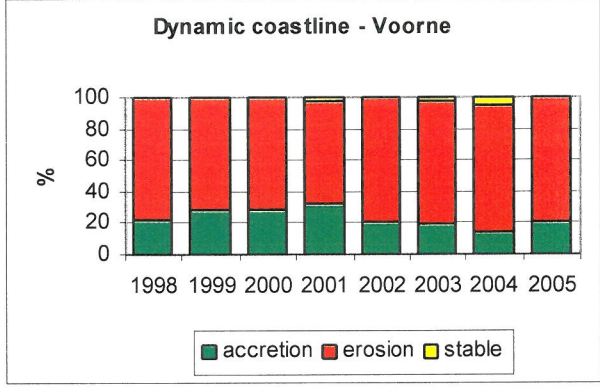
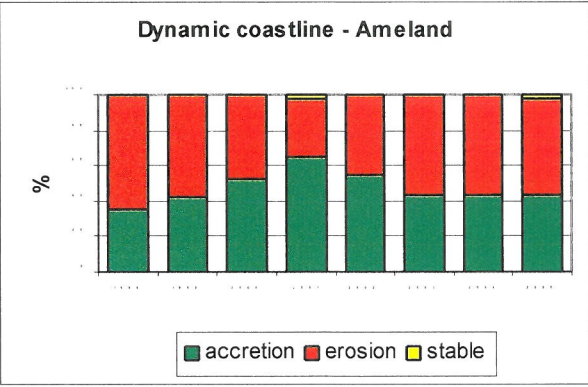
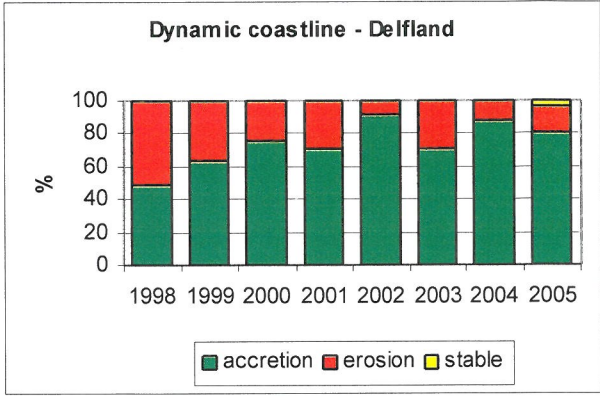
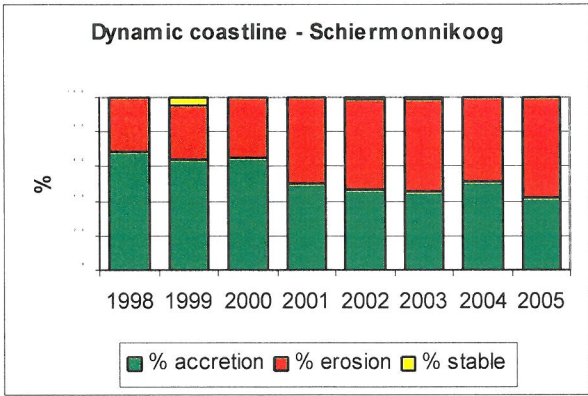

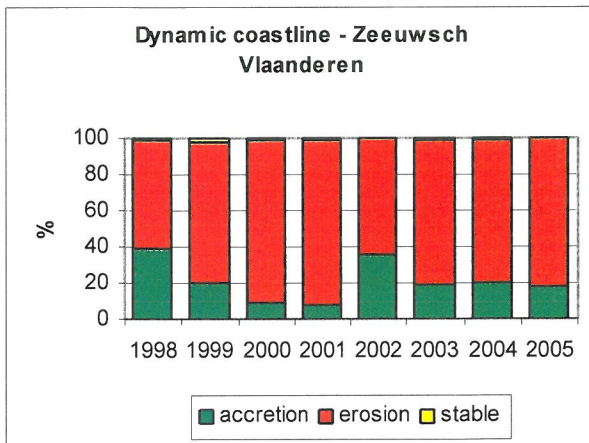
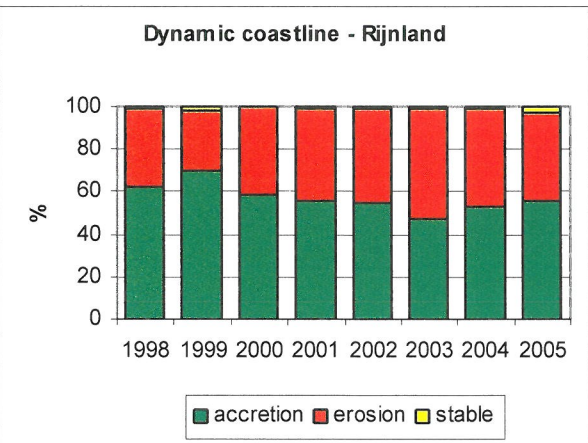
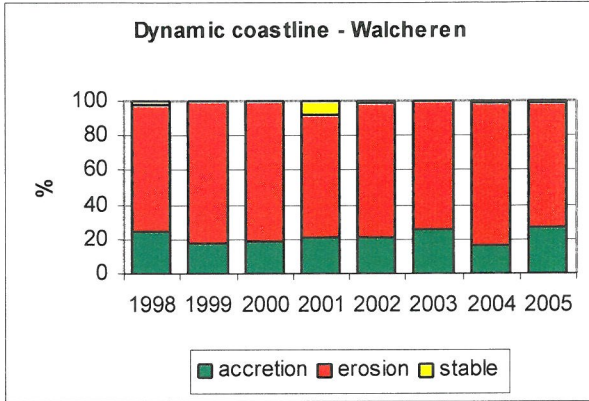
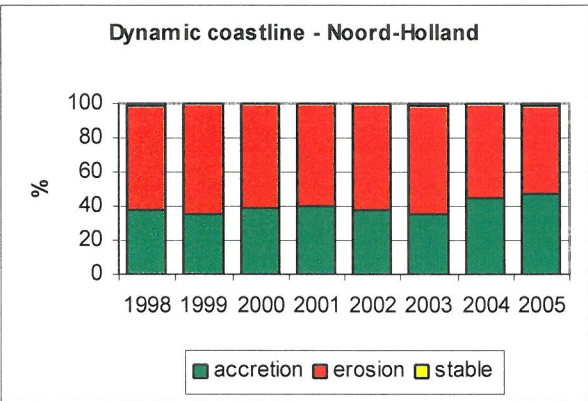
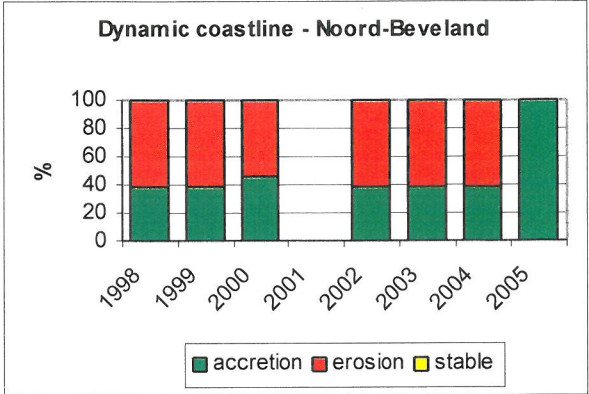
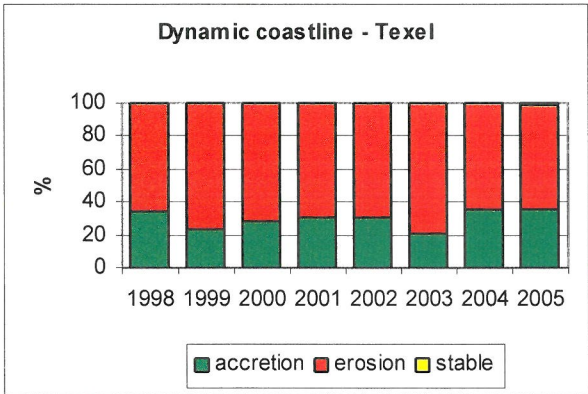
Indicator		
26	Coastal erosion and accretion	
Meting		
26.2	Length of dynamic coastline	
Waarom deze meting?		
<p>Erosie en aangroei aan de kustlijn kan in verschillende contexten geplaatst worden. Enerzijds is er de impact van grootscheepse infrastructuurwerken (havens, harde zeewering) langsheen de kust die een invloed hebben op de sedimentatieprocessen en de natuurlijke doorvloeien en afzetting van sedimenten binnen een cel verstoren. Anderzijds kunnen we stellen dat klimaatsveranderingen in het bijzonder kustgebieden treffen, vooral kustgebieden in lager gelegen landen. De gegevens omtrent de evolutie in de aangroei en erosie, stijging van de zeespiegel en de opvolging van het potentieel overstroombaar gebied is dus van enorm belang voor een degelijk lokaal beleid.</p>		
Parameters		
(i)	Percentage of coastline in accretion	
(ii)	Percentage of coastline in erosion	
(iii)	Percentage of coastline that is stable	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
De kustvakken van de Nederlandse kust		1998 - 2005
Databronnen		
<p>RIKZ website: http://www.rikz.nl/thema/ikc/rapport2000/index.html Kust en Veiligheid - Beheer – Kustlijnkaarten - Kustlijnkaarten : Tabellen en kaarten 1998 – 2005</p>		
Methodologie		
Stappen		Producten
1	Identificeer de kustvakken van de Nederlandse kust	Lijst met de kustvakken van de Nederlandse kust
2	Bepaal jaarlijks en per kustvak het aantal aanwezige raaien	Totaal aantal raaien per kustvak

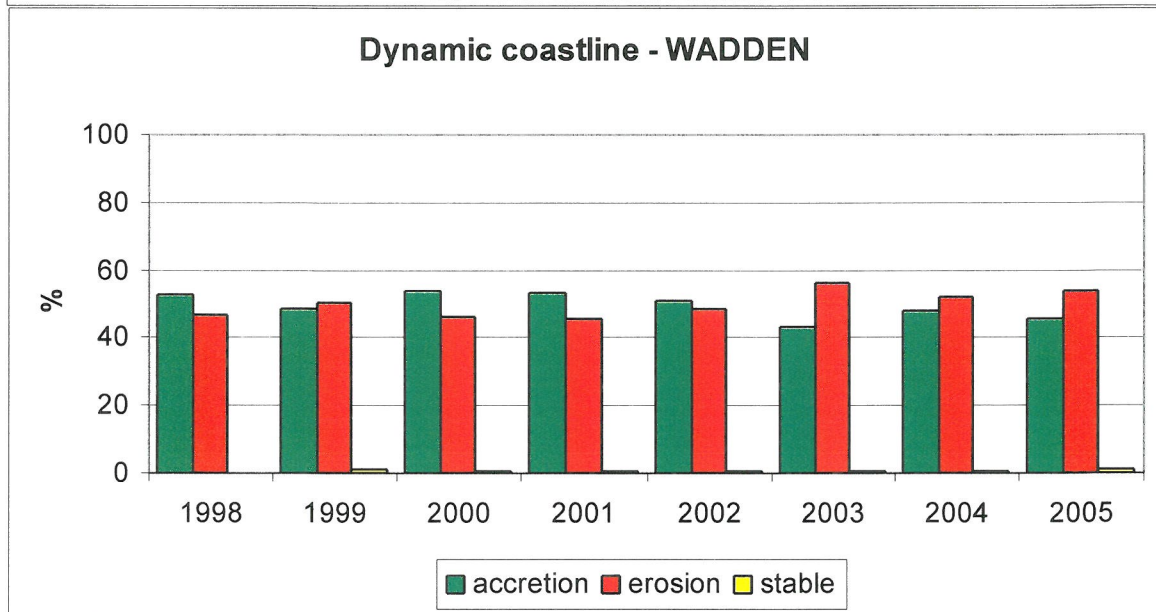
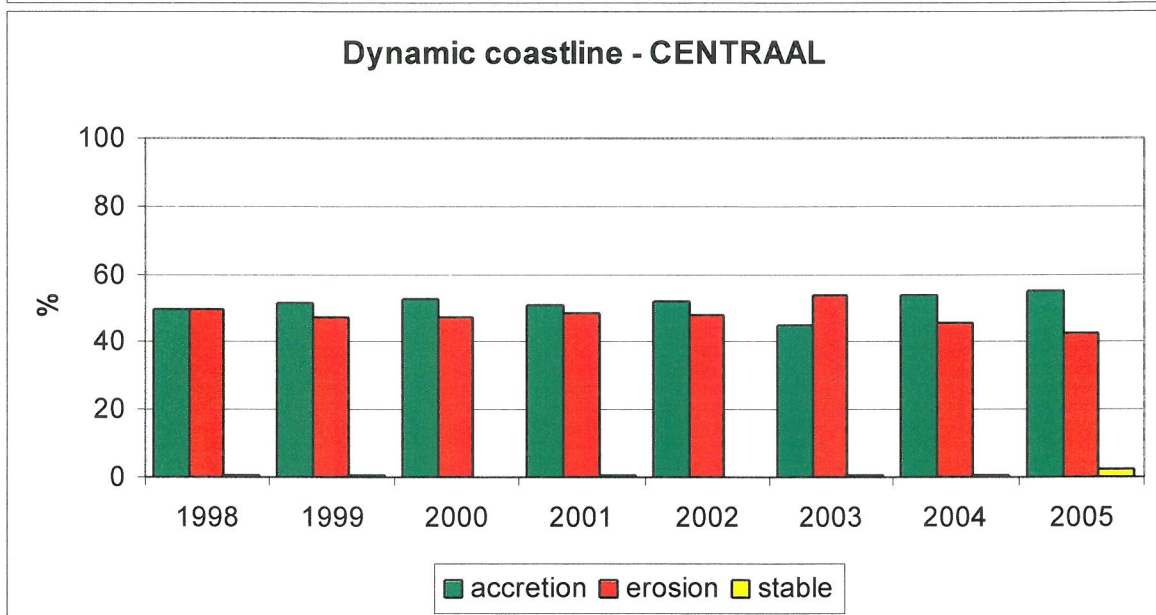
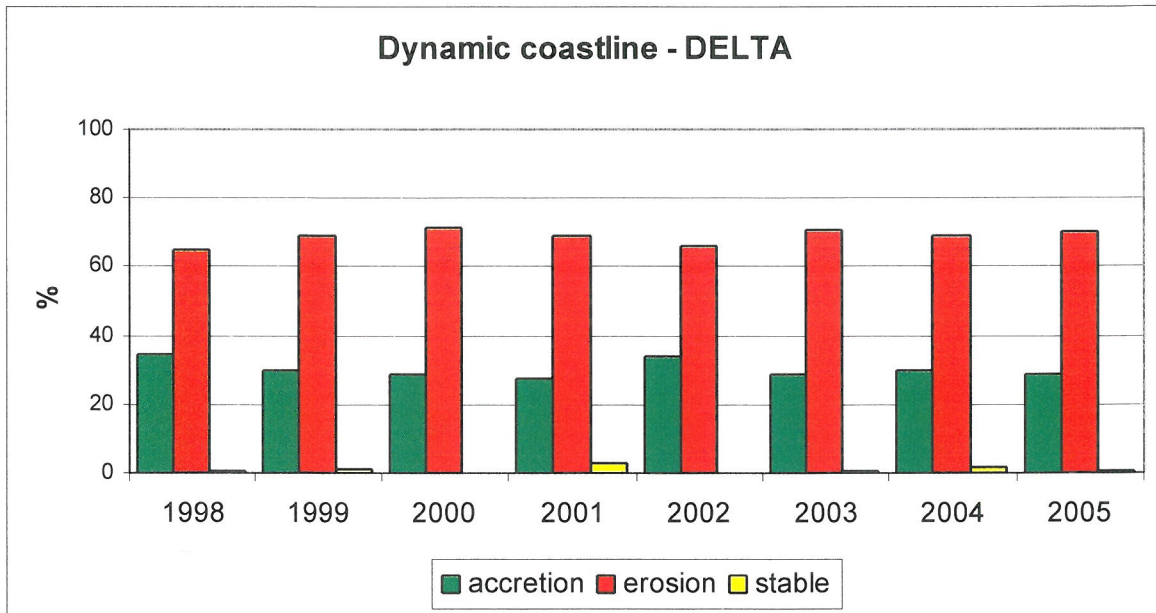
3	Bepaal jaarlijks en per kustvak het aantal raaien dat geëvalueerd werd	Totaal aantal geëvalueerde raaien per kustvak
4	Bepaal jaarlijks en per kustvak het aantal raaien dat een negatieve trend vertoont (erosie)	Aantal raaien per kustvak met een negatieve trend
5	Bepaal jaarlijks en per kustvak het aantal raaien dat een positieve trend vertoont (aangroei)	Aantal raaien per kustvak met een positieve trend
6	Bepaal jaarlijks en per kustvak het aantal raaien dat een neutrale trend vertoont	Aantal raaien per kustvak met een neutrale trend
7	Deel het resultaat van stap 4 door het resultaat van stap 3	<u>Het aantal raaien met een negatieve trend als percentage van het totaal aantal geëvalueerde raaien</u>
8	Deel het resultaat van stap 5 door het resultaat van stap 3	<u>Het aantal raaien met een positieve trend als percentage van het totaal aantal geëvalueerde raaien</u>
9	Deel het resultaat van stap 6 door het resultaat van stap 3	<u>Het aantal raaien met een neutrale trend als percentage van het totaal aantal geëvalueerde raaien</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> Raaien – Wadden – Delta – Centraal</p> <p><u>Nominator (teller):</u> a) aantal raaien per kustvak met een positieve trend b) aantal raaien per kustvak met een negatieve trend c) aantal raaien per kustvak met een neutrale trend</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> totaal aantal geëvalueerde raaien</p> <p><u>Value (waarde):</u> a) percentage raaien per kustvak met een positieve trend b) percentage raaien per kustvak met een negatieve trend c) percentage raaien per kustvak met een neutrale trend</p>		
Visualisatie		
Kaart	Geen	
Grafiek 1	100% gestapelde kolom met een jaarlijkse procentuele weergave van het aantal raaien met een positieve (accretie), negatieve (erosie) en neutrale trend	

Aggregatie en disaggregatie

De data kunnen geaggregeerd op eender welk geografisch niveau: per kustvak, per provincie, per gebied of enkel op nationaal niveau.

Indicator		
35	Land take by intensive agriculture	
Meting		
35.1	Proportion of agricultural land farmed intensively	
Waarom deze meting?		
Een stijgend verblijfs- en dagtoerisme in kustgebieden, vergt noodzakelijke ontwikkelingen in infrastructuur en diensten. De vraag naar voedselproducten tijdens het toeristisch seizoen kan dermate ingrijpen in landbouw en vooral veeteelt van het omgevende gebied, dat deze grondige veranderingen kan aannemen. Anderzijds kan door de vraag naar toeristische accommodaties, de vraag naar bouwgrond dermate stijgen dat enkel de intensieve landbouw nog een alternatief biedt. Deze meting is voornamelijk relevant in ontwikkelende gebieden en toeristische gebieden waar een uitermate sterk piekseizoen wordt geobserveerd.		
Parameters		
(i)	Area of land in intensive agriculture in coastal NUTS 4 as a proportion of the area of intensive agricultural land in the wider reference region	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
De 37 kustgemeentes in de vijf kustprovincies		1989 – 1993 – 1996 ⁽¹⁾
Databronnen		
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE		
Nederland regionaal – milieu, natuur & ruimte – Bodemgebruik in Nederland 1989, 1993, 1996		
a) Agrarisch gebruik: selectie van totaal agrarisch gebruik, glastuinbouw en overig agrarisch gebruik		
b) Selectie van totale oppervlakte en totaal water		
De gebruikte oppervlakte is de totale <u>land</u> oppervlakte		
Methodologie		
Stappen	Producten	
1	Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽²⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽³⁾ . Definieer dit als ‘kustgebied’.	Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeenten voor tenminste de drie meest recent data omtrent intensieve landbouw
2	Verzamel de intensieve landbouwoppervlaktes voor alle eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn	Intensieve landbouwoppervlaktes voor Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle

	in het studiegebied geïdentificeerd zijn	kustgemeenten
3	Tel de intensieve landbouwoppervlaktes op voor de groep gemeenten geïdentificeerd in stap 1	Intensieve landbouwoppervlakte in het kustgebied in Nederland
4	Trek de totale intensieve landbouwoppervlakte van dit kustgebied (product 3) af van de totale intensieve landbouwoppervlakte van Nederland	Intensieve landbouwoppervlakte in het niet-kustgebied in Nederland
5	Verzamel de oppervlakten voor elk van de eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn	Totale oppervlakte van Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten
6	Tel de oppervlakten op voor de groep gemeenten geïdentificeerd in stap 1	Totale oppervlakte van het kustgebied in Nederland
7	Trek de totale oppervlakte van het kustgebied (product 6) af van de totale oppervlakte van Nederland	Totale oppervlakte van alle niet-kustgemeenten in Nederland
8	Deel het resultaat van stap 3 door het resultaat van stap 6 en vermenigvuldig dit met 100	<u>De intensieve landbouwoppervlakte als percentage van de totale oppervlakte in het kustgebied</u>
9	Deel het resultaat van stap 4 door het resultaat van stap 7 en vermenigvuldig dit met 100	<u>De intensieve landbouwoppervlakte als percentage van de totale oppervlakte in het niet-kustgebied</u>
10	Herhaal stap 3 tot stap 9 voor elk van de vijf kustprovincies	<u>De intensieve landbouwoppervlakte als percentage van de totale oppervlakte in de vijf kustprovincies</u>

Beschrijving van de datasets (metadata)

Location (indeling van het studiegebied): Nederland – provincies – COROP's – kustgemeenten

Nominator (teller): intensieve landbouwoppervlaktes (uitgedrukt in 0.1 ha)

Denominator (noemer): totale landoppervlaktes (uitgedrukt in 0.1 ha)

Value (waarde): Intensieve landbouwoppervlakte als percentage van de totale oppervlakte

Opmerkingen:

De gebruikte oppervlakte is de totale landoppervlakte. Indien we de totale oppervlakte (wateroppervlakte inbegrepen) zouden gebruiken, kan dit een sterk vertekend beeld geven.

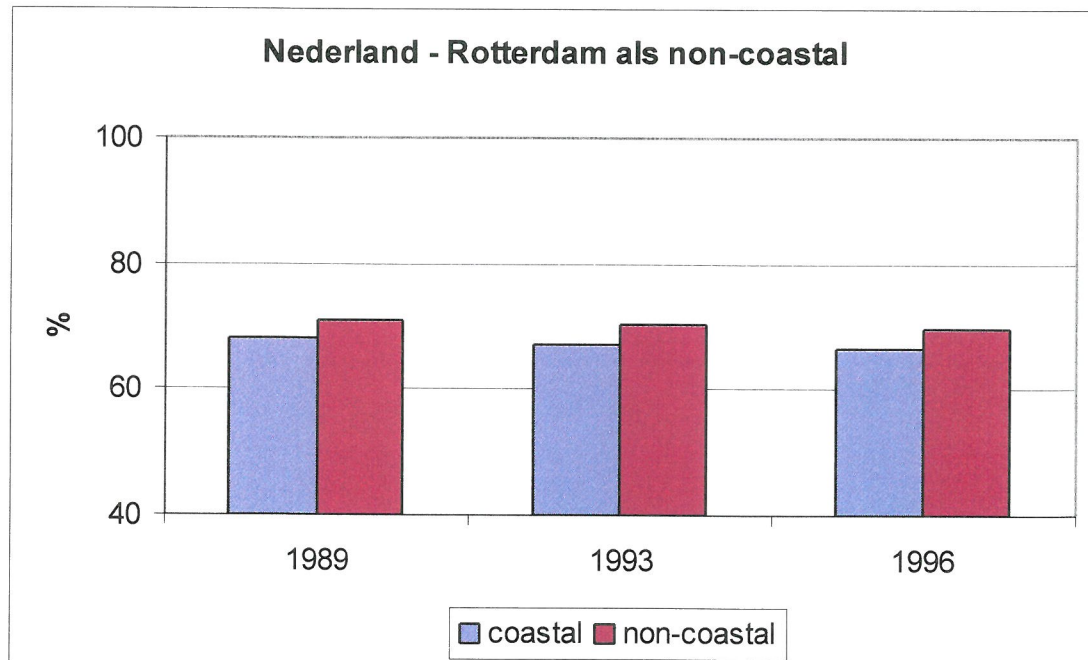
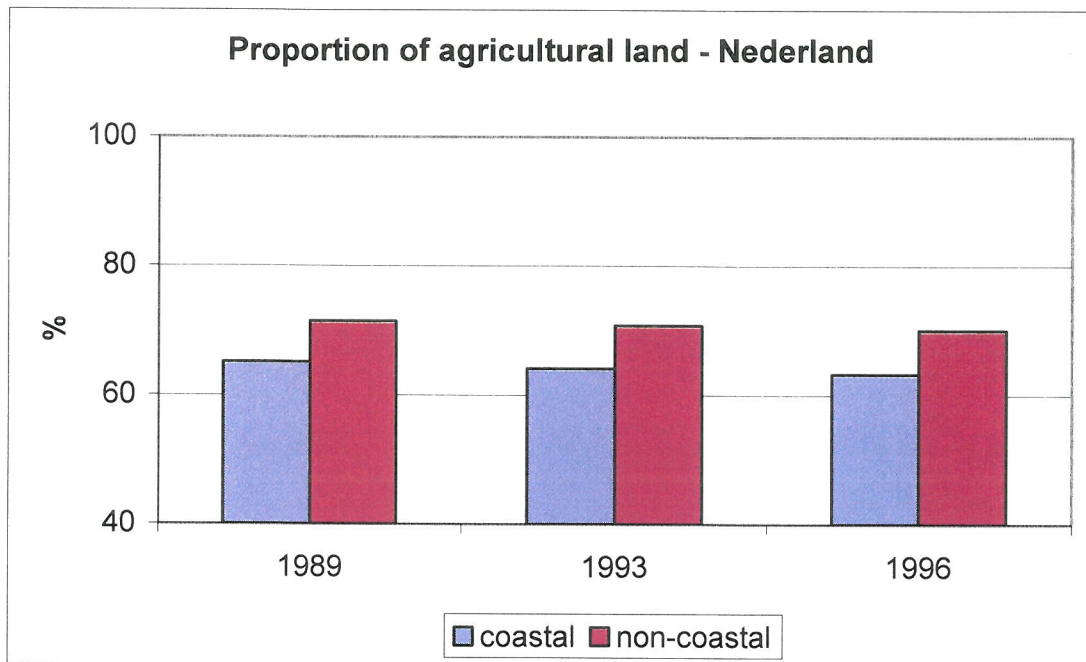
Intensieve landbouwoppervlakte werd opgevat als totale landbouwoppervlakte (glastuinbouw + overig agrarisch gebruik).

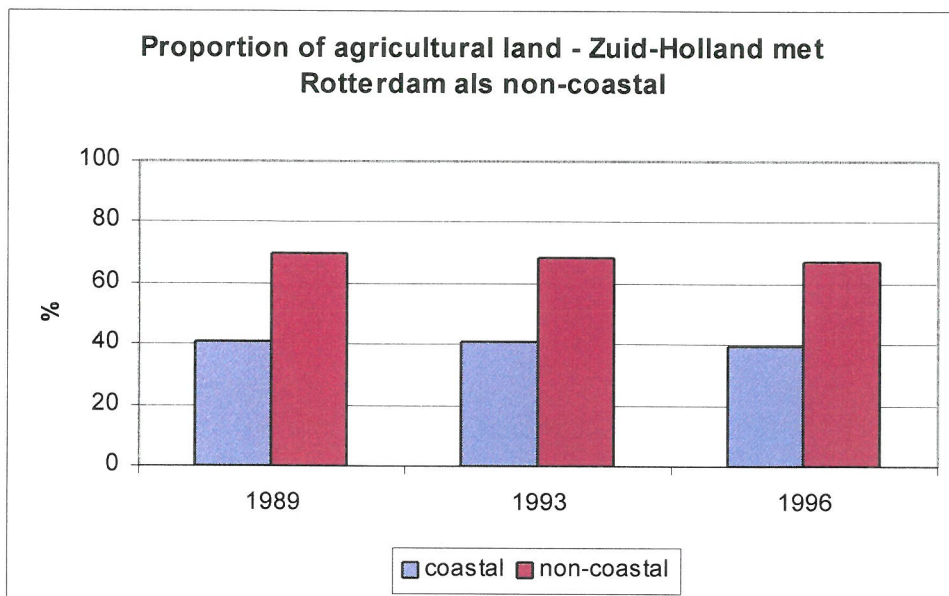
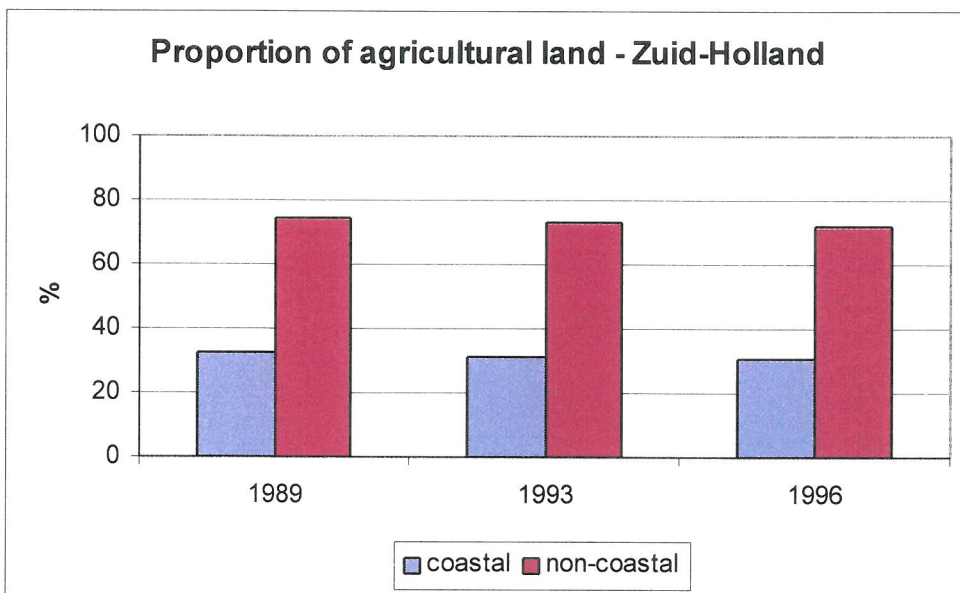
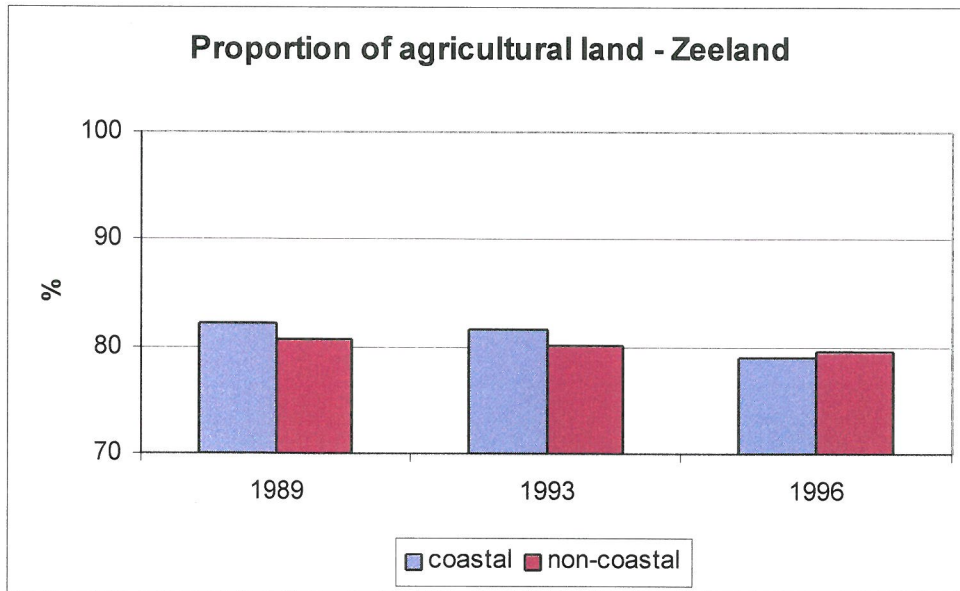
Visualisatie

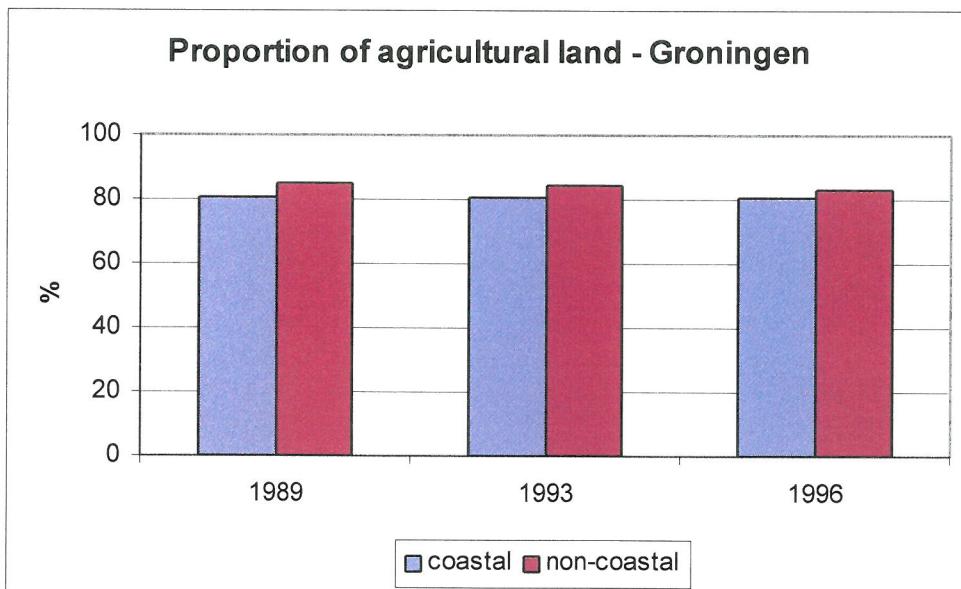
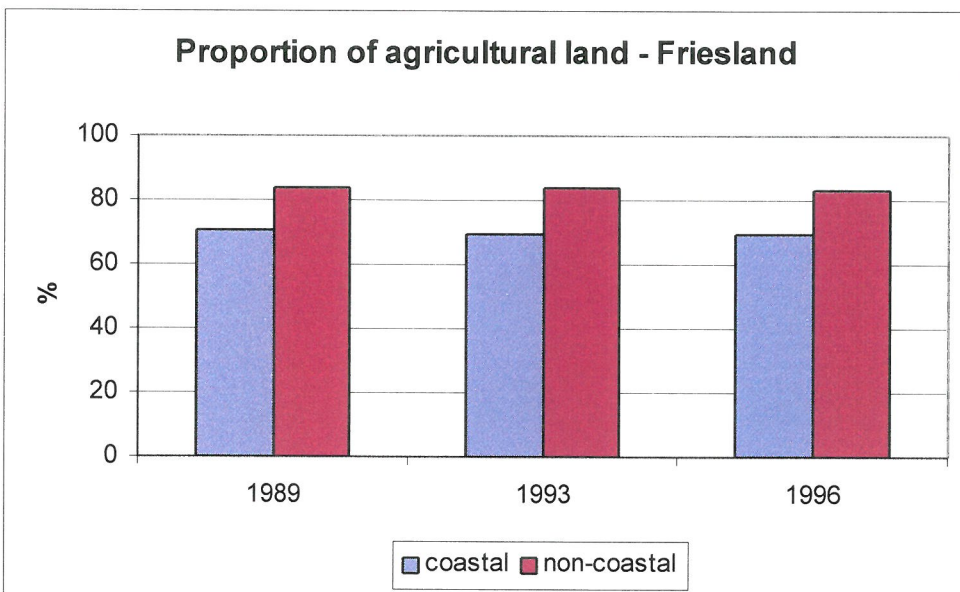
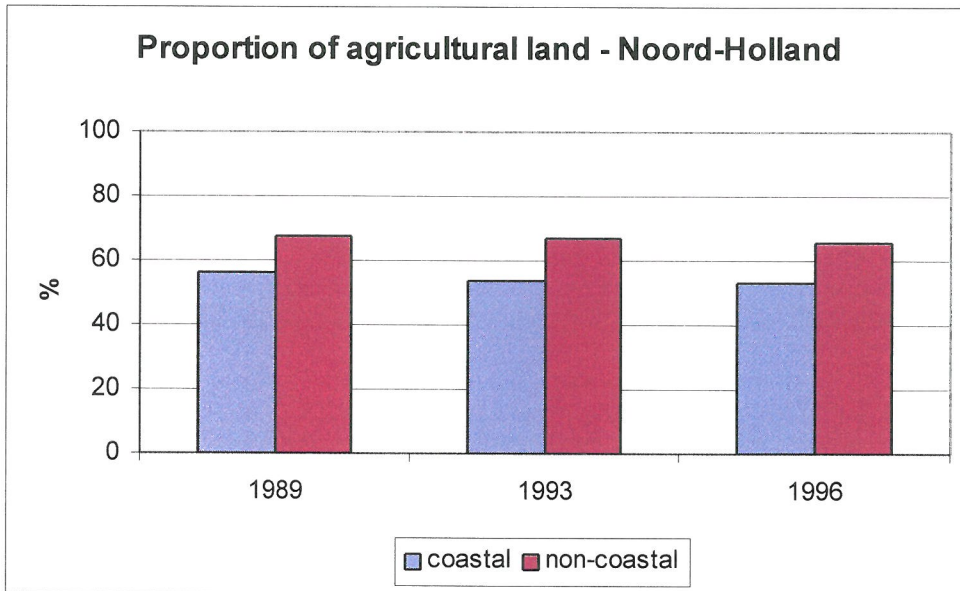
Kaart	Geen
Grafiek 1	Lijn- of staafdiagram dat het percentage intensieve landbouwoppervlakte in het kustgebied en het niet-kustgebied jaarlijks weergeeft.

Opmerkingen

- (1) De richtlijnen voor de berekening van deze meting betreft minimum drie Census-gegevens.
- (2) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn.
- (3) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten.

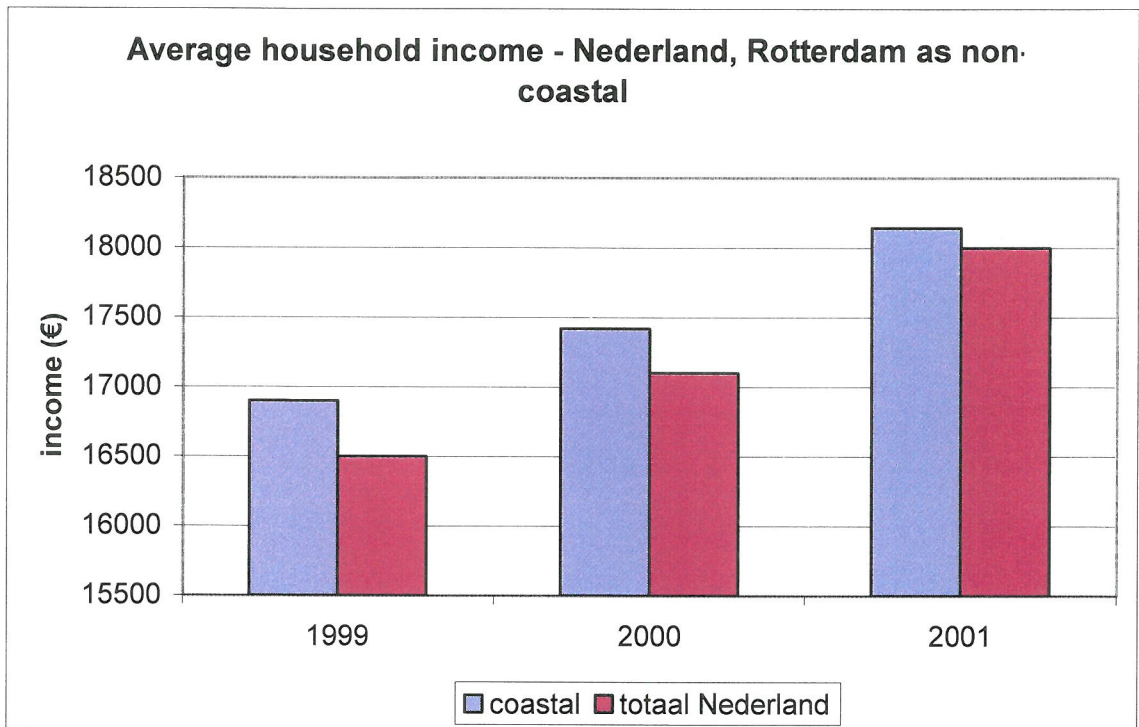
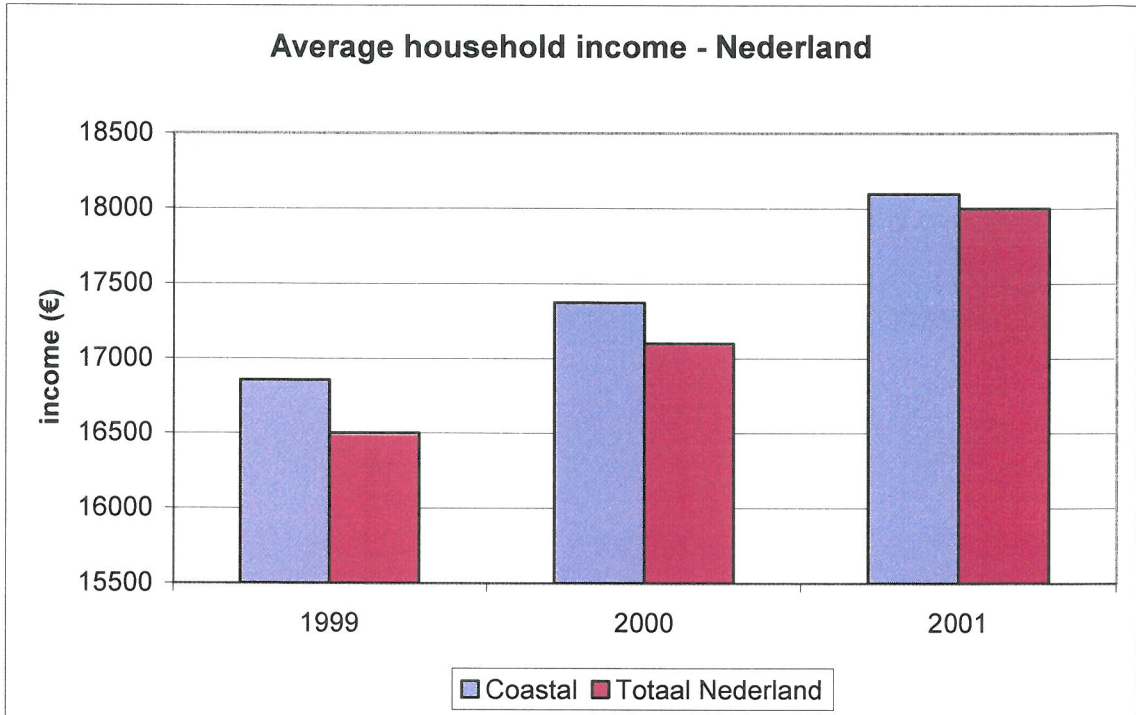

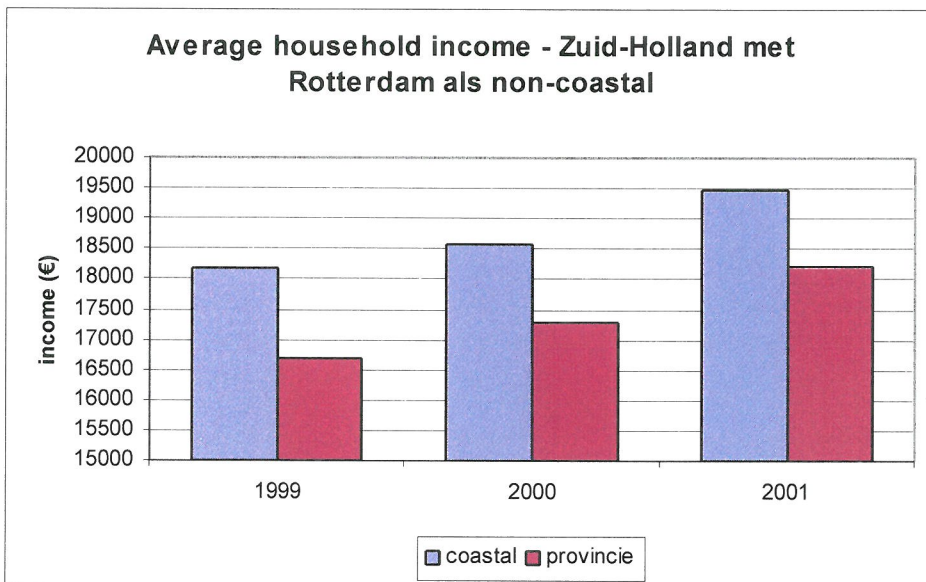
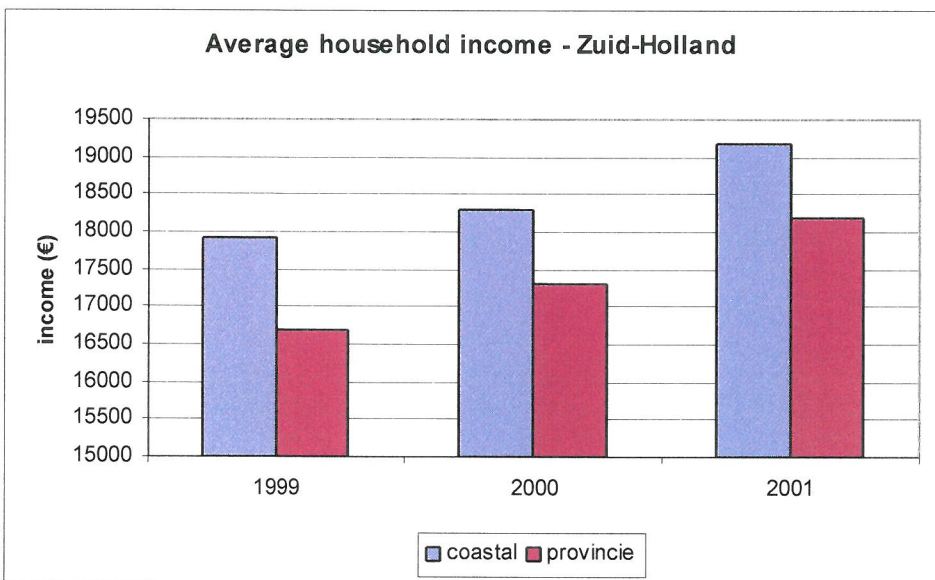
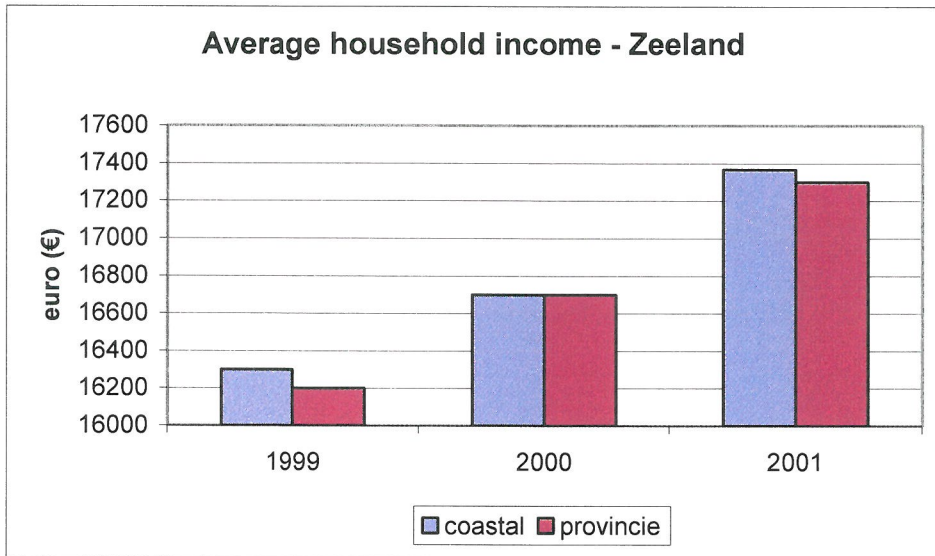

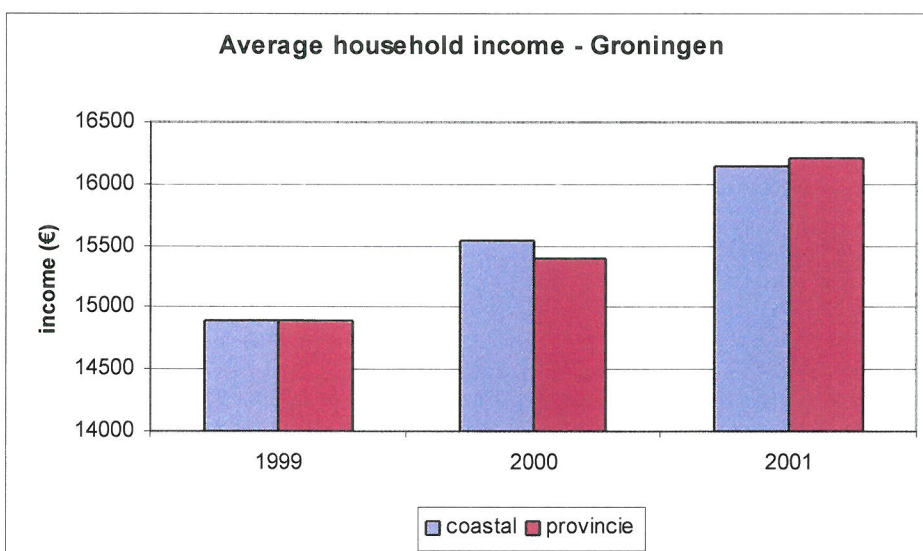
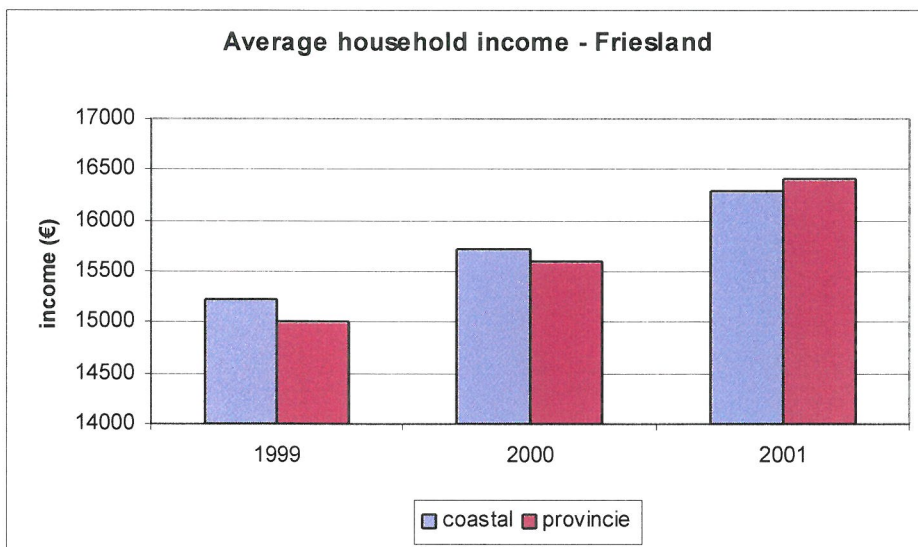
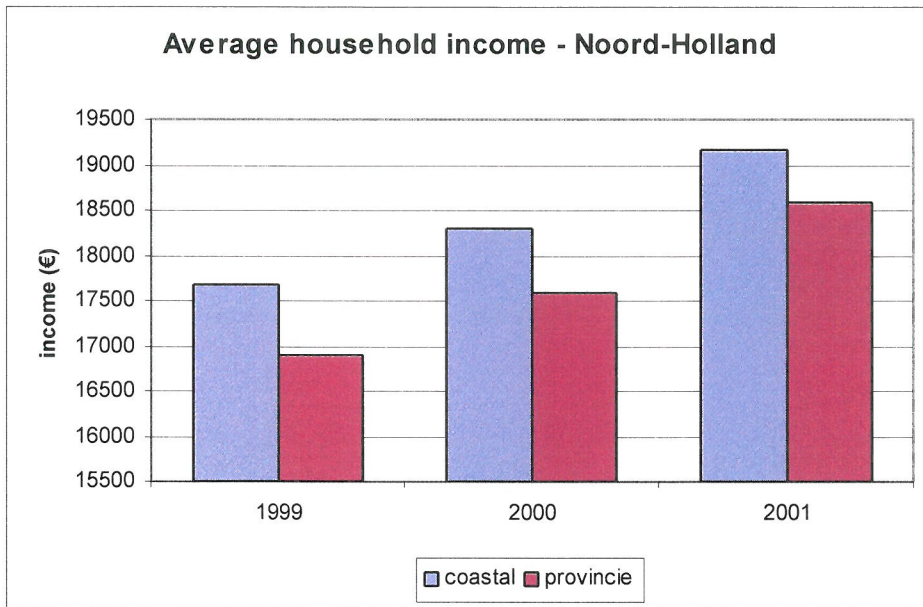

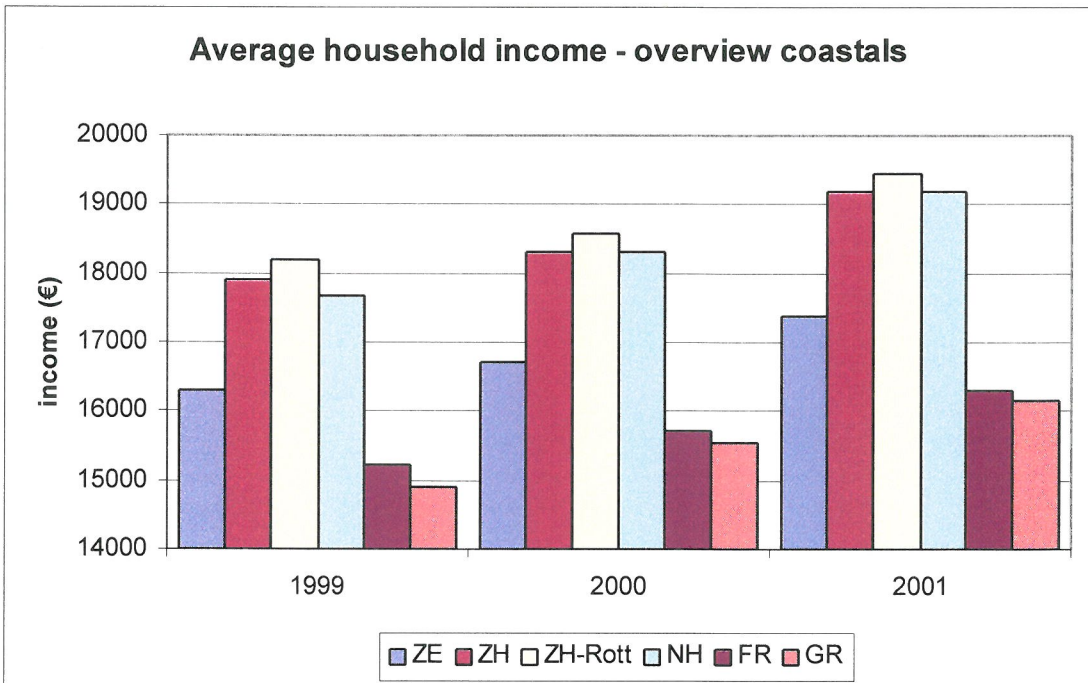
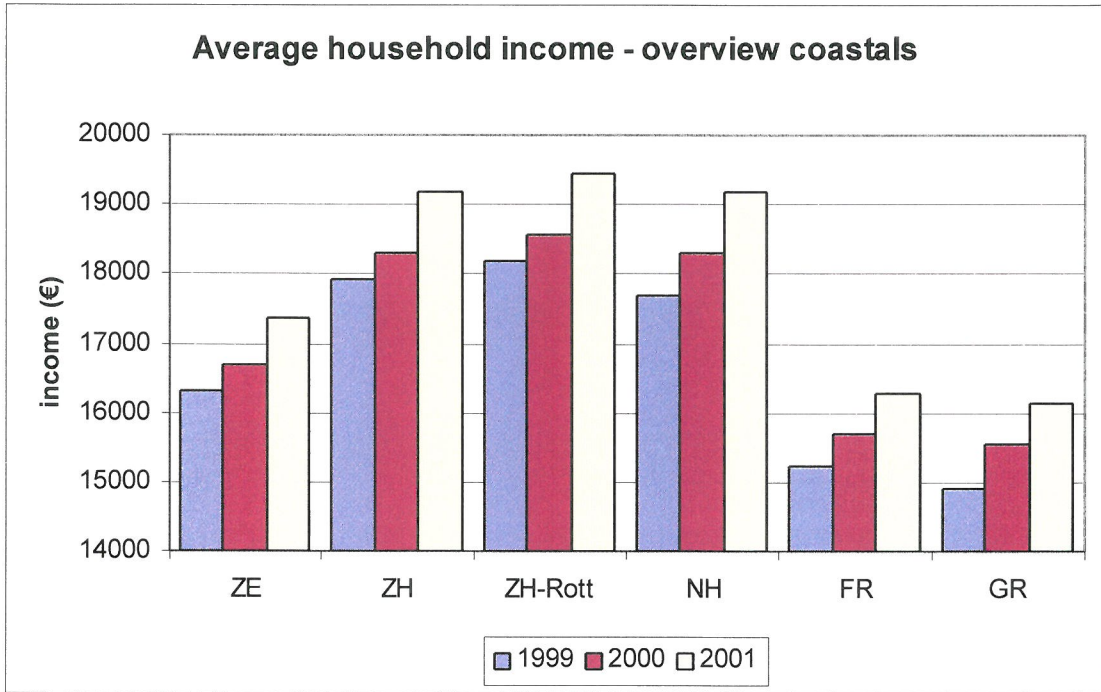
Indicator		
36	Relative household prosperity	
Meting		
36.1	Average household income	
Waarom deze meting?		
<p>We willen met deze meting nagaan in hoeverre de relatieve maat van welstand (inkomen van een huishouden) in het kustgebied verschilt van het hinterland, en tussen kustgemeenten onderling. Verder biedt de ruimere context van tewerkstelling en de groei van bepaalde belangrijke economische sectoren voor de kust zoals havens, toerisme, handel en diensten, een relevante context voor het interpreteren van deze gegevens inzake duurzaamheid van de lokale gemeenschap, en hoe de lokale economie zich vertaalt in de welstand van de lokale bevolking. Een meting voor het opvolgen van sociale ongelijkheid is beter vertegenwoordigd in de indicator ‘Degree of social exclusion’</p>		
Parameters		
(i)	Average household income in coastal NUTS 4	
Bereik		
Ruimtelijk		Temporeel
De 37 kustgemeenten in de vijf kustprovincies		1999 – 2001 ⁽¹⁾
Databronnen		
<p>Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) – STATLINE</p> <p>Nederland regionaal – Regionale statistieken – Regionale kerncijfers Nederland – inkomen – particuliere huishoudens met 52 weken inkomen – gemiddeld besteedbaar inkomen – gestandaardiseerd inkomen</p>		
Methodologie		
Stappen		Producten
1	Identificeer alle gemeenten die de kustlijn raken of deze in het verleden geraakt hebben ⁽²⁾ en ken ze een unieke code toe ⁽³⁾ .	Lijst van alle huidige en vroegere kustgemeenten voor tenminste de drie meest recente gegevens in verband met het gemiddelde inkomen per huishouden
2	Verzamel het gemiddelde inkomen per huishouden voor alle eenheden die in het studiegebied geïdentificeerd zijn	Het gemiddelde inkomen per huishouden in Nederland, de vijf kustprovincies en respectievelijke COROP-gebieden en alle kustgemeenten

3	Bereken het gemiddelde van de inkomens per huishouden voor de gemeenten geïdentificeerd in stap 1	<u>Gemiddelde inkomen per huishouden in het kustgebied (gemiddelde van de kustgemeenten)</u>
4	Bereken het gemiddelde van de inkomens per huishouden voor de gemeenten die niet in het kustgebied liggen ⁽⁴⁾	<u>Gemiddelde inkomen per huishouden in alle niet-kustgemeenten</u>
5	Herhaal stap 3, maar bereken de gemiddelden op provincieniveau	<u>Gemiddelde inkomen per huishouden in het kustgebied per provincie</u>
6	Herhaal stap 4, maar bereken de gemiddelden op provincieniveau	<u>Gemiddelde inkomen per huishouden in het niet-kustgebied per provincie</u>
Beschrijving van de datasets (metadata)		
<p><u>Location (indeling van het studiegebied):</u> Nederland – provincies – COROP's – kustgemeenten</p> <p><u>Nominator (teller):</u> geen</p> <p><u>Denominator (noemer):</u> geen</p> <p><u>Value (waarde):</u> gemiddeld inkomen per huishouden, uitgedrukt in Euro (€)</p>		
Visualisatie		
Kaart	Geen	
Grafiek 1	Staafdiagram dat het gemiddelde inkomen per huishouden in het kustgebied en het niet-kustgebied jaarlijks weergeeft ⁽⁴⁾ .	
Opmerkingen		
<p>(1) De richtlijnen voor de berekening van deze meting betreft minimum drie Census-gegevens.</p> <p>(2) Hierbij wordt rekening gehouden met fusies en grenswijzigingen die in het verleden opgetreden zijn.</p> <p>(3) Door desbetreffende overheidsinstellingen worden unieke codes toegekend aan huidige en gefusioneerde gemeenten.</p> <p>(4) Bij deze meting werden de kustwaarden voorlopig uitgezet ten opzichte van de provinciewaarden en de Nederland-waarden ipv de niet-kustwaarden. Om de kustwaarden uit te zetten tov de niet-kustwaarden is een historische reconstructie van fusies en grenswijzigingen in de niet-kustgemeenten noodzakelijk. Gezien dit arbeidsintensief is, werd overwogen deze analyse uit te stellen tot de tweede fase.</p>		

Bijlage 5

Offerte Waterrecreatieadvies

WATERRECREATIE ADVIES

Het Ravelijn 1
Postbus 123, 8200 AC Lelystad
Tel. (0320) 21 88 47, fax (0320) 28 13 08
Rek. nr. 50.51.79.431 ABN-AMRO
K.v.K. Lelystad nr. 39066758
E-mail: info@waterrecreatieadvies.nl
Website: www.waterrecreatieadvies.nl

Vlaams Instituut voor de Zee
T.a.v. mevr. Ann-Katrien Lescrauwaet
Wandelaarskaai 7
B-8400 Oostende, Belgium

Lelystad, 9 juni 2005
Betreft: Jachthavens langs de Nederlandse kust

Geachte mevrouw Lescrauwaet,

Op 22 april jl. hebben wij van de heer Holtes van de Provincie Noord-Holland uw aanvraag ontvangen. U hebt vervolgens telefonisch contact gehad met Reinier Steensma en op woensdag 8 juni met Hylke Steensma van Waterrecreatie Advies.

Op dit moment voeren wij voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een onderzoek uit naar het aantal recreatievaartuigen in Nederland. Het gaat hierbij om alle recreatievaartuigen inclusief kano's en surfplanken. Wij hebben in de afgelopen jaren een bestand opgebouwd met de gegevens van 1/3 deel van alle jachthavens in Nederland (IJsselmeer- en Randmerengebied, gehele provincie Noord-Holland, Groene Hart en Deltagebied) en in het kader van het onderzoek voor LNV is dit bestand verder uitgebreid. Wij definiëren een jachthaven als een bedrijf, vereniging, stichting of gemeentelijke haven die als hoofd- of nevenactiviteit ligplaatsen verhuurt. Hieruit volgen kengetallen zoals het (gemiddelde) aantal ligplaatsen per haven, de bezettingsgraad, de gemiddelde lengte, etcetera. Het is mogelijk om de gegevens op provinciaal of gemeentelijk niveau of op vaarwater te verstrekken. Bijvoorbeeld voor het IJsselmeergebied of alleen de Grevelingen.

In 2003 en 2004 hebben wij verder twee vaargedrag onderzoeken uitgevoerd in het IJsselmeergebied en Waddenzee en langs de noordelijke Noordzeekust. Hiervoor hebben vele watersporters een vragenformulier ingevuld en is hen gevraagd naar hun bevindingen, motieven en veranderwensen voor de betreffende gebieden. Erg nuttige informatie over de mening van de gebruikers.

Samenvattend hebben wij momenteel de volgende gegevens beschikbaar:

IJsselmeergebied en Randmeren	1993 - 2005
Deltagebied (heel Zeeland, deel Noord-Brabant en deel Zuid-Holland)	2003
Groene Hart (deel Zuid-Holland, deel Noord-Holland en deel Utrecht)	2003
Noord-Holland (binnen)	2001
Friesland (binnen)	2004
Waddenzee (Waddeneilanden)	2004

(De gegevens van de jachthavens in de provincie Groninger Waddenkust (van Lauwersmeer tot en met de Dollard / Eems) zijn niet compleet. Het is mogelijk dat we deze gegevens voor u in het kader van deze opdracht achterhalen.

Uit de twee vaargedrag onderzoeken bleek dat vele watersporters die in het Deltagebied en het IJsselmeergebied varen, ook op de Waddenzee en op de Noordzee varen. Beide gebieden kunnen dan ook als twee voorname 'donoren' worden gezien en zijn belangrijk voor de situatie op de Noordzee. Zoals besproken, is het mogelijk een aantal regio's of subregio's te maken. In verband met de wet op de privacy stellen wij geen individuele gegevens beschikbaar.

Het lijkt ons het beste de regio indeling in onderling overleg te bepalen. Er moet in ieder geval ergens een grens worden getrokken tussen "de regio Noordzee", de regio Deltagebied en de regio Waddenzee.

Per regio (of provincie) zouden wij gegevens aan kunnen leveren van bijvoorbeeld het totale aantal ligplaatsen, de gemiddelde bezettingsgraad (%), de gemiddelde scheepslengte (m), de verhouding zeilboten – motorboten (%), het aantal passanten (boten) en de herkomst van de ligplaatshouders (%). Wij beschikken over veel meer gegevens, maar het is ons nog niet helemaal duidelijk welke gegevens in het kader van uw onderzoek verder relevant zijn.

Offerte:

Op basis van bovenstaand kunnen wij nog niet een exacte offerte voor u maken. De kosten voor het opstellen van een overzicht van de verschillende nader te bepalen regio's ten behoeve van dit onderzoek, inclusief overleg en het achterhalen van een aantal gegevens die wij nog niet in onze database hebben, zouden wij voorlopig willen ramen op ca. € 15.000 exclusief 19% BTW. De BTW wordt apart in rekening gebracht.

Wij kunnen dit onderzoek in het najaar van 2005 of het voorjaar van 2006 voor u uitvoeren en hopen u hiermee een passende voorlopige offerte te hebben gemaakt. Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Waterrecreatie Advies

R. Steensma

